

ZÁKLADNÁ ŠKOLA v ČERVENICI
Červenica 61, 082 07, okr. Prešov

Školský vzdelávací program

pre primárne vzdelávanie – ISCED 1

Školský vzdelávací program

Pre primárne vzdelávanie v Základnej škole v Červenici

„Úspech prichádza ruka v ruke so vzdelaním.“

Vzdelávací program

Stupeň vzdelania ISCED 1

Dĺžka štúdia štyri roky

Vyučovací jazyk: **slovenský**

Študijná forma – **denná**

Druh školy: **štátna**

Predkladateľ:

Názov školy

Adresa

IČO

Riaditeľ školy

Koordinátor pre tvorbu ŠkVP

Ďalšie kontakty

Základná škola v Červenici

Červenica 61, 082 07, okr. Prešov

37877054

PaedDr. Miroslav Dziak

Mgr. Katarína Beňová

051/7790244, zscervenica@gmail.com

Zriaďovateľ:

Názov

Adresa

Kontakty

Platnosť dokumentu do

OcÚ v Červenici

Červenica 41, 082 07, okr. Prešov

051/7790226, cervenica@gmail.com

31.8.2025

Podpis riaditeľa

I. Všeobecná charakteristika školy

Základná škola v Červenci je plno organizovanou štátnou školou. Od roku 2002 je to základná škola s právnou subjektivitou. Vyučovanie sa realizuje v slovenskom jazyku dennou formou v troch budovách.

1. Veľkosť školy

Budova základnej školy sa nachádza v malebnom prírodnom prostredí na úpätí Slánskych vrchov. V tesnej blízkosti školy je vše športové asfaltové, všešportové ihrisko s umelou trávou a futbalové ihrisko, ktoré žiaci pravidelne využívajú nielen počas školského vyučovania, ale aj v čase prázdnin, oblastných športových turnajov, aj ako hokejové ihrisko v zimnom období. Žiaci sa v tomto školskom roku budú vyučovať v 11 triedach od 1. až po 9. ročník, výučbu realizujeme v jednozmennej prevádzke. Nádstavba poschodia na hlavnú časť budovy bola k 01.09.2023 odovzdaná do užívania ZŠ v Červenci. Kapacita školy je 225 žiakov. Počet žiakov, ktorí navštevujú školu v školskom roku 2024/2025 je 200.

2. Charakteristika žiakov

Škola je spádovou pre žiakov z Července a blízkej obce Lúčina. Žiaci z Lúčinej dochádzajú do školy autobusom. V priemere 99,47 % všetkých žiakov tvoria žiaci z marginalizovanej komunity. Aj keď na tunajšej škole študuje 99,47 % žiakov z marginalizovanej komunity, nezaznamenali sme používanie drog a omamných látok zo strany žiakov, tiež ani krádeže. U našich žiakov sa nestretávame s prejavmi rasizmu. Žiaci sa spolu učia v škole, ale aj hrajú po vyučovaní. Žiaci necítia voči sebe nevraživosť, nenávisť. Na škole sa nevyskytli prejavy nadradenosti voči žiakom z marginalizovanej komunity, príkladom čoho sú aj MDD a športové turnaje, kde za jednotlivé triedy, resp. školy súťažia zmiešané družstvá chlapcov a dievčat. Máme skúsenosti aj s vyučovaním integrovaných žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, podpornými opatreniami. Všetci naši žiaci sa riadia Školským poriadkom – Príloha č.3 ŠKVP.

3. Charakteristika pedagogického zboru

V priemere na našej škole vyučuje 13 pedagógov, jeden učiteľ náboženskej výchovy, šiesti asistenti učiteľa. Všetci vyučujúci majú dosiahnuté vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa, piati učitelia získali doktorát z pedagogiky, 1 asistent má doktorát z filozofie, 8 učiteľov absolvovali I. atestáciu, dve vyučujúce II. atestáciu. Okrem pedagogických zamestnancov máme aj odborného zamestnanca školského psychológa. Máme pedagógov s dlhoročnými skúsenosťami v učiteľskom povolání, ktorí sú príkladom mladšej generácii učiteľov na našej škole. Ale naopak, máme aj mladých pedagógov, ktorí prekypujú nápadmi, fantáziou a nie sú im cudzie ani netradičné a hravé formy vyučovania. Naši učitelia sa každoročne vzdelávajú a zúčastňujú vzdelávacích kurzov a seminárov, aby vo vlastnom záujme vnášali do tried - medzi žiakov nové formy a metódy vyučovania a získavania poznatkov. Ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov a požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov je obsiahnuté v Prílohe č. 2 ŠKVP - Plán kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov. Počas celého školského roka spolupracujeme pri diagnostikovaní našich žiakov s Centrom pedagogicko psychologického a špeciálne pedagogického poradenstva v Prešove. Na škole máme koordinátora pre environmentálnu výchovu, koordinátora pre výchovu k manželstvu a rodičovstvu a výchovného poradcu. Všetci učitelia absolvovali kurz IKT a učitelia pre primárne vzdelávanie si prehĺbili svoju aprobáciu o vyučovanie etickej výchovy.

4. Organizácia vyučovania

Budova školy je otváraná o 7.30 hodine školníkom školy. žiaci môžu postupne prichádzať a pripraviť sa na vyučovací proces.

Vyučovanie sa začína o 7.55 hod. a končí zväčša 6 vyučovacou hodinou o 13.00 hod.

Organizácia vyučovania

1. hodina – začiatok 7. 55 hod.	-	koniec 8.40 hod.
		prestávka 5 minút
2. hodina – začiatok 8. 45 hod.	-	koniec 9.30 hod.
		prestávka 5 minút
3. hodina – začiatok 9.35 hod.	-	koniec 10.20 hod.
		prestávka 15 minút
4. hodina – začiatok 10.35 hod.	-	koniec 11.20 hod.
		prestávka 5 minút
5. hodina – začiatok 11.35 hod.	-	koniec 12.10 hod.
		prestávka 5 minút
6. hodina – začiatok 12.15 hod.	-	koniec 13.00 hod.
		prestávka 30 minút
7. hodina – začiatok 13.30	-	koniec 14.15 hod.

5. Organizácia prijímacieho konania

Prijímanie na ZŠ sa realizuje prostredníctvom zápisu do 1. ročníka v období apríl 2025 prostredníctvom depistážnych testov a psychologického vyšetrenia detí.

6. Dlhodobé projekty

Škola je zapojená do projektu Národný projekt „Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov III.“ V minulosti sme boli zapojení do projektu „Škola otvorená všetkým“, „Inovácia metód a foriem práce na základnej škole v obci Červenica“, prostredníctvom Agentúry MŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ. Taktiež sme boli zapojení do projektu „počítačová gramotnosť na ZŠ „phare 0. ročníky a „Rovnaká šanca“, „Ďalším projektom je projekt „MRK“, „Modernizácia vzdelávania na ZŠ s podporou IKT“, „Vzdelávanie učiteľov ZŠ v oblasti cudzích jazykov- ANJ“, „Modernizácia vzdelávacieho procesu na ZŠ, SŠ (IKT)“ a projekt „Profesijný a karierný rast pedagogických zamestnancov“. Každoročne sa snažíme prostredníctvom projektov na podporu inovačných metód vzdelávania získať z európskych fondov financie na podporu vzdelávania a modernizácie učebných pomôcok. So zriaďovateľom sme úspešne realizovali projekt na rekonštrukciu kotolne „Zmena palivovej základne na ZŠ v Červenci“, „Sme radi, že školu po dokončení projektu vytápame ekologickým bio palivom a tým prispievame veľkou mierou k ochrane životného prostredia.

7. Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi

V rámci starostlivosti o výchovu, vzdelávanie a dochádzku našich žiakov do školy spolupracujeme so zriaďovateľom ZŠ, s obecným úradom, komisiou z radov poslancov, ktorí majú na starosti školstvo a vzdelávanie. Hlavným poslaním je spolupráca so školou pri organizovaní záujmových a mimoškolských aktivít, ako aj pomoc pri riešení nepravidelnej dochádzky žiakov do školy. Rada školy na svojich zasadnutiach prijíma uznesenia týkajúce sa zlepšenia výchovno-vzdelávacieho procesu a odstránenia nedostatkov na škole. Rada školy zasadá 4 – krát do roka. Je zložená z 11 členov: 4 zástupcovia rodičov žiakov, 4 delegovaní zástupcovia zriaďovateľa, 2 zástupcovia pedagogických zamestnancov, 1 zástupca nepedagogický zamestnancov. Spolupráca s rodičmi je veľmi náročná – hlavne rómski rodičia nejavia záujem o spoluprácu so školou pri zlepšovaní

výchovno-vzdelávacích výsledkov, resp. pri odstraňovaní nedostatkov – zlá dochádzka rómskych žiakov do školy. Rodičovské združenia sú organizované 4 – krát počas školského roka.

8. Priestorové a materiálno–technické podmienky školy

Škola má zriadené a využíva tieto miestnosti - školské dielne (momentálne sa nepoužívajú), počítačovú miestnosť. Na celej škole je k dispozícii wifi pripojenie. Do každej triedy plánujeme namontovať počítač s pripojením na internet a interaktívnu tabuľu. Pre jednotlivých vyučujúcich predmetov sú k dispozícii rádiomagnetofóny s CD a MP3, meotar, nooteboky, dataprojektory. Na HUV môžu naši žiaci využívať špičkovú aparatúru na ozvučenie, reproduktory, zosilňovač, mikrofón, gitaru, syntetizátor, bubny. Kultúrne a športovo sa môžu realizovať na futbalovom ihrisku, v zime na klzisku s umelým osvetlením. Prebehla aj rekonštrukcia vše športového ihriska, ktoré je využívané na prehadzovanú, volejbal, basketbal, hádzanú, nohejbal a malý futbal. Taktiež naši žiaci majú k dispozícii – využívajú obecné všesportové ihrisko s umelým trávnikom v tesnej blízkosti školy. Škola – budova aj celý vonkajší areál sú zabezpečené moderným kamerovým systémom, ktorý 24 hodín denne monitoruje a nahráva akýkoľvek pohyb v blízkosti areálu školy. Už dlhší čas nás trápi, že škola nemá kryté športové priestory – telocvičňu, ale aj v tomto smere sme podnikli prvé kroky. V spolupráci so zriaďovateľom sme našli vhodné miesto pre postavenie telocvične v školskej záhrade. Dúfame a veríme, že prostredníctvom finančných prostriedkov z európskych fondov sa nám aj toto naše želanie – mať modernú telocvičňu splní. Vybavenie kabinetov je postačujúce, ale je potrebné pomôcky pravidelne obnovovať a vymieňať za modernejšie. V školskom roku 2017/2018 sme na školskom dvore vybudovali oddychové zóny s lavičkami. V budúcnosti plánujeme prepojiť starú budovu s novou krytým stĺporadiím, vybudovať šatne pre žiakov v novej budove, opraviť interiéry tried a vstupné brány do školy. Škola má zabezpečený bezbariérový prístup do novej budovy. Nové oplatenie, plastové okná, nová fasáda, nové chodníky zo zámkovej dlažby, schodisko do záhrady školy a na ihrisko, nové prestrešenie vchodov do suterénu a administratívnej časti novej budovy, kamenné stĺpy vchodových brán a nové kovové brány a nové zvonenie s možnosťou hlásena oznamov. Všetky opravy a stavby, ktoré sme realizovali v predošlom období určite prispievajú k tomu, aby sa žiaci v našej škole dobre cítili, radi ju navštevovali. Rovnako týmito opravami ušetríme aj financie na vykurovanie (rekonštrukcia kotolne, plastové okná, oprava a zateplenie fasády novej budovy. Tieto ušetrené finančné prostriedky investujeme do modernizácie školského nábytku v triedach, kde v priebehu 5 rokov chceme vymeniť všetky lavice, stoličky a katedry za nové, moderné. Od školského roku 2019 / 2020 mala škola dvojzmennú prevádzku do 28.03.2022. Dvojzmenná prevádzka bola zavedená z dôvodu nedostatočných priestorov na výučbu žiakov. Počet žiakov postupne narastá. Od 01.09.2023 boli nové priestory – nádstavba školy odovzdaná k užívaniu ZŠ v Červenici.

8. Škola ako životný priestor

Aby sa žiaci i pedagógovia cítili v škole čo najpríjemnejšie, treba klásť dôraz na: upravené a estetické prostredie tried, školského dvora, chodieb, aktuálne informácie o aktivitách školy na informačných tabuliach a nástenkách, budovanie priateľskej atmosféry medzi žiakmi navzájom, medzi žiakmi a pedagógmi. V prvom rade vplývajú na utváranie príjemnej pracovnej atmosféry dobré a priateľské medziľudské vzťahy. Vzťah učiteľ, žiak. Vzťah učiteľ, rodič. Učiteľ, učiteľ. Učiteľ, vedenie školy. Dobrým vzťahom medzi týmito subjektmi napomáha vzájomná pomoc, tolerancia, ohľaduplnosť a asertívne správanie. Vedenie školy sa snaží ísť všetkým v tomto smere príkladom. Taktiež tomu napomáhajú spoločné akcie žiakov, učiteľov a rodičov. Či už sú to rôzne športové, kultúrne akcie. Výlety na konci školského roka, divadelné predstavenia, exkurzie, táboráky, alebo len obyčajná vychádzka do prírody.

Príjemné pracovné prostredie si budujeme aj priamo v areály školy, či už je to v exteriéri, alebo interiéri. Výsadba okrasných stromčekov, úprava kvetinových záhonov. Sadenie a pestovanie izbových rastlín v triedach. Nemenej dôležitá je aj úprava pracovnej miestnosti, v našom prípade triedy. Vianočná a veľkonočná výzdoba tried a celej školy je samozrejmosťou. Nástenka v každej triede odráža spoločný život žiakov v triede, ozdoby, fotografie, plagáty.

9. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Bezpečné a zdraviu vyhovujúce podmienky v priestoroch na vyučovanie, poučenie žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci na začiatku školského roka, pred každými prázdninami a školskými výletmi, pravidelné školenia zamestnancov školy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a proti požiaru, pravidelné kontroly bezpečnosti a ochrany zdravia a odstraňovanie nedostatkov podľa výsledkov revízií, to všetko prispieva k bezpečnému pracovisku a pohode na ňom. Každoročne v apríli vykonávame pomocou zvolenej komisie previerku bezpečnej školy. Všetky nedostatky zo zápisnice odstraňuje vedenie školy podľa časového harmonogramu určenom komisiou. Každoročne obnovujeme farebné označovanie prvého a posledného schodu a prevenciu proti pádu, úrazu. Každoročne kontrolujeme športové náradie, rebríky, regály. K bezpečnému pracovnému prostrediu prispievajú aj revízie odbornými osobami, resp. firmami: kotolňa, elektrina, hasiace prístroje, tlakové nádoby, komíny, hromozvody.

II. Charakteristika školského vzdelávacieho programu

Škola chce svojim školským vzdelávacím programom, kvalitným pedagogickým zborom a novými metódami a formami práce dosiahnuť, aby každý žiak získal tie najlepšie vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré v budúcnosti využije pri svojom ďalšom štúdiu, živote a práci. Škola sa snaží vychovať zo svojho žiaka všestranne harmonickú rozvinutú osobnosť. Pripraviť žiaka na to, aby vedel získané vedomosti zo školy uplatniť v reálnom živote. Cieľom školy je nielen vzdelávať, ale aj vychovávať svojho žiaka, aby sa v budúcnosti uplatnil ako plnohodnotný člen spoločnosti, aby uspel na trhu práce, aby viedol plnohodnotný a dôstojný život v prospech celej spoločnosti.

1. Pedagogický princíp školy

Vo výchovno-vzdelávacom procese chceme dosiahnuť, aby žiaci získali potrebné vedomosti a zručnosti, aby ich vedeli vždy správne použiť, aby si rozvíjali kľúčové spôsobilosti, aby boli komunikatívni, flexibilní, tvoriví, vedeli si vyhľadávať informácie, vedeli prezentovať svoju prácu. Dôležité je, aby sa nezabudlo ani na vedomosti ani na spôsobilosti. To znamená, že ak chceme, aby žiaci boli komunikatívni, je potrebné, aby vedeli, o čom majú komunikovať, ak majú vyhľadávať informácie, musia vedieť, aké informácie majú hľadať a ako ich zaradiť do systému.

Ďalšie ciele:

Posilniť úlohu a motiváciu učiteľov, ich profesijný a odborný rast, podporovať talenty, osobnosť a záujmy každého žiaka, skvalitniť spoluprácu s rodičmi, verejnosťou a inými školami, zaviesť nové formy a metódy práce.

Naším princípom je, aby každý žiak v škole zažil úspech podľa svojich schopností a rozumových možností. Na I. stupni sa snažíme žiakov počas štyroch rokov pripraviť na bezproblémový a hladký prestup na II. stupeň. Žiakov II. stupňa pripravujeme na bezproblémové zvládnutie monitorovania deviatakov a následne na prijímacie pohovory na SŠ a SOŠ. Naším prvoradým cieľom na II. stupni je dosiahnuť čo najväčšie percento rozmiestnenia žiakov na SŠ a SOŠ. Žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami majú vypracovaný individuálny výchovno-vzdelávací program.

2. Zameranie školy a stupeň vzdelania

Zameranie školy vychádza hlavne z toho, že na škole študuje 98 % žiakov z marginalizovanej komunity. Všetkých našich žiakov chceme pripraviť na zvládnutie učiva na I. a II. stupni. Vedieť čítať s porozumením, vedieť počítať, násobiť, deliť a zvládať slovné úlohy, ktoré sú zamerané na praktický život a zvládať situácie, ktoré mu život prinesie. Prostredníctvom hudobnej výchovy rozvíjať v žiakoch estetické cítenie a zmysel pre rytmus, hudbu. V budúcnosti môžu uspieť ako skvelí muzikanti. Budeme sa snažiť, aby žiak poznal svoju cenu, aby viedol dôstojný život. Chceme naučiť žiaka v rámci pracovného vyučovania obrábať pôdu, sadiť a pestovať hospodárske rastliny. Rozoznávať dreviny,

opracovávať drevo a tým uspieť v drevárskom priemysle. Veľa našich absolventov pokračuje ďalej v štúdiu na SOŠ v Prešove .

Stupeň vzdelania ISCED 1

3. Profil absolventa

Absolvent primárneho vzdelávania sa vyjadruje súvisle, výstižne písomnou aj ústnou formou. Ovláda slovnú zásobu na primeranej úrovni. Uvedomuje si potrebu vzájomnej úcty a dôležitosť vďačnosti. Uplatňuje ústretovú komunikáciu so spolužiakmi, učiteľmi a ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu. Používa základné matematické a logické myslenie. Získava skúsenosti prostredníctvom hier. Vie používať základné intonačné a komunikačné technológie. Uvedomuje si svoje silné a slabé stránky. Uvedomuje si svoje rozhodnutia a nesie za nich zodpovednosť. Je tolerantný a empatický k iným kultúram. Je pripravený vzdelanostne, komunikačne a sociálne postúpiť na nižšie sekundárne vzdelávanie.

4. Pedagogické stratégie

Podporujeme výučbu pomocou didaktickej techniky, semináre, diskusie, samostatné a tímové projekty, dlhodobé samostatné práce, prezentácia a obhajoba výstupov, praktická výučba.

Dôraz je kladený na samostatnosť a zodpovednosť za učenie. Využívame IKT vo vyučovaní.

V oblasti rozumovej výchovy je naším cieľom rozvíjať u žiakov tvorivé myslenie, samostatnosť, aktivitu, seba hodnotenie. Osobnostný a sociálny rozvoj budeme realizovať stimuláciou skupín žiakov so slabšími vyučovacími výsledkami, podporou individuálnych schopností.

Školský špeciálny pedagóg poskytne odbornú pomoc žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ich rodičom a zamestnancom školy.

Pri prevencii drogových závislostí sa chceme zamerať aj na iné aktivity ako besedy. (Napriek tomu, že s tvrdými drogami sme sa nestretli, treba sústavne pôsobiť proti fajčeniu a alkoholickým nápojom cez koordinátora, rodičov a všetkých vyučujúcich, účelným využívaním voľného času i vlastným príkladom).

Chceme si všímať talent v jednotlivých oblastiach a rozvíjať ho do maximálnej možnej miery. Viac budeme preferovať samostatnú prácu žiakov a ich cieľavedomé zvládanie učiva.

Dôležitým odporúčaním do budúceho školského roka je pre nás potreba orientácie na pozitívne hodnotenie žiakov, najmä slabo prospievajúcich, pre zvýšenie vnútornej motivácie.

5. Zabezpečenie výučby pre žiakov so špeciálnymi potrebami, podpornými opatreniami

Škola je otvorená aj žiakom so špeciálnymi potrebami, podpornými opatreniami. Či už sa jedná o žiakov so zdravotným znevýhodnením, žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, alebo nadaných žiakov. Pre týchto žiakov vyučujúci podľa potreby tvoria individuálne programy, tematické výchovno-vzdelávacie plány, aby žiaci učivo zvládli podľa svojich individuálnych schopností resp. so svojim oslabením, hendikepom, nadaním.

a) Žiaci so zdravotným znevýhodnením:

- škola realizovala bezbariérový vstup do školy, v triedach upravila umývadla, na ktoré môžu využívať aj žiaci na vozíčku,
- spolupracujeme so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie (centrum špeciálno-pedagogického poradenstva, centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie), so špeciálnou školou,
- na škole využívame služby 2 špeciálnych pedagógov,
- spolupracujeme s rodičmi a ďalšími subjektmi podľa potreby a stupňa postihnutia žiaka,
- pri vyučovaní u týchto žiakov využívame učebnice pre špeciálne školy,

- vyučujúci vypracujú každoročne individuálny výchovno-vzdelávací program pre týchto žiakov, žiakom s poruchami sluchu škola zakúpi načúvací kompenzačný strojček, žiakom s poruchami zraku škola zabezpečí odborné očné vyšetrenie a zakúpi okuliare
- žiaci sú hodnotení podľa hodnotenia pre žiakov so špeciálnymi potrebami,

b) Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia

- suché obedy (pre žiakov určených ÚPSV a R)
- polročne učebné pomôcky v hodnote 16,60 € na žiaka, žiaci v hmotnej núdzi Hmotnú núdzu určuje ÚPSV a R.

c) Žiaci s nadaním:

- zameranie na hudobné talenty (hra na hudobný nástroj, spev),
- hudobná aparátúra (zosilňovač, reproduktory, mikrofón, gitara, syntetizátor, CD prehrávač,
- knihy, encyklopédie, odborná literatúra,
- individuálny vzdelávací plán,
- výpočtová a rozmnožovacia technika,
- spolupráca so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie,
- spolupráca s externými odborníkmi (učiteľmi školy vyššieho stupňa, učiteľmi umeleckej školy),
- zapojenie tútorov (spomedzi pedagógov, externých spolupracovníkov školy, starších spolužiakov, vysokoškolských študentov) do práce s nadanými žiakmi,
- spolupráca s rodičmi (vrátane ich informovaného súhlasu so zaradením dieťaťa do programu pre nadaných),

6. Začlenenie prierezových tém

Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke, Osobnostný a sociálny rozvoj, Environmentálna výchova, Mediálna výchova, Multikultúrna výchova, Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra, Ochrana života a zdravia, Tvorba projektu a prezentačné zručnosti a Finančná gramotnosť a čitateľská gramotnosť zabezpečujeme prostredníctvom všetkých vyučovacích predmetov. V tématicko výchovno vzdelávacích plánoch každého predmetu máme vyznačené témy dotýkajúce sa jednotlivých prierezových tém.

7. Spôsob a podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní

Spôsob a podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní sú podrobne rozpracované v Prílohe č. 1 ŠkVP - Interný predpis na hodnotenie a klasifikáciu žiakov. Na základe polročného a koncoročného hodnotenia sa žiakom vydáva doklad o získanom vzdelaní - vysvedčenie.

III. Vnútorý systém kontroly a hodnotenia

Vnútorý systém hodnotenia kvality zameriame na 3 oblasti:

1. Hodnotenie žiakov

2. Hodnotenie pedagogických zamestnancov

3. Hodnotenie školy

4. Hodnotenie vedúcich pedagogických zamestnancov

1. Hodnotenie vzdelávacích výsledkov práce žiakov

Cieľom **hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole** je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy a aké sú jeho pokroky. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov.

Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Pri hodnotení a klasifikácii výsledkov žiakov budeme vychádzať z metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Hodnotenie budeme robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka. Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon. Budeme odlišovať hodnotenie spôsobilostí od hodnotenia správania. Na základe polročného a koncoročného hodnotenia sa žiakom vydáva doklad o získanom vzdelaní - vysvedčenie. Hodnotenie vzdelávacích výsledkov práce žiakov je podrobne rozpracované v Prílohe č.1 ŠKVP – Interný predpis na hodnotenie a klasifikáciu žiakov.

2. Vnútorý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov

Hodnotenie zamestnancov sa bude zakladať na bodovom hodnotení. Body sa budú prideľovať na základe:

- Pozorovania (hospitácie)
- Rozhovoru
- Výsledkov žiakov, ktorých učiteľ vyučuje (prospech, žiacke súťaže, didaktické testy zadané naraz vo všetkých paralelných triedach, úspešnosť prijatia žiakov na vyšší stupeň školy a pod)
- Sledovania pokroku žiakov vo výsledkoch pod vedením učiteľa
- Hodnotenia výsledkov pedagogických zamestnancov v oblasti ďalšieho vzdelávania, tvorby učebných pomôcok, mimoškolskej činnosti a pod.
- Hodnotenia pedagogických a odborných zamestnancov manažmentom školy.
- Vzájomného hodnotenia učiteľov (čo si vyžaduje aj vzájomné hospitácie a „otvorené hodiny“).
- Hodnotenia učiteľov žiakmi

3. Hodnotenie školy

Monitorujeme pravidelne:

- Spokojnosť s vedením školy a učiteľmi
- Prostredie – klíma školy
- Priebeh vzdelávania – vyučovací proces- metódy a formy vyučovania
- Úroveň podpory žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- Výsledky vzdelávania
- Riadenie školy

- Úroveň výsledkov práce školy

Kritériom pre nás je:

- Spokojnosť žiakov, rodičov, učiteľov
- Kvalita výsledkov

Nástroje na zisťovanie úrovne stavu školy sú:

- Dotazníky pre žiakov a rodičov
- Dotazníky pre absolventov školy
- Analýza úspešnosti žiakov na súťažiach, olympiádach

4. Hodnotenie vedúcich pedagogických zamestnancov

Monitorujeme pravidelne:

- Spokojnosť s vedúcimi pedagogickými zamestnancami
- Prostredie – klíma školy
- Riadenie školy
- Úroveň výsledkov práce školy

Kritériom pre nás je:

- Spokojnosť žiakov, rodičov, učiteľov
- Kvalita výsledkov

Nástroje na zisťovanie spokojnosti s vedúcimi ped. zamestnancami sú:

- Dotazníky pre zamestnancov školy

Učebný plán pre primárne vzdelávanie

Učebný plán pre 1. a 2.,3. a 4. ročník

Vzdelávacia oblasť	Predmety	Počet hodín			Počet hodín			Počet hodín			Počet hodín		
		1 ročník			2.ročník			3.ročník			4.ročník		
		ŠVP	ŠkVP	Spolu	ŠVP	ŠkVP	Spolu	ŠVP	ŠkVP	Spolu	ŠVP	ŠkVP	Spolu
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk	9		9	8		8	7		7	7		7
	Prvý cudzí jazyk							3		3	3		3
Matematika a práca s informáciami	Matematika	4	1	5	4	1	5	4	1	5	4		4
	Informatika							1		1	1		1
Človek a príroda	Prvouka	1		1	2		2						
	Prírodoveda							1		1	2		2
Človek a spoločnosť	Vlastiveda							1		1	2		2
Človek a hodnoty	Etická výchova / Náboženská výchova	1		1	1		1	1		1	1		1
Umenie a kultúra	Výtvarná výchova	2		2	2		2	1		1	1		1
	Hudobná výchova	1		1	1		1	1		1	1		1
Človek a svet práce	Pracovné vyučovanie					1	1	1		1	1		1
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3
Spolu		20	2	22	20	2	23	23	2	25	25	1	26

POZNÁMKY

- Vyučovacia hodina má 45-minút v tomto rozdelení učebného plánu.
- Cudzí jazyk - vyučuje sa : anglický (3. a 4. ročník)
- Cudzí jazyk ANJ a informatika sa delí na dve skupiny v 3.A.
- Cudzí jazyk ANJ sa nebude deliť v 3.B a vo 4. ročníku na skupiny. Počet žiakov v skupine je navýšený o možný počet 3 žiakov. Delenie na skupiny nie je možné z priestorových podmienok.
- Informatika sa nebude deliť v 3.B a 4. ročníku na skupiny. Počet žiakov v skupine je navýšený o možný počet 3 žiakov. Delenie na skupiny nie je možné z priestorových podmienok.
- Náboženská výchova - vyučuje sa katolícke náboženstvo, iné vierovyznania môžu navštevovať etickú výchovu. Náboženská výchova sa delí na dve skupiny v 1. ročníku. V školskom roku 2024/2025 nebol záujem o vyučovanie etickej výchovy.

Učebný plán pre 1. Ročník

Vzdelávacia oblasť	Predmety	Počet hodín		
		1 ročník		
		ŠVP	ŠkVP	Spolu
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk	9		9
	Prvý cudzí jazyk			
Matematika a práca s informáciami	Matematika	4	1	5
	Informatika			
	Prvouka	1		1
Človek a príroda	Prírodoveda			
Človek a spoločnosť	Vlastiveda			
Človek a hodnoty	Etická výchova / Náboženská výchova	1		1
Umenie a kultúra	Výtvarná výchova	2		2
	Hudobná výchova	1		1
Človek a svet práce	Pracovné vyučovanie			
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova	2	1	3
Spolu		20	2	22

1.ročník 9 hodín týždenne (9 hod. IŠVP) 297 hodín ročne

Vzdelávací štandard v učebnom predmete slovenský jazyk a literatúra na primárnom stupni vzdelávania je pedagogický dokument, ktorý stanovuje nielen výkon a obsah, ale umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky a cieľov predmetu, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Predstavuje ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov – učebných požiadaviek. Tieto základné požiadavky môže učiteľ bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa zložiek predmetu (jazyková a slohová zložka, čítanie a literárna výchova). Učiteľ môže tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard v učebnom predmete slovenský jazyk a literatúra na primárnom stupni je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom len hotové poznatky, ale aby im vytváral primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí, spôsobilostí a zručností.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet slovenský jazyk a literatúra má vo vzdelávaní nezastupiteľné miesto. Je základným prostriedkom pre nadobúdanie kultúrnej gramotnosti žiaka, jeho kľúčových kompetencií. Umožňuje porozumenie a osvojenie si poznatkov vo všetkých vzdelávacích oblastiach. Z tohto dôvodu má v systéme primárneho vzdelávania kľúčové, centrálné postavenie. Spôsobilosti, ktoré žiak v rámci tohto učebného predmetu nadobudne, majú zásadný vplyv na jeho vzdelávanie aj v ďalších vzdelávacích oblastiach, učebných predmetoch. Kvalita spôsobilostí používať materinský jazyk zásadne ovplyvňuje aj komunikáciu žiaka s jeho okolím, vytváranie vzťahov s inými ľuďmi a formuje zaradenie žiaka do spoločnosti. Cieľom výučby slovenského jazyka na primárnom stupni vzdelávania je naučiť spisovný jazyk na takej úrovni, aby ho žiaci vedeli používať v praktickom živote. Používanie jazyka vnímame ako komplexné využívanie všetkých komunikačných zručností – rozprávania, písania, čítania a počúvania.

Základným cieľom výučby slovenského jazyka a literatúry v tomto ročníku je osvojenie si kódu grafického zápisu reči, naučiť žiakov písať a čítať. Pre jednotlivé zložky učebného predmetu slovenský jazyk a literatúra môžeme pre tento ročník formulovať nasledovné špecifiká:

Jazyková a slohová zložka – žiaci sa oboznamujú s grafickým zápisom reči a postupne si osvojujú schopnosť čítať a písať. Väčší dôraz sa kladie nielen na schopnosť prepísať a odpísať texty, ale aj na samostatné tvorivé písanie. Produktívne činnosti súvisiace s písaním zaraďujeme postupne s ohľadom na individuálne schopnosti žiakov. Žiaci sa oboznamujú len s obmedzeným množstvom gramatických a pravopisných pravidiel, napr. žiak rozlišuje vety podľa začiatku a ukončenia, vety prečíta so správnou intonáciou. V slohovej zložke dbáme na to, aby žiaci ústne komunikovali, primerane si rozvíjali slovnú zásobu a maximálne využívali zaužívané konvencie.

Čítanie a literárna výchova – žiaci si osvojujú schopnosť čítať, neskôr čítať s porozumením. Pri čítaní literárnych textov si postupne uvedomujú ich estetické hodnoty.

V prvom ročníku systematicky podporujeme rozvoj všetkých komunikačných zručností. Sústreďujeme sa predovšetkým na: *Rozprávanie*: žiaci si rozširujú aktívnu slovnú zásobu, primerane používajú komunikačné konvencie. Zdokonaľujú svoj ústny prejav rozprávaním

krátkych príbehov. Okrem obsahovej stránky ústnych prejavov vyžadujeme od nich aj správnu výslovnosť.

Počúvanie: žiaci si uvedomujú, že počúvanie je neoddeliteľnou súčasťou vzájomnej komunikácie. Počúvajú svojho komunikačného partnera (žiaka, učiteľa, inú osobu) a získané informácie využívajú v následnej komunikácii.

Čítanie: zručnosť čítať žiaci nadobúdajú postupne. Základnou požiadavkou je dosiahnutie určitej úrovne kvality techniky čítania. Postupne na základe individuálnych schopností žiakov vyžadujeme aj čítanie s porozumením.

Písanie: základnou požiadavkou získania primeranej zručnosti písania žiakov je zapamätať si všetky tvary tlačенých aj písaných písmen, odpísať a prepísať text.

Obsah učiva v 1. ročníku členíme do troch období: *prípravné, slabikárové a čítankové.*

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD Čítanie – prípravné obdobie

Výkonový štandard

Obsahový štandard

Žiak na konci prípravného obdobia v 1. ročníku základnej školy vie/dokáže:

- rozprávať podľa obrázka,
- jednoducho a súvisle hovoriť k téme zadanej učiteľom,

komunikácia

- sluchovo rozlišovať hlásky v slove,
- zrakovo rozlišovať písmená,

hláska

písmeno

- spájať hlásky do slabík,

slabika

- hovoriť slovo po slabikách,
- určovať počet slabík v slove,

slovo

- tvoriť vetu podľa grafickej schémy,
- určovať počet slov vo vete,

veta

- čítať veľké tlačенé písmená podľa predlohy.

veľké tlačенé písmená

Písanie – prípravné obdobie

Výkonový štandard

- písať tvary veľkých tlačенých písmen,

- písať podľa predlohy tvary prípravných cvikov.

Obsahový štandard

tvary veľkých tlačенých písmen

prípravné cviky

Obsahový štandard

- písať tvary veľkých tlačенých písmen,

tvary veľkých tlačенých písmen

- písať podľa predlohy tvary prípravných cvikov.

prípravné cviky

Rozprávanie – prípravné obdobie

Výkonový štandard

Obsahový štandard

- správne artikulovať a výslovnosť slovenských hlások vyslovovať všetky hlásky,
- predstaviť sa rodným menom a priezviskom. predstavenie sa

Počúvanie – prípravné obdobie

Výkonový štandard

Obsahový štandard

- počúvať a porozumieť informácii od spolužiaka..., prijímanie informácií učiteľa,
- pracovať podľa inštrukcie učiteľa.

Čítanie – šlabikárové obdobie

Výkonový štandard

Obsahový štandard

Žiak na konci šlabikárového obdobia v 1. ročníku základnej školy vie/dokáže:

- čítať všetky písmená, písmená
- rozlišovať hlásky, hlásky
- vyslovovať krátku a dlhú dĺžka hlásky
- rozlišovať písmená: tlačené, písané, malé a veľké, tlačené, písané, veľké a malé písmená abecedy

slabika (analýza a syntéza)

- určovať hlásky v slabike,
- spájať hlásky do slabiky,
- čítať slabiky (otvorenú, zatvorenú, so spoluhláskovou skupinou a s viacnásobnou spoluhláskovou skupinou),

- čítať slová po slabikách,
- určovať počet slabík a hlások v slove,
- určovať pozíciu hlásky v slove (na začiatku, uprostred, na konci),
- čítať slová zložené z otvorených slabík,
- čítať slová zložené z otvorených a zatvorených slabík,
- čítať slová zo zatvorených slabík,
- čítať slová so slabikotvorným r – ř, l – ľ,
- čítať slová a vysvetľovať ich význam,
- čítať vety,
- určovať prvé slovo vety podľa veľkého začiatočného písmena,
- rozlišovať druhy viet podľa interpunkčného

slovo

veta
druhy viet
interpunkčné znamienka

znamienka,

správne vyslovovať hlásky s dĺžňom, mäkčeňom, vokáňom, dvoma bodkami,

rozlišovacie znamienka: dĺžeň, mäkčeň, vokáň, dve bodky

čítať text zľava doprava.

orientácia v texte

Písanie – šlabikárové obdobie Výkonový štandard

písať všetky tvary písaných písmen samostatne, v slabikách, slovách, vetách, pri prepise, odpise aj samostatnom písaní,
 písať písmená v správnom sklone a so správnou veľkosťou,

Obsahový štandard

tvary veľkých a malých písaných písmen

odpísať písaným písmom písmená, slabiky, slová, vety, text podľa písanej predlohy,

odpis písmen, slabík, slov, viet a textu

prepísať písaným písmom slabiky, slová, vety, text podľa tlačenej predlohy,

prepis písmen, slabík, slov, viet a textu

na základe počutého písať písmená, slabiky, slová, vety, text písaným písmom.

písanie písmen, slabík, slov, viet a textu podľa diktovania

Rozprávanie – šlabikárové obdobie Výkonový štandard

vyžiadať si od učiteľa, spolužiaka informáciu potrebnú k riešeniu úlohy,

vyžiadanie informácie

súvislo rozprávať o nejakej udalosti,
 dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa, spolužiaka,
 formulovať otázky na doplnenie informácie k rozprávaniu.

rozprávanie o udalosti

Počúvanie – šlabikárové obdobie

Výkonový štandard

- uvedomelo počúvať rozprávanie učiteľa alebo spolužiaka,
- porozumieť, čo učiteľ alebo spolužiak hovorí.

Obsahový štandard

počúvanie a porozumenie rozprávaniu učiteľa, spolužiaka

Čítanie – čítankové obdobie

Výkonový štandard

Žiak na konci čítankového obdobia v 1. ročníku základnej školy

vie/dokáže:

- čítať báseň, hádanku zapísanú tlačeným alebo písaným písmom,
- odlíšiť poéziu od prozaického textu (nepoužívajú pojem poézia, próza),
- odpovedať na otázky viažuce sa k informáciám uvedeným v básni alebo hádanke,

Obsahový štandard

báseň
hádanka

- prečítať s porozumením prozaický text,
- odpovedať na otázky viažuce sa k informáciám uvedeným v texte,
- porozprávať dej prečítaného príbehu (rozprávky),
- určiť nadpis a autora textu,

text
rozprávka, príbeh
nadpis, autor

- správne čítať/oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, zvolacie a želacie vety,

druhy viet

- prerozprávať jednoduchý dej umeleckého textu,
- správne odpovedať na otázky viažuce sa k informáciám obsiahnutým priamo v texte,
- predniesť báseň alebo kratší prozaický text,

rozprávanie
dej v umeleckom texte
umelecký prednes

- odlíšiť reč postáv v dramatizovanom texte,
- prečítať text danej postavy v dramatickom diele,
- používať pri dramatizácii textu neverbálne prvky komunikácie,
- určiť postavy v dramatickom texte,
- primeraným spôsobom opísať ich vlastnosti,
- identifikovať ilustráciu v texte,
- poznať funkciu ilustrácie,
- prostredníctvom ilustrácie dopĺňať text,
- priradiť vhodnú ilustráciu k textu,
- priradiť k ilustrácii vhodnú časť textu,

dramatizácia umeleckého textu
dej zdramatizovaného textu
postavy zdramatizovaného textu a ich vlastnosti

ilustrácia a jej funkcia

Písanie – čítankové obdobie
Výkonový štandard

Obsahový štandard

☐ odpísať krátky text podľa predlohy,	odpis písaného textu
☐ prepísať tlačенý text písaným písmom,	prepis tlačeneho textu
☐ písať vety a krátke texty podľa diktovania,	písanie podľa diktovania
☐ samostatne zapísať vlastnú myšlienku v rozsahu jednej vety,	samostatné písomné vyjadrovanie myšlienok
☐ používať pravopis písania veľkého písmena na začiatku vlastných podstatných mien osôb, ☐ napísať správne svoje rodné meno aj priezvisko,	písanie vlastných podstatných mien osôb písaným písmom
☐ písať prvé slovo vety s veľkým písmenom, ☐ správne písať interpunkčné znamienka na konci oznamovacích, opytovacích, zvolacích, želacích a rozkazovacích viet (pri odpise a prepise textu), ☐ písať správne interpunkčné znamienka na konci viet v diktáte.	veta – veľké písmená na začiatku viet interpunkčné znamienka na konci viet

Rozprávanie – čítankové obdobie
Výkonový štandard

Obsahový štandard

☐ poznať základné pravidlá slušného správania a aplikovať ich v reálnom živote, ☐ pozdraviť, osloviť dospelých aj spolužiakov, ☐ zvítať, rozlúčiť sa, poprosiť, poďakovať, zaželať niekomu niečo, ☐ ospravedlniť, vyjadriť súhlas, nesúhlas, ☐ zablahoželať, privítať niekoho, rozlúčiť sa, poprosiť, ☐ požiadať niekoho o niečo.	základy spoločenského správania komunikácia

Počúvanie – čítankové obdobie Výkonový štandard

- uvedomelo počúvať rozprávanie učiteľa alebo spolužiaka,
- rozumieť tomu, čo učiteľ alebo spolužiak hovorí.

Obsahový štandard

počúvanie (porozumenie rozprávaníu učiteľa, spolužiaka)

Matematika a práca s informáciami – Matematika

1. ročník ZŠ   **5 hodiny týždenne**
(4 hod. IŠVP + 1 ŠKVP bez navýšenia obsahu)   **165 hodín ročne**

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard učebného predmetu matematika ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmi, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet matematika je na primárnom stupni vzdelávania prioritne zameraný na budovanie základov matematickej gramotnosti a na rozvíjanie kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácie (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov).

Výučba matematiky musí byť vedená snahou umožniť žiakom, aby získavali nové vedomosti špirálovite, vrátane opakovania učiva na začiatku školského roku s **propedeutickými postupmi** prostredníctvom riešenia úloh s rôznorodým kontextom i divergentných úloh, aby tvorili jednoduché hypotézy a skúmali ich pravdivosť, vedeli používať rôzne spôsoby reprezentácie matematického obsahu (text, tabuľky, grafy, diagramy), rozvíjali svoju schopnosť orientácie v rovine a priestore.

Obsah vzdelávania je spracovaný na kompetenčnom základe. Pri objavovaní a prezentácii nových matematických poznatkov sa vychádza z predchádzajúceho matematického vzdelania žiakov, z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov. Na hodinách matematiky sa tiež kladie dôraz na rozvoj žiackych schopností a zručností, predovšetkým väčšou aktivizáciou žiakov. Proces získavania nových matematických vedomostí u žiakov musí učiteľ realizovať s prevahou pozorovania a experimentovania v ich prirodzenom prostredí. Učiteľ by mal tiež naučiť žiakov správne klásť otázky, odhadnúť výsledky i korektne formulovať závery. Učenie matematiky by malo byť pre žiakov zaujímavé, aby sa u

nich formoval pozitívny vzťah k matematike a aby ju vnímali ako nástroj na riešenie problémových úloh každodenného života.

Vzhľadom na charakter predmetu je potrebné prispôbiť schopnostiam žiakov rýchlosť preberania tematických celkov rovnako ako ich poradie, prípadné rozdelenie na časti a presuny v rámci ročníkov.

CIELE PREDMETU

Žiaci na primárnom stupni vzdelávania majú dosiahnuť nasledujúce ciele:

- osvojiť si základné matematické pojmy, poznatky, znalosti a postupy uvedené vo vzdelávacom štandarde,
- pracovať s prirodzenými číslami (v obore do 10 000) tak, ako to bližšie špecifikuje vzdelávací štandard,
- používať zlomky na propedeutickej, prípravnej úrovni,
- identifikovať a správne pomenovať funkčné vzťahy medzi číslami,
- objavovať pravidlá vytvorených postupností a dopĺňať ich,
- orientovať sa v tabuľkách, grafoch a vytvárať ich,
- identifikovať, pomenovať, narysovať a správne označiť geometrické útvary bližšie špecifikované vo vzdelávacom štandarde,
- odhadnúť a presne odmerať dĺžku útvaru, premeniť jednotky dĺžky (mm, cm, dm, m, km).
- používať matematiku ako jeden z nástrojov na riešenie problémov reálneho života (vrátane postupného nadobúdania finančnej gramotnosti),
- rozvíjať zručnosti súvisiace s procesom učenia sa,
- rozvíjať poznávacie procesy a myšlienkové operácie,
- upevniť kladné morálne a vôľové vlastnosti (samostatnosť, rozhodnosť, vytrvalosť, húževnatosť, kritiku, sebakritiku, dôveru vo vlastné schopnosti a možnosti, systematickosť pri riešení úloh v osobnom i verejnom kontexte),
- rozvíjať kľúčové kompetencie v sociálnej a komunikačnej oblasti.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Prirodzené čísla 1 – 20 a 0

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- určiť počet prvkov v skupine (počítaním po jednom, po dvoch, na prvý pohľad) a vyjadriť ho prirodzeným číslom,
- vytvoriť (vyznačiť, oddeliť) skupinu s daným počtom prvkov,
- porovnať počet prvkov v dvoch skupinách (počítaním i na prvý pohľad),
- napísať a prečítať číslo,
- rozložiť číslo na jednotky a desiatky,
- zložiť číslo z jednotiek a desiatok,
- použiť základné i radové číslovky v číselnom obore do 20,
- orientovať sa v číselnom rade,
- vytvoriť vzostupný a zostupný číselný rad,
- zobrazit' číslo na číselnej osi,
- doplniť chýbajúce čísla do vzostupného aj zostupného číselného radu,
- vymenovať niekoľko čísel menších (väčších) ako dané číslo,
- usporiadať čísla podľa veľkosti vzostupne i zostupne,
- porovnať dve čísla a výsledok porovnania zapísať pomocou relačných znakov $>$, $<$, $=$,
- vyriešiť jednoduché nerovnice,
- vyriešiť slovné úlohy na porovnávanie.

Obsahový štandard

- skupina, počet predmetov (prvkov) v skupine, číslo pár páry a nepárny počet predmetov
- viac, menej, rovnako prirodzené čísla 1 – 20 a 0 jednotky, desiatky rozklad čísla na jednotky a desiatky prvý, druhý, tretí, ..., dvadsiaty
- číselný rad pojmy súvisiace s orientáciou v číselnom rade: pred, za, hneď pred, hneď za, predposledný, posledný, nasledujúci, predchádzajúci
- vzostupný číselný rad (od najmenšieho čísla po najväčšie číslo)
- zostupný číselný rad (od najväčšieho čísla po najmenšie číslo) číselná os
- relačné znaky $>$, $<$, $=$ nerovnice (na propedeutickej úrovni) slovné úlohy na porovnávanie charakterizované vzťahmi viac, menej, rovnako

Sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 20

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- sčítať a odčítať prirodzené čísla v číselnom obore do 20 bez prechodu cez základ 10,
- použiť znaky $+$, $-$, $=$,
- vytvoriť príklady na sčítanie a odčítanie k danej situácii (matematizácia reálnej situácie),
- vytvoriť slovné úlohy k danému numerickému príkladu na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 20 bez prechodu cez základ 10,
- sčítať a odčítať prirodzené čísla v číselnom obore do 20 s prechodom cez základ 10 na úrovni manipulácie,
- vyriešiť jednoduché slovné úlohy na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 20 bez prechodu cez základ 10,
- vyriešiť jednoduché rovnice.

Obsahový štandard

sčítanie, odčítanie

znaky +, -, =

sčítanie a odčítanie na modeloch (dynamický model, statický model)

sčítanie a odčítanie pomocou znázornenia

sčítanie počítaním po jednom, dopočítaním druhého sčítanca

k prvému, dopočítaním menšieho sčítanca k väčšiemu

sčítanie a odčítanie použitím zautomatizovaného spoja

jednoduché slovné úlohy typu:

určiť súčet, keď sú dané dva sčítance

zväčšiť dané číslo o niekoľko jednotiek

určiť jedného sčítanca, ak je daný súčet a druhý sčítanec

zmenšiť dané číslo o niekoľko jednotiek

porovnať rozdielom

rovnice (na propedeutickej úrovni)

Geometria a meranie

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- rozlíšiť, pomenovať a nakresliť krivú, otvorenú i uzavretú čiaru,
- rozlíšiť, pomenovať, narysovať rovnú čiaru,
- rozlíšiť, pomenovať, nakresliť rovinné geometrické útvary,
- rozlíšiť a pomenovať priestorové geometrické útvary,
- umiestniť (dokresliť) rovinné a priestorové geometrické útvary podľa pokynov,
- určiť polohu geometrických útvarov v priestore,
- porovnať a usporiadať (vzostupne, zostupne) predmety podľa dĺžky (výšky, šírky, ...),
- odmerať dĺžku (výšku, šírku, ...) daného predmetu pomocou neštandardných jednotiek dĺžky,
- nájsť a vyznačiť cestu v jednoduchom bludisku, labyrinte,
- na základe symbolov $\uparrow \rightarrow \downarrow \leftarrow$ nakresliť (narysovať) v štvorcovej sieti obrázok,
- pomocou symbolov $\uparrow \rightarrow \downarrow \leftarrow$ popísať obrázok v štvorcovej sieti,
- v štvorcovej sieti dokresliť (dorysovať) osovo súmerný obrázok.

Obsahový štandard

rovinné geometrické útvary: krivá čiaru, rovná čiaru, otvorená a uzavretá čiaru, kruh, štvorec, trojuholník, obdĺžnik

kreslenie, rysovanie

priestorové geometrické útvary: kocka, valec, guľa

vpravo, vľavo, hore, dole, nad, pod, do, na, pred, za, vedľa, medzi, vpredu, vzadu

pojmy pre porovnávanie: dlhší, kratší, vyšší, nižší, širší, užší, najdlhší, najkratší, najnižší,

neštandardné jednotky dĺžky (stopa, palec, dlaň, lakeť, iný predmet – napr. spinka)

bludisko, labyrint

symboly na orientáciu v štvorcovej sieti: $\uparrow \rightarrow \downarrow \leftarrow$

kreslenie a rysovanie obrázkov v štvorcovej sieti

zhodné zobrazenie – osová súmernosť (na propedeutickej úrovni)

Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- roztriediť predmety, objekty, čísla podľa toho, či danú vlastnosť majú alebo nemajú,
- roztriediť predmety, objekty a čísla podľa jedného alebo viacerých znakov,
- určiť vlastnosť, podľa ktorej boli predmety, objekty, čísla roztriedené,
- určiť vlastné kritérium triedenia,
- rozhodnúť o pravdivosti (nepravdivosti) tvrdenia,
- sformulovať pravdivý alebo nepravdivý výrok,
- vytvoriť negáciu jednoduchého výroku,
- rozlíšiť a správne použiť kvantifikované výroky,
- porovnať dva objekty podľa danej vlastnosti,
- identifikovať jednoduché pravidlo vytvorenia danej postupnosti,
- doplniť do postupnosti niekoľko chýbajúcich znakov, symbolov, čísel, obrázkov,
- nájsť niekoľko rôznych spôsobov usporiadania predmetov, znakov, symbolov,
- vyriešiť nepriamo sformulované úlohy na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 20,
- orientovať sa v jednoduchej tabuľke, identifikovať riadok, stĺpec, údaj,
- doplniť údaje do jednoduchej tabuľky,
- určiť na digitálnych i ručičkových hodinách celé hodiny,
- znázorniť na digitálnych i ručičkových hodinách celé hodiny

Obsahový štandard

predmety, objekty, čísla, ktoré danú vlastnosť majú a ktoré danú vlastnosť nemajú
triedenie podľa farby, tvaru, veľkosti, materiálu,
dichotomické triedenie (výsledkom triedenia sú dve skupiny) podľa dvoch vlastností,
dichotomické triedenie bez určenia vlastnosti,
trichotomické triedenie (výsledkom triedenia sú tri skupiny) podľa troch vlastností,
trichotomické triedenie bez určenia vlastnosti
pravda, nepravda
pravdivosť, nepravdivosť
veta, tvrdenie
kvantifikované výroky: všetky, nie všetky, všetci, nie všetci, žiaden, každý, niekto, nikto, nič
porovnávanie podľa veľkosti, dĺžky, výšky, veku, rýchlosti, množstva, počtu objektov v skupinách a pod.
postupnosť znakov, symbolov, čísel, obrázkov
nepriamo sformulované úlohy
tabuľka, riadok, stĺpec, údaj
hodiny (čas)

Zdravie a pohyb – Telesná a športová výchova

1. ročník ZŠ 3 hodiny týždenne

(2 hodiny IŠVP + 1 hodina ŠKVP bez navýšenia obsahu) 99 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom je priradený obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Pri plánovaní vzdelávacej činnosti je cieľom učiteľa vytvárať pre žiakov podnetné prostredie, ktoré im umožní osvojiť si nové pohybové zručnosti a tie budú predpokladom pre vykonávanie pohybovej aktivity i mimo školského prostredia. V prípade účinného osvojenia si týchto zručností existuje reálna možnosť vytvorenia si trvalého vzťahu k pohybovej aktivite, ktorá je kľúčom k zdravému životnému štýlu.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Zameranie telesnej a športovej výchovy v primárnom vzdelávaní je dominantne upriamené na telesné, funkčné a pohybové zdokonaľovanie, čím prispieva k upevňovaniu zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Telesná a športová výchova poskytuje elementárne teoretické a praktické vzdelanie z oblasti pohybových aktivít a športu, významne prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu žiakov, k formovaniu kladného vzťahu k pohybovej aktivite a plní aj dôležitú kompenzačnú funkciu v procese edukácie. Svojím zameraním má telesná a športová výchova výnimočné a špecifické postavenie v rámci vzdelávania žiakov mladšieho školského veku. Využíva predovšetkým široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré prispievajú k celkovému formovaniu osobnosti s akcentom na hrubú i jemnú motoriku. Prostredníctvom pohybových cvičení, hier a súťaží pozitívne ovplyvňuje zdravotný stav žiakov.

Vzdelávací štandard má tri základné časti: Zdravie a zdravý životný štýl, Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť a Športové činnosti pohybového režimu. Tieto časti zohľadňujú pohybovo a zdravotne orientovanú koncepciu telesnej a športovej výchovy. Časť s názvom Športové činnosti pohybového režimu je členená na základné tematické celky a pre jednoduchšiu orientáciu učiteľa je navrhnutá odporúčaná časová dotácia pre základné pohybové zručnosti (30 %), manipulačné, prípravné a športové hry (30 %), hudobno-pohybové a tanečné činnosti (15 %), psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia (10 %) a aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti (15 %).

Základnou organizačnou formou je 45 minútová vyučovacia hodina a zúčastňujú sa jej všetci žiaci zaradení do I. a II. zdravotnej skupiny, prípadne III. zdravotnej skupiny (integrované vyučovanie). Žiaci so zdravotným oslabením, zdravotným postihnutím (III. zdravotná skupina) sa môžu vyučovať samostatne v oddelení zdravotnej telesnej výchovy, pričom obsah vyučovania sa realizuje podľa samostatných vzdelávacích programov.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- získajú poznatky o vplyve pohybu na zdravie a vnímajú pohybovú aktivitu ako prostriedok upevňovania zdravia,
- osvoja si základné vedomosti a poznatky z telesnej výchovy a športu,
- majú vytvorenú elementárnu veku primeranú predstavu o vlastných pohybových možnostiach,
- nadobudnú pozitívny vzťah k telesnej výchove, pohybovým aktivitám a športu,
- uplatňujú zásady hygieny a bezpečnosti pri pohybovej činnosti,
- majú kultivovaný pohybový prejav s akcentom na správne držanie tela,
- osvoja si základné pohybové zručnosti súvisiace s vykonávaním základných lokomócií, nelokomočných pohybových zručností a vybraných športov,
- prostredníctvom vhodných telesných cvičení si rozvíjajú pohybové schopnosti pre optimálny rozvoj zdravotne orientovanej telesnej zdatnosti,
- chápu význam diagnostiky v telesnej výchove ako prostriedku pre získanie informácií o úrovni vlastnej telesnej zdatnosti.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU

Zdravie a zdravý životný štýl

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. stupňa základnej školy vie/dokáže:

- identifikovať znaky zdravého životného štýlu,
- rozlišovať zdravú a nezdravú výživu,
- rozpoznať nebezpečenstvo návykových látok a ich negatívny vplyv na zdravie človeka,
- vysvetliť význam pohybovej aktivity pre zdravie človeka,
- rozpoznať základné spôsoby a význam otužovania organizmu,
- dodržiavať hygienické požiadavky pri vykonávaní pohybovej činnosti,
- aplikovať zásady bezpečnosti pri cvičení,
- opísať zásady poskytovania prvej pomoci v rôznom prostredí,
- popísať znaky správneho držania tela v rôznych polohách,
- aplikovať osvojené pohybové zručnosti v režime dňa,

Obsahový štandard

zásady zdravého životného štýlu (pravidelný pohyb v dennom režime, pitný režim, zdravé a nezdravé potraviny, stravovanie pri zvýšenej telesnej záťaži, práca a odpočinok v dennom režime)

význam príjmu a výdaja energie, zachovanie rovnováhy pre udržanie hmotnosti

negatívne vplyvy fajčenia, alkoholu, nedovolených látok a iných závislostí na zdravie človeka

význam pohybu pre zdravie človeka, adaptácia organizmu na zaťaženie, dôležité fyziologické zmeny vplyvom telesného zaťaženia

spôsoby otužovania – vzduchom, vodou, slnkom

hygienické zásady pred, pri a po cvičení hygiena úborov, význam dodržiavania základných hygienických zásad

organizácia cvičenia, pomoc a záchrana pri cvičení,

prvá pomoc pri drobných poraneniach, praktické poskytnutie prvej pomoci

zásady správneho držania tela, správne držanie tela v stoji, v sede, v ľahu, chybné držanie tela, odchýlky v držaní tela, cvičenia pre správne držanie tela

pohybový režim, aktívny odpočinok, základné poznatky o formách pohybovej aktivity v režime dňa (ranné cvičenie, spontánna pohybová aktivita, racionálne využívanie voľného času a pod.)

Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť

Výkonový štandard

- vysvetliť význam diagnostiky pohybovej výkonnosti pre zdravie a osobný telesný, motorický a funkčný vývin,
- individuálne sa zlepšiť v stanovených ukazovateľoch vybraných
- odmerať pulzovú frekvenciu na krčnej tepne,
- rozpoznať základné prejavy únavy pri fyzickej záťaži,
- využívať prostriedky na rozvoj pohybových schopností,

Obsahový štandard

poznatky o rozvoji a diagnostikovaní pohybovej výkonnosti, zdravotne orientovaná zdatnosť

odporúčané testy pre posudzovanie individuálnych výkonov:

skok do diaľky z miesta, člňkový beh 10x5 m,

výdrž v zhybe, ľah–sed za 30 sek,

vytrvalostný člňkový beh

meranie pulzovej frekvencie na krčnej tepne

pred zaťažením a po zaťažení, vysvetlenie

rozdielov v pulzovej frekvencii, príčiny zmien

poznatky o vonkajších prejavoch únavy pri

zaťažení (potenie, dýchanie, farba pokožky,

koordinácia pohybov)

pohybové prostriedky na rozvoj kondičných a

koordinačných schopností

Športové činnosti pohybového režimu TC: Základné pohybové zručnosti

Výkonový štandard

pomenovať základné povely a útvary poradových cvičení realizovaných vo výučbe,

- používať základné povely a správne na ne reagovať pohybom,
- vysvetliť význam a potrebu rozcvičenia pred vykonávaním

pohybovej činnosti,

- pomenovať základné pohybové zručnosti,
- zvládnuť techniku behu, skoku do diaľky a hodu tenisovou loptičkou,
- pomenovať a vykonať základné polohy tela a jeho častí,
- zvládnuť techniku základných akrobatických cvičení v rôznych obmenách a väzbách a skokov,
- vykonať ukážku z úpolových cvičení,

Obsahový štandard

základné povely, postoje, obraty a pochodové útvary – pozor, pohov, vpravo vbok, vľavo vbok, čelom vzad

rad (dvohrad, 3–rad ap.), zástup (dvojstup, 3–stup ap.) kruh, polkruh

jednotlivec, dvojica, trojica, družstvo, skupina, kolektív

na značky, čiara, priestor, ihrisko

cvičenia a hry s prvkami poradovej prípravy ako prostriedky účelnej organizácie činností v priestore úloha rozcvičenia pred vykonávaním pohybových činností ako prevencia pred zranením

rôzne spôsoby rozcvičení bez náčinia, s náčiním, s hudobným doprovodom a pod.

bežecká abeceda, beh rýchly, beh vytrvalostný, beh akceleračný, beh z rôznych polôh, beh so zmenami smeru

hod loptičkou, hod plnou loptou

skok do diaľky, skok do diaľky znožmo z miesta,

pojmy – štart, cieľ, súťaž, pravidlá, dráha

cvičenia základnej gymnastiky, cvičenia spevňovacie, odrazové, rotačné

cvičenia okolo rôznych osí tela cvičiaceho (prevaly, obraty, kotúle)

stojka na lopatkách, stojka na hlave

cvičenie a manipulácia s náčiním a pomôckami – gymnastickým náčiním (lopta, stuha, obruč, krátky tyč, overbal, futbal, švihadlo, lano, expander ap.)

cvičenie na náradí (lavičky, rebriny, debna, preliezky, lezecké a prekážkové dráhy) preskoky a skoky na švihadle, skoky na pružnom mostíku a trampolíne úpolové cvičenia a hry zamerané na:

- odpory
- pretláčanie
- preťahovanie

Športové činnosti pohybového režimu TC: Manipulačné, prípravné a športové hry

Výkonový štandard

- charakterizovať základné pojmy súvisiace s hrami,
- pomenovať základné herné činnosti jednotlivca,
- vymenovať názvy hier realizovaných vo výučbe,
- aplikovať v hre dohodnuté pravidlá a rešpektovať ich,

Obsahový štandard

základné pojmy – pohybová hra, športová hra, hráč, spoluhráč, súper, kapitán, rozhodca, útočník – útok, útočná činnosť, obranca – obrana, obranná činnosť
ihrisko (hrací priestor, hracia plocha), stredová čiara, bránka, kôš, hracie náčinie (lopta, páłka, hokejka a pod.) gól, bod, prihrávka, hod, streľba, dribling
hry so zameraním na manipuláciu s rôznym tradičným, ale aj netradičným náčiním a s inými pomôckami
pravidlá realizovaných hier, ich význam a sankcie za porušenie, pravidlá fair-play

- zvládnuť techniku manipulácie s náčiním,
- uplatniť manipuláciu s náčiním v pohybovej alebo prípravnej športovej hre,
- zvládnuť herné činnosti jednotlivca v hrách realizovaných vo výučbe,
- využívať naučené zručnosti z hier v rôznom prostredí (telocvičňa, príroda, voda),

pohybové hry zamerané na rozvoj pohybových schopností (kondičných, koordinačných a hybridných),

prípravné športové hry zamerané na futbal, basketbal, volejbal, hádzanú, tenis

pohybové hry zamerané na precvičovanie osvojovaných pohybových zručností rôzneho charakteru (gymnastického, atletického, plaveckého)

Športové činnosti pohybového režimu TC: Hudobno-pohybové a tanečné činnosti

Výkonový štandard

- vymenovať základné pojmy rytmickej a modernej gymnastiky,
- pomenovať tanečné kroky realizované vo výučbe,

Obsahový štandard

základné pojmy a poznatky – rytmická gymnastika (rytmus, takt, tempo, dynamika), moderná gymnastika – náčinie a cvičenia s ním (lopta, švihadlo, stuha, kužele, obruč), rovnovážne výdrže – pózy, poskoky a skoky (nožnicový, čertík, kadetkový)

tanec – ľudový, moderný, tanečný krok (prísuný, cval, poskočný, polkový, valčíkový, mazurkový), tanečný motív, tanečná väzba,

☐ vykonať ukážku rytmických cvičení,	pohybová skladba rytmické cvičenia spojené s vytlieskavaním, vydupávaním, hrou na telo
☐ zladať pohyby tela, chôdzu, skoky a beh s rytmom navodeným potleskom, zvukovým signálom, hudbou,	cvičenia a hry na rozvoj rytmickej schopnosti
☐ zvládnuť základné tanečné kroky, tanečné motívy v rôznych obmenách realizovaných vo výučbe,	tanečná a štylizovaná chôdza, beh, skoky, poskoky, so zameraním na správne a estetické držanie tela ako celku i jeho častí v rôznych polohách
☐ vytvoriť krátke väzby a motívy z naučených tanečných krokov ľudových i moderných tancov,	tanečné kroky a motívy regionálnych ľudových tancov tanečné kroky a motívy vybraných moderných tancov
☐ uplatniť prvky rytmiky a tanca v hudobno-pohybových, tanečných a dramatických hrách,	aerobik, zumba, brušné tance a iné formy cvičení s sprievodom rytmizované pohyby s využitím hudby alebo rôznych jednoduchých hudobných nástrojov
☐ improvizovať na zadanú tému alebo hudobný motív,	imitačné pohyby so slovným navádzaním napodobňovacie pohyby (napr. zvierat, športovcov, činností človeka) tanečná improvizácia pohybová improvizácia na hudobné motívy, alebo zadané témy tanečná improvizácia na základe naučených tanečných krokov, motívov, väzieb pantomíma

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia a hry

Výkonový štandard

- postupne uvoľniť pri slovnom doprovide svalstvo končatín i celého tela,
- opísať základné spôsoby dýchania,
- vykonať jednoduché strečingové cvičenia,
- charakterizovať cvičenia z psychomotoriky,

Obsahový štandard

relaxačné (uvoľňovacie) cvičenia a hry (vyklepávanie, vytriasanie, automasáž a pod.)

cvičenia so zameraním na riadené spevňovanie a uvoľňovanie svalstva (svalové napätie a uvoľnenie) aktivity zamerané na rozvoj dýchania, dýchacie cvičenia – cvičenia zamerané na nácvik správneho dýchania v rôznych polohách

naťahovacie (strečingové) cvičenia

kompENZAČNÉ (vyrovnávajúce) cvičenia

cvičenia na rozvoj flexibility (ohybnosť, pohyblivosť)

rozvoj rovnováhových schopností: statickej r. (cvičenia zamerané na stabilitu a labilitu v rôznych polohách), dynamickej r. (balansovanie na fit lopte, cvičenia na balančných pomôckach – bosu, go-go šliapadlo a pod.)

balansovanie s predmetmi (žonglovanie, prenášanie predmetov rôznym spôsobom a pod.)

cvičenia telesnej schémy zamerané na

vysvetliť podstatu psychomotorických cvičení a ich význam,

aplikovať naučené zručnosti v cvičeniach a hrách,

uvedomovanie si vlastného tela – pohybových možností jeho jednotlivých častí
cvičenia spájajúce zmyslové vnímanie s pohybovým (napr. pohybové reakcie na zmyslové podnety)
psychomotorické hry, cvičenia a hry s neštandardným náčiním (balóny, štipce, noviny a pod.)

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti

vymenovať základné druhy realizovaných sezónnych pohybových aktivít,

zvládnuť pohybové zručnosti vybraných sezónnych aktivít,

uplatniť prvky sezónnych pohybových činností v hrách,

súťažiacich, v škole i vo voľnom čase,

bezpečne sa pohybovať v rôznom priestore a v rôznych podmienkach,

prekonať pohybom rôzne terénne nerovnosti,

vysvetliť význam a zásady ochrany prírody počas pohybových aktivít v nej.

základné pojmy a poznatky zo sezónnych aktivít realizovaných vo výučbe

korčuľovanie (in-line a na ľade) – jazda vpred, vzad, zastavenie, obrat, hry a súťaže na korčuľoch

lyžovanie – lyže zjazdové, bežecké, skokanské, zjazd, slalom, beh na lyžiach, základná manipulácia s lyžami a palicami, chôdza, obraty, výstupy, padanie, zjazdy (po spádnici), brzdenie jazdy,

jazda šikmo svahom, prívrat (oboma lyžami, jednou lyžou, v pokoji a v pohybe), odvrat, oblúky

cvičenia a hry zamerané na oboznámenie sa s vodným prostredím, splývanie, dýchanie a orientáciu vo vode, skoky do vody z rôznych polôh, nácvik techniky jedného plaveckého spôsobu, plavecký spôsob (kraul, znak, prsia), štartový skok, obrátka

chôdza a jej rôzne druhy a spôsoby vzhľadom na povrch a terén, turistika – jej druhy a formy, turistický výstroj, turistický chodník, turistická značka, mapa, buzola, zásady a význam otužovania, pohybu a pobytu v prírode v každom ročnom období a počasí jazda, hry a súťaže na kolobežke, bicykli

Človek a príroda – Prvouka

1. ročník ZŠ 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) 33 hodín ročne

PRVOUKA

Vzdelávací štandard prvouky nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkyh učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard prvouky ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia v prvouke. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

Keďže predmet je vytvorený z obsahov dvoch vzdelávacích oblastí – prírodovednej a spoločenskovednej, výkonový štandard je rozdelený do dvoch častí, ktoré korešpondujú s danými vzdelávacími oblasťami. Spoznávanie prírodného prostredia je viazané s iným typom poznávacích procesov v porovnaní so spoznávaním spoločenského prostredia, preto zostali vzdelávacie oblasti v tomto dokumente formálne oddelené. Vytvorením spoločného predmetu pre dve vzdelávacie oblasti však naznačujeme možnosť vytvárať také tematické aktivity, v ktorých sa rozvíjajú vedomosti a spôsobilosti v oboch spomínaných vzdelávacích oblastiach.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Prvouka vytvára vedomostný, spôsobilostný a postojový základ pre dva nadväzujúce predmety – prírodovedu a vlastivedu. Vo vlastivednej oblasti sa zameriava na poznávanie reálneho spoločenského priestoru prostredníctvom oboznamovania sa s fungovaním služieb, samosprávy a geografického opisu krajiny. V prírodovednej oblasti poznávaním organizmov, neživého prostredia a ich vzájomných vzťahov oboznamuje žiakov s reálnym prírodným priestorom prostredníctvom skúmania fungovania vybraných prírodných javov.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- rozvíjajú svoje predstavy o vybraných prírodných a spoločenských javoch,
- rozvíjajú svoje pozorovacie spôsobilosti tak, aby z bežne zažívaných situácií dokázali získať nové informácie a obohatiť si doterajšie poznanie,
- sú vedení k porovnávaniu predmetov a javov a k zoskupovaniu, triedeniu predmetov a javov podľa identifikovaných znakov,
- zovšeobecňujú na základe porovnávania,
- vytvárajú vlastný, argumentačne podložený úsudok,
- spolupracujú pri riešení jednoduchých skúmateľských aktivít, pričom súčasťou kooperácie je podieľanie sa na aktuálnom poznaní a jeho efektívnom využívaní pri tvorbe záveru (riešenia),
- argumentujú prostredníctvom vlastnej skúsenosti, t.j. rozvoja odbornej diskusie k danej téme, ktorá je adekvátne z hľadiska vekuprimeranosti žiakov,
- rozlišujú vhodné a nevhodné správanie v triede aj mimo nej,
- uvedomujú si a rešpektujú rozdielnosť u ľudí (rozumejú, že existujú podobnosti a rozdiely medzi skupinami ľudí),
- vysvetľujú význam pravidiel a predpisov v živote,
- rozlišujú riziká spojených s každodenným životom a možnosťami úrazu (šport, rekreácia a i.),
- poznajú bezpečnosť v domácom prostredí, v škole i na ceste do školy a v mimoškolských aktivitách,
- poznajú pravidlá správania sa v rizikových situáciách podľa vzoru (vedia ako a kde sa obrátiť o pomoc).

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

- vzdelávacia oblasť Človek a príroda

Rastliny

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- rozpoznať základné časti rastlín,
- identifikovať základné časti rastlín (pŕhlava dvojdomá, púpava lekárska, rebríček obyčajný, kapsička pastierska, ruža šípová, pagaštan konský¹),
- identifikovať päť podobností a päť odlišností v tvaroch, veľkosti, farbe základných častí rôznych rastlín,
- na základe vlastného pozorovania triediť rastliny na byliny, kry a stromy,
- deliť rastliny podľa tvaru listov na listnaté a ihličnaté,

Obsahový štandard

základné časti rastlín: koreň, stonka, list, kvet, plod, byliny, kry, stromy

životné prejavy rastlín – rast, vývin, rozmnožovanie

- opísať funkcie jednotlivých častí rastlín (napríklad: koreňom rastlina čerpá z pôdy vodu a živiny),
- vysvetliť princíp opeľovania,
- že plod je časť rastliny, ktorá vzniká z kvetu,
- že plody obsahujú semená, z ktorých vyrastú nové rastliny.

1 Z dôvodu odbornej korektnosti sú vo vzdelávacích štandardoch pri všetkých rastlinných a živočíšnych druhoch uvedené rodové aj druhové názvy organizmov. Štandardným výkonom žiaka prvého stupňa základnej školy je poznanie rodového názvu organizmov, uvedených vo vzdelávacom štandarde.

Živočíchy

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- uviesť tri spoločné a tri rozličné znaky, ktorými sa živočíchy a rastliny vzájomne podobajú,
- vysvetliť, ako sú živočíchy tvarom tela a spôsobom života prispôbené prostrediu, v ktorom žijú (ako príklad použije: mačka domáca, dáždovka zemná, krt obyčajný, lastovička obyčajná, kapor obyčajný, voš detská),
- na príkladoch uviesť rozdiely medzi suchozemskými a vodnými živočíchmi,
- že živočíchy získavajú potravu rôznym spôsobom,
- vysvetliť vzťah dravec a korisť,
- vysvetliť význam maskovania živočíchov v prostredí,
- identifikovať časť tela, ktorá zabezpečuje živočíchom pohyb,
- triediť živočíchy podľa toho, čím a ako sa pohybujú a tieto informácie dať do súvislosti s tým, kde a ako živočíchy žijú.

Človek

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- identifikovať päť základných zmyslov človeka a im prislúchajúce zmyslové orgány,
- vysvetliť význam zmyslových orgánov pre život človeka,
- vysvetliť zásady starostlivosti o zrak a sluch,
- vytvoriť závery o funkcii ušnice pri zachytávaní zvuku,
- že orgány hmatu sú rozmiestnené po celom tele v koži a sú zodpovedné za jej citlivosť.

Obsahový štandard

životné prejavy živočíchov
suchozemské a vodné živočíchy
dravec, korisť
končatiny

Obsahový štandard

zmysly: zrak, sluch, hmat,
čuch, chuť,
poruchy zraku

Neživá príroda a skúmanie prírodných javov

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vysvetliť rozdiel medzi živými a neživými súčasťami prírody,
- triediť na základe znakov, identifikovaných vlastným pozorovaním, prírodné objekty na živé, neživé a odumreté,
- vysvetliť, na čo všetko používa človek vodu a čo by sa stalo, ak by jej mal nedostatok,
- vysvetliť, aký význam má voda v pôde a ako sa to týka človeka,
- že voda sa vyskytuje v rôznych formách (niektoré vymenu námraza, rosa),
- vymenovať tri typy vodných zdrojov,
- na základe skúmania vytvoriť závery o priehľadnosti a priehľadnosti rôznych materiálov (prostredí),
- že hlavným zdrojom svetla je Slnko,
- vysvetliť, kedy sa vytvára a kedy sa nevytvára tieň, kedy sa vytvára dlhší tieň a kedy sa vytvára kratší tieň, kedy sa vytvára viac tieňov,
- vymenovať ďalšie zdroje svetla: plameň, blesk, žiarovka a iné elektrické zariadenia, ktoré vytvára človek,
- navrhnúť vlastný spôsob merania časového úseku,
- zostrojiť presýpacie hodiny,
- vysvetliť vzťah rýchlosti presypania presýpacích hodín a niektorých vlastností presýpanej látky na základe pozorovania presýpacích hodín,
- zostrojiť kyvadlo,
- vysvetliť vzťah rýchlosti kmitania kyvadla a niektorých vlastností kyvadla na základe pozorovania kyvadla.

Obsahový štandard

životné prejavy organizmov: pohyb, rast, príjem potravy, dýchanie, rozmnožovanie
vodné zdroje (potok, rieka, jazero, more, podzemná voda), význam vody pre život
svetelné zdroje, tieň, priehľadnosť, nepriehľadnosť, meranie času, presýpacie hodiny, kyvadlo

vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard

- orientovať sa v budove školy (trieda, jedáleň, WC a i.),
- definovať pravidlá bezpečnosti pri návšteve školy,
- pomenovať významné orientačné body v blízkosti školy (budovy a i.),
- povedať zjednodušenú adresu školy a adresu svojho bydliska,
- rozlíšiť pojmy predtým, včera, dnes, potom a zajtra,
- identifikovať dni v týždni,
- čo škodí zdraviu,
- určiť členov rodiny vo vzťahu k sebe.

Obsahový štandard

moja trieda, škola, bezpečnosť v škole, v triede, orientácia
v priestore
kde, tu, tam, vpravo, vľavo, hore, dolu, vpredu, vzadu
škola, školský dvor, objekty v okolí školy, adresa školy, adresa môjho bydliska
dni v týždni, začiatok, koniec, predtým, včera, dnes, potom, zajtra
umývanie rúk, čistota tela, návšteva a správanie sa u lekára, v lekárni
funkcia členov rodiny, prejav úcty k rodičom, starým rodičom a jednotlivým členom rodiny

Človek a hodnoty - Etická výchova / Náboženská výchova

1. ročník ZŠ 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) 33 hodín ročne

Náboženská výchova

KATOLÍCKA CIRKEV

Vzdelávací štandard predmetu náboženská výchova/náboženstvo Katolíckej cirkvi nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah daného predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe konkrétnych učebných cieľov, učebných úloh a otázok.

K vymedzeným výkonom je priradený učebný obsah, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Požadované vedomosti v náboženskej výchove/náboženstve slúžia rozvoju náboženskej dimenzie, ktorá je súčasťou kultúry a prispieva k celkovému formovaniu osobnosti žiakov.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet náboženská výchova/náboženstvo v primárnom vzdelávaní podporuje základné predpoklady kresťanských životných postojov a konania žiakov. Rozvíja duchovný svet detí, umožňuje im prostredníctvom biblických príbehov poznávať Trojjediného Boha, Božiu Matku Máriu a svätých. Poznatky, ktoré získavajú žiaci v tomto období, sú predpokladom pre otvorenie sa životu s Ježišom Kristom aj prostredníctvom prijatia sviatosti Eucharistie. Na podklade Božích prikázaní ich učí rozlišovať dobro od zla. Náboženská výchova/náboženstvo v nich rozvíja komunikačné zručnosti, otvára ich chápaniu okolitého sveta a vďačnosti za prijaté dary. Ovplyvňuje hodnotovú orientáciu žiakov, ktorá im pomáha byť prospešnými rodine, spoločnosti a Cirkvi.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- získajú vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti človeka ako originálneho Božieho stvorenia,
- nadobudnú základné vedomosti o existencii a pôsobení Boha podľa učenia Katolíckej cirkvi,
- získajú vedomosti o živote Panny Márie a svätých, ktoré sú predpokladom náležitej úcty k nim,
- získajú vedomosti o vzniku a účinkovaní Cirkvi v dejinách i v dnešnom svete,

- zorientujú sa v morálnych hodnotách, ktoré sú postavené na Desatore,
- nadobudnú vhodné komunikačné zručnosti k vyjadrovaniu vlastných myšlienok a citov,
- získajú spôsobilosť pre pravidelnú modlitbu, rozlišovanie dobra od zla, voľbu dobra pre seba i iných.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Som na svete z lásky

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vymenovať svoje odlišnosti od spolužiakov,
- vyjadriť slovne poďakovanie a odprosenie,
- formulovať spontánnu modlitbu poďakovania,
- vymenovať z konkrétneho príbehu postavy, ktoré konajú dobro,
- rozlíšiť medzi dobrým a zlým správaním u seba a iných,

Obsahový štandard

- meno a jedinečnosť
- čo dokážem
- patríam do rodiny
- svet, v ktorom žijem

Rodina – ohnisko lásky

Výkonový štandard

- vymenovať tri pozitíva v rodine,
- zreprodukovať modlitbu Otče náš,
- naplánovať si konkrétny dobrý skutok pre členov rodiny,

Obsahový štandard

- komunikácia v rodine
- modlitba v rodine
- modlitba Otče náš

Dar lásky

Výkonový štandard

- opísať dobrotu sv. Mikuláša,
- prerozprávať s pomocou učiteľa biblické udalosti zvestovania a narodenia Ježiša,
- zreprodukovať modlitbu Zdravas Mária,
- nakresliť dva symboly Vianoc,
- reprodukovať s pomocou učiteľa prvé roky života Ježiša,

Obsahový štandard

- sv. Mikuláš
- zvestovanie, návšteva Alžbety
- zmysel a hodnota daru
- narodenie Ježiša Krista

Moc života a lásky

Výkonový štandard

opísať biblický príbeh o vzkriesení Jairovej dcéry,

- vysvetliť jednoduchým spôsobom dôvod slávenia veľkonočných sviatkov,
- znázorniť s pomocou učiteľa a obrazov veľkonočný symbol,
- vysvetliť jednoducho zmysel slávenia nedele ako dňa Ježišovho zmŕtvychvstania,

Obsahový štandard

- život a smrť
- vzkriesenie Jairovej dcéry
- Veľká noc – smrť a zmŕtvychvstanie Krista
- nedeľa – deň oslavy Ježišovho zmŕtvychvstania

Spoločenstvo lásky

Výkonový štandard

- reprodukovať pomocou učiteľa udalosti zoslania Ducha Svätého,
- zreprodukovať modlitbu Sláva Otcu,
- vyjadriť slovne pocity pri konaní dobra,
- vymenovať niekoľko dobrých skutkov, ktoré mu preukázali spolužiaci,
- naplánovať si konkrétny dobrý skutok pre spolužiaka.

Obsahový štandard

- zoslanie Ducha Svätého
- Cirkev – Božia rodina
- sv. Juraj – odvaha, pomoc, dobro a zlo

ETICKÁ VÝCHOVA

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami.

Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací program pre predmet etická výchova má svoje špecifiká. Jedným z nich je rozvíjanie komunikačných a sociálnych spôsobilostí, ktoré sa orientujú na postoje k životným situáciám a ku konkrétnym prejavom prosociálneho správania. Nadobudnuté vedomosti, spôsobilosti a zručnosti sú predpokladom kritického myslenia, diskusie a hodnotiacich postojov. V etickej výchove sa stávajú prostriedkom, od ktorého sa odvíja požadované správanie.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Úlohou povinnej voliteľnej predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré popri informáciách účinne podporuje pochopenie a zvnútorňovanie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod.). Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusii, hodnotiacim postojom, ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa aktívne participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu),
- osvoja si prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie hodnoty priateľstva, vzájomnosti a rodiny,
- rozvíjajú svoj postoj k postihnutým, chorým a starým ľuďom.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- predstaviť seba i spolužiakov krátkou charakteristikou,
- pomenovať dôvody pre vďačnosť, prosbu, ospravedlnenie,
- podieľať sa na vytváraní pravidiel skupiny,

Obsahový štandard

- rodina, skupina, školská trieda
- pozdrav, vďačnosť, ospravedlnenie
- pravidlá skupiny

Prvky prosociálneho správania

Výkonový štandard

- uviesť príklady úcty k rodičom, učiteľom a spolužiakom,
- vyjadriť adekvátne vďačnosť, prosbu a ospravedlnenie,
- riadiť sa pravidlami skupiny,
- rešpektovať spolužiakov,

Obsahový štandard

- úcta
- úcta k rodičom, učiteľom, starším ľuďom, spolužiakom
- prejavy úcty

Ľudská dôstojnosť

Výkonový štandard

- rozpoznať postupne rôzne vlastnosti ľudí,
- uviesť vlastnosti, ktorými sa odlišuje od iných,
- poukázať na dôležitosť sebaovládania v medziľudských vzťahoch,

Obsahový štandard

- hodnota osoby, moja hodnota, rozdiel medzi mnou a ostatným svetom
- ľudská osoba
- sebaovládanie

Pozitívne hodnotenie iných

Výkonový štandard

- rozlíšiť medzi dobrým a zlým správaním u seba i u spolužiakov,
- uviesť dobré vlastnosti spolužiakov a príslušníkov rodiny,
- zahrnúť scénu, kde vyjadri pochvalu spolužiakom,

Obsahový štandard

- vlastnosti iných osôb
- pozitívne vlastnosti rodinných príslušníkov, spolužiakov
- vyjadrenie pozitívneho hodnotenia iných
- negatívne správanie a jeho dôsledky

Naša rodina

Výkonový štandard

- pomenovať rodinné vzťahy,
- vysvetliť tri pravidlá vo vlastnej rodine,
- uviesť príklad úctivej komunikácie v rodine,
- napláňovať si konkrétnu pomoc pre členov rodiny.

Obsahový štandard

- rodina a jej úloha v živote človeka
- vzťahy medzi členmi rodiny
- rodinné pravidlá
- komunikácia
- pomoc v rodine

Umenie a kultúra - Výtvarná výchova

1. ročník ZŠ 2 hodiny týždenne (2 hodiny ŠVP) 66 hodín ročne

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh – výtvarných zadaní.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú, hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia vo výtvarnej výchove. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú zapamätať a následne zreprodukovať.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Výtvarná výchova v primárnom vzdelávaní vychádza zo spontánneho detského prejavu. Žiaci prostredníctvom výtvarných činností, hravou formou spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení (kresby, maľby, plastiky). Formou výtvarných činností (kreslenia, maľovania, priestorového a objektového vytvárania) sa stretávajú so svetom navrhovania dizajnu, architektúry, fotografie, videa a filmu. Aktívnu prácu s materiálom a nástrojmi nie je možné nahradiť formou pracovných zošitov – všetky ostatné didaktické formy, ako používanie učebnice, edukačných materiálov, premietanie filmov a pod. sú len doplnkovými aktivitami (v rámci motivácie alebo následných ukážok). Výtvarná výchova zahŕňa aj prácu s vizuálnymi prostriedkami prostredníctvom počítača. Od žiakov očakávame najmä uplatnenie jeho predstavivosti a fantázie; nie napĺňanie dopredu očakávaných výsledkov. Výtvarná výchova je založená na tvorivosti žiaka – na rozvíjaní jeho vlastných nápadov a koncepcií. Zručnosti (ovládanie nástrojov a techník) sú podriadené tvorivosti – prednosť má vymýšľanie, od námetu až po realizáciu formy. Očakávané sú vlastné riešenia žiakov, nie presné plnenie úloh.

Výtvarná výchova obsahuje aj prvky, ktoré ju prepájajú s inými vyučovacími predmetmi, napr. s pracovným vyučovaním (zručnosti v ovládaní nástrojov a v spracovaní materiálov), s hudobnou výchovou (tvorivé reagovanie na zvukové podnety), prírodovedou a vlastivedou (reakcie na prostredie, prírodné javy, históriu a pod.), s IKT, s matematikou (porovnávanie, mierka, počet a pod.) s geometriou (tvar). Niektoré témy je možné, podľa uváženia učiteľa prepájať s témami týchto predmetov.

Žiaci sú veku prístupnou formou uvádzaní do znalosti súčasného umeleckého vyjadrovania sveta, do súčasnej vizuálnej kultúry i kultúrnej tradície. Získavajú dôležité kompetencie porozumenia svetu, ktorý je ich každodennou skúsenosťou.

HLAVNÝ CIEĽ PREDMETU

Žiaci v nadväznosti na detský výtvarný prejav rozvíjajú svoju vizuálnu kultúru na úrovni poznania i vyjadrovania.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- rozvíjajú svoju predstavivosť a fantáziu,
- rozvíjajú si pozorovacie schopnosti,
- spoznávajú základné prostriedky výtvarného vyjadrovania,
- rozvíjajú tvorbu vlastných myšlienkových konceptov a ich formálnu a technickú realizáciu,
- osvojujú si základné zručnosti pri práci s nástrojmi a materiálmi,
- poznávajú umelecké diela a svoj zážitok z nich výtvarne vyjadrujú,
- osvojujú si základné kultúrne postoje.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- tvoriť škvryny,
- rozlíšiť v škvrne významovo čitateľný tvar,
- vyhľadať v textúre čiar tvary podľa svojich predstáv,
- pomenovať objavené tvary,
- pomenovať tóny základných farieb,
- rozlíšiť svetlé a tmavé farebné tóny,
- rozlíšiť priamku od krivky,

Obsahový štandard

škvrna (vytvorená napr. odtlačaním farby (dekalk), rozlievaním, zapúšťaním do mokrého podkladu, rozfúkavaním) – náhodný tvar, jeho dopĺňanie na významový, zobrazujúci tvar (podľa predstavivosti žiaka) náhodné čiary alebo tvary (dokresľovanie alebo domaľovávajúce škvryny, odtlačku farby, čarbanice, pokrčeného papiera – krkváže a pod.)

obrys (výtvarné zobrazenie obrysov tvarov predmetov, figúr) základné tóny farieb, druhotné (vymiešané) tóny, teplé a studené farby

Rozvoj fantázie a synestetické podnety

Výkonový štandard

- výtvarne zobrazit' svoje predstavy a fantáziu na zadanú tému,
- nakresliť predmety na základe hmatového vnemu,
- pomenovať charakter rôznych povrchov podľa hmatového vnemu,

Obsahový štandard

- fantazijné kreslenie
- fantazijné maľovanie
- fantazijné modelovanie
- tvar a hmat (napr. ohmatávanie tvarov predmetov skrytých pod dekou, alebo kreslenie so zviazanými očami ...) povrch predmetu

Podnety moderného výtvarného umenia

Výkonový štandard

- použiť rôzne kresliarske (maliarske) nástroje,
- vyjadriť výtvarné stopy (nástroja, materiálu, gesta) prostredníctvom hravej akcie,
- vytvoriť objekt zo zvolených materiálov,

Obsahový štandard

frkanie, liatie, odtlačanie, kvapkanie, roztieranie, rozfúkavanie... farebnej hmoty
stopa kresliaceho (maliarskeho) nástroja (využitie vlastností rôznych nástrojov)
stopa gesta (rôzne druhy stôp/čiar/ťahov)
odpadový materiál
objekt , ukážky: akčná maľba

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia

Výkonový štandard

- namaľovať svoju predstavu inšpirovanú pravekým umením,

Obsahový štandard

- praveké jaskynné maľby (motívy)
- materiál, nástroje, podklad v tvorbe pravekých ľudí
- hra na pravekého umelca - tvorba artefaktu limitovaného motívom a technikou

Škola v galérii

Výkonový štandard

- výtvarne vyjadriť rôzne výrazy tváre,

Obsahový štandard

- výraz portrétu (maľba, socha, fotografia) – v priestoroch galérie,
- alternatívne vo virtuálnej galérii na internete
- akčné napodobnenie výrazu portrétu (grimasa, performancia ...)
- výtvarná interpretácia výrazu (kresba, maľba ...)

Podnety architektúry

Výkonový štandard

- zobrazit' architektúru podľa vlastnej fantázie,
- porozprávať o zobrazenej architektúre,

Obsahový štandard

- rozprávková architektúra (maľba, kresba, modelovanie, objekt – skladanie, lepenie, strihanie...)
- fantastické motívy v architektúre
- architektúra v rozprávkach (animácie, ilustrácie, filmy)

Podnety fotografie

Výkonový štandard

- doplniť fotografický podklad podľa vlastnej fantázie,

Obsahový štandard

- fotografia (napríklad z časopisu)
- zásah do kompozície fotografie, jej doplnenie, prekreslenie, premaľovanie
- kolorovanie, dokonponovanie

Podnety videa a filmu

Výkonový štandard

- porozprávať o akcii v uvedenej ukážke filmu,
- výtvarne interpretovať vybranú akciu z filmovej ukážky,

Obsahový štandard

- krátká ukážka z vybraného filmu, (groteska)
- pohyblivý obraz – akcia vo filme (videu)
- výtvarné spracovanie akcie/pohybu

Podnety dizajnu a remesiel

Výkonový štandard

- nakresliť dizajn podľa svojej fantázie,
- porozprávať o nakreslenom

Obsahový štandard

nezvyčajný, fantastický nábytok, alebo nábytok s nezvyčajnými funkciami (napr. hojdanie, skákanie, kotúľanie, preklápanie, skladanie a rozkladanie – aplikované na typ stoličky, posteľ, skrine, lampy a pod.)
alt. nezvyčajný odevný doplnok
alt. fantastický stroj

Podnety poznávania sveta

Výkonový štandard

- výtvarne reagovať na písmená abecedy.

Obsahový štandard

oživené písmená
tvary písmen (tlačených, písaných, veľkých, malých)
figuratívna kompozícia z tvarov písmen

Umenie a kultúra - Hudobná výchova

1. ročník ZŠ 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard hudobnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia hudobného umenia

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Primárna hudobná edukácia predstavuje kontinuálne, systémové a cieľavedomé pokračovanie predprimárnej hudobnej výchovy. Hudobná výchova v základnej škole je predmetom umelecko-výchovným, činnostným, kde sa na báze hudobných hrových činností žiaci učia orientovať vo svete hudby, prebúdzajú sa v nich záujem o elementárne muzikovanie a postupne aj záujem o hlbšie vzdelanie v oblasti hudby a umenia.

Na primárnom stupni vzdelávania sa prirodzene a plynule nadväzuje na vrodené predpoklady detí ich spontánnosť, sklony k hravosti, na ich schopnosť celostného vnímania obrazov a modelov okolitého sveta. Hudba má byť pre žiakov súčasne hrou a predmetom detského experimentovania, zdrojom objaviteľských prístupov k hudobnému poznávaniu a prostriedkom žiakovej hudobnej expresie, ktorá podporuje ich hudobnú sebarealizáciu v komplexe aktívnych aj receptívnych hudobných činností. Hudobné činnosti predstavujú najrozmanitejšie formy kontaktu žiaka s hudbou, dávajú možnosť spájať hudbu so slovom, obrazom, pohybom, hrou na elementárnych hudobných nástrojoch. Hudobné činnosti tvoria základný prostriedok na rozvíjanie hudobných i kľúčových kompetencií žiakov. Hudobné činnosti nie sú izolované, ale v reálnej praktickej podobe sa vzájomne dopĺňajú, podporujú aj s inými mimohudobnými činnosťami a zmysluplne sa integrujú. Hudobný materiál a hudobné činnosti sú kľúčovým prostriedkom na osvojenie si hudobno-teoretických poznatkov. Tie si

však žiaci osvojujú postupne a nadobudnuté vedomosti sú výsledkom aktívnych hudobných činností, z ktorých vyplývajú. Teoretické poznatky a vedomosti sú dôležité len do tej miery, do akej sú nevyhnutné pre aktívny hudobný prejav žiakov, chápanie základných zákonitostí hudby a prácu s hudobným materiálom.

CIELE PREDMETU

- rozvíjať hudobné kompetencie dieťaťa mladšieho školského veku,
- rozvíjať kultivovaný rečový, hlasový, pohybový prejav v spojení s hudbou,
- vychovávať aktívneho a vnímavého interpreta a percipienta hudby,
- naučiť žiaka orientovať sa vo svete hudobného umenia,
- rozvíjať emocionálny svet a hudobný vkus žiaka mladšieho školského veku,
- v rámci stanovených cieľov z hudobnej výchovy využívať integratívne prístupy a prieniky s ostatnými vyučovacími predmetmi v primárnej edukácii,
- viesť žiakov k samostatnej práci a hudobnej tvorivosti.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže

- použiť hlas na dosiahnutie špecifického hudobného cieľa,
- rytmizovať reč,
- melodizovať reč 5.-3. a 5.-6.-5.-3. stupňom (so-mi; so-la-so-mi),
- hrať na elementárnych hudobných nástrojoch,
- hrať na tele,
- hrať rytmické modely,
- hrať melodické modely,
- aktívne počúvať zvuky, piesne a hudobné skladby,
- sluchom rozlíšiť rozličné kvality zvuku a tónu,
- identifikovať obsadenie interpretovanej hudobnej skladby,
- rozpoznať totožné a kontrastné prvky v hudobnej forme,
- určiť a rozpoznať melodické a rytmické modely,
- uplatniť vhodný pohyb v hudobno–pohybových hrách so spevom,
- adekvátne reagovať na rytmus, metrum a tempo,
- pohybom adekvátne vyjadriť hudobno–výrazové prostriedky,
- ovládať tanečné prvky a pohyb v jednoduchých choreografiách,
- stvárniť riekanku či pieseň hudobno–dramatickými prostriedkami.
- vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku,

- realizovať hudobné činnosti podľa voľného i štandardizovaného grafického vyjadrenia hudobných dejov,
- vizuálne zobrazit' zvukové vnemy.

Obsahový štandard

Hlasová činnosť

vokálne činnosti v rámci rozsahu d1-h1, rytmizovanie reči: detské ľudové a autorské piesne, popevky, riekanky, rečňovanky, dialogické hry, hlasové a dychové cvičenia, hry s dychom a hlasom

2/4 a 3/4 takt, osminové a štvrtové rytmické hodnoty,

pomocné rytmické prostriedky (rytmické slabiky ta, ti-ti a ich kombinácie, ručné znaky na vyjadrenie rytmu)

pomocné intonačné prostriedky: ľubovoľné gestá znázorňujúce výšku i dĺžku tónov, relatívna solmizácia, fonogestika

Inštrumentálne činnosti

správne použitie Orffových nástrojov (paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá, xylofón, zvonkohra, metalofón); hra na tele, hra na objektoch, hra na zvukových hračkách a ďalších

elementárnych nástrojoch

2/4 a 3/4 takt, osminové a štvrtové rytmické hodnoty

modely 5.-3. a 5.-6.-5.-3. (so-mi, so-la-so-mi)

ostinátne rytmicko-melodické sprievody

rytmická a melodická improvizácia

Percepčné činnosti – aktívne počúvanie

zvuky okolia, objektov, vlastného tela; skladby slovenských a svetových skladateľov; piesne, spev a interpretácia učiteľa/ky; vlastný hudobný prejav žiaka, hudobný prejav triedy (skupiny) zvuk, tón: výška, sila, dĺžka, farba, tempo, metrum, dynamika, hry so zvukom; kontrasty: nízky – vysoký hlasný – tichý dlhý – krátky, rýchly – pomalý, metaforické vyjadrenie farby tónu: lesklý - temný, chladný – teplý, kovový – drevitý a pod.

spev, sólo, zbor, hra na sólovom hudobnom nástroji, hra orchestra, husle, klavír rytmické modely ta, ti-ti a kombinácie, melodické modely so-mi, la-so-mi

Hudobno-pohybové činnosti

hudobno-pohybové hry so spevom,

tanečná chôdza, tanečný beh, pochod, prísunový krok dopredu, dozadu a do strán,

pohyb, gesto, mimika,

tlieskanie, plieskanie, dupanie

pomocný prostriedok percepčných činností (počúvanie hudby)

Hudobno-dramatické činnosti

príbehy, rozprávky, básne; integrácia s predmetom slovenský jazyk a literatúra

Hudobno-vizuálna činnosti

grafická notácia; grafická partitúra; integrácia s výtvarnou výchovou

Učebný plán pre primárne vzdelávanie

2. ročník

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Počet hodín ŠVP	Počet hodín ŠkVP	Spolu
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	8		8
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	1	5
	Informatika			
Človek a príroda	Prvouka	2		2
	Prírodoveda			
Človek a spoločnosť	Vlastiveda			
Človek a hodnoty	etická výchova / náboženská výchova	1		1
Umenie a kultúra	výtvarná výchova	2		2
	hudobná výchova	1		1
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	1	3
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie		1	1
Spolu		20	3	23

Jazyk a komunikácia - Slovenský jazyk a literatúra

2. ročník ZŠ 8 hodín týždenne (8 hodín ŠVP) 264 hodín ročne

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet slovenský jazyk a literatúra má vo vzdelávaní nezastupiteľné miesto. Je základným prostriedkom pre nadobúdanie kultúrnej gramotnosti žiaka, jeho kľúčových kompetencií. Umožňuje porozumenie a osvojenie si poznatkov vo všetkých vzdelávacích oblastiach. Z tohto dôvodu má v systéme primárneho vzdelávania kľúčové, centrálné postavenie. Spôsobilosti, ktoré žiak v rámci tohto učebného predmetu nadobudne, majú zásadný vplyv na jeho vzdelávanie aj v ďalších vzdelávacích oblastiach, učebných predmetoch. Kvalita spôsobilostí používať materinský jazyk zásadne ovplyvňuje aj komunikáciu žiaka s jeho okolím, vytváranie vzťahov s inými ľuďmi a formuje zaradenie žiaka do spoločnosti. Cieľom výučby slovenského jazyka na primárnom stupni vzdelávania je naučiť spisovný jazyk na takej úrovni, aby ho žiaci vedeli používať v praktickom živote. Používanie jazyka vnímame ako komplexné využívanie všetkých komunikačných zručností – rozprávania, písania, čítania a počúvania.

2. ročník ZŠ

Špecifickým cieľom výučby spisovného jazyka v druhom ročníku je osvojenie si prvotných princípov jazykového systému. Žiaci sa začínajú oboznamovať s gramatickými a jazykovými pravidlami. Výrazne sa zdokonaľujú v technike čítania a písania, ako aj v čítaní s porozumením. Oboznamujú sa so samostatnou tvorbou textu. Jednotlivé zložky učebného predmetu slovenský jazyk a literatúra majú v tomto ročníku nasledovné špecifiká:

Jazyková a slohová zložka – žiaci si začínajú osvojovať teoretické vedomosti o jazykových pravidlách a systéme jazyka. Uplatňujú jazykové pravidlá v písomnom prejave, nielen pri odpise a prepise, ale tiež pri veku primeranej jazykovej analýze textu. Dbajú na rozvoj komunikačných kompetencií a kladú dôraz na hovorenú reč.

Čítanie a literárna výchova - žiaci sa zdokonaľujú v technike čítania, zapamätajú si určené literárne pojmy, vnímajú estetickú stránku literárneho diela. Na primeranej úrovni uskutočňujú obsahovú analýzu textu, čítajú s porozumením, identifikujú informácie uvedené priamo v texte. V druhom ročníku systematicky podporujeme u žiakov rozvoj všetkých komunikačných zručností. Sústreďujeme sa predovšetkým na:

Rozprávanie: – zautomatizovanie primeraného používania komunikačných konvencií. Zdokonaľovanie spôsobilostí samostatného rozprávania a rozprávania podľa predlohy. Žiaci postupne nadobúdajú skúsenosti pri ústnej prezentácii výsledkov svojej práce a pri riešení rôznych úloh.

Počúvanie: žiaci sa zdokonaľujú v spôsobilosti počúvať partnera v rámci komunikácie. Nadobúdajú skúsenosti pri počúvaní spolužiakov pri ich prezentáciách, vedia reprodukovať počuté informácie. Od žiakov vyžadujeme porozumenie inštrukciám učiteľa pri riešení úloh.

Čítanie: žiaci sa zdokonaľujú v technike čítania a v porozumení čítaného textu. Vyžadujeme od nich reprodukovanie informácií, ktoré sú uvedené v texte priamo podľa otázky formulovanej učiteľom. Pri čítaní literárnych textov si žiaci uvedomujú podobnosť textov v niektorých ich charakteristikách. Na základe tejto podobnosti sa pokúsia vysvetliť význam literárnych pojmov.

Písanie: žiaci sa zdokonaľujú v písaní správnych tvarov všetkých písaných písmen. Postupne zvyšujeme požiadavky na písanie samostatných viet podľa zadania a na samostatnú tvorbu textov.

Jazyková a slohová zložka

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- správne určovať hlásku a písmeno v daných slovách,
- vymenovať počet písmen a hlások v slovách,
- rozlišovať hlásky, ktoré sa zapisujú jedným písmenom od hlások, ktoré sa skladajú z dvoch písmen (dz, dž, ch),
- správne vyslovovať hlásky v slovách,
- napísať tlačené a písané písmená slovenskej abecedy,
- vymenovať a napísať písmená v abecednom poradí,
- zoraďovať slová v abecednom poradí na základe prvého písmena,
- správne vyslovovať a písať hlásky s rozlišovacími znamienkami: dĺžeň, mäkkčeň, vokáň, dve bodky,
- rozlíšiť a správne použiť slová, kde rozlišovacie znamienko mení význam slov (koza - koža...),
- správne dopĺňať chýbajúce rozlišovacie znamienka do slov,
- opravovať text s nesprávne uvedenými rozlišovacími znamienkami,

- samostatne vymenovať samohlásky krátke a dlhé,
- samostatne vymenovať spoluhlásky: mäkké, tvrdé a obojaké,
- samostatne vymenovať dvojhlásky,
- v texte rozlíšiť samohlásky, spoluhlásky a dvojhlásky,

- rozdeliť samohlásky na dve skupiny,
- správne vyslovovať krátke a dlhé samohlásky,
- uplatniť pravopis slov so samohláskou ä,
- rozlíšiť význam slov, kde kvantita samohlásky mení význam slova napr. (latka – látka, sud - súd),

- správne vyslovovať a písať dvojhlásky: ia, ie, iu, ô,
- správne prepisovať slabiky ja-já, je, ju-jú na začiatku a na konci slova,
- zdôvodňovať pravopis v slovách s dvojhláskami: ia, ie, iu, ô,

- identifikovať v slovách mäkké spoluhlásky č, dž, š, ž, c, dz, j ď, ť, ň, ľ a samostatne ich vymenovať,
- uplatniť pravopis i/í po mäkkých spoluhláskach,
- správne vyslovovať mäkké spoluhlásky aj v menej známych slovách, v nových slovných spojeniach a poznať ich významovú stránku,

Obsahový štandard

hláska a písmeno
rozlíšenie pojmov hláska – písmeno
odlišnosť písmen *ch*, *dz* a *dž* v hovorenej reči a v písanom prejave
výslovnosť hlások a písmen v slovách
abeceda

rozlišovacie znamienka: dĺžeň, mäkkčeň, vokáň a dve bodky
rozlišovacie znamienka v grafickom prejave a ich funkcia (zmena významu slova)

samohlásky: krátke a dlhé
spoluhlásky: mäkké, tvrdé a obojaké
dvojhlásky
rozlíšenie hlások na samohlásky, spoluhlásky a dvojhlásky

samohlásky: krátke a dlhé
samohláska ä a jej pravopis

dvojhlásky: ia, ie, iu, ô

mäkké spoluhlásky
pravopis i/í po mäkkých spoluhláskach a y/ý v koreni domácich slov
výslovnosť mäkkých spoluhlások č, dž, ž, š, c, dz, j ď, ť, ň, ľ
výslovnosť a pravopis spoluhlások ď, ť, ň, ľ pred samohláskami i, e a pred dvojhláskami ia, ie, iu

☐ identifikovať v slovách tvrdé spoluhlásky h, ch, k, g, d, t n, l, ☐ rozlišovať tvrdé spoluhlásky v texte po sluchovej aj zrakovej stránke, ☐ uplatniť pravopis y/ý po tvrdých spoluhláskach, ☐ uplatniť pravopis i/í po tvrdých spoluhláskach v cudzích slovách (kino, kimono...) a v zvukomalebných slovách (kikirik, chi-chi...), ☐ uplatniť pravopis a výslovnosť slov s tvrdou spoluhláskou l, po ktorej sa píše y (lyko, mlyn, plyn, lysá, lyžica...),	tvrdé spoluhlásky výskyt i/í po tvrdých spoluhláskach v cudzích a zvukomalebných slovách výslovnosť a pravopis spoluhlások d, t, n, l v porovnaní s výslovnosťou a pravopisom spoluhlások d', t', ň, l'
krátke a dlhé slabiky, ☐ správne spájať spoluhlásky a samohlásky do slabík, ☐ správne spájať spoluhlásky a dvojhásky do slabík, ☐ rozdeľovať slová na slabiky, ☐ rozdeľovať slová na jednoslabičné a viacslabičné, ☐ správne rozdeľovať slová na konci riadku, ☐ rozoznávať kvantitu slabík, ☐ rozdeľovať slová s dvojháskami na slabiky,	slabika kvantita slabík spájanie hlások do slabík slabičnosť slov rozdeľovanie slov na konci riadka
☐ tvoriť gramaticky správne vety, ☐ poznať druhy viet (oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, želacie a zvolacie), ☐ správne používať za vetami interpunkčné znamienka: bodku, otáznik, výkričník, ☐ uplatňovať melódiu vety podľa komunikačného zámeru výpovede, ☐ rozlišovať neúplnú vetu v texte, ☐ zablahoželať ústne aj písomne, ☐ používať tykanie a vykanie v závislosti od danej situácie, ☐ napísať správne adresu svojho bydliska, ☐ napísať jednoduchý (súkromný) list, ☐ sformulovať blahoželenie ústne, písomne, ☐ napísať blahoželenie na pohľadnicu,	jednoduchá veta druhy viet interpunkčné znamienka (bodka, otáznik, výkričník) na konci vety neúplná veta
☐ porozprávať vlastný zážitok, ☐ porozprávať obsah z prečítaného textu, ☐ porozprávať príbeh podľa série obrázkov, ☐ porozprávať dej konkrétneho alebo vymysleného príbehu, ☐ vytvoriť nadpis k príbehu, ☐ opísať predmet podľa jeho najvýraznejších (osobitých) znakov, ☐ opísať ilustráciu pomocou vlastnej slovnej zásoby.	ústne a písomné blahoželenie tykanie – vykanie adresa bydliska súkromný list blahoželenie (ústne, písomne) pohľadnica rozprávanie (ústne) opis predmetu, ilustrácie

Čítanie a literárna výchova

Výkonový štandard

Obsahový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

t t

- porozumieť, že text má určitý komunikačný zámer (oznámiť niečo, poučiť niekoho, prípadne pobaviť),
- uplatňovať správnu techniku čítania pri čítaní akéhokoľvek textu,
- čítať plynulo súvislý text, správne dýchať, artikulovať, dodržiavať správnu výslovnosť,
- prečítať text na primeranej úrovni, pričom uplatňuje vhodnú moduláciu hlasu, suprasegmentálne javy (melódia vety, slovný prízvuk, dôraz, pauza, rytmus, intenzita hlasu),
- čítať text s porozumením,
- reprodukovať informácie podľa otázok formulovaných učiteľom, ktoré sú v texte uvedené priamo,
- porozumieť informáciám, podľa otázok formulovaných učiteľom, ktoré sú v texte uvedené nepriamo,
- vyjadriť vlastný názor na prečítaný text,
- rozlíšiť báseň od iných literárnych útvarov,
- identifikovať veršované a neveršované literárne útvary,
- identifikovať v básni strofu,
- identifikovať v básni rým, verš,
- zarecitovať báseň (básne) podľa vlastného výberu,
- identifikovať nadpis v texte,
- tvoriť nadpis k rôznym textom (básnickým alebo prozaickým),
- vyhľadávať v textoch mená autorov detskej literatúry,
- poznať mená najznámejších autorov detskej literatúry,
- orientovať sa v knižnici,
- čítať knihy od známych slovenských aj zahraničných autorov detskej literatúry,
- povedať obsah prečítanej knihy,
- vymenovať postavy z prečítanej knihy,
- poznať mená detských ilustrátorov,
- nakresliť ilustráciu k prečítanej knihe,
- recitovať krátke útvary ľudovej slovesnosti,
- odlíšiť krátke literárne útvary ľudovej slovesnosti od iných literárnych útvarov (napr. rozprávok),
- zaspievať ľudovú pieseň podľa vlastného výberu,
- vysvetliť pojem ľudová rozprávka,
- plynulo prečítať text ľudovej rozprávky,
- uplatniť pri čítaní správne dýchanie, artikuláciu a dodržiavať správnu výslovnosť,
- identifikovať postavy v rozprávke,
- porozprávať dej rozprávky,
- povedať ponaučenie vyplývajúce z rozprávky,
- vymenovať názvy niektorých rozprávkových kníh,

báseň, strofa, rým, verš
nadpis

autor, spisovateľ, spisovateľka
kniha, knižnica, čitateľ
ilustrácia, ilustrátor

krátke literárne útvary ľudovej
slovesnosti
ľudové riekanky, vyčítanky,
piesne

ľudová rozprávka (obsah, dej,
postavy)

☐ vysvetliť pojem bábkové divadlo, ☐ vysvetliť, čo je bábka, kto je bábkoherec, bábkar, ☐ zhotoviť jednoduchú bábku (z papiera, látky), ☐ zahrať bábkovú hru so spolužiakmi,	bábkové divadlo, bábkoherec, bábkar
☐ vysvetliť pojem zdrobnenina, ☐ vyhľadať zdrobneninu v texte, ☐ vytvoriť krátky literárny text so zdrobneninami,	zdrobnenina
☐ čítať nahlas a s porozumením veku primerané texty z novin a detských časopisov, ☐ povedať stručný obsah prečítaného textu, ☐ poznať názvy známych detských časopisov.	noviny detské časopisy

Kritériá kontroly a hodnotenia diktátov:

Počet a zameranie kontrolných diktátov v 2. ročníku:

počet: 10

Zameranie:

1. Opakovanie učiva z 1. ročníka ZŠ
2. Hláska a písmeno (ch, dz, dž)
3. Samohláska ä
4. Dvojhlasý
5. Tvrdé spoluhlásy
6. Opakovanie učiva za 1. polrok
7. Mäkké spoluhlásy
8. Slabiky di, ti, ni, li, de, te, ne, le
9. Vety
10. Opakovanie učiva z 2. Ročníka

Stupnica hodnotenia kontrolných diktátov:

- 0 – 1 chyba = 1
- 2 – 4 chyby = 2
- 5 – 7 chýb = 3
- 8 – 10 chýb = 4
- 11 a viac chýb = 5

Rovnaké chyby v tom istom slove sa pokladajú za jednu chybu, napríklad rýchly chlapec mal rýchly krok – (1 chyba).

Rozsah kontrolných diktátov v jednotlivých ročníkoch:

1. ročník 10 – 15 plnovýznamových slov
2. ročník 20 – 30 plnovýznamových slov
3. ročník 30 – 40 plnovýznamových slov
4. ročník 40 – 50 plnovýznamových slov

Poznámka: Navrhovaný rozsah slov platí aj pri prepise a odpise textu.

Matematika a práca s informáciami - matematika

2. ročník ZŠ 5 hodín týždenne (4 hodiny ŠVP + 1 hodina ŠKVP bez navýšenia obsahu)

165 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard učebného predmetu matematika ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet matematika je na primárnom stupni vzdelávania prioritne zameraný na budovanie základov matematickej gramotnosti a na rozvíjanie kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácie (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov).

Výučba matematiky musí byť vedená snahou umožniť žiakom, aby získavali nové vedomosti špirálovite, vrátane opakovania učiva na začiatku školského roku s **propedeutickými postupmi** prostredníctvom riešenia úloh s rôznorodým kontextom i divergentných úloh, aby tvorili jednoduché hypotézy a skúmali ich pravdivosť, vedeli používať rôzne spôsoby reprezentácie matematického obsahu (text, tabuľky, grafy, diagramy), rozvíjali svoju schopnosť orientácie v rovine a priestore.

Obsah vzdelávania je spracovaný na kompetenčnom základe. Pri objavovaní a prezentácii nových matematických poznatkov sa vychádza z predchádzajúceho matematického vzdelania žiakov, z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov. Na hodinách matematiky sa tiež kladie dôraz na rozvoj žiackych schopností a zručností, predovšetkým väčšou aktivizáciou žiakov. Proces získavania nových matematických vedomostí u žiakov musí učiteľ realizovať s prevahou pozorovania a experimentovania v ich prirodzenom prostredí. Učiteľ by mal tiež naučiť žiakov správne klásť otázky, odhadnúť výsledky i korektne formulovať závery. Učenie matematiky by malo byť pre žiakov zaujímavé, aby sa u nich formoval pozitívny vzťah k matematike a aby ju vnímali ako nástroj na riešenie problémových úloh každodenného života.

Vzhľadom na charakter predmetu je potrebné prispôbiť schopnostiam žiakov rýchlosť preberania tematických celkov rovnako ako ich poradie, prípadné rozdelenie na časti a presuny v rámci ročníkov.

CIELE PREDMETU

Žiaci na primárnom stupni vzdelávania majú dosiahnuť nasledujúce ciele:

- osvojiť si základné matematické pojmy, poznatky, znalosti a postupy uvedené vo vzdelávacom štandarde,
- pracovať s prirodzenými číslami (v obore do 10 000) tak, ako to bližšie špecifikuje vzdelávacie štandard,
- používať zlomky na propedeutickej, prípravnej úrovni,
- identifikovať a správne pomenovať funkčné vzťahy medzi číslami,
- objavovať pravidlá vytvorených postupností a dopĺňať ich,
- orientovať sa v tabuľkách, grafoch a vytvárať ich,
- identifikovať, pomenovať, narysovať a správne označiť geometrické útvary bližšie špecifikované vo vzdelávacom štandarde,
- odhadnúť a presne odmerať dĺžku útvaru, premeniť jednotky dĺžky (mm, cm, dm, m, km).
- používať matematiku ako jeden z nástrojov na riešenie problémov reálneho života (vrátane postupného nadobúdania finančnej gramotnosti),
- rozvíjať zručnosti súvisiace s procesom učenia sa,
- rozvíjať poznávacie procesy a myšlienkové operácie,
- upevniť kladné morálne a vôľové vlastnosti (samostatnosť, rozhodnosť, vytrvalosť, húževnatosť, kritiku, sebakritiku, dôveru vo vlastné schopnosti a možnosti, systematickosť pri riešení úloh v osobnom i verejnom kontexte),
- rozvíjať kľúčové kompetencie v sociálnej a komunikačnej oblasti.

Sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 20 s prechodom cez základ 10 Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- sčítať a odčítať prirodzené čísla v číselnom obore do 20 s prechodom cez základ 10,
- sčítať (odčítať) čísla v ľubovoľnom poradí pri riešení úloh,
- vyriešiť jednoduché rovnice na sčítanie a odčítanie,
- vyriešiť jednoduché slovné úlohy na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 20,
- vyriešiť zložené slovné úlohy na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 20,
- vytvoriť jednoduché i zložené slovné úlohy k danému numerickému príkladu na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 20,
- sčítať viac rovnakých sčítancov,
- odčítať viac rovnakých menšiteľov.

Obsahový štandard

sčítanie počítaním po jednom, dopočítaním druhého sčítanca k prvému, dopočítaním menšieho sčítanca k väčšiemu
sčítanie a odčítanie použitím zautomatizovaného spoja
rovnice (na propedeutickej úrovni)
jednoduché slovné úlohy typu:
určiť súčet, keď sú dané sčítance
zväčšiť dané číslo o niekoľko jednotiek
určiť jedného sčítanca, ak je daný súčet a druhý sčítanec
zmenšiť dané číslo o niekoľko jednotiek
porovnať rozdielom
zložená slovná úloha typu:
určiť súčet, keď sú dané tri sčítance
určiť rozdiel, keď je daný menšenec a dva menšitele
propedeutika násobenia a delenia prirodzených čísel

Vytváranie prirodzených čísel v číselnom obore do 100

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- určiť počet prvkov v skupine a vyjadria ho prirodzeným číslom,
- vytvoriť (vyznačiť, oddeliť) skupinu s daným počtom prvkov,
- napísať a prečítať číslo,
- rozlíšiť a správne použiť pojmy číslo, číslica, cifra,
- rozlíšiť jednociferné, dvojciferné a trojciferné číslo,
- rozložiť dvojciferné číslo na jednotky a desiatky,
- zložiť z jednotiek a desiatok dvojciferné číslo,
- použiť radové číslovky v číselnom obore do 100,
- orientovať sa v číselnom rade,
- vytvoriť vzostupný a zostupný číselný rad,

- doplniť chýbajúce čísla do vzostupného aj zostupného číselného radu,

- zobrazíť číslo na číselnej osi,
- usporiadať čísla podľa veľkosti vzostupne i zostupne,
- porovnať dve čísla a výsledok porovnania zapísať pomocou relačných znakov $>$, $<$, $=$,
- vymenovať niekoľko čísel menších (väčších) ako dané číslo,

- vyriešiť jednoduché nerovnice,
- vyriešiť slovné úlohy na porovnávanie.

Obsahový štandard

počítanie po dvoch, troch, ..., po jednotkách, po desiatkach
prirodzené čísla 1 – 100 a 0

číslo, číslica, cifra

jednociferné číslo, dvojciferné číslo, trojciferné číslo
jednotky, desiatky
rozklad čísla na jednotky a desiatky
prvý, piaty, ..., dvadsiaty piaty, ..., stý

číselný rad
pojmy súvisiace s orientáciou v číselnom rade: pred, za, hneď pred, hneď za, prvý, druhý, ..., predposledný, posledný
vzostupný a zostupný číselný rad

číselná os

väčšie, menšie, rovné, najväčšie, najmenšie
relačné znaky $>$, $<$, $=$

nerovnice (na propedeutickej úrovni)
slovné úlohy na porovnávanie
charakterizované vzťahmi viac, menej, rovnako

Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v číselnom obore do 100

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- sčítať prirodzené čísla spamäti,
- odčítať prirodzené čísla spamäti,
- sčítať prirodzené čísla písomne,
- odčítať prirodzené čísla písomne,
- pri riešení úloh využiť komutatívnosť sčítania,
- vyriešiť jednoduché rovnice v číselnom obore do 100,
- vyriešiť jednoduché slovné úlohy v číselnom obore do 100,
- vyriešiť zložené slovné úlohy v číselnom obore do 100,
- pri riešení slovných úloh vykonať kontrolu správnosti.

Obsahový štandard

pamäťové sčítanie a odčítanie:
sčítanie a odčítanie celých desiatok
sčítanie dvojciferného a jednociferného čísla bez prechodu cez základ 10, odčítanie jednociferného čísla od dvojciferného bez prechodu cez základ 10
sčítanie dvojciferného čísla a celej desiatky, odčítanie celej desiatky od dvojciferného čísla
sčítanie dvojciferného čísla a jednociferného čísla s prechodom cez základ 10, odčítanie jednociferného čísla od dvojciferného s prechodom cez základ 10
sčítanie a odčítanie dvojciferných čísel bez prechodu cez základ 10
sčítanie a odčítanie dvojciferných čísel s prechodom cez základ 10
algoritmus písomného sčítania a odčítania dvoch prirodzených čísel bez prechodu i s prechodom cez základ 10
sčítanie troch a viacerých prirodzených čísel komutatívnosť ako vlastnosť sčítania (na propedeutickej úrovni)
rovnice (na propedeutickej úrovni)
jednoduché slovné úlohy na sčítanie:
určiť súčet, ak sú dané sčítance
zväčšiť dané číslo o niekoľko jednotiek
jednoduché slovné úlohy na odčítanie:
určiť rozdiel dvoch čísel
zmenšiť dané číslo o niekoľko jednotiek
porovnať rozdielom
zložené slovné úlohy typu:
 $a + b + c$, $a + b - c$, $a - b + c$, $a - b - c$
kontrola správnosti (skúška správnosti)

Geometria a meranie

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vyznačiť bod a pomenujú ho,
- narysovať, označiť a pomenovať priamku, polpriamku, úsečku,
- vyznačiť bod, ktorý danému útvaru (úsečke, priamke, polpriamke) patrí, resp. nepatrí,
- vyznačiť úsečku na priamke, polpriamke,
- narysovať úsečku, ak sú dané dva krajné body,

Obsahový štandard

bod, označenie bodu veľkým tlačeným písmenom (A, B,...)
priamka, polpriamka, úsečka
bod patrí (nepatrí) útvaru, bod leží (neleží) na útvaru
krajné body úsečky
jednotky dĺžky: milimeter (mm), centimeter (cm), meter (m)

- odmerať dĺžku predmetu za pomoci pravítka (s presnosťou na centimetre) a výsledok merania zapísať,
- odmerať dĺžku úsečky (s presnosťou na centimetre),

dĺžka úsečky v centimetroch
 porovnávanie a usporiadanie úsečiek pomocou prúžku papiera, meraním a odhadom,
 nástroje na meranie dĺžky: pravítko, meter, meracie pásmo

neštandardné jednotky dĺžky: palec, stopa, lakeť a pod.

- porovnať a usporiadať úsečky podľa dĺžky,
- narysovať úsečku danej dĺžky (s presnosťou na centimetre),
- odmerať vzdialenosť za pomoci metra i pásma (s presnosťou na metre) a výsledok merania zapísať,
- správne použiť a označiť jednotky dĺžky,
- pri meraní dĺžky použiť vhodný nástroj na meranie a zvoliť vhodnú jednotku dĺžky,
- odmerať dĺžku za pomoci neštandardných jednotiek,
- narysovať uzavretú čiaru,
- identifikovať a pomenovať mnohoúhelníky,
- identifikovať strany a vrcholy rovinných geometrických útvarov,
- v štvorcovej sieti dokresliť (dorysovať) zhodný obrázok,
- postaviť jednoduchú stavbu z kociek podľa vzoru a podľa obrázka.

uzavretá čiara
 pomenovanie mnohoúhelníkov: trojuholník, štvoruholník, ...
 strana a vrchol rovinného geometrického útvaru
 zhodné zobrazenie – posunutie (na propedeutickej úrovni)
 vzor, obraz
 stavba z kociek

Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- rozhodnúť o pravdivosti (nepravdivosti) tvrdenia,
- identifikovať a popísať pravidlo vytvorenej postupnosti čísel, znakov, symbolov,
- na základe identifikovaného pravidla doplniť do postupnosti

Obsahový štandard

pravda, nepravda
 postupnosť znakov, symbolov, čísel, obrázkov
 pravidlo vytvorenia postupnosti znakov, symbolov, čísel, obrázkov
 doplnenie čísel, znakov, symbolov do postupnosti
 systém usporiadania dvoch (troch) predmetov, znakov, symbolov

niekoľko čísel, znakov, symbolov,

- vytvoriť systém pri hľadaní a zapisovaní spôsobov usporiadania dvoch (troch) predmetov, znakov, symbolov,
- nájsť všetky rôzne spôsoby usporiadania dvoch (troch) predmetov, znakov, symbolov,
- určiť počet možností usporiadania dvoch (troch) predmetov, znakov, symbolov,
- vyriešiť nepriamo sformulované úlohy na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 100,
- zozbierať, zoskupiť, zaznamenať údaje rôznymi spôsobmi,
- vytvoriť jednoduchú tabuľku a orientovať sa v nej,
- doplniť do tabuľky chýbajúce údaje,
- využívať tabuľku ako nástroj na riešenie úloh,
- označiť a pomenovať jednotky času,
- určiť čas na digitálnych i ručičkových hodinách,
- znázorniť čas na digitálnych i ručičkových hodinách,
- doplniť chýbajúce čísla (znaky) podľa logického usporiadania (sudoku, magické štvorce),
- vymenovať platidlá,
- nájsť niekoľko spôsobov zaplatenia danej sumy,
- vyriešiť primerané úlohy z oblasti finančnej gramotnosti.

spôsobu usporiadania dvoch (troch) predmetov, znakov, symbolov
počet všetkých možností usporiadania dvoch (troch) predmetov, znakov, symbolov
nepriamo sformulované úlohy
zber údajov a ich zaznamenávanie rôznymi spôsobmi
tabuľka, riadok tabuľky, stĺpec tabuľky, údaj

jednotky času: hodina, minúta
časové údaje: pol hodiny, štvrt' hodiny, trištvrt' hodiny

sudoku s rozmermi max. 5x5
magický štvorec s rozmermi max. 4x4

platidlá: eurá (€), centy (c)
numerické a slovné úlohy z oblasti finančnej gramotnosti

Človek a príroda - prvouka

2. ročník ZŠ 2 hodiny týždenne (2 hodiny ŠVP) 66 hodín ročne

Vzdelávací štandard prvouky nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard prvouky ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia v prvouke. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

Keďže predmet je vytvorený z obsahov dvoch vzdelávacích oblastí – prírodovednej a spoločenskovednej, výkonový štandard je rozdelený do dvoch častí, ktoré korešpondujú s danými vzdelávacími oblasťami. Spoznávanie prírodného prostredia je viazané s iným typom poznávacích procesov v porovnaní so spoznávaním spoločenského prostredia, preto zostali vzdelávacie oblasti v tomto dokumente formálne oddelené. Vytvorením spoločného predmetu pre dve vzdelávacie oblasti však naznačujeme možnosť vytvárať také tematické aktivity, v ktorých sa rozvíjajú vedomosti a spôsobilosti v oboch spomínaných vzdelávacích oblastiach.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Prvouka vytvára vedomostný, spôsobilostný a postojový základ pre dva nadväzujúce predmety – prírodovedu a vlastivedu. Vo vlastivednej oblasti sa zameriava na poznávanie reálneho spoločenského priestoru prostredníctvom oboznamovania sa s fungovaním služieb, samosprávy a geografického opisu krajiny. V prírodovednej oblasti poznávaním organizmov, neživého prostredia a ich vzájomných vzťahov oboznamuje žiakov s reálnym prírodným priestorom prostredníctvom skúmania fungovania vybraných prírodných javov.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- rozvíjajú svoje predstavy o vybraných prírodných a spoločenských javoch,
- rozvíjajú svoje pozorovacie spôsobilosti tak, aby z bežne zažívaných situácií dokázali získať nové informácie a obohatiť si doterajšie poznanie,
- sú vedení k porovnávaniu predmetov a javov a k zoskupovaniu, triedeniu predmetov a javov podľa identifikovaných znakov,
- zovšeobecňujú na základe porovnávania,
- vytvárajú vlastný, argumentačne podložený úsudok,

- spolupracujú pri riešení jednoduchých skúmateľských aktivít, pričom súčasťou kooperácie je podieľanie sa na aktuálnom poznaní a jeho efektívnom využívaní pri tvorbe záveru (riešenia),
- argumentujú prostredníctvom vlastnej skúsenosti, t.j. rozvoja odbornej diskusie k danej téme, ktorá je adekvátne z hľadiska vekuprimeranosti žiakov,
- rozlišujú vhodné a nevhodné správanie v triede aj mimo nej,
- uvedomujú si a rešpektujú rozdielnosť u ľudí (rozumejú, že existujú podobnosti a rozdiely medzi skupinami ľudí),
- vysvetľujú význam pravidiel a predpisov v živote,
- rozlišujú riziká spojených s každodenným životom a možnosťami úrazu (šport, rekreácia a i.),
- poznajú bezpečnosť v domácom prostredí, v škole i na ceste do školy a v mimoškolských aktivitách,
- poznajú pravidlá správania sa v rizikových situáciách podľa vzoru (vedia ako a kde sa obrátiť o pomoc).

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

- vzdelávacia oblasť Človek a príroda

Rastliny Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- uviesť päť príkladov rôznych prostredí a k nim príklady rastlín v nich žijúcich,
- vysvetliť na príkladoch, ako sa rastliny prispôbujú svojim tvarom a spôsobom života podmienkam, v ktorých žijú,
- vysvetliť, ako sú rastliny závislé od neživého prostredia,
- opísať tri životné prejavy rastlín,
- vysvetliť, kde a prečo je možné nájsť semená rastlín,
- zhodnotiť význam rastlinných semien pre život človeka,
- uviesť na príkladoch, že niektoré semená majú vyvinuté nástroje na to, aby sa dostali čo najďalej od materskej rastliny,
- vysvetliť, z ktorej časti semena rastlina kľíči a čo sa deje so zvyškom semena po jej vyklíčení,
- navrhnúť postup, ako je možné zistiť podmienky klíčenia semien,
- vysvetliť, akým spôsobom a prostredníctvom ktorých častí získavajú rastliny z prostredia vodu, vzduch a svetlo,
- navrhnúť postup na overenie predpokladov

Obsahový štandard

rôznorodosť životných podmienok rastlín,

prispôbovanie sa prostrediu, životné prejavy rastlín
význam rastlinných semien, rozširovanie semien, podmienky klíčenia semien: vzduch, voda, teplo
rast rastliny, životné podmienky rastlín: svetlo, teplo, vzduch, voda, pôda

týkajúcich sa podmienok rastu rastlín.

Živočíchy

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- porovnať spôsob života živočíchov a rastlín,
- zistiť, že životné prejavy živočíchov sú podobné životným prejavom rastlín, ich spôsob života je však iný,
- že živočíchy (aj človek) sa postupne menia – rastú, vyvíjajú sa, dospievajú, starnú,
- uviesť príklady mláďať rôznych druhov živočíchov, ktoré sa nemusia podobať na dospelé jedince
- že dĺžka života živočíchov je rôzna,
- že človek získava potravu rôznym spôsobom
- vysvetliť na príkladoch, aký úžitok človeku poskytuje chov živočíchov,
- vysvetliť význam tvorby živočíšneho spoločenstva,
- spoznať včelu medonosnú,
- opísať spôsob života včiel a mravcov.

Človek

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vysvetliť, aký význam má pre človeka pohyb,
- zistiť vlastným pozorovaním, že palec umožňuje realizovať najviac pohybov a úkonov, ktoré sú typické pre človeka,
- že pohyb zabezpečujú svaly, ktoré sú upnuté na kosť,
- pomenovať niektoré hlavné kosti ľudského tela a identifikovať ich na vlastnom tele
- vytvoriť jednoduchý náčrt kosti ľudského tela (sústredí sa na to, že kosti sa nachádzajú v celom tele a sú pospájané kĺbmi),
- že kosti rastú spolu s človekom až do dospelosti,
- že kosti sa môžu zlomiť; zlomená kosť sa späť zrastie,
- že človek pomocou svalov vykonáva rôznorodé pohyby,
- skúmaním zistiť, že niektoré pohyby v tele sú ovládané vôľou (chcením) a niektoré mimo vôle človeka,
- vymenovať päť rôznych pohybov, ktoré zabezpečujú svaly,
- že svaly rastú, vyvíjajú sa a silnejú postupne s rastom a vývinom človeka,
- vysvetliť únavu svalov a význam pravidelného cvičenia pre vývin svalstva.

Obsahový štandard

životné prejavy živočíchov a rastlín
rast, vývin
pestovanie úžitkových rastlín, zber divo rastúcich rastlín, lov divo žijúcich zvierat
chov zvierat: kravy, ovce, sliepky, kone, včely
spoločenský hmyz
včelia rodina: matka, trúd, robotnica
mravenisko

Obsahový štandard

pohyb ako prejav života
kostra ľudského tela: lebka, chrčtica a stavce, rebrá, ramenná kosť, stehenná kosť, kĺb, zlomenina
svaly ich význam a rozvoj, únava svalov,
pohyby ovládané vôľou
a pohyby realizované mimo vôle človeka

Neživá príroda a skúmanie prírodných javov

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vysvetliť, čo obsahuje pôda a jednotlivé jej zložky zaradiť k živým, neživým alebo odumretým súčasťam,
- uviesť medzi živými súčasťami živočíchov, ktoré žijú v pôde a dýchajú vzduch prítomný v pôde,
- uviesť vodu a vzduch ako neživé súčasti prírody,
- že z pôdy sa do vody prítomnej v pôde uvoľňujú rôzne látky, ktoré potom rastliny prijímajú koreňmi a využívajú ich na svoj rast,
- zistiť vlastnosti rôznych typov pôd,
- vytvoriť zo skúmania závery o rôznych vlastnostiach pôd,
- skúmať rozpúšťanie látok vo vode,
- vytvoriť záver o tom, ktoré látky sa rozpúšťajú vo vode a ktoré nie,
- skúmaním zistiť, akým spôsobom je možné rozpúšťanie urýchliť,
- jednoducho vysvetliť, čo sa deje s látkou, ktorá sa vo vode rozpúšťa,
- navrhnúť postup, ako zistiť prítomnosť látky vo vode,
- opísať na základe pozorovania proces filtrácie,
- čo je odparovanie,
- vysvetliť, čo sa pri odparovaní deje s vodou a s látkou, ktorá bola vo vode rozpustená.

- vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- opísať cestu do školy,
- ovládať základné pravidlá bezpečnosti na ceste,
- určiť aktuálny rok,
- zaradiť mesiace v roku podľa ročných období od začiatku roka,
- určiť význam sviatkov (narodeniny, sviatky na Slovensku),
- že jeho obec je súčasťou Slovenska,
- rozpoznať štátne symboly (štátnu vlajku a štátny znak SR),
- odlíšiť jednotlivé prvky krajiny,
- opísať krajinu v okolí školy/bydliska (podľa obrázkov) počas roka,
- uviesť dôvody, prečo ľudia cestujú,

Obsahový štandard

zloženie pôdy, úrodnosť pôdy, znečistenie pôdy
rozpúšťanie látok vo vode, zrýchľovanie rozpúšťania, filtrácia, odparovanie

Obsahový štandard

cesta do školy, priechod pre chodcov, semafor
kalendár – rok, mesiac, týždeň, deň, dátum, sviatky, rodina, narodeniny
jeseň (september, október, november), zima (december, január, február), jar (marec, apríl, máj), leto (jún, júl, august)
Vianoce, Nový rok, vznik Slovenskej republiky, Veľká noc, Pamiatka zosnulých
Slovensko – štátna vlajka, štátny znak
prvky krajiny (polia, lúky, lesy, rieky, jazerá, vrchy, rovina, domy)

- odlíšiť druhy dopravy,
- porozprávať o javoch v krajine, ktoré sú pri cestovaní zaujímavé (atrakcie, pamiatky, príroda a i.),
- odlíšiť vybrané profesie a ich náplň,
- opísať úlohu hasičov, policajtov a záchranej zdravotnej služby,
- zvládnuť postup, ako privolať pomoc,
- určiť čas celých hodín na klasických a digitálnych hodinách.

a cesty)
cestovanie, práca, škola, dovolenka, druhy dopravy (auto, autobus, vlak, lietadlo, loď), spoznávanie krajiny, pamätihodnosti
povolania ľudí (lekár, učiteľ, vedec, strojník, pekár, mäsiar, obchodník a i.)
zásady bezpečnosti, slnečné žiarenie, oheň, elektrický prúd a iné
nebezpečné predmety, postup pri volaní hasičov (150), záchranej zdravotnej služby (155), polície (158), tiesňová linka (112)

Človek a hodnoty – etická výchova

2. ročník ZŠ 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami.

Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací program pre predmet etická výchova má svoje špecifiká. Jedným z nich je rozvíjanie komunikačných a sociálnych spôsobilostí, ktoré sa orientujú na postoje k životným situáciám a ku konkrétnym prejavom prosociálneho správania. Nadobudnuté vedomosti, spôsobilosti a zručnosti sú predpokladom kritického myslenia, diskusie a hodnotiacich postojov. V etickej výchove sa stávajú prostriedkom, od ktorého sa odvíja požadované správanie.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Úlohou povinne voliteľného predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré popri informáciách účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu

a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod.). Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusii, hodnotiacim postojom, ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa aktívne participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu),
- osvoja si prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie hodnoty priateľstva, vzájomnosti a rodiny,
- rozvíjajú svoj postoj k postihnutým, chorým a starým ľuďom.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Výkonový štandard

**Žiak na konci 2. ročníka základnej školy
vie/dokáže:**

- vysvetliť pojem spolupráca na príkladoch,
- zdôvodniť potrebu vzájomného počúvania,
- rozpoznať vzťah medzi právom a povinnosťou,
- vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole i v rodine,

Obsahový štandard

spolupráca
vzťahy v triede
právo a povinnosť
práva a povinnosti v rámci rodiny a triedy

Tvorivosť

Výkonový štandard

- zhotoviť originálny darček pre spolužiaka,
- zahrať pomocou pantomímy rôzne situácie,
- vymyslieť spoločne príbeh o svojej triede,
- oceniť originalitu iných,
- dopĺňať znenie pravidiel skupiny,

Obsahový štandard

tvorivosť
vlastné talenty
pozornosť, fantázia, úsilie, vytrvalosť
prínos tvorivosti (úžitok, radosť, obohatenie iných)
tvorivosť, ktorá škodí a zarmucuje

Iniciatíva

Výkonový štandard

- uviesť príklady iniciatívneho správania,
- určiť oblasť, v ktorej je iniciatívny,
- zapájať sa do triednych a školských činností,

Vyjadrovanie citov

Výkonový štandard

- opísať jednoduchou formou, čo znamená slovo city,
- prejaviť svoje city spojené s príjemným i nepríjemným prežívaním formou kresby – „moje city počas dňa“,
- vyjadriť kultivovane svoje city,
- uviesť, ako vhodnou formou vie vyjadriť city spojené s nepríjemným prežívaním,

Naša trieda

Výkonový štandard

- rozlíšiť medzi vhodným a nevhodným správaním v triede,
- predložiť návrhy na zlepšenie súdržnosti spoločenstva triedy,
- prejaviť pochopenie so spolužiakmi,
- prispieť k dobrej atmosfére v triede,
- vyjadriť svoje pozitívne prania formou kresby.

Obsahový štandard

iniciatíva – ochota, prekonanie lenivosti a obáv
iniciatíva pri poznávaní nových vecí, pri vytváraní dobra a zabraňovaní zlu
iniciatíva pri vytváraní dobrých vzťahov v triede i mimo nej

Obsahový štandard

city
prežívanie citov
city v rodine, medzi rovesníkmi
úcta k osobám opačného pohlavia
úcta k citom iných

Obsahový štandard

naša trieda – spoločenstvo detí
pozitíva a negatíva našej triedy
vylepšovanie nášho spolužitia
súdržnosť spoločenstva

Človek a hodnoty – náboženská výchova

2. ročník ZŠ 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) 33 hodín ročne

KATOLÍCKA CIRKEV

Vzdelávací štandard predmetu náboženská výchova/náboženstvo Katolíckej cirkvi nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah daného predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe konkrétnych učebných cieľov, učebných úloh a otázok.

K vymedzeným výkonom je priradený učebný obsah, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Požadované vedomosti v náboženskej výchove/náboženstve slúžia rozvoju náboženskej dimenzie, ktorá je súčasťou kultúry a prispieva k celkovému formovaniu osobnosti žiakov.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet náboženská výchova/náboženstvo v primárnom vzdelávaní podporuje základné predpoklady kresťanských životných postojov a konania žiakov. Rozvíja duchovný svet detí, umožňuje im prostredníctvom biblických príbehov poznávať Trojjediného Boha, Božiu Matku Máriu a svätých. Poznatky, ktoré získavajú žiaci v tomto období, sú predpokladom pre otvorenie sa životu s Ježišom Kristom aj prostredníctvom prijatia sviatosti Eucharistie. Na podklade Božích prikázaní ich učí rozlišovať dobro od zla. Náboženská výchova/náboženstvo v nich rozvíja komunikačné zručnosti, otvára ich chápaniu okolitého sveta a vďačnosti za prijaté dary. Ovplyvňuje hodnotovú orientáciu žiakov, ktorá im pomáha byť prospešnými rodine, spoločnosti a Cirkvi.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- získajú vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti človeka ako originálneho Božieho stvorenia,
- nadobudnú základné vedomosti o existencii a pôsobení Boha podľa učenia Katolíckej cirkvi,
- získajú vedomosti o živote Panny Márie a svätých, ktoré sú predpokladom náležitej úcty k nim,
- získajú vedomosti o vzniku a účinkovaní Cirkvi v dejinách i v dnešnom svete,
- zorientujú sa v morálnych hodnotách, ktoré sú postavené na Desatore,
- nadobudnú vhodné komunikačné zručnosti k vyjadrovaniu vlastných myšlienok a citov,
- získajú spôsobilosť pre pravidelnú modlitbu, rozlišovanie dobra od zla, voľbu dobra pre seba i iných.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Boh mi dôveruje

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- uviesť odlišnosti človeka od ostatných živočíchov,
- rozlíšiť jednoduchým spôsobom pojmy – stvoriť a vytvoriť,
- reprodukovať pomocou učiteľa biblický príbeh o rajskej záhrade,
- vyjadriť závislosť človeka na prírode a zodpovednosť človeka za prírodu,
- rozlíšiť na konkrétnom príklade dobro od zla,

Dôverujem Bohu

Výkonový štandard

- opísať na konkrétnom príklade hlavné znaky a prejavy dôvery voči človeku,
- reprodukovať biblický príbeh o Abrahámovi,
- vysvetliť potrebu človeka niekomu veriť,
- formulovať jednoduchým spôsobom modlitbu vlastnými slovami,
- zdôvodniť potrebu odpočinku,
- opísať nedeľu ako deň odpočinku a úcty k Bohu,

Dôvera v rodine

Výkonový štandard

- vysvetliť potrebu dôvery v rodine,
- prerozprávať príbeh o Jakubovi a Ezauovi,
- charakterizovať jednoduchým spôsobom krst,
- nakresliť jednotlivé krstné symboly,
- formulovať modlitbu za rodičov a súrodencov,

Dôverujeme si navzájom

Výkonový štandard

- zdôvodniť význam poďakovania a prosby pre budovanie medziľudských vzťahov a slušného správania,
- prerozprávať biblický príbeh o boháčovi a Lazárovi,
- uviesť príklady osobného a spoločného majetku,
- zdôvodniť potrebu pomoci núdznym,

Obsahový štandard

stvorenie
človek ako Boží obraz
obraz rajskej záhrady
Boh nám zveril zem a my ju chránime

Obsahový štandard

Abrahám
Boh a jeho meno
modlitba
nedeľa

Obsahový štandard

advent
rodina ako spoločenstvo – úlohy a roly v rodine
Jakub a Ezau - narušenie vzájomnej dôvery
Cirkev - Božie rodina
pozvanie do Božej rodiny

Obsahový štandard

schopnosť hovoriť ako Boží dar – výchova k citlivosti
voči vyslovenému slovu
čisté srdce – vedomie úcty k jedinečnosti každého človeka
boháč a Lazár
osobný majetok

Desatoro – pozvanie k slobode a k dôvere

Výkonový štandard

- prerozprávať s pomocou učiteľa biblický príbeh o Mojžišovi a vyslobodení Izraelitov,
- opísať situáciu prijatia Desatora,
- priradiť pomocou učiteľa k jednotlivým príkazom čnosti,

Pozvanie na hostinu – obnovenie dôvery

Výkonový štandard

- prerozprávať biblický príbeh o márnotratom synovi,
- vysvetliť dôležitosť ľútosť nad vykonaným zlom,
- opísať potrebu odpustenia pre budovanie dobrých vzťahov,
- navrhnúť spôsob ako vyjadriť prosbu o odpustenie.

Obsahový štandard

uzatvorenie zmluvy na hore Sinaj
Desatoro ako pravidlá pre život

Obsahový štandard

milosrdný otec / márnotravný syn
umenie povedať zlu „nie“, obrátiť sa, zmieriť sa s ľuďmi
a s Bohom
sviatosť zmierenia

Umenie a kultúra – výtvarná výchova

2. ročník ZŠ 2 hodiny týždenne (2 hodiny ŠVP) 66 hodín ročne

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh – výtvarných zadaní.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú, hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia vo výtvarnej výchove. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú zapamätať a následne zreprodukovať.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Výtvarná výchova v primárnom vzdelávaní vychádza zo spontánneho detského prejavu. Žiaci prostredníctvom výtvarných činností, hravou formou spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení (kresby, maľby, plastiky). Formou výtvarných činností (kreslenia, maľovania, priestorového a objektového vytvárania) sa stretávajú so svetom navrhovania dizajnu, architektúry, fotografie, videa a filmu. Aktívnu prácu s materiálom a nástrojmi nie je možné nahradiť formou pracovných zošitov – všetky ostatné didaktické formy, ako používanie učebnice, edukačných materiálov, premietanie filmov a pod. sú len doplnkovými aktivitami (v rámci motivácie alebo následných ukážok). Výtvarná výchova zahŕňa aj prácu s vizuálnymi prostriedkami prostredníctvom počítača. Od žiakov očakávame najmä uplatnenie jeho predstavivosti a fantázie; nie napĺňanie dopredu očakávaných výsledkov. Výtvarná výchova je založená na tvorivosti žiaka – na rozvíjaní jeho vlastných nápadov a koncepcií. Zručnosti (ovládanie nástrojov a techník) sú podriadené tvorivosti – prednosť má vymýšľanie, od námetu až po realizáciu formy. Očakávané sú vlastné riešenia žiakov, nie presné plnenie úloh.

Výtvarná výchova obsahuje aj prvky, ktoré ju prepájajú s inými vyučovacími predmetmi, napr. s pracovným vyučovaním (zručnosti v ovládaní nástrojov a v spracovaní materiálov), s hudobnou výchovou (tvorivé reagovanie na zvukové podnety), prírodovedou a vlastivedou (reakcie na prostredie, prírodné javy, históriu a pod.), s IKT, s matematikou (porovnávanie, mierka, počet a pod.) s geometriou (tvar). Niektoré témy je možné, podľa uváženia učiteľa prepájať s témami týchto predmetov.

Žiaci sú veku prístupnou formou uvádzaní do znalosti súčasného umeleckého vyjadrovania sveta, do súčasnej vizuálnej kultúry i kultúrnej tradície. Získavajú dôležité kompetencie porozumenia svetu, ktorý je ich každodennou skúsenosťou.

HLAVNÝ CIEĽ PREDMETU

Žiaci v nadväznosti na detský výtvarný prejav rozvíjajú svoju vizuálnu kultúru na úrovni poznania i vyjadrovania.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- rozvíjajú svoju predstavivosť a fantáziu,
- rozvíjajú si pozorovacie schopnosti,
- spoznávajú základné prostriedky výtvarného vyjadrovania,
- rozvíjajú tvorbu vlastných myšlienkových konceptov a ich formálnu a technickú realizáciu,
- osvojujú si základné zručnosti pri práci s nástrojmi a materiálmi,
- poznávajú umelecké diela a svoj zážitok z nich výtvarne vyjadrujú,
- osvojujú si základné kultúrne postoje.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť rôzne kresliace nástroje,
- kresliť čiarami s rôznym charakterom,
- vyjadriť základný farebný tón predmetu,
- vyjadriť približný obrysový tvar predmetu,
- usporiadať tvary symetricky alebo asymetricky,

Obsahový štandard

lína (rôzne typy čiar)
výrazový charakter línie (využitý pri tematickom kreslení)
kresliace nástroje a pomôcky (voľnou rukou, pravítkom, kružidlom, náhodne)
lokálny farebný tón (maľba, alt. kolorovaná kresba jednotlivých predmetov, farba podľa videnej skutočnosti)
obrysový tvar predmetu
symetria a asymetria jednoduchých tvarov (osová, stredová symetria)

Rozvoj fantázie a synestetické podnety

Výkonový štandard

- v kresbe vyjadriť rôzne hudobné rytmy,

Obsahový štandard

rytmy v hudobnej skladbe (ukážky)
rytmy v kresbe, maľbe
rytmy v prírode
kresba námetu podľa fantázie (alternatívne fantastická téma, hudobníci, tanečníci, počutá hudba, abstraktné zobrazenie rytmov ...)
pozn. možno nadviazať – spojiť s témou výtvarné vyjadrovacie prostriedky

Podnety moderného výtvarného umenia

Výkonový štandard

- vytvoriť objekt (výtvarnú realizáciu) v krajine,
- vytvoriť objekt (asambláž) zbieraním, ukladáním, vrstvením, lepením z rôznych prírodných materiálov podľa vlastnej fantázie,

Obsahový štandard

land art
prírodná/mestská krajina
prírodné materiály/umelé materiály
surrealizmus
fantastický portrét
asambláž
ukážky: umenie land artu

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia

Výkonový štandard

- vytvoriť vlastnú verziu obrázkového písma,

Obsahový štandard

umenie Egypta (pyramídy, hieroglyfy ...)
rôzne typy písma – história vývoja písma (obrázkové – hláskové)
výtvarná interpretácia obrázkového písma, význam a obraz

Škola v galérii

Výkonový štandard

- napodobniť sochy postojom, výrazom alebo performanciou (akciou)

Obsahový štandard

živá socha (ukážky)
sochy v galérii (alt. virtuálnej galérii)
sochy v kostole
sochy na verejnom priestranstve
výtvarná interpretácia sochy v inom médiu (maľba, koláž, performance) alebo v inej technike (napr. modelovanie z plastelíny...)

Podnety architektúry

Výkonový štandard

- skonštruovať architektonický tvar (prvok) zo stavebnice,

Obsahový štandard

architektonické prvky (oblúk, preklad, stena, strop, brána, schody ...)
architektúra ako skladačka (skladanie – stavba z kociek, lega, škatuliek, kartónu ...)
spájanie (alt.: zárezmi, spinkami, lepiacou páskou, lepidlom, viazaním ...)
alt. modelovanie architektonického prvku z modelovacej hmoty

Podnety fotografie

Výkonový štandard

- zostaviť koláž z častí rôznych fotografií,

Obsahový štandard

rôzne žánre fotografie (z časopisov) –
portrét, krajina, architektúra,
mikro/makrofotografia, reportáž ...
koláž, montáž
strihanie a spájanie častí fotografií do nových
kompozičných súvislostí
kompozícia z rôznych žánrov a rôzneho
tvaroslovia

Podnety videa a filmu

Výkonový štandard

- výtvarne interpretovať filmovú postavu v
novej dramatickej situácii podľa vlastnej
fantázie,
- navrhnuť kostým pre filmovú postavu,

Obsahový štandard

filmová postava v kreslenom, animovanom
alebo hranom filme
filmový kostým, výzor postavy
filmová postava v dramatickej akcii

Elektronické médiá

Výkonový štandard

- napísať malé písmená, veľké písmená a
čísla v textovom programe,
- napísať slová s diakritikou v textovom
programe,
- zmeniť písmo, rez písma, farbu písma,
píšu krátke vety v textovom programe,

Obsahový štandard

používanie klávesnice, vyhľadávanie písmen,
malé a veľké písmená, čísla, používanie
klávesu Shift, písanie diakritiky, zmena
písma a rezu písma, zmena veľkosti písma,
krátke texty

Podnety dizajnu a remesiel

Výkonový štandard

- navrhnuť hračku podľa vlastnej fantázie,
- vytvoriť jednoduchú pokrývku hlavy podľa
vlastnej fantázie,

Obsahový štandard

hračky rôzneho druhu
chlapčenské a dievčenské hračky
mechanické a statické hračky (funkcie,
materiál, farby, tvary ...)
klobučnícke remeslo
pokrývky hlavy – klobúky, čiapky, šatky,
kukly, kapucne, koruny

Podnety poznávania sveta

Výkonový štandard

- vytvoriť objekt (alt. asambláž alebo obraz)
z prírodnín nájdených v okolitej prírode,
- interpretovať prírodné tvary.

Obsahový štandard

prírodoveda – prírodniny a prírodné materiály
(listy, kôra, kamene, semená, plody ...)
*pozn. možno nadviazať – spojiť s témou
podnety výtvarného umenia – land-art*

Umenie a kultúra – hudobná výchova

2. ročník ZŠ 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard hudobnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia hudobného umenia.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Primárna hudobná edukácia predstavuje kontinuálne, systémové a cieľavedomé pokračovanie predprimárnej hudobnej výchovy. Hudobná výchova v základnej škole je predmetom umelecko-výchovným, činnostným, kde sa na báze hudobných hrových činností žiaci učia orientovať vo svete hudby, prebúda sa v nich záujem o elementárne muzicírovanie a postupne aj záujem o hlbšie vzdelanie v oblasti hudby a umenia.

Na primárnom stupni vzdelávania sa prirodzene a plynule nadväzuje na vrodené predpoklady detí ich spontánnosť, sklony k hravosti, na ich schopnosť celostného vnímania obrazov a modelov okolitého sveta. Hudba má byť pre žiakov súčasne hrou a predmetom detského experimentovania, zdrojom objaviteľských prístupov k hudobnému poznávaniu a prostriedkom žiakovej hudobnej expresie, ktorá podporuje ich hudobnú sebarealizáciu v komplexe aktívnych aj receptívnych hudobných činností. Hudobné činnosti predstavujú najrozmanitejšie formy kontaktu žiaka s hudbou, dávajú možnosť spájať hudbu so slovom, obrazom, pohybom, hrou na elementárnych hudobných nástrojoch. Hudobné činnosti tvoria základný prostriedok na rozvíjanie hudobných i kľúčových kompetencií žiakov. Hudobné činnosti nie sú izolované, ale v reálnej praktickej podobe sa vzájomne dopĺňajú, podporujú aj s inými mimohudobnými činnosťami a zmysluplne sa integrujú. Hudobný materiál a hudobné činnosti sú kľúčovým prostriedkom na osvojenie si hudobno-teoretických poznatkov. Tie si však žiaci osvojujú postupne a nadobudnuté vedomosti sú výsledkom aktívnych hudobných činností, z ktorých vyplývajú. Teoretické poznatky a vedomosti sú dôležité len do tej miery, do akej sú nevyhnutné pre aktívny hudobný prejav žiakov, chápanie základných zákonitostí hudby a prácu s hudobným materiálom.

CIELE PREDMETU

- rozvíjať hudobné kompetencie dieťaťa mladšieho školského veku,
- rozvíjať kultivovaný rečový, hlasový, pohybový prejav v spojení s hudbou,
- vychovávať aktívneho a vnímavého interpreta a percipienta hudby,
- naučiť žiaka orientovať sa vo svete hudobného umenia,
- rozvíjať emocionálny svet a hudobný vkus žiaka mladšieho školského veku,

- v rámci stanovených cieľov z hudobnej výchovy využívať integratívne prístupy a prieniky s ostatnými vyučovacími predmetmi v primárnej edukácii,
- viesť žiakov k samostatnej práci a hudobnej tvorivosti.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výkonový štandard

Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- používať hlas vedome, so správnou hlasovou technikou na dosiahnutie špecifického hudobného cieľa,
- spievať relatívne čisto a rytmicky správne,
- reagovať pri speve na gestá učiteľa, adekvátne meniť tempo, dynamiku,
- rytmizovať reč s vedomím základných rytmických modelov,

melodizovať reč 5.-3.; 5.-6.-5.-3. a 5.-3.-1. stupňa (so-mi; la-so-mi; la-so-mi-do),

- hrať na elementárnych hudobných nástrojoch,

- hrať rytmické modely,

- hrať melodické modely,

- vytvoriť inštrumentálny sprievod,

Obsahový štandard

Hlasové činnosti

vokálne činnosti v rámci rozsahu c1-c2, detské piesne, ľudové piesne, regionálne ľudové piesne, autorské piesne, popevky, riekanky, vokálne dialogické hry, dychové a hlasové cvičenia

taktovacie gestá 2/4 a 3/4 taktu, gestá na zmeny tempa a dynamiky

rytmické hodnoty štvrtová, osminová, pólóvá, pomlčky, bodka za

štvrtovou notou, pomocné rytmické prostriedky: ta, ti-ti, „nič“, „pau-za“, sa, tai-ti ľudovoľné gestá znázorňujúce výšku i dĺžku tónov, relatívna solmizácia, fonogestika, ručné znaky na vyjadrenie rytmu

Inštrumentálne činnosti

Orffove nástroje rytmické: paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá a melodické hudobné nástroje (xylofón, zvonkohra, metalofón), hra na tele, okolité objekty triedy, rozličné objekty,

prírodniny

rytmické hodnoty štvrtová, osminová, pólóvá, pomlčky, bodka za štvrtovou notou, pomocné rytmické prostriedky: ta, ti-ti, „nič“, „pau-za“, tai-ti

so-mi, so-la-so-mi, so-mi-do, durový kvintakord

inštrumentálny sprievod – jedným tónom, dvoma tónmi toniky

- inštrumentálne improvizovať, a dominanty, jednoduché ostináto predohra, medzihra a dohra improvizácia
- reagovať pri hre na hudobných nástrojoch na gestá učiteľa – nástup, odsadenie, adekvátne meniť tempo, dynamiku, gestá učiteľa
- aktívne počúvať zvuky, piesne a hudobné skladby, Percepčné činnosti - aktívne počúvanie zvuky okolia, objektov, vlastného tela; skladby slovenských a svetových skladateľov; piesne, spev a interpretáciu učiteľa/ky; vlastný hudobný prejav, hudobný prejav triedy (skupiny), hry so zvukom výrazné zvukové kontrasty, pohyb kantilény, tempo, rytmus, zvuková farba, dynamika, harmónia, forma, agogické zmeny
- určiť vlastnosti zvuku, charakter skladby, vyjadriť pocity z počúvanej hudby verbálne, pohybom a inými umeleckými prostriedkami,
- identifikovať hudobno-vyjadrovacie prostriedky v kontrastoch,
- pri počúvaní identifikovať nástrojové obsadenie hudobnej skladby, rozlíšiť niektoré hudobné nástroje v počúvaných skladbách, rozpoznať jednohlas, dvojhlas, jednohlas, dvojhlas, zbor
- rozpoznať totožné a kontrastné prvky v hudobnej forme, hudobná forma, malá piesňová forma
- určiť a rozpoznať melodické a rytmické modely,
- vyjadriť pocity z počúvanej hudby pohybom a inými umeleckými prostriedkami, Hudobno-pohybové činnosti pohybová improvizácia, pohybová interpretácia
- adekvátne reagovať na rytmus, metrum a tempo, pohyby v priestore (chôdza, pérovanie, poskoky, beh, cval, jednokročka, dvojkročka), pohybom adekvátne vyjadriť hudobno-výrazové prostriedky,
- tanečné prvky a pohyb v jednoduchých choreografiách, pohyby na mieste (ohýbanie sa, vystieranie, výskok, drep, otočka, švihanie, hra na tele – tlieskanie, plieskanie, dupanie, lúskanie; orientácia v priestore (vpred, vzad, vpravo, vľavo, hore, dolu, v kruhu, v rade, v zástupe, jednotlivo, v dvojiciach, v skupine)
- vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku, pohybom, Hudobno-dramatické činnosti nahrávky, piesne, príbehy, rozprávky, video, integrácia s rozličnými

dramatickými prostriedkami,

vytvoriť hudobno–dramatický celok,

realizovať hudobné činnosti podľa voľného i štandardizovaného grafického vyjadrenia hudobných dejov,

vizuálne zobrazit' zvukové vnemy,

interpretovať tú istú pieseň rôznymi výrazovými prostriedkami (spevácky, pohybom, hrou na hudobnom nástroji).

vyučovacími predmetmi

materiál s dramatickým potenciálom: hudobno-pohybové hry, riekanky, básne, rozprávky, príbehy, piesne, inštrumentálne skladby, herecké etudy, krátke sekvencie, dialógy a scény

Hudobno-vizuálne činnosti
notový zápis tónov c1-a1

Zdravie a pohyb – telesná a športová výchova

2. ročník ZŠ 3 hodiny týždenne

(2 hodiny ŠVP + 1 hodina ŠkVP bez navýšenia obsahu) 99 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom je priradený obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Pri plánovaní vzdelávacej činnosti je cieľom učiteľa vytvárať pre žiakov podnetné prostredie, ktoré im umožní osvojiť si nové pohybové zručnosti a tie budú predpokladom pre vykonávanie pohybovej aktivity i mimo školského prostredia. V prípade účinného osvojenia si týchto zručností existuje reálna možnosť vytvorenia si trvalého vzťahu k pohybovej aktivite, ktorá je kľúčom k zdravému životnému štýlu.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Zameranie telesnej a športovej výchovy v primárnom vzdelávaní je dominantne upriamené na telesné, funkčné a pohybové zdokonaľovanie, čím prispieva k upevňovaniu zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Telesná a športová výchova poskytuje elementárne teoretické a praktické vzdelanie z oblasti pohybových aktivít a športu, významne prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu žiakov, k formovaniu kladného vzťahu k pohybovej aktivite a plní aj dôležitú kompenzačnú funkciu v procese edukácie. Svojím zameraním má telesná a športová výchova výnimočné a špecifické postavenie v rámci vzdelávania žiakov mladšieho školského veku. Využíva predovšetkým široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré prispievajú k celkovému formovaniu osobnosti s akcentom na hrubú i jemnú motoriku. Prostredníctvom pohybových cvičení, hier a súťaží pozitívne ovplyvňuje zdravotný stav žiakov.

Vzdelávací štandard má tri základné časti: Zdravie a zdravý životný štýl, Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť a Športové činnosti pohybového režimu. Tieto časti zohľadňujú pohybovo a zdravotne orientovanú koncepciu telesnej a športovej výchovy. Časť s názvom Športové činnosti pohybového režimu je členená na základné tematické celky a pre jednoduchšiu orientáciu učiteľa je navrhnutá odporúčaná časová dotácia pre základné pohybové zručnosti (30 %), manipulačné, prípravné a športové hry (30 %), hudobno-pohybové a tanečné činnosti (15 %), psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia (10 %) a aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti (15 %).

Základnou organizačnou formou je 45 minútová vyučovacia hodina a zúčastňujú sa jej všetci žiaci zaradení do I. a II. zdravotnej skupiny, prípadne III. zdravotnej skupiny (integrované vyučovanie). Žiaci so zdravotným oslabením, zdravotným postihnutím (III. zdravotná

skupina) sa môžu vyučovať samostatne v oddelení zdravotnej telesnej výchovy, pričom obsah vyučovania sa realizuje podľa samostatných vzdelávacích programov.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- získajú poznatky o vplyve pohybu na zdravie a vnímajú pohybovú aktivitu ako prostriedok upevňovania zdravia,
- osvoja si základné vedomosti a poznatky z telesnej výchovy a športu,
- majú vytvorenú elementárnu veku primeranú predstavu o vlastných pohybových možnostiach,
- nadobudnú pozitívny vzťah k telesnej výchove, pohybovým aktivitám a športu,
- uplatňujú zásady hygieny a bezpečnosti pri pohybovej činnosti,
- majú kultivovaný pohybový prejav s akcentom na správne držanie tela,
- osvoja si základné pohybové zručnosti súvisiace s vykonávaním základných lokomócií, nelokomočných pohybových zručností a vybraných športov,
- prostredníctvom vhodných telesných cvičení si rozvíjajú pohybové schopnosti pre optimálny rozvoj zdravotne orientovanej telesnej zdatnosti,
- chápu význam diagnostiky v telesnej výchove ako prostriedku pre získanie informácií o úrovni vlastnej telesnej zdatnosti.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU Zdravie a zdravý životný štýl

Výkonový štandard

Žiak na konci 1. stupňa základnej školy vie/dokáže:

- identifikovať znaky zdravého životného štýlu,
- rozlišovať zdravú a nezdravú výživu,
- rozpoznať nebezpečenstvo návykových látok a ich negatívny vplyv na zdravie človeka,
- vysvetliť význam pohybovej aktivity pre zdravie človeka,
- rozpoznať základné spôsoby a význam otužovania organizmu,
  - dodržiavať hygienické požiadavky pri vykonávaní pohybovej

Obsahový štandard

zásady zdravého životného štýlu (pravidelný pohyb v dennom režime, pitný režim, zdravé a nezdravé potraviny, stravovanie pri zvýšenej telesnej záťaži, práca a odpočinok v dennom režime)
význam príjmu a výdaja energie, zachovanie rovnováhy pre udržanie hmotnosti
negatívne vplyvy fajčenia, alkoholu, nedovolených látok a iných závislostí na zdravie človeka

význam pohybu pre zdravie človeka, adaptácia organizmu na zaťaženie, dôležité fyziologické zmeny vplyvom telesného zaťaženia
spôsoby otužovania – vzduchom, vodou, slnkom

činnosti,

- aplikovať zásady bezpečnosti pri cvičení,
- opísať zásady poskytovania prvej pomoci v rôznom prostredí,
- popísať znaky správneho držania tela v rôznych polohách,
- aplikovať osvojené pohybové zručnosti v režime dňa,

Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť

Výkonový štandard

- vysvetliť význam diagnostiky pohybovej výkonnosti pre zdravie a osobný telesný, motorický a funkčný vývin,
- individuálne sa zlepšiť v stanovených ukazovateľoch vybraných
- odmerať pulzovú frekvenciu na krčnej tepne,
- rozpoznať základné prejavy únavy pri fyzickej záťaži,
- využívať prostriedky na rozvoj pohybových schopností,

Športové činnosti pohybového režimu TC: Základné pohybové zručnosti

Výkonový štandard

- pomenovať základné povely a útvary poradových cvičení realizovaných vo výučbe,
- používať základné povely a správne na ne reagovať pohybom,
- vysvetliť význam a potrebu rozcvičenia pred vykonávaním

hygienické zásady pred, pri a po cvičení
hygiena úborov, význam dodržiavania základných hygienických zásad
organizácia cvičenia, dopomoc a záchrana pri cvičení,
prvá pomoc pri drobných poraneniach, praktické poskytnutie prvej pomoci
zásady správneho držania tela, správne držanie tela v stoji, v sede, v ľahu, chybné držanie tela, odchýlky v držaní tela, cvičenia pre správne držanie tela
pohybový režim, aktívny odpočinok, základné poznatky o formách pohybovej aktivity v režime dňa (ranné cvičenie, spontánna pohybová aktivita, racionálne využívanie voľného času a pod.)

Obsahový štandard

poznatky o rozvoji a diagnostikovaní pohybovej výkonnosti, zdravotne orientovaná zdatnosť
odporúčané testy pre posudzovanie individuálnych výkonov:

skok do diaľky z miesta, člnkový beh 10x5 m, výdrž v zhybe, ľah–sed za 30 sek, vytrvalostný člnkový beh
meranie pulzovej frekvencie na krčnej tepne pred zaťažením a po zaťažení, vysvetlenie rozdielov v pulzovej frekvencii, príčiny zmien
poznatky o vonkajších prejavoch únavy pri zaťažení (potenie, dýchanie, farba pokožky, koordinácia pohybov)
pohybové prostriedky na rozvoj kondičných a koordinačných schopností

Obsahový štandard

základné povely, postoje, obraty a pochodové útvary – pozor, pohov, vpravo vbok, vľavo vbok, čelom vzad
rad (dvojrad, 3–rad ap.), zástup (dvojstup, 3–stup ap.) kruh, polkruh
jednotlivec, dvojica, trojica, družstvo, skupina, kolektív
na značky, čiara, priestor, ihrisko
cvičenia a hry s prvkami poradovej prípravy ako prostriedky účelnej organizácie činností v priestore

pohybovej činnosti,

- pomenovať základné pohybové zručnosti,
- zvládnuť techniku behu, skoku do diaľky a hodu tenisovou loptičkou,
- pomenovať a vykonať základné polohy tela a jeho častí,
- zvládnuť techniku základných akrobatických cvičení v rôznych obmenách a väzbách a skokov,

- vykonať ukážku z úpolových cvičení,

úloha rozcvičenia pred vykonávaním pohybových činností ako prevencia pred zranením
rôzne spôsoby rozcvičení bez náčinia, s náčiním, s hudobným doprovodom a pod.
bežecká abeceda, beh rýchly, beh vytrvalostný, beh akceleračný, beh z rôznych polôh, beh so zmenami smeru
hod loptičkou, hod plnou loptou
skok do diaľky, skok do diaľky znožmo z miesta,
pojmy – štart, cieľ, súťaž, pravidlá, dráha cvičenia základnej gymnastiky, cvičenia spevňovacie, odrazové, rotačné cvičenia okolo rôznych osí tela cvičiaceho (prevaly, obraty, kotúle)
stojka na lopatkách, stojka na hlave
cvičenie a manipulácia s náčiním a pomôckami – gymnastickým náčiním (lopta, stuha, obruč, krátka tyč, overbal, fitbal, švihadlo, lano, expander ap.)
cvičenie na náradí (lavičky, rebriny, debna, preliezky, lezecké a prekážkové dráhy)
preskoky a skoky na švihadle, skoky na pružnom mostíku a trampolíne
úpolové cvičenia a hry zamerané na:

- odpory
- pretláčanie
- preťahovanie

Športové činnosti pohybového režimu TC: Manipulačné, prípravné a športové hry

Výkonový štandard

- charakterizovať základné pojmy súvisiace s hrami,
- pomenovať základné herné činnosti jednotlivca,
- vymenovať názvy hier realizovaných vo výučbe,
- aplikovať v hre dohodnuté pravidlá a rešpektovať ich,

Obsahový štandard

základné pojmy – pohybová hra, športová hra, hráč, spoluhráč, súper, kapitán, rozhodca, útočník – útok, útočná činnosť, obranca – obrana, obranná činnosť
ihrisko (hrací priestor, hracia plocha), stredová čiara, bránka, kôš, hracie náčinie (lopta, páłka, hokejka a pod.)
gól, bod, prihrávka, hod, streľba, dribling
hry so zameraním na manipuláciu s rôznym tradičným, ale aj netradičným náčiním a s inými pomôckami
pravidlá realizovaných hier, ich význam a sankcie za porušenie,

zvládnuť techniku manipulácie s náčiním,
 uplatniť manipuláciu s náčiním v pohybovej alebo prípravnej športovej hre,
 zvládnuť herné činnosti jednotlivca v hrách realizovaných vo výučbe,

využívať naučené zručnosti z hier v rôznom prostredí (telocvičňa, príroda, voda),

pravidlá fair-play
pohybové hry zamerané na rozvoj pohybových schopností (kondičných, koordinačných a hybridných),
prípravné športové hry zamerané na futbal, basketbal, volejbal, hádzanú, tenis
pohybové hry zamerané na precvičovanie osvojovaných pohybových zručností rôzneho charakteru (gymnastického, atletického, plaveckého)

Športové činnosti pohybového režimu TC: Hudobno-pohybové a tanečné činnosti

Výkonový štandard

vymenovať základné pojmy rytmickej a modernej gymnastiky,

pomenovať tanečné kroky realizované vo výučbe,

vykonať ukážku rytmických cvičení,

zladať pohyby tela, chôdzu, skoky a beh s rytmom navodeným potleskom, zvukovým signálom, hudbou,

zvládnuť základné tanečné kroky, tanečné motívy v rôznych obmenách realizovaných vo výučbe,

vytvoriť krátke väzby a motívy z naučených tanečných krokov ľudových i moderných tancov,

uplatniť prvky rytmiky a tanca v hudobno-pohybových, tanečných a dramatických hrách,

improvizovať na zadanú tému alebo hudobný motív,

Obsahový štandard

základné pojmy a poznatky – rytmická gymnastika (rytmus, takt, tempo, dynamika), moderná gymnastika – náčinie a cvičenia s ním (lopta, švihadlo, stuha, kužele, obruč), rovnovážne výdrže – pózy, poskoky a skoky (nožnicový, čertík, kadetkový)
tanec – ľudový, moderný, tanečný krok (prísunný, cval, poskočný, polkový, valčíkový, mazurkový), tanečný motív, tanečná väzba,

pohybová skladba
rytmické cvičenia spojené s vytlieskavaním, vydupávaním, hrou na telo
cvičenia a hry na rozvoj rytmickej schopnosti
tanečná a štylizovaná chôdza, beh, skoky, poskoky, so zameraním na správne a estetické držanie tela ako celku i jeho častí v rôznych polohách
tanečné kroky a motívy regionálnych ľudových tancov
tanečné kroky a motívy vybraných moderných tancov
aerobik, zumba, brušné tance a iné formy cvičení s hudobným sprievodom
rytmizované pohyby s využitím hudby alebo rôznych jednoduchých hudobných nástrojov
imitačné pohyby so slovným navádzaním, napodobňovacie pohyby (napr. zvierat, športovcov, činností človeka)
tanečná improvizácia
pohybová improvizácia na hudobné motívy, alebo zadané témy
tanečná improvizácia na základe naučených tanečných krokov, motívov, väzieb
pantomíma

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia a hry

Výkonový štandard

- postupne uvoľniť pri slovnom doprovode svalstvo končatín i celého tela,
- opísať základné spôsoby dýchania,
- vykonať jednoduché strečingové cvičenia,
- charakterizovať cvičenia z psychomotoriky,
- vysvetliť podstatu psychomotorických cvičení a ich význam,

- aplikovať naučené zručnosti v cvičeniach a hrách,

Obsahový štandard

relaxačné (uvoľňovacie) cvičenia a hry (vyklepávanie, vytriasanie, automasáž a pod.)
cvičenia so zameraním na riadené spevňovanie a uvoľňovanie svalstva (svalové napätie a uvoľnenie)
aktivity zamerané na rozvoj dýchania, dýchacie cvičenia – cvičenia zamerané na nácvik správneho dýchania v rôznych polohách
naťahovacie (strečingové) cvičenia
kompenzačné (vyrovnávajúce) cvičenia
cvičenia na rozvoj flexibility (ohybnosť, pohyblivosť)
rozvoj rovnováhových schopností: statickej r. (cvičenia zamerané na stabilitu a labilitu v rôznych polohách), dynamickej r. (balansovanie na fit lopte, cvičenia na balančných pomôckach – bosu, go-go šliapadlo a

pod.)
balansovanie s predmetmi (žonglovanie, prenášanie predmetov rôznym spôsobom a pod.)
cvičenia telesnej schémy zamerané na uvedomovanie si vlastného tela – pohybových možností jeho jednotlivých častí
cvičenia spájajúce zmyslové vnímanie s pohybovým (napr. pohybové reakcie na zmyslové podnety)
psychomotorické hry, cvičenia a hry s neštandardným náčiním (balóny, štipce, noviny a pod.)

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti

Výkonový štandard

- vymenovať základné druhy realizovaných sezónnych pohybových aktivít,
- zvládnuť pohybové zručnosti vybraných sezónnych aktivít,
- uplatniť prvky sezónnych pohybových činností v hrách,

Obsahový štandard

základné pojmy a poznatky zo sezónnych aktivít realizovaných vo výučbe
korčuľovanie (in-line a na ľade) – jazda vpred, vzad, zastavenie, obrat, hry a súťaže na korčuľoch
lyžovanie – lyže zjazdové, bežecké, skokanské, zjazd, slalom, beh na lyžiach, základná manipulácia s lyžami a palicami,

súťažiach, v škole i vo voľnom čase,

- bezpečne sa pohybovať v rôznom priestore a v rôznych podmienkach,
- prekonať pohybom rôzne terénne nerovnosti,
- vysvetliť význam a zásady ochrany prírody počas pohybových aktivít v nej.

chôdza, obraty,

výstupy, padanie, zjazdy (po spádnici),
brzdzenie jazdy, jazda šikmo svahom, prívrat
(oboma lyžami, jednou lyžou, v pokoji a v
pohybe), odvrát, oblúky
cvičenia a hry zamerané na oboznámenie sa
s vodným prostredím, splývanie, dýchanie a
orientáciu vo vode, skoky do vody z rôznych
polôh, nácvik techniky jedného plaveckého
spôsobu, plavecký spôsob (kraul, znak,
prsia), štartový skok, obrátka
chôdza a jej rôzne druhy a spôsoby
vzhľadom na povrch a terén, turistika – jej
druhy a formy, turistický výstroj, turistický
chodník, turistická značka, mapa, buzola,
zásady a význam otužovania, pohybu a
pobytu v prírode v každom ročnom období a
počasí
jazda, hry a súťaže na kolobežke, bicykli

Človek a svet práce – pracovné vyučovanie

2. ročník ZŠ 1 hodina týždenne (1 hodina ŠkVP) 33 hodín ročne

Pracovné vyučovanie pozostáva zo samostatných zložiek – technických a pestovateľských prác. Rovnomerné zastúpenie obidvoch zložiek môže učiteľ meniť v prospech technických alebo pestovateľských prác (vychádzajúc zo záujmu žiakov, potrieb a podmienok školy a regiónu).

Najdôležitejším snažením pracovného vyučovania by mal byť ústup od reprodukčných činností. Viac sa zamerať na rozvoj tvorivosti žiakov prostredníctvom riešenia problémových úloh.

Žiaci v tomto predmete získavajú vedomosti z rôznych pracovných činností, vrátane elementárnych technických a výrobných poznatkov. Pracovné vyučovanie vytvára u žiakov kladný vzťah k práci, plní základnú prípravu pre budúce povolanie, ale aj pre potrebu praktického života v rodine a spoločnosti. V spolupráci s ostatnými predmetmi pôsobí na harmonický rozvoj žiakov.

Pracovné zaťaženie musí byť primerané fyzickým schopnostiam žiakov. Nesmie byť tak náročné, aby žiakov vyčerpalo, ale ani príliš jednoduché, lebo by nedostatočne aktivizovalo ich myslenie a v dostatočnej miere ich nezamestnávalo.

Obsah pracovného vyučovania je členený na zložky. Toto rozdelenie vychádza zo schopností žiaka osvojiť si obsah daného učiva, a zo schopnosti vedieť ho aplikovať v súčasnom i budúcom praktickom živote.

V zložke sebaobslužné činnosti žiaci nadobúdajú zručnosti v starostlivosti o hygienu tela a zovňajšku, osvojujú si stravovacie návyky a pravidlá stolovania.

V zložke práce v domácnosti je osvojovanie si základných pracovných návykov v domácnosti, potrebných pri domácich prácach a udržiavaní poriadku.

V zložke práca v dielni si žiaci osvojujú schopnosť rozlišovať rozličné materiály, spoznávajú ich v praktickom živote, osvojujú si manuálne zručnosti s nimi a vytvárajú jednoduché výrobky.

V zložke pestovateľské práce sa žiaci učia rozpoznávať rôzne druhy ovocia a zeleniny, nadobúdajú základné pestovateľské zručnosti, osvojujú si starostlivosť o izbové rastliny.

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Oblasť Človek a svet práce zahrňuje široké spektrum pracovných činností a technológií, vedie žiakov k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti a prispieva k vytváraniu životnej a profesijnej orientácie žiakov.

Koncepcia vzdelávacej oblasti Človek a svet práce vychádza z konkrétnych životných situácií, v ktorých žiaci prichádzajú do priameho kontaktu s ľudskou činnosťou a technikou v jej rozmanitých podobách a širších súvislostiach.

Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce sa zameriava na praktické pracovné návyky a dopĺňuje celé základné vzdelávanie o dôležitou zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v ďalšom živote a v spoločnosti. Tým sa odlišuje od ostatných vzdelávacích oblastí a je ich určitou protiváhou. Je založená na tvorivej spolupráci žiakov.

Ciele vzdelávacej oblasti Človek a svet práce na primárnom stupni vzdelávania

Pri vymedzení cieľov primárneho vzdelávania pre oblasť Človek a technika

vychádzame zo všeobecných požiadaviek vedecko-technickej gramotnosti i zo všeobecných cieľov primárneho vzdelávania. V tejto vzdelávacej oblasti môžeme uvažovať z hľadiska troch navzájom prepojených komponentov:

1. výchova vzťahu k technike (**hodnoty, postoje**),
2. výchova o technike (**vedomosti**),
3. výchova prostredníctvom techniky (**skúsenosti, pracovné činnosti, zručnosti**).

Základný vzťahový rámec pre určenie cieľov

elementárneho vzdelávania oblasti Človek a svet práce vychádza z uvedených komponentov:

V rovine hodnôt a postojov smeruje k:

- poňatiu úlohy techniky v spoločnosti,
- uvedomenia si toho, ako technika ovplyvňuje náš život v rôznych životných situáciách (doma, v škole, pri cestovaní, pri hre, športe atd.),
- bipolárnemu vnímaniu techniky (technika môže pomáhať, ale aj ohrozovať zdravie život),
- rozvíjaniu mravného vedomia a konania v súvislosti s využitím techniky,
- rozvíjaniu osobnostných vlastností,
- uplatňovaniu tvorivosti a vlastných nápadov,
- vytváraniu postojov k hodnotám vo vzťahu k práci človeka,
- zodpovednosť za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce,
- rozvoju morálnych a vôľových vlastností (vytrvalosť a sústavnosť pri plnení zadaných úloh, vynakladanie úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku),
- rozvoju asertivity pri presadzovaní vlastných názorov, postojov a citov,
- rozvoju autonómnej pozície človeka (sebarealizácie, sebadôvery, sebvzdelávania atd.).

V rovine vedomostí smeruje k:

- porozumeniu základným technickým problémom v kľúčových oblastiach techniky (materiály a technológie, komunikačné systémy, doprava a konštruovanie) na vekuprimeranej úrovni,
- poznaniu základných životných potrieb rastlín v rámci pestovateľských prác,

- poznaniu základnej techniky v domácnosti a bezpečnej manipulácii s ňou,

V rovine pracovných činností a zručností smeruje k:

- získavaniu pracovných skúseností a zručností v kľúčových oblastiach techniky
- spôsobilosti kriticky používať informačné a komunikačné technické prostriedky
- získaniu pracovných zručností pri opracovaní technických materiálov
- spôsobilosti v oblasti konštruovania počnúc plánovaním až po prezentáciu produktu
- osvojenia si bezpečného využívania techniky v domácnosti
- pestovaniu a ošetrovaní základných druhov rastlín
- získavaniu všeobecne využiteľných pracovných skúseností
- využívaniu vhodných pracovných prostriedkov v bežnom živote
- naučeniu sa pracovať v tíme
- poznaniu pravidiel bezpečnosti práce a k schopnosti poskytnúť pomoc pri úraze

Vzdelávanie v tejto oblasti smeruje k vytváraniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií žiakov tým, že vede žiakov k:

- pozitívnemu vzťahu k práci a k zodpovednosti za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce
- osvojeniu základných pracovných zručností a návykov z rôznych pracovných oblastiach, k organizácii a plánovaniu práce a k používaniu vhodných nástrojov, náradia a pomôcok pri práci i v bežnom živote
- vytrvalosti a sústavnosti pri plnení zadaných úloh, k uplatňovaniu tvorivosti a vlastných nápadov pri pracovnej činnosti a k vynakladaniu úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku
- autentickému a objektívnemu poznávaniu okolitého sveta, k potrebnej sebadôvere, k novému postojú a hodnotám vo vzťahu k práci človeka, technike a životnému prostrediu
- chápaniu práce a pracovnej činnosti ako príležitosti k sebarealizácii, sebazvedávania a k rozvíjaniu podnikateľského myslenia.
- orientácii v rôznych oboroch ľudskej činnosti, formách fyzickej a duševnej práce a osvojeniu potrebných poznatkov a zručností významných pre možnosť uplatnenia, pre voľbu vlastného profesijného zamerania a pre ďalšiu životnú a profesijnú orientáciu
- k schopnosti bezpečne sa správať v doprave a na komunikáciách
- k rešpektovaniu environmentálnych hodnôt a chápaniu recyklácie materiálov a produktov

Ciele vyučovacieho predmetu

- Upevňovať zručnosti získané z predchádzajúcich ročníkov
- udržiavať poriadok na pracovnom stole
- zvládnuť základy jednoduchého pracovného postupu
- rešpektovať požiadavky a bezpečnosti práce

Kľúčové kompetencie

Komunikačné a sociálne kompetencie

- vyjadruje sa súvisle ústnou formou adekvátnou primeranému stupňu vzdelávania a jeho komunikačnej schopnosti
- vie samostatne písomne komunikovať
- dokáže určitý čas sústredene počúvať, prijať a rešpektovať názory iných ľudí
- je schopný vyjadriť svoj názor a obhájiť ho
- uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi
- rieši konflikty s pomocou dospelých alebo samostatne
- rozumie bežne používaným prejavom neverbálnej komunikácie a dokáže na ne adekvátne reagovať
- správa sa v skupine a kolektíve podľa spoločenských pravidiel a noriem
- preberá spoluzodpovednosť za seba aj za činnosti skupiny
- nadväzuje spoločenský prijateľným spôsobom kontakty s druhými a udržiava s nimi harmonické vzťahy

Kompetencia učiť sa učiť

- dokáže pracovať samostatne s učebnicami, pracovnými zošitmi a pomôckami
- ovláda algoritmus učenia sa a dodržiava ho
- získané vedomosti dokáže uplatniť v rozličných situáciách a podmienkach
- uvedomuje si význam učenia sa pre jeho následné uplatnenie sa na trhu práce
- prejavuje aktivitu v individuálnom i skupinovom učení
- hodnotí vlastný výkon, teší sa z vlastných výsledkov, uznáva aj výkon druhých

Kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií

- prejavuje radosť zo samostatne získaných informácií
- vie využívať vybrané informačné a komunikačné technológie pri učení sa

- využíva rôzne možnosti zhromažďovania informácií z kníh, časopisov, encyklopédií, z médií a internetu
- vie používať vyučovacie programy

Kompetencia riešiť problémy

- rozpozná problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí, adekvátne svojej úrovni a skúsenostiam navrhuje riešenia na ich prekonanie
- dokáže popísať problém, skúša viaceré možnosti riešenia problému
- v odôvodnených prípadoch dokáže privolať pomoc

Kompetencie osobné a občianske

- uvedomuje si vlastné potreby, využíva svoje možnosti
- dokáže odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov
- uvedomuje si svoje práva a zároveň rešpektuje práva druhých ľudí
- má v úcte život svoj a aj iných a chráni ho
- pozná svoje povinnosti, dokáže rešpektovať a prijímať príkazy
- je schopný počúvať a vysloviť svoj názor, rešpektuje názor iných ľudí
- dokáže spolupracovať v skupine, pracovať pre kolektív
- je tolerantný a ohľaduplný k iným ľuďom, k ich kultúre a vierovyznaniu
- uvedomuje si dôležitosť ochrany svojho zdravia a jeho súvislosti s vhodným a aktívnym trávením voľného času
- svoji konaním prispieva k dobrým medziľudským vzťahom

Kompetencie vnímať a chápať kultúru

- pozná bežné pravidlá spoločenského kontaktu
- správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám
- ovláda základné pravidlá, normy a zvyky súvisiace s úpravou zovňajšku človeka, rešpektuje vkus iných ľudí
- uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote
- cení si a rešpektuje kultúrno – historické dedičstvo a ľudové tradície
- dokáže sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov

Stratégie vyučovania

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy a postupy	Formy práce
Všetky tematické celky	<ul style="list-style-type: none"> • zážitkové metódy • výkladovo-ilustratívne metódy • heuristické metódy • výskumné metódy • skúsenostné metódy • výkladovo – problémové metódy • demonštračné metódy • fixačné metódy <p>rozprávanie, objasňovanie, opis, rozhovor, samostatné štúdium, diskusia, práca s IKT</p>	<ul style="list-style-type: none"> • individuálne • skupinové • frontálne <p>Organizačné formy</p> <ul style="list-style-type: none"> • vyučovacia hodina • vychádzka • návšteva múzea, knižnice • projekty, • domáca práca • exkurzia

Hodnotenie predmetu

Hodnotenie žiaka sa vykonáva klasifikáciou v zmysle metodických pokynov na hodnotenie žiakov ISCED – 1. Podklady pre hodnotenie žiaka získava učiteľ sústavným diagnostickým pozorovaním žiaka, sledovaním výkonov žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie, hodnotením písomných prác, ústnych odpovedí, grafických prác, ...

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využívajú nasledovné učebné zdroje:

- infovek – predmet pracovné vyučovanie
- www.zborovna.sk
- Z dielne malých majstrov – Mária Jakubičková, Dr. Mária Čierná, Mladé leta 1997
- Praktické ukážky učiteľa

Učebný plán pre primárne vzdelávanie

3. ročník

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Počet hodín ŠVP	Počet hodín ŠkVP	Spolu
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	7		7
	Anglický jazyk	3		3
Matematika a práca s informáciami	matematika	4	1	5
	Informatika	1		1
Človek a príroda	Prvouka			
	Prírodoveda	1		1
Človek a spoločnosť	Vlastiveda	1		1
Človek a hodnoty	etická výchova / náboženská výchova	1		1
Umenie a kultúra	výtvarná výchova	1		1
	hudobná výchova	1		1
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	1	3
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	1		1
Spolu		23	2	25

Jazyk a komunikácia – slovenský jazyk a literatúra

3. ročník ZŠ - 7 hodín týždenne (7 hodín týždenne ŠVP) / 231 hodín ročne

Vzdelávací štandard v učebnom predmete slovenský jazyk a literatúra na primárnom stupni vzdelávania je pedagogický dokument, ktorý stanovuje nielen výkon a obsah, ale umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky a cieľov predmetu, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Predstavuje ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov – učebných požiadaviek. Tieto základné požiadavky môže učiteľ bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa zložiek predmetu (jazyková a slohová zložka, čítanie a literárna výchova). Učiteľ môže tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard v učebnom predmete slovenský jazyk a literatúra na primárnom stupni je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom len hotové poznatky, ale aby im vytváral primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí, spôsobilostí a zručností.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet slovenský jazyk a literatúra má vo vzdelávaní nezastupiteľné miesto. Je základným prostriedkom pre nadobúdanie kultúrnej gramotnosti žiaka, jeho kľúčových kompetencií. Umožňuje porozumenie a osvojenie si poznatkov vo všetkých vzdelávacích oblastiach. Z tohto dôvodu má v systéme primárneho vzdelávania kľúčové, centrálné postavenie. Spôsobilosti, ktoré žiak v rámci tohto učebného predmetu nadobudne, majú zásadný vplyv na jeho vzdelávanie aj v ďalších vzdelávacích oblastiach, učebných predmetoch. Kvalita spôsobilostí používať materinský jazyk zásadne ovplyvňuje aj komunikáciu žiaka s jeho okolím, vytváranie vzťahov s inými ľuďmi a formuje zaradenie žiaka do spoločnosti. Cieľom výučby slovenského jazyka na primárnom stupni vzdelávania je naučiť spisovný jazyk na takej úrovni, aby ho žiaci vedeli používať v praktickom živote. Používanie jazyka vnímame ako komplexné využívanie všetkých komunikačných zručností – rozprávania, písania, čítania a počúvania.

Špecifickým cieľom jazykového vyučovania v treťom ročníku je zvládnutie učiva, zameraného na pravopisné pravidlá. Žiaci získavajú základné poznatky o jazykovom systéme slovných druhov, zvlášť ohybných slovných druhov. Intenzívna pozornosť sa venuje práci s textom. Žiaci rozlišujú slohové útvary: rozprávanie, opis, oznámenie, správa a i. Zvyšujeme požiadavky na čítanie s porozumením a na samostatnú tvorbu textov podľa zadania. Jednotlivé zložky učebného predmetu slovenský jazyk a literatúra majú v tomto ročníku nasledovné špecifiká:

Jazyková a slohová zložka - osvojenie si základných pravopisných pravidiel a kľúčových pojmov o jazykovom systéme, slovných druhoch na elementárnej úrovni. Nadobudnutie spôsobilosti ústne prezentovať výsledky svojej práce, rozprávať podľa predlohy alebo zadania. Napísať krátke útvary podľa špecifického zamerania učiva.

Čítanie a literárna výchova – zdokonaľovanie techniky čítania, osvojenie si významu určených literárnych pojmov, estetické vnímanie literárneho diela, obsahová analýza textu na primeranej úrovni, čítanie s porozumením. Identifikácia informácií priamo uvedených v texte,

formulovanie otázok k týmto informáciám a identifikovanie informácií uvedených v texte nepriamo.

Pre jednotlivé zložky učebného predmetu *slovenský jazyk a literatúra* môžeme v tomto ročníku formulovať nasledovné špecifiká:

Rozprávanie: žiaci dokážu rozprávať samostatne a podľa predlohy. Ústne prezentujú výsledky svojej práce pri riešení rôznych úloh.

Počúvanie: žiaci sa zdokonaľujú v spôsobilosti počúvať partnera v rámci komunikácie. Nadobúdajú skúsenosti pri počúvaní spolužiakov pri ich prezentáciách, vedia formulovať otázky k informáciám zadaným v prezentovanom texte. Od žiakov vyžadujeme, aby porozumeli nielen inštrukciám učiteľa pri riešení úlohy, ale aby nadobudli aj spôsobilosť vyžiadať si chýbajúce informácie.

Čítanie: žiaci sa zdokonaľujú v technike čítania a v porozumení čítaného textu. Vyžadujeme porozumenie informáciám, ktoré sú v texte uvedené nepriamo na základe otázky formulovanej učiteľom. Žiaci triedia texty podľa ich vlastností.

Písanie: žiaci čitateľne prepisujú a odpisujú text. Samostatne tvoria krátke texty podľa zadania učiteľa.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Jazyková a slohová zložka

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- zoradiť slová v abecednom poradí podľa druhého, tretieho..., n-tého písmena,
- použiť aspoň jednu kodifikovanú príručku slovenského jazyka,
- podľa abecedného poradia vyhľadať slová a heslá v slovníkoch, v telefónnom zozname a v encyklopédiách,

- nahradiť spoluhlásku l, í a r, r samohláskou a vytvoriť slabiku,
- identifikovať slová so slabikotvornými hláskami v texte,
- tvoriť nové slová zo slabikotvorných slabík,

- vymenovať obojaké spoluhlásky,
- identifikovať v texte obojaké spoluhlásky,
- písať po obojakých spoluhláskach mäkké i, í, alebo tvrdé y, ý,

- vymenovať vybrané a príbuzné slová po spoluhláskach (b, m, p, r, s, v, z),
- rozoznať pravopis vybraných a príbuzných slov,
- používať vybrané a príbuzné slová v iných slovných spojeniach, v texte,

Obsahový štandard

abeceda
slovníky
encyklopédie, telefónny zoznam

slabikotvorné hlásky l, í, r, r
(písanie a výslovnosť)

obojaké spoluhlásky

vybrané slová po obojakých spoluhláskach (b, m, p, r, s, v, z)
príbuzné slová (odvodzovanie, tvorenie, pravopis)

- vysvetliť pojem podstatné mená,
- pýtať sa na podstatné mená   podstatné mená
- otázkou: kto je to? čo je to?,   všeobecné a vlastné podstatné
- identifikovať na základe otázky   mená
- podstatné mená v texte,

- vysvetliť pojem všeobecné a vlastné podstatné mená,
- rozlíšiť všeobecné a vlastné podstatné mená v texte,
- uplatňovať pravidlá slovenského pravopisu pri písaní vlastných mien osôb, zvierat, vecí, miest, mestských častí, obcí, ulíc, pohorí, riek, potokov, štátov,

- vysvetliť pojem slovesá,   slovesá
- opýtať sa na slovesá otázkou: čo robí?,   slová podobného   významu
- identifikovať slovesá v texte na základe otázky,   (synonymá)
- písať v slovesách koncovku – li,   prídavné mená
- identifikovať slová podobného významu v texte,   slová opačného   významu
- vysvetliť pojem prídavné mená,   (antonymá)
- pýtať sa na prídavné mená otázkou: aký? aká? aké?,
- identifikovať na základe otázky prídavné mená v texte,
- identifikovať slová opačného významu v texte,
- používať synonymá a antonymá vo vetách, v texte,

- vysvetliť pojem zámená,   zámená
- identifikovať bežne používané zámená (ja, ty, on, ona,   číslovky
- ono, my, vy, oni, ony, tebe/ti, mňa/ma, nás, vám, im,
- jemu/mu, jej, môj, tvoj, jeho, jej, náš, váš, ich, kto, čo, ten,
- to, tam, takto) v texte,
- používať zámená v ústnej a písomnej komunikácii,
- vysvetliť pojem číslovky,
- opýtať sa na číslovky otázkami: koľko? koľkí?,

- vyhľadať v texte základné a radové číslovky,
- používať číslovky v bežnej komunikácii,
- zapísať číslovky slovom,

- rozoznať časti listu (úvod, jadro, záver),   L
- v liste rozoznať oslovenie a podpis,   ist
- správne napísať oslovenie v liste,   členenie listu (úvod, jadro,
- písomne zoštylizovať jednoduchý list,   záver, podpis)
- rozoznať druhy korešpondencie,   oslovenie

- porozprávať udalosť alebo zážitok zo života   rozprávanie – písomne
- podľa série obrázkov, na základe vopred vytvorenej   osnova (úvod, jadro, záver)
- osnovy,   časová postupnosť
- porozprávať dej podľa časovej postupnosti,
- sformulovať krátky oznam,   oznam
- napísať jednoduchý oznam prostredníctvom   SMS, mejl
- SMS, mejlom,   správa
- napísať správu mejlom,   odlíšenie oznamu od správy
- odlíšiť správu od oznamu,

☐ vyhľadať inzeráty v časopisoch, v novinách, v reklamách, na internete, ☐ triediť inzeráty podľa obsahového zamerania, ☐ dokáže písomne sformulovať krátky inzerát,	inzerát	
☐ vysvetliť pojem reklama, ☐ rozlíšiť druhy reklamy, ☐ sformulovať krátky reklamný text,	reklama druhy reklamy	
☐ posúdiť veku primeraným spôsobom a jazykom hodnovernosť reklamy,		
☐ vysvetliť pojem pozvánka, ☐ rozpoznať jednotlivé body pozvánky (miesto, čas, program, pozývateľ), ☐ sformulovať písomne text pozvánky na určité podujatie (besiedka, koncert),		pozvánka
☐ opísať charakteristické prvky predmetu, ☐ opísať funkčnosť predmetu a poznať jeho praktické využitie, ☐ slovne vysvetliť čo je nákres, schéma, ☐ identifikovať nákres, schému v texte, ☐ charakterizovať návod, ☐ pracovať podľa jednoduchého návodu, ☐ prezentovať návod verejne, ☐ rozpoznať jednoduchý recept, ☐ rozlíšiť druhy receptov (lekársky, kuchársky), ☐ pracovať podľa jednoduchého receptu, ☐ zostaviť jednoduchý recept,		opis pracovného predmetu nákres schéma návod recept
☐ identifikovať vizitku po vizuálnej stránke, ☐ rozoznať, ktoré údaje o človeku vizitka prezrádza, ☐ predstaviť sa prostredníctvom vizitky, ☐ vyrobiť vizitku pre seba, pre spolužiaka, rodiča.		vizitka

Čítanie a literárna výchova

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- čítať plynulo súvislý umelecký text,
- uplatňovať zásady správnej techniky čítania zameranej na umelecký prednes,
- správne dýchať, artikulovať, dodržiavať správnu výslovnosť,
- literárny text čítať s porozumením,
- odpovedať na otázky zamerané na obsahovú stránku textu,
- vymenovať najznámejšie knihy pre deti a mládež,
- pozná mená významných autorov detskej literatúry,
- porozprávať krátky dej alebo obsah prečítanej knihy,
- vyjadriť pocity a zážitky z prečítaného textu (knihy),

Obsahový štandard:

literatúra pre deti a mládež

- vysvetliť pojmy poézia a próza,
- rozoznať v texte poéziu od prózy,
- recitovať báseň so zameraním na umelecký prednes,
- rozoznať v prozaickom útvare odseky,

poézia, próza
odsek

- vysvetliť pojem ľudová slovesnosť,
- vymenovať literárne útvary ľudovej slovesnosti,
- čítať krátke ľudové útvary s porozumením,
- vysvetliť pojem pranostika,

ľudová slovesnosť
pranostika

- vyhľadať pranostiky v texte,
- zapamätať si najznámejšie pranostiky,
- vyhľadať príslovia a porekadlá v texte,
- povedať ponaučenie vyplývajúce z príslovia,
- vysvetliť pojem prirovnanie,
- identifikovať prirovnania v texte,
- napísať samostatne vety, v ktorých použije čo najviac prirovnaní,

príslovie

porekadlo

prirovnanie

- autorskú rozprávku prečítať nahlas, plynulo, s porozumením,
- v rozprávke výrazne čítať priamu reč,
- rozlíšiť rozdiely medzi ľudovou a autorskou rozprávkou,
- rozlíšiť hlavné a vedľajšie postavy rozprávky,
- povedať ponaučenie vyplývajúce z rozprávky,

autorská rozprávka

hlavná a vedľajšia postava

☐ určiť hlavnú myšlienku v rôznych literárnych textoch,	hlavná myšlienka
☐ určiť rozdiely medzi rozprávkou a povestou,	povešť (vhodný výber povesti, zamerať sa na
☐ charakterizovať povesť,	
☐ určiť hlavnú myšlienku povesti,	kratšie a po obsahovej stránke jednoduchšie
☐ správne formulovať otázky k obsahu povesti,	povesti)
☐ vysloviť vlastný názor na povesť.	

Kritériá kontroly a hodnotenia diktátov:

Počet a zameranie kontrolných diktátov v 3. ročníku ZŠ:

počet: 10

Zameranie:

1. Opakovanie učiva z 2. ročníka ZŠ
2. Slová s l, í, r, ř
3. Vybrané slová po b
4. Vybrané slová po m
5. Vybrané slová po p
6. Opakovanie učiva za 1. polrok
7. Vybrané slová po r, s
8. Vybrané slová po v, z
9. Slovné druhy
10. Opakovanie učiva z 3. ročníka ZŠ

Stupnica hodnotenia kontrolných diktátov:

0 – 1 chyba = 1

2 – 4 chyby = 2

5 – 7 chýb = 3

8 – 10 chýb = 4

11 a viac chýb = 5

Rovnaké chyby v tom istom slove sa pokladajú za jednu chybu, napríklad rýchly chlapec mal rýchly krok – (1 chyba).

Rozsah kontrolných diktátov v jednotlivých ročníkoch:

1. ročník 10 – 15 plnovýznamových slov

2. ročník 20 – 30 plnovýznamových slov

3. ročník 30 – 40 plnovýznamových slov

4. ročník 40 – 50 plnovýznamových slov

Poznámka: Navrhovaný rozsah slov platí aj pri prepise a odpise textu.

Jazyk a komunikácia – anglický jazyk

3. ročník ZŠ - 3 hodiny týždenne (3 hodiny ŠVP) / 99 hodín ročne

Vzdelávací štandard z anglického jazyka pre primárne vzdelávanie svojou štruktúrou, obsahom aj rozsahom korešponduje s pôvodným vzdelávacím programom z roku 2011. Zahŕňa výkonový a obsahový štandard, ktorý je východiskom školského vzdelávacieho programu pre príslušný vyučovací predmet a daný stupeň vzdelávania. Vzdelávací štandard zároveň obsahuje odporúčané časti, ktoré dotvárajú plastický obraz o používaní a ovládaní jazyka na príslušnej úrovni. Úpravy pôvodného dokumentu spočívali v doplnení charakteristiky predmetu a cieľov, precizovaní jednotlivých častí obsahového štandardu a citátov podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. Aktualizovali sa niektoré pojmy, napr. *spôsobilosti* v obsahovom štandarde sú označené ako kompetencie.

Požiadavky z výkonového štandardu môžu učitelia konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh a otázok. K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú kompetencie a funkcie jazyka ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Kompetencie a funkcie jazyka sú základom vymedzeného učebného obsahu, to však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Vzdelávací štandard predstavuje rámec pre rozvoj komunikačných jazykových činností a stratégií a ich realizáciu v rôznych komunikačných kontextoch. Zároveň poskytuje priestor na vytváranie množstva komunikačných situácií a podporuje činnostne zameraný prístup. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať. Vzdelávací štandard je programom rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

1 Charakteristika predmetu

Vyučovací predmet anglický jazyk patrí medzi všeobecnovzdelávacie predmety a spoločne s vyučovacím predmetom slovenský jazyk a literatúra, resp. jazyk národnostnej menšiny a literatúra vytvára vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia.

Vzhľadom na široké využitie cudzích jazykov v súkromnej a profesijnej oblasti života, či už pri ďalšom štúdiu, cestovaní, spoznávaní kultúr aj práci, sa dôraz pri vyučovaní cudzích jazykov kladie na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu a činnostne zameraný prístup. Komunikácia v cudzích jazykoch je podľa Európskeho referenčného rámca (ES, 2007, s. 5) založená na schopnosti porozumieť, vyjadrovať myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí podľa želaní a potrieb jednotlivca.

Výučba anglického jazyka smeruje k dosiahnutiu komunikačnej úrovne A1.1+ podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (SERR) na konci primárneho vzdelávania. Kompletnú komunikačnú úroveň A1 žiaci dosiahnu na konci 5. ročníka ZŠ. Označenie úrovne A1 je používateľ základného jazyka.

Charakteristika ovládania anglického jazyka na úrovni A1 podľa SERR je nasledujúca: Rozumie známym každodenným výrazom a najzákladnejším slovným spojeniam, ktorých účelom je uspokojenie konkrétnych potrieb, a tieto výrazy a slovné spojenia dokáže používať. Dokáže predstaviť seba aj iných a dokáže klásť a odpovedať na otázky o osobných údajoch, ako napríklad kde žije, o ľuďoch, ktorých pozná, a o veciach, ktoré vlastní. Dokáže sa dohovoriť jednoduchým spôsobom za predpokladu, že partner v komunikácii rozpráva pomaly a jasne a je pripravený mu pomôcť (SERR, 2013, s. 26).

- v produktívnych a interaktívnych jazykových činnostiach a stratégiách (ústny prejav, písomný prejav) vytvoriť ústny alebo písomný text,

- používať hovorené a písané texty v komunikačných situáciách na konkrétne funkčné ciele.

3 Špecifiká vyučovania cudzích jazykov v primárnom vzdelávaní

Dôležitou úlohou primárneho vzdelávania v oblasti cudzích jazykov je podpora rozvoja osobnosti dieťaťa. Vytvárajú sa základy pre ďalšie vzdelávanie, rozvíja sa schopnosť žiakov porozumieť vlastnej a cudzej kultúre. Osvojenie si cudzieho jazyka má veľký význam. Prostredníctvom cudzieho jazyka sa žiaci oboznámia so zvyklosťami, spôsobom správania sa ľudí v rôznych krajinách. Znalosti cudzích jazykov vytvárajú podmienky pre nezaujatú otvorenosť pre svet.

Východiskom pre výber vyučovacích metód je skutočnosť, že žiaci mladšieho školského veku nadobúdajú komunikačné kompetencie špecifickými formami učenia sa. Základný princíp vyučovania cudzích jazykov v primárnom vzdelávaní spočíva v podpore radosti žiakov z učenia sa cudzieho jazyka, využívaní vysokej miery zvedavosti detí, ich túžby skúmať a objavovať. Pri výučbe cudzieho jazyka je dôležité rešpektovať možnosti a schopnosti detí. Predovšetkým je potrebné upriamiť pozornosť na stav a úroveň vývinu poznávacích schopností a osobnostných charakteristík detí v mladšom školskom veku.

Je nevyhnutné zabezpečiť podmienky vyučovania cudzieho jazyka tak, aby sa u žiakov podporovala a rozvíjala:

- motivácia – učenie sa, získavanie a osvojovanie nových poznatkov a informácií, aktívna spolupráca na činnostiach v triede, tvorivosť, flexibilita,

- záujmy – záujem o školu, učenie, predmet cudzí jazyk a ostatné vyučovacie predmety,

- osobnostné vlastnosti a prejavy – zodpovednosť, kooperatívnosť, empatia, vôľové a sebaregulačné vlastnosti, emocionálna stabilita, rozvíjanie sebavedomia a pozitívnych postojov,

- všeobecné rozumové schopnosti – rozvoj foriem myslenia (názorné, logické, abstraktné, kritické), posilňovanie psychických funkcií (*vnímanie* prostredníctvom rôznych zmyslov, zámerná *pozornosť*, vizuálna, auditívna, kinestetická *pamäť*, *reč*).

Proces učenia sa cudzieho jazyka u žiakov v primárnom vzdelávaní sa opiera o činnosť žiakov a ich zmyslové vnímanie, ktoré sú základom pre pamäťové a verbálne učenie sa. Zapájanie viacerých zmyslových vnemov pri osvojovaní si učiva podporuje kvalitnejší proces zapamätávania a dlhodobejšie uchovanie vedomostí a zručností. Učenie má názorno-činnostný charakter a využíva názorné učebné pomôcky s možnosťou variabilných aktivít.

Nasledujúce metodicko-didaktické princípy majú význam pre efektívne vyučovanie cudzieho jazyka na prvom stupni základnej školy:

- vyučovanie orientované na žiaka,

- činnostný charakter vyučovania,

- rešpektovanie individuálnych osobitostí žiakov,

- pozitívna motivácia,

- názornosť a primeranosť veku,

- časté striedanie organizačných foriem práce v rámci vyučovacej hodiny,

- systematické opakovanie,

- tolerovanie chyby ako prirodzenej súčasti učenia sa jazyka,

- rozvíjanie komunikačnej kompetencie ako produktu vyučovania, nie domácej prípravy.

4 Kompetencie

„Používatelia jazyka a učitelia sa jazyk využívajú mnoho kompetencií, ktoré získali vďaka svojim predchádzajúcim skúsenostiam a ktoré môžu aktivovať tak, aby mohli plniť vzdelávacie úlohy a aktivity v komunikačných situáciách, v ktorých sa nachádzajú. Kompetencie sú súhrnom vedomostí, zručností a vlastností, ktoré umožňujú jednotlivcovi konať“ (SERR, 2013, s. 12, 103).

4.1 Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk. Zahŕňajú široké spektrum spôsobilostí, ktoré sa týkajú napríklad sebauvedomenia, procesu učenia sa a pod., a sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností (SERR, 2013, s. 12).

Žiak dokáže:

- osvojiť si efektívne stratégie učenia, ktoré vedú k pochopeniu potreby vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- sústrediť sa na prijímanie informácií,
- používať získané vedomosti a spôsobilosti.

4.2 Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie umožňujú žiakovi konať s použitím konkrétnych gramatických prostriedkov (SERR, 2013, s. 12).

Žiak dokáže:

- používať známe každodenné výrazy, najzákladnejšie slovné spojenia a jednoduché vety a rozumieť im,
- predstaviť seba a iných,
- porozumieť jednoduchým otázkam a odpovedať na ne,
- jednoducho opísať seba, svoju rodinu a kamarátov,
- dohovoriť sa jednoduchým spôsobom s využívaním prevažne verbálnych, ale aj neverbálnych komunikačných prostriedkov v kontexte každodennej komunikácie a vyjadrenia svojich osobných záujmov.

4.3 Jazykové kompetencie

Žiak dokáže:

- používať iba najzákladnejší rozsah jednoduchých slov a výrazov týkajúcich sa jeho osoby a záujmov,
- používať základný repertoár slovnej zásoby, izolovaných slov a slovných spojení,
- ovládať výslovnosť obmedzeného repertoáru naučenej slovnej zásoby,
- odpísať známe slová, krátke slovné spojenia a vety,
- vyhláskovať svoje meno, adresu.

4.4 Sociolingválne kompetencie

Žiak dokáže:

- nadviazať základnú spoločenskú komunikáciu,
- pozdraviť sa, rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať sa, atď.

4.5 Pragmatické kompetencie

Žiak dokáže:

- spájať písmená,
- spájať slová pomocou spojovacích výrazov, napr. „a“, „alebo“.

5 Výkonový štandard - komunikačné jazykové činnosti a stratégie

Výkonový štandard určuje požiadavky na komunikačné jazykové činnosti a stratégie: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, písomný prejav a ústny prejav, ktoré má žiak dosiahnuť na konci príslušného ročníka. Navrhované delenie výkonových štandardov do ročníkov je iba odporúčané (nie povinné), pričom žiak musí na konci primárneho vzdelávania dosiahnuť úroveň A 1.1+.

Jazykové činnosti a stratégie sa rozvíjajú väčšinou integrovane, t. j. viaceré súčasne. Dôraz na konkrétne jazykové činnosti sa odvíja od komunikačnej situácie, v ktorej sa účastníci komunikácie nachádzajú.

Receptívne činnosti a stratégie

Rozvoj počúvania s porozumením sa pri vyučovaní cudzieho jazyka v primárnom stupni vzdelávania považuje za kľúčový.

Žiak počúva rôzne dialógy, texty, príbehy a pod. v anglickom jazyku, ktoré potom ako model imituje a používa v rozličných situáciách. Vnímanie a porozumenie zvukovej podoby jazyka je východiskom pre rozvoj ostatných komunikačných jazykových činností a stratégií. Osvojenie si zvukovej podoby jazyka predchádza osvojeniu si jeho písomnej podoby.

Počúvanie s porozumením – výkonový štandard

Žiak na konci tretieho ročníka dokáže:

- identifikovať známe slová,
- identifikovať najzákladnejšie slovné spojenia a veľmi jednoduché vety týkajúce sa jeho osoby a oblasti jeho záujmov,
- porozumieť najzákladnejším slovným spojeniam a veľmi jednoduchým vetám, ktoré sa týkajú jeho osoby a oblasti jeho záujmov.

Produktívne činnosti a stratégie

Ústny prejav – výkonový štandard

Žiak na konci tretieho ročníka dokáže:

- pýtať sa jednoduché otázky z oblasti jeho každodenného života a osobných záujmov,
- odpovedať na jednoduché otázky z oblasti jeho každodenného života a osobných záujmov, napr. o sebe, o svojej rodine, o kamarátoch.

Písomný prejav – výkonový štandard

Písanie sa začína nacvičovať pomocou aktivít, v ktorých žiak odpisuje alebo dopĺňa písmená, slová, neskôr krátke vety, pričom má k dispozícii správny vzor.

Žiak na konci tretieho ročníka dokáže:

- správne napísať všetky písmená abecedy,
- správne odpísať slová, krátke vety.

Prehľad kompetencií a funkcií jazyka pre úroveň A1 až B2

Kompetencie a funkcie jazyka stanovené pre úrovne A1 až B2 uvádza nasledujúca tabuľka (BEACCO, J.-C., BOUQUET, S., PORQUIER, R., 2004, s.63-66).

V rámci primárneho vzdelávania sa v cudzích jazykoch rozvíjajú **iba kompetencie a funkcie špecifikované v časti obsahový štandard**, v súlade s výkonovým štandardom v cudzom jazyku pre žiakov mladšieho školského veku.

Každá kompetencia v obsahovom štandarde sa člení na štyri komponenty, ktoré sú všetky súčasťou komunikačnej kompetencie a bez ktorých sa komunikácia nemôže uskutočňovať. V rámci obsahového štandardu jednotlivé kompetencie na seba nenadväzujú, môžu sa navzájom kombinovať a neustále vytvárať nové komunikačné kontexty.

Tabuľka uvádza prehľad kompetencií a funkcií stanovených pre úrovne A1 až B2.

Kompetencie a funkcie **relevantné pre primárne vzdelávanie** sú **zvýraznené**.
Kompetencie

Funkcie

1. Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou

Upútať pozornosť
Pozdraviť
Odpovedať na pozdrav
Podakovať sa a vyjadriť uznanie
Rozlúčiť sa
Informovať sa

2. Vypočuť si a podať informácie

Potvrdiť a trvať na niečom
Začleniť informáciu
Odpovedať na požiadavky
Identifikovať

3. Vybrať si z ponúkaných možností

Opísať
Potvrdiť/Odmietnuť
Opraviť

4. Vyjadriť názor

Vyjadriť názor
Vyjadriť súhlas
Vyjadriť nesúhlas
Vyjadriť presvedčenie
Vyjadriť vzdor
Protestovať
Vyjadriť stupne istoty

5. Vyjadriť vôľu

Vyjadriť želania
Vyjadriť plány

6. Vyjadriť schopnosť

Vyjadriť vedomosti
Vyjadriť neznalosť

Vyjadriť schopnosť vykonať nejakú činnosť

7. Vyjadriť pocity

Vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie
Vyjadriť smútok, sklúčenosť
Vyjadriť súcit
Vyjadriť fyzickú bolesť
Utešiť, podporiť, dodať odvalu

8. Vyjadriť očakávania a reagovať na ne	Vyjadriť nádej Vyjadriť sklamanie Vyjadriť strach, znepokojenie, úzkosť Ubezpečiť Vyjadriť úľavu Vyjadriť spokojnosť Vyjadriť nespokojnosť, postťažovať sa Zistiť spokojnosť/nespokojnosť
9. Predstaviť záľuby a vkus	Vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam Vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád
10. Reagovať vo vyhrotenej situácii	Vyjadriť, čo uprednostňujem Vyjadriť hnev, zlú náladu Reagovať na hnev, zlú náladu niekoho iného
11. Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam	Vyjadriť príkaz/zákaz Vyjadriť morálnu alebo sociálnu normu Žiadať o povolenie a súhlas Dať súhlas Odmietnuť Zakázať Reagovať na zákaz Sľúbiť
12. Reagovať na porušenie pravidiel alebo nesplnenie povinností	Obviniť(sa), priznať (sa) Ospravedlniť (sa) Odmietnuť/Poprieť obvinenie Vyčítať/Kritizovať
13. Reagovať na príbeh alebo udalosť	Vyjadriť záujem o niečo Vyjadriť záujem o to, čo niekto rozpráva Vyjadriť prekvapenie Vyjadriť, že ma niekto/niečo neprekvapil/-lo Vyjadriť nezáujem
14. Dať ponuku a reagovať na ňu	Žiadať niekoho o niečo Odpovedať na žiadosť Navrhnúť niekomu, aby niečo urobil Navrhnúť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili Ponúknuť pomoc Navrhnúť, že niečo požičiam/darujem Odpovedať na návrh

15. Reagovať na niečo, čo sa má udiat' v budúcnosti	Varovať pred niekým/niečím Poradiť Povzbudiť Vyjadriť želanie
16. Reagovať na niečo, čo sa udialo v minulosti	Spomenúť si na niečo/niekoľo Vyjadriť, že som na niečo/niekoľo zabudol Pripomenúť niekomu niečo Kondolovať Blahoželať
17. Reagovať pri prvom stretnutí	Predstaviť niekoho Predstaviť sa Reagovať na predstavenie niekoho Privítať
18. Korešpondovať	Začať list Rozvinúť obsah listu Ukončiť list
19. Telefonovať	Začať rozhovor Udržiavať rozhovor Ukončiť rozhovor Začať rozhovor
20. Komunikovať	Ujať sa slova v rozhovore Vypýtať si slovo Vrátiť sa k nedopovedanému, keď ma prerušili Zabrániť niekomu v rozhovore
21. Vypracovať štruktúrovanú prezentáciu	Uviesť tému, hlavnú myšlienku Oboznámiť s obsahom a osnovou Rozviesť tému a hlavnú myšlienku Prejsť z jedného bodu na iný Ukončiť výklad
22. Doplniť štruktúrovanú prezentáciu	Zdôrazniť, dať do pozornosti Odbočiť od témy Vrátiť sa k pôvodnej téme Uviesť príklad Citovať Parafrázovať
23. Zúčastniť sa diskusie/ Argumentovať	Navrhnuť novú tému/bod diskusie Odmietnuť diskutovať na ponúkanú tému/bod diskusie Vrátiť sa k téme/k bodu diskusie
24. Uistiť sa, že slová/ výklad/argument boli pochopené	Uistiť sa, že účastník komunikácie pochopil moje vyjadrenia Uistiť sa, že som dobre pochopil to, čo bolo povedané Požiadat' o pomoc pri vyjadrení slova/slovného spojenia Nahradiť zabudnuté/neznáme slovo Hľadať slovo/slovné spojenie Opraviť sa, vrátiť sa k rozhovoru
25. Porozprávať príbeh	Rozprávať Začať príbeh, historku, anekdotu Zhrnúť

7 Obsahový štandard

Obsahový štandard pozostáva z kompetencií, ktoré sú bližšie špecifikované funkciami jazyka. Všetky vymedzené kompetencie a funkcie jazyka sú povinnou súčasťou obsahového štandardu. Obsahový štandard je vymedzený pre tretí a štvrtý ročník. Navrhované delenie do ročníkov je iba odporúčané, nie povinné. Obsahový štandard pre oba ročníky spoločne vymedzuje záväzné požiadavky pre komunikačnú úroveň A 1.1+. Kompetencie stanovené pre tretí ročník žiak využíva pri ďalšom rozvíjaní komunikačnej kompetencie vo vyššom ročníku bez toho, aby boli duplicitne uvádzané v obsahovom štandarde pre 4. ročník ZŠ.

Jednotlivé kompetencie a funkcie jazyka v rámci ročníka sa môžu kombinovať a rozvíjať v ľubovoľnom poradí. Ďalšou povinnou súčasťou obsahového štandardu je Jazyková dimenzia, ktorá je špecifikovaná príkladmi použitia daného javu v časti Interakčné schémy. Javy, ktoré si žiak osvojil pri určitej kompetencii, používa aj v rámci iných kompetencií vymedzených v tomto obsahovom štandarde.

Obsahový štandard – 3. ročník

COMPETENCE 1: « RELATING WITH OTHERS IN A COMMUNICATIVE SITUATION »

Kompetencia č.1:	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou «			
»Kompetencie			
Relating with others in a communicative situation	Greeting sb <i>Pozdraviť</i>	Hello./Hi. Good morning. I am Jim. Good afternoon. Good evening.	Časovanie pomocného slovesa <i>to be</i> v jednotnom čísle v jednoduchom prítomnom čase.
<i>Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou</i>			
Expressing thanks and appreciation <i>Podakovať sa a vyjadriť uznanie</i>		Thank you./Thanks. That´s ok.	
Parting <i>Rozlúčiť sa</i>		Good night. Goodbye./Bye-bye./Bye.	

COMPETENCE 2: « LISTENING TO AND GIVING INFORMATION »

Kompetencia č. 2:	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Vypočuť si a podať informácie «			
»Kompetencie			
Listening to and giving information	Asking for information <i>Informovať sa</i>	Are you a pupil? Is she your friend? Where´s my pen? Who is that? What is it? There´s a school.	Časovanie pomocného slovesa <i>to be</i> v jednotnom čísle v jednoduchom prítomnom čase, tvorba otázky, záporu.
<i>Vypočuť si a podať informácie</i>			

Väzba *there is/there are* – oznamovacia veta, otázka, zápor.
 Opytovacie zámená *who, what, where, how*.
 Základné prívlastňovacie zámená *my, your*.

COMPETENCE 3: « CHOOSING FROM GIVEN OPTIONS »

Kompetencia č. 3:	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Vybrať si z ponúkaných možností «»Kompetencie Choosing from given options <i>Vybrať si z ponúkaných možností</i>	Identifying <i>Identifikovať</i>	I have a blue sweater. The red pen is on the table. I'm nine years old. I've got my bike here.	Abeceda Predložky určujúce miesto <i>on, in, at</i> . Základné číslovky 0-10. Prídavné mená. Časovanie slovesa <i>have got</i> v jednotnom a množnom čísle v oznamovacej vete, otázka a zápor. Príslovky miesta <i>here, there</i> .

COMPETENCE 4: « EXPRESSING AN OPINION »

Kompetencia č. 4:	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Vyjadriť názor « »Kompetencie Expressing an opinion <i>Vyjadriť názor</i>	Expressing an opinion <i>Vyjadriť názor</i>	She's a nice girl. This is a good book. These flowers are beautiful.	Ukazovacie zámená <i>this/these, that/those</i> . Jednotné a množné číslo pravidelných podstatných mien. Časovanie pomocného slovesa <i>to be</i> v množnom čísle v jednoduchom prítomnom čase, tvorba otázky, záporu.

COMPETENCE 5: « EXPRESSING WILLINGNESS »

Kompetencia č. 5 «	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Vyjadriť vôľu «»Kompetencie Expressing willingness <i>Vyjadriť vôľu</i>	Expressing wishes <i>Vyjadriť želania</i>	I want a dog. He wants a toy.	Jednoduchý prítomný čas základných plnovýznamových slovičiek v jednotnom čísle v oznamovacej vete. Osobné zámená <i>I, you, he, she, it</i> .

COMPETENCE 6: « EXPRESSING ABILITY »

Kompetencia č. 6: «	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Vyjadriť schopnosť » Kompetencie			

Expressing ability
Vyjadriť schopnosť

Expressing ability to
do sth
Vyjadriť schopnosť
vykonať nejakú
činnosť

I can swim.
Can you speak
English?
I can't play the piano.

Časovanie
modálneho slovesa
can v prítomnom
čase, tvorba otázky,
záporu.

8 Tematické okruhy

Predložený dokument stanovuje základné tematické okruhy, ku ktorým boli pričlenené podtémy bližšie špecifikujúce tematické okruhy. Tematické okruhy a podtémy sú v zásade spoločné pre všetky cudzie jazyky, ktoré sa vyučujú na našich školách. Slovná zásoba má istú tematickú príslušnosť, ktorá sa prirodzene vo viacerých komunikačných témach prelína. Naplnenie každého tematického okruhu konkrétnou slovnou zásobou sa odvíja od používaných materiálo-didaktických prostriedkov a korešponduje s rozvíjanými kompetenciami, ktoré sú stanovené v obsahovom štandarde.

Uvedené tematické okruhy sú odporúčané, nie povinné.

Rodina a spoločnosť

Osobné údaje

Rodina - vzťahy v rodine

Náš domov

Môj dom/byt

Domov a jeho okolie

Ľudské telo, starostlivosť o zdravie

Ľudské telo

Fyzické charakteristiky

Človek na cestách

Dopravné prostriedky

Vzdelávanie

Škola a jej zariadenie

Učebné predmety

Človek a príroda

Zvieratá

Počasie

Rastliny

Voľný čas a záľuby

Záľuby

Výživa a zdravie

Zdravé stravovanie

Jedlá

Uprostred multikultúrnej spoločnosti

Cudzie jazyky

Rodinné sviatky

Zbližovanie kultúr

Odievanie a móda

Základné druhy oblečenia

Šport nám, my športu

Druhy športu: zimné a letné, individuálne a kolektívne

Obchody

Obchody a nakupovanie

Krajiny, mestá a miesta

Moja krajina a moje mesto

Vzory

Dieťa a jeho vzory

9 Postup pri rozvíjaní komunikačných jazykových činností a stratégií

Počúvanie s porozumením a ústny prejav ako primárna činnosť

V počiatočných etapách je vyučovanie cudzieho jazyka zamerané na nácvik správnej výslovnosti, budovanie aktívnej slovnej zásoby a komunikačných jazykových činností a stratégií. Rozvíjajú sa receptívne činnosti: *počúvanie* ako jazykový vzor a zdroj gramatických prostriedkov a produktívne činnosti, *ústny prejav*, v ktorom dôležitú úlohu zohráva reprodukčná fáza - rôzne druhy opakovania. Na začiatku výučby žiaci musia veľa počúvať. Každá cudzojazyčná rečová činnosť učiteľa by mala byť sprevádzaná jeho neverbálnymi komunikačnými prejavmi (mimika, gestikulácia, názorný, napr. obrázkový materiál), mala by byť motivujúca, aby žiaci radi počúvali. Ústny prejav žiakov sa na tomto stupni realizuje väčšinou imitatívnou formou (opakovanie jazykových štruktúr alebo len jednotlivých slov).

Začiatky čítania a písania

Počiatočný kontakt s písomnou formou cudzieho jazyka je vizuálny. Vychádza zo slovnej zásoby, ktorú si žiaci osvojili prostredníctvom počúvania. Nácvik čítania s porozumením má byť odstupňovaný - obrázky, slová, slovné spojenia, krátke vety.

V počiatočnej fáze *čítania* žiaci čítajú slová, ktoré si už osvojili (rozumejú im po vypočutí, vedia ich vyslovovať, poznajú ich konkrétny význam). V prvej etape sa vytvára asociácia medzi zvukovou/hovorenou podobou slova a konkrétnou predstavou jeho významu (napr. obrázok). V začiatkoch čítania je k tejto predstave priradená písomná podoba slova a žiaci ho čítajú s naučenou správnu výslovnosťou a s porozumením. Žiaci pokračujú v čítaní slovných spojení a jednoduchých viet.

Žiaci začínajú *písať* po nácviku čítania slov, resp. po fáze vizuálneho kontaktu s písomnou podobou známych slov. Písanie sa najskôr obmedzuje na odpisovanie slov. Pri písaní slovných spojení a jednoduchých viet pracujú žiaci pomocou modelového textu. Nácvik čítania a písania v cudzom jazyku musí byť veku primeraný a postupný, čo sa týka obsahu aj nárokov na žiaka.

Komunikačný kontext sa vytvára prostredníctvom krátkych a jednoduchých textov, ktoré sú primeraným spôsobom upravené pre komunikačnú úroveň žiakov a sú v súlade s vekovými osobitosťami žiakov mladšieho školského veku, napr.: obrázkové príbehy, ukážky z rozprávok, pohľadnice, pokyny, dotazníky, ilustrované opisy, plagáty, texty detských piesní.

10 Hodnotenie

V počiatočnej fáze učenia sa cudzieho jazyka v primárnom vzdelávaní má hodnotenie žiakov predovšetkým motivačnú a formatívnu funkciu.

Obsah hodnotenia

Počúvanie s porozumením: hodnotia sa rôzne čiastkové spôsobilosti - rozlišovanie a porovnávanie hlások, slabík a slov, porovnávanie významu viet na základe ich intonácie.

Úlohy vhodné pre žiakov tohto veku sú také, ktoré im umožňujú demonštrovať pochopenie prostredníctvom neverbálnych prostriedkov (označovanie a spájanie obrázkov, vyfarbovanie, kreslenie).

Ústny prejav: úlohy, ktoré sú určené na hodnotenie ústneho prejavu, musia byť realistické, zmysluplné. Výroky žiakov v cudzom jazyku sa nemajú hodnotiť izolovane, ale majú byť vnímané v kontexte situácie. Dôraz sa kladie na splnenie komunikačného zámeru. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať správnej výslovnosti a náležitej intonácii.

Čítanie s porozumením: hodnotia sa čiastkové spôsobilosti čítania (napr. rozlišovanie a porovnávanie písomnej formy slov, hľadanie konkrétnych slov alebo informácií v texte, čítanie krátkych textov s porozumením).

Písaný prejav: úlohy určené na hodnotenie písania by mali odzrkadľovať aktivity v triede. Žiaci odpisujú slová a krátke vety, neskôr aj krátke odseky; nakoniec píšu vlastné vety a krátke odseky. Úlohy musia byť autentické a pre žiakov zaujímavé (napísanie zoznamu potravín, ktoré treba kúpiť, napísať krátke vety o sebe a pod.).

Spôsoby hodnotenia:

□ **Hodnotenie učiteľom: ústnou formou** alebo **písomnou formou:** jeho cieľom je ohodnotiť vedomosti žiaka a jeho spôsobilosti, pomáhať učiteľom aj žiakom monitorovať pokrok žiaka v učení. Forma a obsah hodnotenia by mali reflektovať skúsenosti detí z vyučovania (typy úloh sú žiakom známe z vyučovacieho procesu).

□ **Hodnotenie spolužiakmi:** má mať motivačnú funkciu, viesť žiakov k väčšej vzájomnej tolerancii a naučiť ich všímať si pozitíva práce spolužiakov, čo môže pozitívne ovplyvniť atmosféru v triede, pretože žiaci sa učia rešpektovať jeden druhého.

□ **Sebahodnotenie:** rozvíja kognitívne spôsobilosti žiaka, ako je napríklad monitorovanie vlastného pokroku v učení, uvedomovanie si svojich schopností, štýlov učenia a kladenia si vlastných cieľov. Proces hodnotenia prebieha zo začiatku v materinskom jazyku. Medzi najčastejšie metódy sebahodnotenia patria: portfólio, dotazníky, rozhovory s učiteľom a denníky. Portfólio obsahuje sebahodnotiace záznamy, hodnotenie učiteľom a zbierku prác, ktoré žiak vytvorí počas určitého obdobia. Súčasťou portfólia môžu byť písomné práce, kresby, projekty a pod., ktoré si do portfólia vyberá žiak podľa vlastného uváženia.

Matematika a práca s informáciami - matematika

3. ročník ZŠ - 5 hodiny týždenne

(4 hodiny ŠVP + 1 hodina ŠkVP bez navýšenia obsahu) / 165 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard učebného predmetu matematika ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmi, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet matematika je na primárnom stupni vzdelávania prioritne zameraný na budovanie základov matematickej gramotnosti a na rozvíjanie kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácie (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov).

Výučba matematiky musí byť vedená snahou umožniť žiakom, aby získavali nové vedomosti špirálovite, vrátane opakovania učiva na začiatku školského roku s **propedeutickými postupmi** prostredníctvom riešenia úloh s rôznorodým kontextom i divergentných úloh, aby tvorili jednoduché hypotézy a skúmali ich pravdivosť, vedeli používať rôzne spôsoby reprezentácie matematického obsahu (text, tabuľky, grafy, diagramy), rozvíjali svoju schopnosť orientácie v rovine a priestore.

Obsah vzdelávania je spracovaný na kompetenčnom základe. Pri objavovaní a prezentácii nových matematických poznatkov sa vychádza z predchádzajúceho matematického vzdelania žiakov, z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov. Na hodinách matematiky sa tiež kladie dôraz na rozvoj žiackych schopností a zručností, predovšetkým väčšou aktivizáciou žiakov. Proces získavania nových matematických vedomostí u žiakov musí učiteľ realizovať s prevahou pozorovania a experimentovania v ich prirodzenom prostredí. Učiteľ by mal tiež naučiť žiakov správne klásť otázky, odhadnúť výsledky i korektne formulovať závery. Učenie matematiky by malo byť pre žiakov zaujímavé, aby sa u nich formoval pozitívny vzťah k matematike a aby ju vnímali ako nástroj na riešenie problémových úloh každodenného života.

Vzhľadom na charakter predmetu je potrebné prispôbiť schopnostiam žiakov rýchlosť preberania tematických celkov rovnako ako ich poradie, prípadné rozdelenie na časti a presuny v rámci ročníkov.

CIELE PREDMETU

Žiaci na primárnom stupni vzdelávania majú dosiahnuť nasledujúce ciele:

- osvojiť si základné matematické pojmy, poznatky, znalosti a postupy uvedené vo vzdelávacom štandarde,
- pracovať s prirodzenými číslami (v obore do 10 000) tak, ako to bližšie špecifikuje vzdelávací štandard,
- používať zlomky na propedeutickej, prípravnej úrovni,
- identifikovať a správne pomenovať funkčné vzťahy medzi číslami,
- objavovať pravidlá vytvorených postupností a dopĺňať ich,
- orientovať sa v tabuľkách, grafoch a vytvárať ich,
- identifikovať, pomenovať, narysovať a správne označiť geometrické útvary bližšie špecifikované vo vzdelávacom štandarde,
- odhadnúť a presne odmerať dĺžku útvaru, premeniť jednotky dĺžky (mm, cm, dm, m, km).
- používať matematiku ako jeden z nástrojov na riešenie problémov reálneho života (vrátane postupného nadobúdania finančnej gramotnosti),
- rozvíjať zručnosti súvisiace s procesom učenia sa,
- rozvíjať poznávacie procesy a myšlienkové operácie,
- upevniť kladné morálne a vôľové vlastnosti (samostatnosť, rozhodnosť, vytrvalosť, húževnatosť, kritiku, sebakritiku, dôveru vo vlastné schopnosti a možnosti, systematickosť pri riešení úloh vo osobnom i verejnom kontexte),
- rozvíjať kľúčové kompetencie v sociálnej a komunikačnej oblasti.

Násobenie a delenie v obore násobilky

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vymodelovať násobenie prirodzených čísel ako súčet viacerých rovnakých sčítancov a zapísať ho pomocou znaku násobenia (s rešpektovaním poradia činiteľov),
- vymenovať čísla po 2, 3, 4, 5, ..., 10 vzostupne
- vynásobiť prirodzené čísla v obore malej násobilky do 100 spamäti
- zväčšiť dané číslo násobením niekoľkokrát,
- vytvoriť príklady na násobenie k danej situácii,
- pri riešení úloh využiť vzťah medzi sčítaním viacerých rovnakých sčítancov a násobením,
- pri riešení úloh využiť komutatívnosť násobenia,
- rozdeliť celok na skupiny danej veľkosti

Obsahový štandard

násobenie s využitím modelov (napr. grafické znázornenie, štvorcová sieť) rozlíšenie, že model $3 \cdot 4$ sa nerovná modelu $4 \cdot 3$
operácia „násobenie“, znak násobenia $\cdot$ (krát)
násobok čísla
párne a nepárne číslo
násobenie použitím zautomatizovaného spoja, násobilka
niekoľkokrát viac
komutatívnosť ako vlastnosť násobenia (na propedeutickej úrovni)
delenie podľa obsahu (delenie po, rozdelenie na skupiny danej veľkosti)
delenie na rovnaké časti (delenie na daný počet rovnakých častí)
delenie, znak delenia $:$ (delené)

- (delenie podľa obsahu),
- rozdeliť celok na daný počet rovnakých častí (delenie na rovnaké časti),
  - zapísať delenie podľa obsahu a delenie na rovnaké časti pomocou znaku delenia,
  - vymenovať čísla po 2, 3, 4, 5, ..., 10 zostupne,
  - vydeliť prirodzené čísla v obore násobilky do 100 spamäti,
  - zmenšiť dané číslo delením niekoľkokrát,
  - vytvoriť príklady na delenie k danej situácii,
  - pri riešení úloh využiť vzťah medzi odčítaním viacerých rovnakých menšiteľov a delením,
  - vyriešiť jednoduchú rovnicu na násobenie a delenie v číselnom obore do 100,
  - vyriešiť jednoduché slovné úlohy na násobenie a delenie prirodzených čísel v obore násobilky do 100,
  - vytvoriť jednoduché slovné úlohy k danému numerickému príkladu na násobenie a delenie v obore násobilky do 100,
  - overiť správnosť riešenia (výsledku) úlohy,
  - k slovnej úlohe sformulovať otázku a zoštylizovať správnu odpoveď,
  - pomenovať jednu časť celku,
  - určiť, aká časť celku je vyznačená (oddelená).

delenie použitím zautomatizovaného spoja
 niekoľkokrát menej
 matematizácia reálnej situácie
 jednoduché slovné úlohy typu:
 určiť súčet viacerých rovnakých sčítancov
 zväčšiť dané číslo niekoľkokrát
 rozdeliť dané číslo na daný počet rovnako veľkých častí (delenie na rovnaké časti)
 rozdeliť dané číslo na čísla danej veľkosti (delenie podľa obsahu)
 zmenšiť dané číslo niekoľkokrát
 porovnať podielom
 kontrola správnosti riešenia slovnej úlohy
 otázka a odpoveď k slovnej úlohe
 jedna časť celku: polovica, tretina, štvrtina,
 časť celku: dve tretiny, tri štvrtiny,

Vytváranie prirodzených čísel v číselnom obore do 10 000

Výkonový štandard

Obsahový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- určiť počet prvkov v skupine a vyjadriť ho prirodzeným číslom,
- napísať a prečítať číslo,
- rozlíšiť jednociferné, dvojciferné, trojciferné a štvorciferné číslo,
- rozložiť trojciferné číslo na jednotky, desiatky, stovky,
- rozložiť štvorciferné číslo na jednotky, desiatky, stovky, tisícky,
- zložiť z jednotiek, desiatok a stoviek trojciferné číslo,
- zložiť z jednotiek, desiatok, stoviek a tisícok štvorciferné číslo,
- orientovať sa v číselnom rade,
- vytvoriť vzostupný a zostupný číselný rad,
- doplniť chýbajúce čísla do vzostupného aj zostupného číselného radu,
- zobraziť číslo na číselnej osi,
- usporiadať čísla podľa veľkosti vzostupne

počítanie po tisícoch, stovkách, desiatkach a jednotkách
 prirodzené čísla 1 – 10 000 a 0
 jednociferné číslo, dvojciferné číslo, trojciferné číslo, štvorciferné číslo
 jednotky, desiatky, stovky, tisícky
 rozklad čísla (dvojciferné: na súčet jednotiek a desiatok; trojciferné: na súčet jednotiek, desiatok a stoviek; štvorciferné: na súčet jednotiek, desiatok, stoviek a tisícok)
 číselný rad
 pojmy súvisiace s orientáciou v číselnom rade: pred, za, hneď pred, hneď za, ..., predposledný, posledný
 vzostupný a zostupný číselný rad
 číselná os
 väčšie, menšie, rovné, najväčšie, najmenšie
 nerovnice (na propedeutickej úrovni)
 slovné úlohy na porovnávanie
 charakterizované vzťahmi viac, menej,

i zostupne,

- porovnať dve čísla a výsledok porovnania zapísať pomocou znakov $>$, $<$, $=$,
- vymenovať niekoľko čísel menších (väčších) ako dané číslo,
- vyriešiť jednoduché nerovnice,
- vyriešiť slovné úlohy na porovnávanie,
- zaokrúhliť číslo na desiatky, stovky i tisícky podľa pravidiel zaokrúhľovania a výsledok zapísať.

Geometria a meranie

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- odmerať dĺžku úsečky (s presnosťou na milimetre),
- porovnať a usporiadať úsečky podľa dĺžky,
- narysovať úsečku danej dĺžky (s presnosťou na milimetre),
- odmerať dĺžku (šírku) predmetu za pomoci pravítka (s presnosťou na milimetre) a výsledok merania zapísať,
- správne použiť a označiť jednotky dĺžky,
- porovnať jednotky dĺžky,
- odmerať väčšie vzdialenosti v metroch,
- porovnať vzdialenosti,
- odhadnúť dĺžku úsečky,
- odhadnúť kratšiu dĺžku v centimetroch (milimetroch) a dlhšiu dĺžku v metroch,
- osvojiť si a použiť základné zásady rysovania,
- narysovať rovinné útvary v štvorcovej sieti a označiť ich vrcholy veľkým tlačným písmenom,
- vyznačiť bod, ktorý danému geometrickému útvaru patrí, resp. nepatrí,
- zväčšiť a zmenšiť rovinné útvary v štvorcovej sieti (štvorec, obdĺžnik),
- identifikovať steny, hrany a vrcholy kocky,
- postaviť stavbu z kociek na základe plánu,
- vytvoriť plán stavby z kociek.

rovnako

pravidlá zaokrúhľovania
zaokrúhľovanie čísla na desiatky,
zaokrúhľovanie čísla na stovky,
zaokrúhľovanie čísla na tisícky (aritmetické)
znak zaokrúhľovania ( )

Obsahový štandard

dĺžka úsečky v milimetroch
dĺžka, šírka, meranie
jednotky dĺžky: milimeter (mm), centimeter (cm), decimeter(dm), meter (m), kilometer (km)
vzdialenosť, meranie vzdialenosti, porovnávanie vzdialeností
odhadovaná dĺžka, skutočná dĺžka
čistota a presnosť rysovania, voľba vhodnej rysovej pomôcky, hygiena a bezpečnosť pri rysovaní
štvorcová sieť
rysovanie štvorca a obdĺžnika v štvorcovej sieti
označovanie vrcholov štvorca a obdĺžnika veľkým tlačným písmenom
zväčšenie a zmenšenie rovinných útvarov v štvorcovej sieti
podobné útvary (na propedeutickej úrovni)
vrchol, hrana a stena kocky
stavba z kociek, plán stavby z kociek (pôdorys stavby s vyznačeným počtom na sebe stojacich kociek)
rady, stĺpce (pri stavbách z kociek)

Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- rozlíšiť istú udalosť, možnú udalosť, nemožnú udalosť,
- rozhodnúť o pravdivosti (nepravdivosti) tvrdenia,
- rozlíšiť a správne použiť kvantifikované výroky,
- identifikovať a popísať pravidlo vytvorenej postupnosti čísel, znakov, symbolov,
- na základe identifikovaného pravidla doplniť do postupnosti niekoľko čísel, znakov, symbolov,
- vytvoriť systém pri hľadaní a zapisovaní rôznych dvojciferných (trojciferných, štvorciferných) čísel zložených z daných číslic (čísllice sa môžu aj opakovať),
- vytvoriť rôzne dvojciferné (trojciferné, štvorciferné) čísla z množiny číslic (čísllice sa môžu aj opakovať),
- vyriešiť slovné úlohy s kombinatorickou motiváciou,
- vyriešiť nepriamo sformulované úlohy na násobenie a delenie v obore násobilky,
- zozbierať, zoskupiť, zaznamenať údaje rôznymi spôsobmi,
- z daných údajov vytvoriť prehľadnú tabuľku,
- doplniť do tabuľky chýbajúce údaje,
- popísať časti tabuľky, orientovať sa v tabuľke,
- využívať tabuľku ako nástroj na riešenie úloh,
- orientovať sa v stĺpcovom grafe,
- dokresliť chýbajúce údaje do stĺpcového grafu,
- vyriešiť aplikačné úlohy súvisiace s orientáciou v tabuľke alebo stĺpcovom grafe,
- označiť a pomenovať jednotky času,
- premeniť jednotky času,
- určiť čas na digitálnych i ručičkových hodinách,
- znázorniť čas na digitálnych i ručičkových hodinách,
- zapísať čas z ručičkových hodín do digitálnych a naopak,
- vyriešiť aplikačné úlohy súvisiace s orientáciou v čase,
- nájsť niekoľko spôsobov zaplata danej sumy,
- vyriešiť primerané úlohy z oblasti finančnej gramotnosti.

Obsahový štandard

istá udalosť, možná udalosť, nemožná udalosť
pravdivé tvrdenie, nepravdivé tvrdenie
kvantifikované výroky: aspoň jeden, práve jeden, najviac jeden
pravidlo vytvárania postupnosti
pravidlo, symbol
systém pri vypisovaní dvojciferných (trojciferných, štvorciferných) čísel
slovné úlohy s kombinatorickou motiváciou (na úrovni manipulácie a znázorňovania)
nepriamo sformulované úlohy na násobenie a delenie
zber údajov, rôzne spôsoby zaznamenávania údajov (grafické, numerické)
časti tabuľky: riadok, stĺpec, údaj
stĺpcový graf
jednotky času: hodina, minúta, sekunda
premena jednotiek času
znázornenie času na ručičkových hodinách
zapísanie času na digitálnych hodinách
aplikačné úlohy
numerické a slovné úlohy z oblasti finančnej gramotnosti

Matematika a práca s informáciami - informatika

3. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard stanovuje nielen výkon a obsah, ale umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky a cieľov predmetu, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde.

Výkonový štandard predstavuje ucelený systém všeobecne formulovaných kognitívne odstupňovaných výkonov. Tieto výkony môže učiteľ bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom je učivo štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Stanovený učebný obsah môže učiteľ tvorivo modifikovať v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom len hotové poznatky, ale vytváral im primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí. Vytvára priestor, ktorý umožňuje žiakom manipulovať s konkrétnymi predmetmi, pozorovať javy, merať, vykonávať experimenty, vzájomne diskutovať, riešiť otvorené úlohy, praktické a teoretické problémy. Žiacke objavovanie, bádanie, skúmanie sú základnými prístupmi, ktoré umožňujú nielen osvojiť si nové vedomosti, ale aj základy spôsobilostí vedeckej práce a vytvárajú pozitívne postoje k vedeckému spôsobu poznávania sveta.

Vzhľadom na charakter a ciele predmetu sa organizácia vyučovania prispôsobí počtu žiakov v triede. Tým sa garantujú vonkajšie podmienky na adekvátnu realizáciu výučby a splnenie výkonového a obsahového štandardu.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

V predmete informatika sa prelínajú dve zložky. Jedna zložka je zameraná na získanie konkrétnych skúseností a zručností pri práci s počítačom i aplikáciami – na prácu s digitálnymi technológiami. Druhá zložka je zameraná na budovanie základov informatiky. Hlavné na riešenie problémov pomocou počítačov. Prvá zložka tvorí základ vyučovania informatiky v rámci primárneho vzdelávania a z väčšej časti sa prelína i celým nižším stredným vzdelávaním. Skúsenosti získané praktickou činnosťou v tejto oblasti sú potom dobrým predpokladom pre zvládnutie druhej zložky, ktorá má dominantné postavenie pri výučbe informatiky na strednej škole. Zároveň sa však druhá zložka objavuje už i v primárnom vzdelávaní, aj keď iba vo veľmi jednoduchej forme. Informatika zároveň pripravuje žiakov na to, aby korektne využívali takto nadobudnuté zručnosti a poznatky i v iných predmetoch.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- uvažujú o informáciách a rôznych reprezentáciách, používajú vhodné nástroje na ich spracovanie,
- uvažujú o algoritmoch, hľadajú a nachádzajú algoritmické riešenia problémov, vytvárajú návody, programy podľa daných pravidiel,
- logicky uvažujú, argumentujú, hodnotia, konajú zdôvodnené rozhodnutia,
- poznajú princípy softvéru a hardvéru a využívajú ich pri riešení informatických problémov,

- komunikujú a spolupracujú prostredníctvom digitálnych technológií, získavajú informácie na webe,
- poznajú, ako informatika ovplyvnila spoločnosť,
- rozumejú rizikám na internete, dokážu sa im brániť a riešiť problémy, ktoré sa vyskytnú,
- rešpektujú intelektuálneho vlastníctvo.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU 3. – 4. ročník **Reprezentácie a nástroje – práca s grafikou**

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu obrázkov a animácií,
- nájsť, odhaliť a opraviť chyby pri úprave obrázkov aj animácií.

Obsahový štandard

Pojmy: oblasť, animácia

Vlastnosti a vzťahy: animácia ako postupnosť obrázkov

Procesy: kreslenie čiary, úsečky, obdĺžnika, štvorca, oválu, kruhu, používanie výplne, farby, palety farieb, nastavovanie hrúbky čiary, omlaľovanie, pečiatkovanie, dokresľovanie, kreslenie základných geometric-kých tvarov, označovanie, presúvanie a kopírovanie oblasti, spustenie a zastavenie animácie, krokovanie a prepínanie sa medzi obrázkami animácie, kreslenie obrázkov animácie

Reprezentácie a nástroje – práca s textom

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu textu,
- zašifrovať a rozšifrovať text podľa jednoduchých pravidiel (re-prezentovať znaky a slová).

Obsahový štandard

Pojmy: malé a veľké písmeno, znak, slovo, veta, symboly, číslica, znaky ako písmená, číslice, špeciálne znaky a symboly

Vlastnosti a vzťahy: slovo ako skupina písmen, veta ako skupina slov, odsek ako skupina viet, medzery a oddeľovače, obrázok a text, formátovanie textu, písmo + typ, veľkosť, hrúbka a farba písma (t.j. zvýraznenia), zarovnanie odseku, text ako postupnosť znakov,

Procesy: písanie na klávesnici, opravovanie, mazanie, výmena slov, vkladanie obrázkov (cez schránku), vloženie a odstránenie medzery (z chybného textu)

Reprezentácie a nástroje – práca s príbehmi

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu príbehov.

Obsahový štandard

Pojmy: snímka

Vlastnosti a vzťahy: snímky a ich poradie

Procesy: vytváranie príbehov, vloženie novej snímky, vloženie textu, vloženie obrázka, spustenie a zastavenie

Reprezentácie a nástroje – práca s multimédiami

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť konkrétne nástroje na prehratie zvukov,
- použiť konkrétne nástroje na prehratie videa.

Obsahový štandard

Pojmy: zvuk, hlas, hudba, prehrávač zvukov, video, prehrávač videa

Vlastnosti a vzťahy: hlasitosť zvuku

Procesy: prehrávanie, spustenie a zastavenie zvuku, nastavenie hlasitosti, spustenie prehrávanie a zastavenie videa

Reprezentácie a nástroje – informácie

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- zakódovať informáciu podľa pokynov do konkrétnej reprezentácie,
- dekódovať informáciu z jednoduchých reprezentácií,
- zvoliť si nástroj z danej skupiny nástrojov pre danú konkrétnu situáciu, problém.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: vzťahy medzi jednotlivými typmi informácie, text a grafika

Reprezentácie a nástroje – štruktúry

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- orientovať sa v jednoduchej štruktúre – vyhľadávať a získavať informácie z jednoduchej štruktúry podľa zadaných kritérií,
- organizovať informácie do štruktúr – podľa zadania vytvárať jednoduché štruktúry údajov, podľa konkrétnych jednoduchých pravidiel manipulovať so štruktúrami údajov,
- interpretovať údaje zo štruktúr – prerozprávať informácie z jednoduchej štruktúry vlastnými slovami.

Obsahový štandard

Pojmy: postupnosť, tabuľka (v zmysle frekvenčná a kódovacia tabuľka, slovník, mriežka), riadok, stĺpec

Vlastnosti a vzťahy: poradie objektov, pozícia v postupnosti, pozícia objektov v tabuľke, význam postupnosti a tabuľky

Procesy: práca s grafovými štruktúrami (s mapou, labyrintom, sieťou), zapisovanie, vyhľadávanie v jednoduchej štruktúre

Komunikácia a spolupráca – práca s webovou stránkou

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť nástroje na prezeranie webových stránok,
- získať informácie z webových stránok.

Obsahový štandard

Pojmy: webová stránka, odkaz, prehliadač
Vlastnosti a vzťahy: adresa stránky identifikuje konkrétnu stránku a súvisí s jej obsahom a zobrazením, odkazy ako prepojenia na webové stránky a súbory, prehliadač ako nástroj na zobrazovanie webových stránok

Procesy: orientácia na webovej stránke, medzi webovými stránkami, používanie odkazov na iné webové stránky, návrat na predchádzajúcu navštívenú stránku

Komunikácia a spolupráca – vyhľadávanie na webe

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vyhľadať a získať informáciu na zadaných stránkach internetu,
- diskutovať o výsledkoch vyhľadávania,
- posúdiť správnosť výsledku.

Obsahový štandard

Pojmy: vyhľadávač

Procesy: vyhľadávanie obrázkov na zadaných stránkach, vyhľadávanie v mapách na internete

Komunikácia a spolupráca – práca s nástrojmi na komunikáciu

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- zostaviť a poslať správu danému príjemcovi prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja,
- nájsť a zobrazíť prijatú správu od konkrétneho odosielateľa prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja,
- zhodnotiť správnosť e-mailovej adresy.

Obsahový štandard

Pojmy: správa, email, e-mailová adresa, kôš

Vlastnosti a vzťahy: e-mail ako správa pre adresáta, adresát, e-mail a program na prácu s e-mailom

Procesy: zadanie adresy, predmetu správy, napísanie emailu, odoslanie emailu, prijatie emailu, vymazanie emailu, dodržiavanie netikety

Algoritmické riešenie problémov – analýza problému

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- navrhnúť riešenie, vyjadriť plán riešenia,
- rozhodnúť sa o pravdivosti/nepravdivosti tvrdenia (výroku),
- vybrať prvky alebo možnosti podľa pravdivosti tvrdenia,
- uvažovať o rôznych riešeniach.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: pravda – nepravda, platí – neplatí, áno/alebo/nie (neformálne)

Procesy: idea sekvencie príkazov, rozhodovanie o pravdivosti tvrdenia

Algoritmické riešenie problémov – interaktívne zostavovanie riešenia

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- riešiť problém priamym riadením vykonávateľa (napr. robot, ko-rytnačka),
- aplikovať elementárne príkazy daného jazyka (zo slovníka príka-zov) na riadenie vykonávateľa.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: priamy príkaz – akcia vykonávateľa

Procesy: riadenie vykonávateľa v priamom režime, používať jazyk vykonávateľa

Algoritmické riešenie problémov – pomocou postupnosti príkazov

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- riešiť problém skladaním príkazov do postupnosti,
- doplniť, dokončiť, modifikovať rozpracované riešenie,
- interpretovať postupnosť príkazov,
- vyhľadať chybu v postupnosti príkazov.

Obsahový štandard

Pojmy: príkaz, parameter príkazu, postupnosť príkazov

Vlastnosti a vzťahy: ako súvisí príkaz/poradie príkazov a výsledok

Procesy: zostavenie a upravenie príkazu/príkazov, vyhodnotenie postupnosti príkazov

Algoritmické riešenie problémov – interpretácia zápisu riešenia

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- realizovať návod, postup, algoritmus riešenia úlohy – interpreto-vať ho, krokovať riešenie, simulovať činnosť vykonávateľa.

Obsahový štandard

Procesy: krokovanie

Algoritmické riešenie problémov – hľadanie, opravovanie chýb

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vyhľadať chybu vo výsledku po vykonaní algoritmu,
- nájsť a opraviť chybu v návode, v zápise riešenia,
- diskutovať o svojich riešeniach.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: chyba ako zlý výsledok, chyba v návode

Procesy: rozpoznanie chyby

Softvér a hardvér – práca so súbormi a priečinkami

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- uložiť produkt do súboru podľa pokynov
- otvoriť rozpracovaný produkt zo súboru podľa pokynov.

Obsahový štandard

Pojmy: súbor, priečinok

Vlastnosti a vzťahy: v súbore je uložený nejaký obsah, rôzne typy súbo-rov pre rôzne typy informácií (súbor s obrázkom, súbor s textom)

Procesy: vytvorenie, ukladanie dokumentov

Softvér a hardvér – práca v operačnom systéme

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- spustiť program/aplikáciu, ukončiť bežiacu aplikáciu a otvoriť v nej dokument,
- prihlásiť sa a odhlásiť sa z programu/aplikáci.

Obsahový štandard

Pojmy: aplikácia, ikona, okno, pracovná plocha

Vlastnosti a vzťahy: ikona ako reprezentácia programu alebo dokumen-tu

Softvér a hardvér – počítač a prídavné zariadenia

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- pracovať so základným hardvérom na používateľskej úrovni: ovládať programy myšou, písať na klávesnici.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: rôzna funkčnosť klávesov (písmená, čísla, šípky, enter, medzera, shift, delete, diakritika,...)

Procesy: pohyb, klikanie a ťahanie myšou, ovládanie kurzora na obra-zovke

Softvér a hardvér – práca v počítačovej sieti a na internete

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- rozlíšiť e-mailovú a webovú adresu.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: internet ako celosvetová počítačová sieť

Informačná spoločnosť – bezpečnosť a riziká

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- diskutovať o rizikách na internete,
- aplikovať pravidlá pre zabezpečenie e-mailu proti neoprávnené-mu použitiu.

Obsahový štandard

Procesy: bezpečné správanie sa na internete

Informačná spoločnosť – digitálne technológie v spoločnosti

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- diskutovať o digitálnych technológiách, o ich kladoch i záporoch
- diskutovať o využití konkrétnych nástrojov digitálnych technológií pri učení sa iných predmetov, diskutovať aj o tom, ako pomáhajú učiteľovi – ako pomáhajú žiakovi.

Obsahový štandard

Pojmy: hry, filmy, hudba

Vlastnosti a vzťahy: digitálne technológie okolo nás (aj napriek tomu, že na prvý pohľad nevyzerajú ako zariadenia s procesorom), digitálne technológie ako nástroje pre komunikáciu, digitálne technológie doma, v škole

Procesy: používanie nástrojov na vlastné učenie sa, zábavu a spozná-vanie

Informačná spoločnosť – legálnosť používania

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- diskutovať o princípoch dodržiavani základných autorských práv.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: autorské právo a jeho vzťah k autorovi, dielu a použitiu

Procesy: legálnosť a nelegálnosť používania informácií (obrázky, hud-ba, filmy)

Človek a príroda - prírodoveda

3. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard prírodovedy nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard prírodovedy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia prírodovedy. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vzdelávací štandard predmetu je konštruovaný tak, aby si žiaci postupne systematizovali poznatky o prírode, ktoré nadobudli spontánnym učením, pričom najskôr sa sústredia na opis pozorovaných skutočností, rozvíjajú si pozorovacie a kategorizačné spôsobilosti. Neskôr sa sústredia na rozširovanie poznania tým, že sa snažia skúmať fungovanie vybraných prírodných javov.

Rozvíjané sú spôsobilosti potrebné pre objektívne skúmanie sveta a vyhľadávanie informácií v rôznych druhoch sekundárnych zdrojov. Učiteľ vedie žiakov do situácií, v ktorých je ich úlohou vyjadrovať aktuálne poznanie, diskutovať s vrstovníkmi o vysvetleniach pozorovaných skutočností. Zároveň poskytuje žiakom dostatok času na skúmanie situácií a javov tak, aby sami získali nové poznanie, ktoré je funkčne začlenené v ich aktuálnom systéme vedomostí. Učiteľ usmerňuje žiakov, ktorých úlohou je samostatne tvoriť nové poznatky vlastnou bádateľskou činnosťou. Prírodoveda vedie žiakov k premýšľaniu, skúmaniu, hľadaniu informácií, zvažovaniu, usudzovaniu a k tvorbe záverov, ktoré sú argumentačne podložené, či už minulou a aktuálnou skúsenosťou, alebo inak získavanými objektívnymi informáciami.

CIELE PREDMETU

Cieľom prírodovedy je rozvoj prírodovednej gramotnosti žiakov. Prírodoveda rozvíja vo vzájomnej súčinnosti všetky tri zložky prírodovednej gramotnosti:

- žiacke aktuálne poznanie (prírodovedné pojmy, koncepty);
- poznávacie procesy žiaka potrebné pri úprave aktuálnych a tvorbe nových prírodovedných poznatkov (rozvíja induktívne poznávanie žiaka);
- špecifické prírodovedné postoje, ktoré vedú žiaka k uvedomenému využívaniu vedomostí.

Žiaci:

- spoznávajú životné prostredie a pozorujú zmeny, ktoré sa v ňom dejú,
- vyjadrujú svoje predstavy o javoch slovom a obrazom, diskutujú o svojich aktuálnych predstavách,
- argumentujú a menia svoje naivné predstavy a vysvetlenia vplyvom argumentácie a/alebo vlastného bádania,
- samostatne vyhľadávajú informácie v rôznych informačných zdrojoch a vo vybraných prírodovedných témach vedú veku primeranú a úrovni poznania zodpovedajúcu diskusiu,
- pozorujú detaily prírodných objektov a prírodných javov a na ich základe rozvíjajú svoje aktuálne poznanie,
- kategorizujú prírodné objekty na základe pozorovateľných znakov,
- identifikujú faktory (premenné), ktoré vplyvajú na priebeh pozorovaných či skúmaných situácií a javov,
- experimentujú so zmenami podmienok a vyslovujú závery z vlastného bádania,
- vytvárajú si vlastné poznámky z prírodovednej aktivity a uvedomujú si ich význam pri tvorbe záveru zo zrealizovanej činnosti,
- majú osvojené základné prírodovedné pojmy, pričom ich vzájomne prepájajú a vytvárajú vysvetlenia,
- odlišujú vedeckú terminológiu od bežnej, hovorovej komunikácie,
- chápu význam výsledkov vedy pre každodenný život a objektívne posudzujú pozitívne a negatívne vplyvy vedy a technológií na prírodu a celkové životné prostredie,
- citlivo pristupujú k živej prírode,
- majú tendenciu vytvárať vysvetlenia,
- dokážu meniť svoje predstavy o skutočnosti, ak sú ovplyvňované logickou argumentáciou.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Rastliny a huby

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- opísať životný cyklus známeho rastlinného druhu: stromu – pagaštan korský; byliny – fazuľa obyčajná,
- že niektoré rastliny žijú kratšie a iné dlhšie,
- že rastlina počas života kvitne a prinesie semená,
- že zo semien na jar vyrastajú nové rastliny,
- že niektoré rastliny na jar nevyrastajú zo semien, ale z koreňov, hľúz alebo cibúľ, ktoré sú počas zimy ukryté v zemi,
- hodnotiť význam stromov (lesa, dreva) pre človeka,
- skúmať život na vybranom strome,
- vyhľadať chýbajúce informácie a zistenia prezentovať,

Obsahový štandard

životný cyklus rastlín, dĺžka života rastlín
význam lesa pre človeka
zemiak (ľuľok zemiakový), cukrová repa, pšenica ozimná¹
liečivé rastliny, odvar, výluh, žihľava dvojdomá, repík lekársky, lipa malolistá, skorocel kopijovitý, materina dúška
jedovaté rastliny
jedlé, nejedlé a jedovaté huby, plesne, kvasinky

- rozpoznať typické poľné plodiny,
- hodnotiť význam pestovania vybraných poľných plodín,
- že mnohé rastliny obsahujú látky, ktoré pomáhajú liečiť zranenia a ochorenia,
- že liečivé látky sa nachádzajú v rôznych častiach rastliny (uvedie päť príkladov),
- pripraviť z liečivých bylín odvar a výluh a vysvetliť medzi nimi rozdiel,
- že neznáma rastlina môže byť jedovatá,
- vysvetliť, akým spôsobom sa môže jed dostať do tela,
- že huby nepatria medzi rastliny,
- určiť na piatich hubách, či sú jedlé, nejedlé alebo jedovaté,
- že medzi huby zaraďujeme aj plesne a kvasinky.

Živočíchy

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- opísať spôsob života vybraných zástupcov živočíšnej ríše (ryby, obojživelníky, plazy, vtáky, cicavce, bezstavovce),
- opísať vzťah vybraných živočíšnych druhov k prostrediu, v ktorom žijú.

Človek

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- že trávenie je proces, pri ktorom si človek ponecháva v tele z potravy látky, ktoré potrebuje a zvyšok z tela vylučuje,
- vysvetliť proces trávenia človeka,
- zakresliť časti tráviacej sústavy,
- vysvetliť, čo sa v zakreslených častiach sústavy deje s potravou,
- zdôvodniť, na čo človek využíva získanú energiu a stavebné látky,
- vysvetliť vznik obezity,
- vysvetliť princíp potravinovej pyramídy,
- vytvoriť týždenný jedálny lístok založený na vedomostiach o správnej životospráve,
- vysvetliť, ako sa dostáva voda do organizmu a ako sa z neho vylučuje,
- zakresliť, ako sa voda dostáva do organizmu a ako sa z neho vylučuje,
- vysvetliť pitný režim,
- realizovať prieskum o pitnom režime,
- zhodnotiť výsledky prieskumu vzhľadom na vedomosti o správnej životospráve,

Obsahový štandard

ryby: kapor obyčajný, štika obyčajná; obojživelníky: skokan hnedý; plazy: jašterica múrová, užovka obyčajná; vtáky: sýkorka veľká, lastovička obyčajná, drozd čierny; cicavce: jež tmavý, krt obyčajný, mačka domáca; živočíchy bez vnútornej kostry: babôčka pávoooká, slimák záhradný

Obsahový štandard

trávenie, energia, stavebné látky, obezita, potravinová pyramída vylučovanie, moč, potenie, pitný režim

- odporučiť zmeny v pitnom režime.

Neživá príroda a skúmanie prírodných javov

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- že vzduch je potrebný pre život mnohých organizmov,
- že vzduch sa nachádza všade, vyplňa priestory, ktoré sa zdajú byť prázdne,
- že vietor je pohybujúci sa vzduch,
- vysvetliť vznik vetra použitím poznatku o stúpaní teplého a klesaní studeného vzduchu,
- vysvetliť fungovanie teplovzdušného balóna,
- navrhnúť spôsob merania rýchlosti a smeru prúdenia vzduchu,
- navrhnúť spôsob, akým je možné merať množstvo zrážok,
- realizovať dlhodobé pozorovanie znakov počasia a z výsledkov vyvodiť závery,
- že najväčším zdrojom tepla je Slnko,
- že teplo vzniká aj horením látok alebo trením,
- že teplo tvorí aj väčšina živočíchov,
- že teplo spôsobuje zvyšovanie teploty látok,
- skúmať stálosť telesnej teploty,
- porovnať telesnú teplotu detí a dospelých,
- vysvetliť na príkladoch rozdiel, že niektoré látky sa zahrievajú rýchlejšie a iné pomalšie,
- že látky môžu byť v troch skupenstvách – tuhé, kvapalné a plynné,
- vysvetliť zmeny skupenstiev na príklade vody a použiť pri tom pojmy topenie, vyparovanie a tuhnutie,
- vysvetliť vznik dažďa, snehu a hmly, pričom využije poznatky o skupenských premenách,
- vysvetliť kolobeh vody v prírode,
- vysvetliť na príkladoch rozdiel medzi rozpúšťaním a topením,
- že niektoré látky plávajú na vode, iné klesajú ku dnu,
- navrhnúť postup, ako z neplávajúceho predmetu vytvoriť plávajúci a naopak,
- že predmety sa javia na vzduchu ťažšie ako vo vode,
- že objem vyjadruje to, akú časť priestoru predmet zaberá,
- navrhnúť postup porovnávania (merania) objemu a hmotnosti dvoch predmetov.

Obsahový štandard

vzduch, kyslík, oxid uhličitý, prúdenie vzduchu, vietor, zrážky, teplota prostredia teplo, teplota, teplomer, telesná teplota kolobeh vody v prírode, dažď, sneh, hmla, topenie, vyparovanie, tuhnutie, tuhé, kvapalné a plynné látky, rozpúšťanie a topenie plávajúce a neplávajúce predmety, nadľahčovanie telies vo vode, objem a hmotnosť

Človek a spoločnosť - vlastiveda

3. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard z vlastivedy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vlastiveda v 3. a 4. ročníku má osobité, nezastupiteľné postavenie vzhľadom na význam v utváraní predstáv o bezprostrednom mieste života žiakov (priestorový aspekt) a historickom období, v ktorom žijú (časový aspekt). Svojím zameraním má za cieľ podnecovať, motivovať žiakov na rozprávanie o danej téme (či už na základe vlastných skúseností, podľa obrázka a i.) a v čo najväčšej miere využívať heuristický rozhovor a zážitkové učenie.

Vlastivedné – motivačné poznávanie začína v 1. a 2. ročníku (prvouka) spoznávaním okolia školy a bydliska a postojmi k spoločnosti, pokračuje v 3. ročníku (Moja obec) a končí vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku).

Vlastiveda v 3. ročníku (Moja obec) je obsahovo naplnená emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a celkovo dojmami z vlastnej obce (okolie školy) v časových premenách jednotlivých ročných období (aj s aspektom starostlivosti o bezpečnosť a zdravie). Nezastupiteľná je vlastivedná vychádzka, ktorá má motivačno-heuristický charakter. Vybrané témy, napr. orientácia v okolí školy, sa odporúča realizovať formou pozorovania mimo triedy, ak sú na to možnosti. Delí sa na spoznávanie miestnej krajiny (jednoduchá práca s nákresmi) a orientáciu v čase (plynutie kalendárneho a školského roka, významné sviatky počas roka, tradície a i.). Na ne nadväzuje rozprávanie o doprave, o pamätihodnostiach. Osobitá pozornosť sa venuje pozorovaniu, skúmaniu prírody, jej zložiek, ale rovnako aj pamiatok v okolitej krajine.

Vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku) žiaci spoznávajú najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov. Tieto cesty sa realizujú prostredníctvom „výletov“ od Tatier k Dunaju, od Dunaja k Hornádu, od Hornádu po Dunajec. Výlety po Slovensku sú zamerané na zážitkové (názorné) spoznávanie regiónov. Dôraz je na práci s mapami, príbehmi a ilustráciami. Mapy použité v 3. a 4. ročníku sú zamerané a prispôbené vyučovaniu vlastivedy. Každý zemepisný názov z textu nájdú žiaci na mape, obrázku aj

kresbe. Používajú sa veľmi jednoduché mapy, ktoré pri ústnom, či písomnom preverovaní vedomostí pomáhajú žiakom (nič sa neučia naspamäť). Základ tvorí „Čítanie mapy – prstom po mape“ a prerozprávanie príbehov podľa obrázkov.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- skúmajú, pozorujú a bádajú v kraji, v ktorom žijú,
- porozprávajú o svojej obci (mesto, dedina – o krajine svojho okolia) a určia jednotlivé prvky – časti svojej obce,
- orientujú sa v rodnom kraji pomocou svetových strán a významných objektov,
- rozlišujú primerane vzťahy a väzby prírodného a spoločenského charakteru vo svojej obci, doma i v škole,
- použijú poznatky zo svojich pozorovaní a skúseností,
- identifikujú a odlišia, čo vytvorila príroda a čo človek,
- rozprávajú o premenách prírody počas roka (vyhľadajú v kalendári významné dni),
- ukážu na mape (prispôsobenej vlastivede v 4. ročníku) vybrané pohoria, jaskyne, rieky, mestá a iné,
- opíšu (pomocou obrázkov) pojmy, krajinu, pamiatky, ktoré už nie sú z ich bezprostredného okolia,
- prerozprávajú obsah povesti podľa výberu,
- porozprávajú o významných historických udalostiach,
- vedia čítať mapu a rozprávať podľa ilustrácií a fotografií
- vypátrajú pútavé skutočnosti o rôznych častiach Slovenska,
- porovnávajú jednotlivé oblasti so svojou obcou.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Moja obec

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- napísať presný názov svojej obce (presnú adresu školy a bydliska),
- zaradiť obec, kde býva, medzi mestá alebo dediny,
- určiť smer na sever podľa poludňajšieho tieňa a identifikovať svetové strany v krajine,
- orientovať sa v okolí školy a bydliska pomocou svetových strán a významných objektov v miestnej krajine,
- porozprávať vlastnými slovami cestu do školy alebo zo školy domov,
- opísať svoju obec (napr. aké domy, ulice – pozná, možno aj vymenovať, blízka rieka,

Obsahový štandard

moja obec, miestna krajina, okolie školy, bydliska
smer na sever (podľa poludňajšieho tieňa), svetové strany
cesta do školy a bezpečnostné pravidlá pri ceste do školy
znaky jesene, zmeny v prírode a dĺžky dňa a noci, zber úrody, príprava živočíchov na zimu
predkovia, dedina alebo mesto (aj s opisom) a jej obyvatelia
znaky zimy, starostlivosť o zver v prírode
zimné sviatky, pamätihodnosti
významní rodáci, zmienky o obci a jej okolí
v povestiach, piesňach, známe udalosti v obci, historické pamiatky v obci

park a iné),

zhotoviť jednoduchý nákres okolia školy a bydliska,

ukázať na mape Slovenska svoju obec,

identifikovať na mape Slovenska pohoria, nížiny, rieky a cesty (podľa farieb),

opísať spôsob života obyvateľov obce – iné v meste, iné na dedine, ako sa starať o svoje okolie, ako tráviť voľný čas,

charakterizovať zmeny vo svojej obci (v prírode) na jeseň a použiť pri tom vlastné pozorovania i skúsenosti (dĺžka dňa a iné),

porozprávať, ako si ľudia pripomínajú svojich predkov a priateľov (Pamiatka zosnulých) na jeseň,

zostrojiť časovú priamku vlastnej rodiny a rodinných príslušníkov,

charakterizovať zmeny vo svojej obci v zime (vlastné pozorovania),

vlastnými slovami porozprávať o sviatočných dňoch v obci na rozhraní kalendárnych rokov (Vianoce, Silvester, Nový rok, Traja králi),

opísať druhy dopravy v obci (zopakovať si bezpečnosť na cestách),

opísať podľa náčrtu cestu do stredu obce (mesta, dediny),

určiť dve historické pamiatky vo svojej obci,

prerozprávať jednu povesť, pieseň, či báseň, ktorá sa viaže k obci alebo jej okoliu,

určiť, aké významné kultúrne a športové podujatie sa v obci konajú,

charakterizovať zmeny v prírode na jar a použiť pri tom vlastné pozorovania a skúsenosti (zmeny v prírode, dĺžka dňa),

opísať činnosti ľudí na jar,

porozprávať o veľkonočných tradíciách v obci,

identifikovať zmeny v prírode počas leta a rozprávať o oddychu a rekreácii počas letných prázdnin,

vyhľadať informácie o svojej obci na internete a iných médiách,

interpretovať obrazový materiál o obci a jej obyvateľoch.

znaky jari, zmeny v prírode a dĺžky dňa a noci, jarné práce

veľkonočné sviatky a tradície, plán, mapa danej krajiny

znaky leta, zmeny v prírode a dĺžky dňa a noci, dozrievanie novej

úrody, starostlivosť živočíchov o mláďatá, oddych a rekreácia počas letných prázdnin, starostlivosť o zdravie a bezpečnostné pravidlá počas letných aktivít

časová priamka (vizualizácia času)

Človek a hodnoty – náboženská výchova/etická výchova

Náboženská výchova – katolícke naboženstvo

3. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard predmetu náboženská výchova/náboženstvo Katolíckej cirkvi nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah daného predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe konkrétnych učebných cieľov, učebných úloh a otázok.

K vymedzeným výkonom je priradený učebný obsah, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Požadované vedomosti v náboženskej výchove/náboženstve slúžia rozvoju náboženskej dimenzie, ktorá je súčasťou kultúry a prispieva k celkovému formovaniu osobnosti žiakov.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet náboženská výchova/náboženstvo v primárnom vzdelávaní podporuje základné predpoklady kresťanských životných postojov a konania žiakov. Rozvíja duchovný svet detí, umožňuje im prostredníctvom biblických príbehov poznávať Trojjediného Boha, Božiu Matku Máriu a svätých. Poznatky, ktoré získavajú žiaci v tomto období, sú predpokladom pre otvorenie sa životu s Ježišom Kristom aj prostredníctvom prijatia sviatosti Eucharistie. Na podklade Božích prikázaní ich učí rozlišovať dobro od zla. Náboženská výchova/náboženstvo v nich rozvíja komunikačné zručnosti, otvára ich chápaniu okolitého sveta a vďačnosti za prijaté dary. Oplyvňuje hodnotovú orientáciu žiakov, ktorá im pomáha byť prospešnými rodine, spoločnosti a Cirkvi.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- získajú vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti človeka ako originálneho Božieho stvorenia,
- nadobudnú základné vedomosti o existencii a pôsobení Boha podľa učenia Katolíckej cirkvi,
- získajú vedomosti o živote Panny Márie a svätých, ktoré sú predpokladom náležitej úcty k nim,
- získajú vedomosti o vzniku a účinkovaní Cirkvi v dejinách i v dnešnom svete,
- zorientujú sa v morálnych hodnotách, ktoré sú postavené na Desatore,
- nadobudnú vhodné komunikačné zručnosti k vyjadrovaniu vlastných myšlienok a citov,

získajú spôsobilosť pre pravidelnú modlitbu, rozlišovanie dobra od zla, voľbu dobra pre seba i iných.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Veriť Bohu

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže

- vysvetliť jednoduchým spôsobom, čo znamená dôverovať,
- vysvetliť podobenstvo o horčičnom semienku,
- vymenovať krstné sľuby,
- vysvetliť krstné symboly,
- reprodukovať Apoštolské vyznanie viery,

Obsahový štandard

viera v Boha
biblické obrazy Boha
podobenstvo o horčičnom semienku
krst

Ježiš uzdravuje

Výkonový štandard

- reprodukovať biblické príbehy o uzdravení slepého, hluchonemého, človeka s „vyschnutou rukou“ a ochrnutého,
- vysvetliť, čo sa vo viere chápe ako zázrak,
- identifikovať sa s biblickými postavami, ktoré potrebujú uzdravenie,

Obsahový štandard

Ježišove uzdravenia
rozvoj mravného cítienia

Ježiš nám odpúšťa

Výkonový štandard

- vymenovať možné reakcie človeka na vinu,
- vysvetliť dôležitosť uznania si viny,
- prerozprávať biblický príbeh o Zachejovi,
- opísať stručne pojmy svedomie a spytovanie svedomia,
- opísať dôležitosť vzájomného odpúšťania,
- ovládať priebeh sviatosti zmierenia,

Obsahový štandard

vina, hriech
Ježiš v dome hriešnika (Zachej)
na ceste zmierenia - mánotratný syn,
ľútosť
sviatosť zmierenia - ako prijatie odpustenia

Ježiš nás oslobodzuje

Výkonový štandard

- reprodukovať udalosti vyslobodenia Izraelitov z egyptského otroctva,
- opísať na základe podobenstva o mánotratnom synovi pojem hriech a jeho dôsledky,
- rozlíšiť ťažký a ľahký hriech,
- reprodukovať Desatoro a jednoducho vysvetliť význam jednotlivých prikázaní,

Obsahový štandard

Veľká noc (Pascha)
Desatoro – pravidlá pre život v slobode
hriech a jeho dôsledky
Ježišova smrť a zmŕtvychvstanie

- porozprávať udalosti umučenia a vzkriesenia Krista,
- vysvetliť jednoducho význam obety Krista na kríži a jeho vzkriesenia,

Ježiš nás pozýva na hostinu

Výkonový štandard

- vymenovať základné časti sv. omše,
- odlíšiť bežný pokrm od Eucharistie,
- objasniť potrebu slávenia Eucharistie pre človeka i spoločenstvo,
- zdôvodniť dôležitosť účasti na bohoslužbe v nedeľu,
- vysvetliť zmysel spoločenstva v Cirkvi.

Obsahový štandard

nasýtenie (zázrak rozmnoženia chlebov)
 Posledná večera (Eucharistia)
 svätá omša ako hostina (hostina spoločenstva, slova a chleba)
 Cirkev ako prostredníčka Božích tajomstiev

Etická výchova

3. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami.

Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací program pre predmet etická výchova má svoje špecifiká. Jedným z nich je rozvíjanie komunikačných a sociálnych spôsobilostí, ktoré sa orientujú na postoje k životným situáciám a ku konkrétnym prejavom prosociálneho správania. Nadobudnuté vedomosti, spôsobilosti a zručnosti sú predpokladom kritického myslenia, diskusie a hodnotiacich postojov. V etickej výchove sa stávajú prostriedkom, od ktorého sa odvíja požadované správanie.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Úlohou povinne voliteľného predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré popri informáciách účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod.). Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusii, hodnotiacim postojom, ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa aktívne participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu),
- osvoja si prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie hodnoty priateľstva, vzájomnosti a rodiny,
- rozvíjajú svoj postoj k postihnutým, chorým a starým ľuďom.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vyhodnotiť pravdivé informácie o sebe,
- preveriť si informácie o iných,
- rozpoznať rizikové situácie a negatívne ponuky,
- zahrať formou scény situácie s negatívnymi ponukami,

Obsahový štandard

pravda v živote ľudí
otvorená komunikácia – pravdivosť a objektívnosť
zdroje informácií
pravda o sebe a jej prijatie, pravda o iných
rizikové situácie v živote detí
odmietnutie zla a negatívnych ponúk

Vcítanie sa do prežívania iných – empatia

Výkonový štandard

- uviesť príklady na situácie, v ktorých prejavuje súcít a pochopenie,
- poukázať na dôležitosť radosti vo svojom prostredí,
- prejaviť spoluúčasť a pochopenie iných v problémových situáciách,

Obsahový štandard

empatia
radosť a smútok v živote ľudí
súcít a spoluúčasť so slabšími, chorými, zdravotne a sociálne znevýhodnenými ľuďmi
vcítanie sa do situácie spolužiakov

Riešenie konfliktov – výchova k zmierlivosti

Výkonový štandard

- uznať právo človeka na omyl,
- rozlíšiť omyl od zákernosti,
- diskutovať o možnostiach nápravy omylu,
- porozumieť významu odpúšťania a komunikácie v konfliktných situáciách,
- formulovať rôzne typy žiadosti o prepáčenie,

Obsahový štandard

právo na omyl
omyl a zákernosť
odpúšťanie v medziľudských vzťahoch
sebaovládanie v konfliktných situáciách
upevňovanie vzájomnosti
súťaživosť a kooperácia

Pomoc, darovanie, delenie sa

Výkonový štandard

- vysvetliť rozdiel medzi materiálnou a nemateriálnou pomocou,
- uviesť príklady pomoci v rámci triedy a rodiny,
- pomáhať si navzájom,

Obsahový štandard

vnímanie a prežívanie prosociálnosti
materiálna a nemateriálna pomoc
podelenie sa a darovanie v rámci rodiny a žiackeho kolektívu
odmietnutie dobra inými

Naša škola

Výkonový štandard

- vymenovať pozitívne stránky svojej školy,
- uviesť príklad problémov, ktoré sa v škole vyskytujú,
- navrhnúť svoj príspevok k dobrej atmosfére v škole.

Obsahový štandard

naša škola
príslušnosť k našej škole
účasť žiakov na úspechoch i problémoch školy

Človek a svet práce – pracovné vyučovanie

3. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard vyučovanie nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami.

Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, manipulovanie s predmetmi, experimentovanie, konštruovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad rozvíjania ich praktických zručností. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne reprodukovovať.

CHARAKTERISTKA PREDMETU

Pracovné vyučovanie na primárnom stupni vzdelávania je zamerané na široké spektrum pracovných činností a technológií založených na tvorivej tímovej spolupráci. Technickým vzdelávaním sú žiaci vedení k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti. Vzdelávací obsah predmetu pracovné vyučovanie prispieva k vytváraniu životnej a profesijnej orientácie žiakov. Predmet je zameraný na rozvoj praktických pracovných zručností a dopĺňuje celé základné vzdelávanie o dôležitú zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v ďalšom živote a v spoločnosti.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- rozlíšia rôzne prírodné a technické materiály a ich význam pre človeka,
- pochopia techniku ako nástroj na riešenie problémov reálneho života,
- spoznajú základné vlastnosti materiálov a možnosti ich použitia v praxi,
- získajú poznatky o pracovných činnostiach vo vybraných povolaniach a profesiách,
- spoznajú ľudové tradície, remeslá a zhotovia tradičné produkty,
- upevnia svoje kladné morálne a vôľové vlastnosti pri riešení technických problémov,
- pracujú a riadia pracovnú činnosť v tíme,

- narábajú s jednoduchým náradím na opracovanie materiálov bezpečne a dodržiavajú hygienu práce,
- navrhujú vlastnú predstavu pri konštruovaní jednoduchých statických a pohyblivých modelov,
- poznajú zásady stolovania a prípravy jednoduchých pokrmov.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Človek a práca

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- zdôvodniť význam práce pre človeka,
- vysvetliť význam učenia sa k príprave na budúce povolanie,
- informovať o rôznych povolaniach z okolia, v ktorom žijú,
- uviesť klady a zápory vplyvu techniky na prácu človeka,
- diskutovať o poznatkoch získaných na exkurzii.

Obsahový štandard

učenie, povolanie, práca; význam učenia sa k príprave na budúce povolanie
BOZP, hygiena, pracovný a organizačný poriadok
výrobné zariadenie, stavba

Tvorivé využitie technických materiálov

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- zhotoviť výrobok z odpadového prírodného alebo technického materiálu,
- zdôvodniť využitie odpadových materiálov,
- vyhodnotiť druhy odpadu z domácnosti,
- uviesť možnosti druhotného využitia odpadového materiálu,
- preskúmať vlastnosti odpadových materiálov,
- preskúmať vlastnosti papiera,
- zhodnotiť využitie papiera v praxi,
- zhotoviť výrobok z papiera a kartónu,
- šiť základné stehy,
- preskúmať vlastnosti textilných materiálov,
- zhotoviť výrobok z textilu.

Obsahový štandard

odpadový prírodný a technický materiál
vlastnosti a druhotné využitie odpadového materiálu, triedenie odpadu
pokus na rozložiteľnosť drobných materiálov
výrobky: z téglíkov, zo škatuliek, z drôtu, a pod.
papier a kartón, vlastnosti a použitie, základné suroviny na výrobu papiera
strihanie, trhanie, skladanie, lepenie
výrobky: priestorové a kruhové vystrihovačky, origami, obaly na knihy a darčeky, koláž z kartónu,
textil, vlastnosti textilu (podľa udržiavania tepla, krčivosti, väzby, nasiakavosti a iné), základné stehy (predný, zadný), údaje na visačkách textilných materiálov
výrobky: záložka do knihy, obrúsok, gombíkový panáčik a pod.

Základy konštruovania

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- zhotoviť modely dopravných prostriedkov alebo zdvižných zariadení,
- vysvetliť úlohu dopravných prostriedkov a zdvižných zariadení,
- diskutovať o bezpečnosti v doprave a na stavbe,
- určiť základné časti bicykla,
- urobiť elementárnu údržbu bicykla.

Stravovanie a príprava pokrmov

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- zdôvodniť správne rozloženie kuchynského náradia a spotrebičov,
- vysvetliť bezpečné používanie kuchynského náradia a spotrebičov,
- prezentovať pravidlá zaobchádzania s horúcimi predmetmi,
- vysvetliť pravidlá hygieny v kuchyni,
- simulovať nákup potravín,
- odhadnúť cenu plánovaného nákupu,
- zdôvodniť význam správneho skladovania potravín,
- vytvoriť tabuľku s údajmi o dĺžke skladovania potravín,
- pripraviť jednoduchý pokrm,
- prezentovať zásady správneho stolovania,
- upraviť stôl pred stolovaním.

Ľudové tradície a remeslá

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- opísať tradície a remeslá v regiónoch,
- vymenovať regionálne ľudové remeslá,
- zhotoviť jednoduché výrobky súvisiace s ľudovými tradíciami.

Obsahový štandard

technika v doprave, preprava tovaru, význam a využitie dopravných prostriedkov, dopravné prostriedky v okolí, bezpečnosť v doprave

výrobky: dopravné objekty zo stavebníc alebo z odpadových materiálov (autá, lode, lietadlá, žeriavy) bicykel, pravidlá a bezpečnosť jazdy na bicykli, správne vybavenie bicykla, kontrola bicykla pred jazdou, údržba bicykla

bezpečná mobilita

výrobky: leporelo na tému Jazdíme bezpečne na bicykli

Obsahový štandard

kuchyňa, jej hlavné časti a ich rozloženie náradie, spotrebiče v kuchyni a ich význam základné bezpečnostné a hygienické pravidlá

nákup potravín, cenová kalkulácia nákupu, (ne)výhody nákupu na trhoviskách a v supermarketoch

obalové materiály, identifikačné údaje pre spotrebiteľa

skladovanie potravín (miesto skladovania, dĺžka skladovania, záručná doba potravín)

jednoduché pokrmy (nátierky, zeleninové alebo ovocné

šaláty a pod.)

stolovanie, pravidlá stolovania

Obsahový štandard

ľudové tradície a remeslá v regióne

remeselnícka dielňa, múzeum, skanzen

výrobky: veľkonočné ozdoby a doplnky, ozdoba z drôtu, tkáčsky

výrobok, ľudová výšivka a iné

Umenie a kultúra – hudobná výchova

3. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard hudobnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia hudobného umenia.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Primárna hudobná edukácia predstavuje kontinuálne, systémové a cieľavedomé pokračovanie predprimárnej hudobnej výchovy. Hudobná výchova v základnej škole je predmetom umelecko-výchovným, činnostným, kde sa na báze hudobných hrových činností žiaci učia orientovať vo svete hudby, prebúda sa v nich záujem o elementárne muzicírovanie a postupne aj záujem o hlbšie vzdelanie v oblasti hudby a umenia.

Na primárnom stupni vzdelávania sa prirodzene a plynule nadväzuje na vrodené predpoklady detí ich spontánnosť, sklony k hravosti, na ich schopnosť celostného vnímania obrazov a modelov okolitého sveta. Hudba má byť pre žiakov súčasne hrou a predmetom detského experimentovania, zdrojom objaviteľských prístupov k hudobnému poznávaniu a prostriedkom žiakovej hudobnej expresie, ktorá podporuje ich hudobnú sebarealizáciu v komplexe aktívnych aj receptívnych hudobných činností. Hudobné činnosti predstavujú najrozmanitejšie formy kontaktu žiaka s hudbou, dávajú možnosť spájať hudbu so slovom, obrazom, pohybom, hrou na elementárnych hudobných nástrojoch. Hudobné činnosti tvoria základný prostriedok na rozvíjanie hudobných i kľúčových kompetencií žiakov. Hudobné činnosti nie sú izolované, ale v reálnej praktickej podobe sa vzájomne dopĺňajú, podporujú aj s inými mimohudobnými činnosťami a zmysluplne sa integrujú. Hudobný materiál a hudobné činnosti sú kľúčovým prostriedkom na osvojenie si hudobno-teoretických poznatkov. Tie si však žiaci osvojujú postupne a nadobudnuté vedomosti sú výsledkom aktívnych hudobných činností, z ktorých vyplývajú. Teoretické poznatky a vedomosti sú dôležité len do tej miery, do akej sú nevyhnutné pre aktívny hudobný prejav žiakov, chápanie základných zákonitostí hudby a prácu s hudobným materiálom.

CIELE PREDMETU

- rozvíjať hudobné kompetencie dieťaťa mladšieho školského veku,
- rozvíjať kultivovaný rečový, hlasový, pohybový prejav v spojení s hudbou,
- vychovávať aktívneho a vnímavého interpreta a percipienta hudby,
- naučiť žiaka orientovať sa vo svete hudobného umenia,
- rozvíjať emocionálny svet a hudobný vkus žiaka mladšieho školského veku,
- v rámci stanovených cieľov z hudobnej výchovy využívať integratívne prístupy a prieniky s ostatnými vyučovacími predmetmi v primárnej edukácii,
- viesť žiakov k samostatnej práci a hudobnej tvorivosti.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže

používať hlas vedome na dosiahnutie špecifického hudobného cieľa (rytmus, melódia, dynamika, výraz, nálada), prirodzene aplikovať správnu hlasovú techniku,

spievať čisto a rytmicky správne,

reagovať pri speve na gestá učiteľa, adekvátne meniť tempo, dynamiku, reagovať na štandardizované dirigentské gestá (taktovacie schémy), nástup a odsadenie,

rytmizovať reč s vedomím základných rytmických modelov,

hlasom realizovať rytmické schémy podľa zápisu,

tvoriť adekvátne texty k rytmickým schémam,

spievať melodické modely (so-mi; la-so-mi; la-so-mi-do, príp. do'-la-so-mi-do),

hrať na elementárnych hudobných nástrojoch,

hrať na tele,

hrať na objektoch,

vytvoriť elementárne hudobné nástroje,

hrať rytmické modely,

hrať melodické modely podľa zápisu,

vytvoriť inštrumentálny sprievod,

Obsahový štandard

Hlasové činnosti

vokálne činnosti v rámci rozsahu h-d2, detské piesne, ľudové piesne, regionálne ľudové piesne, autorské piesne, vokálne dialogické hry, dychové a hlasové cvičenia, hry s hlasom, zvukomalebné hlasové hry, deklamácia, rytmizácia reči, artikulácia – článkovanie reči

ľubovoľné gestá znázorňujúce výšku i dĺžku tónov, relatívna solmizácia, fonogestika, ručné znaky na vyjadrenie rytmu

taktovacie gestá 2/4,3/4,4/4 taktu, gestá pre zmeny tempa a dynamiky, nástup a odsadenie

rytmické modely

melodické modely

Inštrumentálne činnosti

Orffove nástroje rytmické: paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá a melodické hudobné nástroje (xylofón, zvonkohra, metalofón), hra na tele,

okolité objekty triedy, rozličné objekty, prírodniny

samostatne zhotovené elementárne hudobné nástroje

rytmické hodnoty štvrtová, osminová, polová, šestnástinová, pomlčky, bodka za štvrtovou notou, synkopy, pomocné rytmické prostriedky: ta, ti-ti, „nič“, „pau-za“, tai-ti, ti-tai, ti-ri-ti-ri

melodické modely so-mi; la-so-mi; la-so-mi-do, príp. do'-la-so-mi-do

inštrumentálny sprievod, ostinato, tóny 1. a 5. stupňa (tonika, dominant), voľný zvukomalebný sprievod

predohra, medzihra a dohra

improvizácia

dirigentské a individuálne gestá učiteľa

Percepčné činnosti – aktívne počúvanie

skladby slovenských a svetových skladateľov; piesne, spev a interpretácia

- inštrumentálne improvizovať,
- reagovať pri hre na hudobných nástrojoch na gestá učiteľa, adekvátne meniť tempo, dynamiku.
- aktívne počúvať piesne, hudobné skladby, ako aj vlastné hudobné prejavy,
- vyjadriť pocity z počúvanej hudby verbálne, pohybom a inými umeleckými prostriedkami,
- identifikovať funkcie hudby a jej spoločenský význam
- identifikovať, charakterizovať a terminologicky správne pomenovať hudobno-vyjadrovacie prostriedky,
- identifikovať obsadenie interpretovanej hudobnej skladby,
- rozpoznať jednohlas, dvojhlas,
- rozpoznať totožné a kontrastné prvky v hudobnej forme,
- určiť a rozpoznať melodické a rytmické modely,
- vyjadriť pocity z počúvanej hudby pohybom a inými umeleckými prostriedkami,
- adekvátne reagovať na rytmus, metrum a tempo,
- pohybom adekvátne vyjadriť hudobno-výrazové prostriedky,
- realizovať tanečné prvky a pohyb v jednoduchých choreografiách,
- vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku,
- vytvoriť hudobno-dramatický celok,
- realizovať hudobné činnosti podľa voľného i štandardizovaného grafického vyjadrenia hudobných dejov,
- vizuálne zobrazíť zvukové vnemy,
- vytvoriť (zapíšu), prečítať a realizovať (hlasom, alebo hrou na nástroji) notový zápis.

učiteľa/ky; vlastný hudobný prejav, hudobný prejav triedy (skupiny), hry so zvukom
 funkcie hudby: estetická, umelecká, spoločenská, zábavná, úžitková
 melódia, tempo, rytmus, zvuková farba, dynamika, forma

melódia stúpajúca, klesajúca; tempo pomalé, stredné, rýchle; rytmus – taktová schéma a rytmické modely, dynamika – piano, mezzoforte, forte, crescendo, decrescendo; forma – kontrastné časti nástroje skupiny symfonického orchestra, niektoré konkrétne hudobné nástroje (husle, kontrabas, flauta, klavír, trúbka, bicie) komorný orchester, symfonický orchester, orchester ľudových nástrojov, skupiny populárnej hudby
 jednohlas, dvojhlas, zbor
 hudobná forma, malá a veľká piesňová forma

Hudobno-pohybové činnosti

pohybová improvizácia, pohybová interpretácia

gesto, mimika, improvizácia
 polkový krok, prísunové kroky, podupy, točenie v pároch, čapáše, valčík, mazurkový krok, valašský krok, tanec, ľudový tanec, moderný tanec

Hudobno-dramatické činnosti

vizualizácia – integrácia s výtvarnou výchovou (kostýmy, rekvizity, kulisy, farby), integrácia so slovenským jazykom a literatúrou (rozprávky, príbehy, básne), integrácia s telesnou výchovou (základné pohybové schémy), integrácia s inými predmetmi

tvorivá dramatika

Hudobno-vizuálne činnosti

grafická partitúra

notový zápis tónov c1-c2

Umenie a kultúra – výtvarná výchova

3. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh – výtvarných zadaní.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú, hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia vo výtvarnej výchove. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú zapamätať a následne zreprodukovať.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Výtvarná výchova v primárnom vzdelávaní vychádza zo spontánneho detského prejavu. Žiaci prostredníctvom výtvarných činností, hravou formou spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení (kresby, maľby, plastiky). Formou výtvarných činností (kreslenia, maľovania, priestorového a objektového vytvárania) sa stretávajú so svetom navrhovania dizajnu, architektúry, fotografie, videa a filmu. Aktívnu prácu s materiálom a nástrojmi nie je možné nahradiť formou pracovných zošitov – všetky ostatné didaktické formy, ako používanie učebnice, edukačných materiálov, premietanie filmov a pod. sú len doplnkovými aktivitami (v rámci motivácie alebo následných ukážok). Výtvarná výchova zahŕňa aj prácu s vizuálnymi prostriedkami prostredníctvom počítača. Od žiakov očakávame najmä uplatnenie jeho predstavivosti a fantázie; nie napĺňanie dopredu očakávaných výsledkov. Výtvarná výchova je založená na tvorivosti žiaka – na rozvíjaní jeho vlastných nápadov a koncepcií. Zručnosti (ovládanie nástrojov a techník) sú podriadené tvorivosti – prednosť má vymýšľanie, od námetu až po realizáciu formy. Očakávané sú vlastné riešenia žiakov, nie presné plnenie úloh.

Výtvarná výchova obsahuje aj prvky, ktoré ju prepájajú s inými vyučovacími predmetmi, napr. s pracovným vyučovaním (zručnosti v ovládaní nástrojov a v spracovaní materiálov), s hudobnou výchovou (tvorivé reagovanie na zvukové podnety), prírodovedou a vlastivedou (reakcie na prostredie, prírodné javy, históriu a pod.), s IKT, s matematikou (porovnávanie, mierka, počet a pod.) s geometriou (tvar). Niektoré témy je možné, podľa uváženia učiteľa prepájať s témami týchto predmetov.

Žiaci sú veku prístupnou formou uvádzaní do znalosti súčasného umeleckého vyjadrovania sveta, do súčasnej vizuálnej kultúry i kultúrnej tradície. Získavajú dôležité kompetencie porozumenia svetu, ktorý je ich každodennou skúsenosťou.

HLAVNÝ CIEĽ PREDMETU

Žiaci v nadväznosti na detský výtvarný prejav rozvíjajú svoju vizuálnu kultúru na úrovni poznania i vyjadrovania.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- rozvíjajú svoju predstavivosť a fantáziu,
- rozvíjajú si pozorovacie schopnosti,
- spoznávajú základné prostriedky výtvarného vyjadrovania,
- rozvíjajú tvorbu vlastných myšlienkových konceptov a ich formálnu a technickú realizáciu,
- osvojujú si základné zručnosti pri práci s nástrojmi a materiálmi,
- poznávajú umelecké diela a svoj zážitok z nich výtvarne vyjadrujú,
- osvojujú si základné kultúrne postoje.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky

Výkonový štandard

Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť v maľbe zosvetlenie a stmavenie farieb,
- vytvoriť figuratívnu kresbu z geometrických tvarov (alt. objekt zo stereometrických tvarov),

Rozvoj fantázie a synestetické podnety

Výkonový štandard

- farbami a tvarmi vyjadriť svoje vnemy z rôznych vôní,
- pomenovať namaľované,

Podnety moderného výtvarného umenia

Výkonový štandard

- vytvoriť tvar paketážou,
- opísať vybrané dielo z umenia paketáže,

Obsahový štandard

farba – zosvetľovanie a stmavovanie farieb, farebný valér
svetlostná škála jednotlivých farieb
tóny sivej farby
daný motív vo svetlých a v tmavých farbách
plošné geometrické tvary a stereometrické telesá
spájanie geometrických tvarov do kompozície podľa predstavy
skladanie, lepenie, strihanie, spájanie, komponovanie

Obsahový štandard

vône a pachy
príjemné a nepríjemné
prírodné a umelé vône, parfumy
asociácie farby, tvaru – vône, chute
porovnávanie pocitov, ich výtvarná interpretácia

Obsahový štandard

ukážky: umenie paketáže (obalovanie tvaru), presáže (stláčanie a lisovanie tvarov) a akumulácie (hromadenie tvarov)
baliace materiály; balenie, lepenie, viazanie
skrytý tvar

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia

Výkonový štandard

- výtvarne interpretovať artefakt antického umenia,

Škola v galérii

Výkonový štandard

- výtvarne parafrázovať osobu (udalosť) na základe videného výtvarného diela,

Podnety architektúry

Výkonový štandard

- popísať rôzne stavby (podľa zažitej skúsenosti alebo ukážok),
- výtvarne interpretovať vybrané architektúry s rôznym výrazom,

Podnety fotografie

Výkonový štandard

- doplniť chýbajúce časti fotografie kresbou (alt. maľbou, reliéfom, kolážou ...),

Podnety videa a filmu

Výkonový štandard

- nakresliť prostredie pre vybrané scény z filmu,

Elektronické médiá

Výkonový štandard

- vytvoriť obrázky z písmen nezávisle na riadku v grafickom programe,
- nakresliť tematický obrázok pomocou nástrojov grafického programu,

Obsahový štandard

antické umenie (sochárstvo, architektúra, keramika, odev, predmety)
príbehy na keramických vázach, mýty

Obsahový štandard

predmoderné (historické) a moderné obrazy
zobrazenie svätcov (historických osobností)
– charakteristické atribúty
ikonografia najznámejších patrónov, osobností
príbehy osobností z obrazov

Obsahový štandard

výraz architektúry (napr. podľa slohu: funkcionalistickej, secesnej, barokovej, klasicistickej, rokokovej, gotickej, postmodernej ...; podľa funkcie: sakrálnej, pomníkovej, civilnej ...; podľa materiálu: drevenej, tehlovej, sklobetónovej ...)
porovnanie rôznych typov výrazu, ich subjektívneho pôsobenia
architektúra v prírodnom a mestskom prostredí

Obsahový štandard

maľba (kresba) zasahujúca do fotografických kompozícií (z časopisov)
rekonštrukcia neúplného obrazu
námet fotografie

Obsahový štandard

filmový priestor – priestor v ktorom sa odohráva filmový príbeh
filmová scénografia, kulisy
scénografia

Obsahový štandard

typy písma, veľkosti písma, farby písma,
porovnanie rovnakých písmen v rôznych fontoch, rotácia písmen, zrkadlenie písmen,
montáž rôznych typov písiem, obrázok z písmen – lettrismus, vlastné písmená;
nástroje grafického programu – čiara, úsečka, vyplnený obdĺžnik alebo štvorec, paleta farieb, krok späť, guma, nastavenie veľkosti hrotu, paleta farieb, nástroj pečiatka

pozn. možno nadviazať – spojiť s témou predmetu informatika

Podnety dizajnu a remesiel **Výkonový štandard**

- navrhnuť vlastný erb (alt. vlajku, logo) podľa vlastnej fantázie,
- vytvoriť jednoduchú bábkú,

Obsahový štandard

vybrané znaky a ich význam (erb, vlajka, logo ...)
symboly na erboch, vlajkách, logách
alternatívne: bábkarstvo, alt. tieňové divadlo
bábky (prstové, marionety, jawajky ...)
konštrukcia jednoduchej bábky
charakter (výraz) postavy bábky

Podnety poznávania sveta **Výkonový štandard**

- výtvarne vyjadriť vybraný proces zmeny látky v prírode.

Obsahový štandard

prírodoveda – zmeny látok (mrznutie, topenie, tuhnutie, horenie, tečenie, vyparovanie, rast ...)

Zdravie a pohyb – telesná a športová výchova

3. ročník ZŠ - 3 hodina týždenne

(2 hodiny ŠVP + 1 hodina ŠKVP bez navýšenia obsahu) / 99 hodín ročne

TELESNÁ VÝCHOVA – 3.ročník

1. Charakteristika predmetu

Zameranie telesnej výchovy v primárnej edukácii je dominantne na telesné, funkčné a pohybové zdokonaľovanie, čím sa prispieva k upevňovaniu zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Telesná výchova poskytuje elementárne teoretické a praktické vzdelanie z oblasti pohybu a športu, významne prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu žiakov, prispieva k formovaniu kladného vzťahu k pohybovej aktivite a plní aj významnú kompenzačnú funkciu v procese edukácie. Svojím zameraním má telesná výchova výnimočné a špecifické postavenie v rámci vzdelávania žiakov mladšieho školského veku. Využíva predovšetkým široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré prispievajú k celkovému vývinu osobnosti s akcentom na hrubú i jemnú motoriku. Prostredníctvom pohybu cvičení, hier a súťaží pozitívne ovplyvňuje zdravotný stav žiakov.

2. Ciele, predmetové spôsobilosti vychádzajúce z kľúčových spôsobilosti

Ciele telesnej výchovy v primárnej edukácii vychádzajú zo všeobecných cieľov vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ platných pre celú školskú telesnú výchovu a zároveň postupné plnenie cieľov primárnej edukácie prispieva k naplneniu týchto všeobecných cieľov.

Hlavným cieľom telesnej výchovy v primárnej edukácii je pozitívna stimulácia vývinu kultúrnej gramotnej osobnosti prostredníctvom pohybu s akcentom na zdravotne orientovanú zdatnosť a radostné prežívanie pohybovej činnosti.

Všeobecné ciele vzdelávacej oblasti:

- stimulovať reč a myslenie počas telovýchovných činností,
- podporovať procesy sebapoznávania a sebakontroly pri aktívnej pohybovej činnosti,
- podporovať aktivitu, fantáziu a kreativitu žiakov pri pohybových aktivitách,
- formovať pozitívny vzťah k telesnej výchove, pohybovým aktivitám, športu,
- kultivovať pohybový prejav s akcentom na správne držanie tela,
- vytvárať podmienky pre optimálny rozvoj zdravotne orientovanej zdatnosti,
- podporovať získavanie poznatkov o otázkach vplyvu pohybu na zdravie,
- uplatňovať zásady hygieny a bezpečnosti pri pohybovej činnosti.

Ďalšie ciele:

Cieľ zameraný na osobnostný rozvoj:

Mať vytvorenú elementárnu veku primeranú predstavu o vlastných pohybových možnostiach a pohybovou činnosťou prispievať k optimálnemu stupňu rozvoja osobnosti ako celku i po stránke kognitívnej, emocionálnej, sociálnej, morálnej.

Cieľ zameraný na zdravie:

Vnímať zdravie a pohybovú aktivitu ako jeho nevyhnutnú súčasť pri formovaní vlastného zdravého životného štýlu a jeho uplatňovaní v každodennom živote. Formovať osobnú zodpovednosť za vlastné zdravie.

Cieľ zameraný na motoriku:

Mať osvojené elementárne pohybové zručnosti a vytvorené pohybové návyky súvisiace so základnými lokomóciami, mať optimálne primerane veku rozvinuté pohybové schopnosti, preukazovať elementárne vedomosti a poznatky z telesnej výchovy a športu pri realizácii pohybových činností.

Cieľ zameraný na postoje:

Prejavovať záujem o pohybové činnosti, prezentovať pozitívny vzťah k ich pravidelnej realizácii, aplikovať ich v každodennom živote.

3. Obsah predmetu

Dotácia: 3h/týždeň (2 h štátny + 1 h školský)

Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard
<p>1. Základné lokomócie a nelokomočné pohybové zručnosti</p>	<p>základné atletické disciplíny- beh, skok, hod</p> <p>základné cvičenia z akrobacie a poradové cvičenia</p> <p>cvičenia v rôznych obmenách</p> <p>poradové cvičenia</p> <p>gymnastické zručnosti v hrách, súťažiach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Správne pomenovať základné lokomócie, základné nelokomočné pohyby, základné atletické disciplíny, základné cvičenia z akrobacie a poradové cvičenia realizované vo výučbe. • Ukázať správne technické predvedenie základných lokomócií i základných akrobatických cvičení v rôznych obmenách. • Uplatniť základné lokomócie, poradové cvičenia i gymnastické zručnosti v hrách, súťažiach a iných pohybových činnostiach.
<p>2. Manipulačné, pohybové a prípravné športové hry</p>	<p>základné herné činnosti jednotlivca v MH, PH, PŠH</p> <p>poznatky o zásadách kultúrneho správania sa na športových podujatiach</p> <p>zásady bezpečnosti a hygieny pri hrách.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomenovať základné herné činnosti jednotlivca. Vymenovať názvy hier realizovaných vo výučbe. • Aplikovať v hre dohodnuté pravidlá a rešpektovať ich. • Ukázať a uplatniť správnu techniku manipulácie s náčiním. • Ukázať a uplatniť správnu techniku herných činností jednotlivca v hrách realizovaných vo výučbe. • Využiť naučené zručnosti z hier v rôznom

		prostredí (telocvičňa, príroda, voda) a aplikovať ich aj v bežnom živote (vo voľnom čase).
3. Kreatívne a estetické pohybové činnosti	<p>pohybové výrazové prostriedky tvorivej dramatiky, rytmiky, tanca,</p> <p>správna technika jednoduchých cvičení, pohybov i nadväzovaných pohybových motívov tanca, rytmiky a tvorivej dramatiky</p> <p>správne držanie tela, polohy tela a jeho častí, pohyby tela a jeho častí</p> <p>v kontexte so slovným alebo hudobným podnetom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Správne pomenovať základné gymnastické cvičenia, tanečné kroky a činnosti realizované vo výučbe. • Ukázať správne technické predvedenie rytmických cvičení, tanečných krokov, motívov v rôznych obmenách realizovaných vo výučbe. • Zladiť pohyby, chôdzu, skoky a beh s rytmom navodeným potleskom, zvukovým signálom, hudbou. • Uplatniť prvky rytmiky a tanca v hudobno – pohybových, tanečných a dramatických hrách, no i pri iných pohybových činnostiach.
4. Psychomotorické cvičenia a hry	<p>Základné poznatky o ľudskom tele (časti tela, vnútorné orgány) pri pohybovej činnosti</p> <p>správne držanie tela, polohy tela a jeho častí, pohyby tela</p> <p>zásady bezpečnosti, hygieny a psychohygieny pre zdravie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Správne pomenovať základné polohy tela, druhy realizovaných cvičení z oblasti psychomotoriky. • Ukázať správne základné polohy tela a primerane svojim schopnostiam vykonávať psychomotorické cvičenia v rôznych obmenách. • Uplatniť prvky psychomotoriky a psychomotorických hier a prežívať pocity radosti z pohybu a hry.

		<ul style="list-style-type: none"> • Uviesť jednoduché testy na posudzovanie svojej flexibility, držania tela, dýchania.
5. Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti	<p>turistika a pohyb v letnej prírode</p> <p>pohyb v zimnej prírode – aktivity a hry so sánkami, klzákmi, hry so snehom a na snehu,</p> <p>bicyklovanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Správne pomenovať základné pohybové činnosti vo výučbe realizovaných druhov sezónnych pohybových aktivít. • Ukázať správne technické predvedenie elementárnych pohybových zručností vo výučbe realizovaných sezónnych pohybových činností v rôznych obmenách. • Uplatniť prvky sezónnych pohybových činností v hrách, súťažiach ap. v škole i vo voľnom čase.

Predmetové kompetencie a ich väzba vzdelávania predmetu telesná výchova na jednotlivé vzdelávacie oblasti

Vzdelávacia oblasť	Témy	Osvojenie kompetencie –Žiak
Jazyk a komunikácia	1.-5.	-používanie správnych pojmov -vhodná komunikácia pri šport. činnostiach
Matematika a práca s informáciami	1.-5.	-narábanie s číselnými hodnotami v praxi
Príroda a spoločnosť	5.	-precvičovanie poznatkov prírodovedy počas turistických vychádzok v rôznych ročných obdobiach -lyžiarsky výcvik -plavecký výcvik -korčuľovanie
Človek a hodnoty	3.	-drobné pohybové hry/EV/
Umenie a kultúra	3.-4.	-práca s rytmom, prvky ľudového tanca -veku primeraný rozvoj dramatických schopností a zručností
	Prierezové témy	
Dopravná výchova		-precvičovať si získané základné vedomosti zamerané na bezpečné správanie v rôznych dopravných

		situáciách pri pobyte mimo školy
Enviromentálna výchova		-pri pobyte v prírode si uvedomovať jej hodnoty a dôležitosť ochrany
Osobnostný a sociálny rozvoj		-vážiť si seba i svojich spolužiakov, spolupracovať, pomáhať si pri šport. činnostiach
Ochrana života a zdravia		-uvedomiť si dôležitosť pohybu ako súčasti starostlivosti o zdravie
Multikultúrna výchova		-poznávanie rôznych druhov tancov pochádzajúcich z rôznych častí sveta
Tvorba projektov a prezentačné zručnosti		prezentácia seba samého na súťažiach a vystúpeniach

4. Požiadavky na výstup

Témy	Komunikačné	Občianske	Kultúrne	Sociálne a interpersonálne	Existenciálne	K učeniu
	aktívne a so záujmom počúva	posudzuje svoje reálne fyzické a duševné možnosti	rozumie obsahom a významom slov a slovných spojení	akceptuje druhých ľudí takých, akí sú	používať informácie a pracovať s nimi	pozná proces učenia, jeho fázy
	je schopný aktívne a zrozumiteľne sa vyjadrovať – s prihliadnutím na komunikačnú situáciu	odhaduje dôsledky vlastného správania a konania v najrozličnejších situáciách	pozná rozdiely medzi folklórom a súčasnou hudobnou produkciou	je platným členom v tímovej práci	riešiť problémy	motivuje sa pre ďalšie učenie
	vníma dôležitosť neverbálneho spôsobu komunikácie	má pozitívny vzťah k svojmu zdraviu	rešpektuje individuálny hudobný vkus	podporuje tímovú snahu	vytvára si vlastný názor	je schopný poznať a pochopiť svoje myšlienkové postupy
	sústreďuje svoju nerozptýlenú pozornosť na toho, kto hovorí	má pozitívny vzťah k sebe aj k iným	všíma si kultúrne prejavy iných národov, národností, etník	dôveruje a je empatický/á vo vzťahu k druhým	dokáže formulovať a klásť otázky	doplňa si vedomosti a rozvíja zručnosti, prepája ich s poznaným, systematizuje ich a využíva pre svoj ďalší rozvoj a reálny život
	udržiava s hovoriacim očný kontakt	háji svoje práva aj práva iných	rozumie poznaniu, že svet je svetom mnohých kultúr a	je schopný/á spolupracovať na spoločnej úlohe, činnosti		kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje

			rešpektuje ho			si svoje rozvojové možnosti
	neskáče do reči	v tímovej práci uplatňuje svoje individuálne schopnosti, vedomosti a zručnosti, spolupracuje	iné kultúry a ich umenie považuje za rovnocenné a inšpirujúce	vníma človeka ako súčasť prírody		

5. Metódy a formy práce

K základným metódam teoretického vzdelávania patria:

- opis a vysvetlenie cvičenia, správania a ich opakovanie,
- demonštrácia cvičenia, správania s určením úloh na pozorovanie,
- upozornenie na chyby, nedostatky a ich príčiny s poukázaním na spôsoby ich odstraňovania,
- zadávanie problémových úloh,
- zadávanie domácich cvičení,
- beseda, diskusia so žiakmi orientovaná na rozbor pohybovej činnosti a správania,
- hodnotenie dosiahnutých výsledkov a vytyčovanie ďalších úloh a cieľov.

K základným metódam osvojovania poznatkov žiakmi patria:

- pozorovanie ukážky a vytváranie predstavy o nej,
- opakovanie opisu a vysvetlenia formou vonkajšej, neskôr aj vnútornej reči,
- cieľavedomé sledovanie praktickej činnosti /iných i svojej/ a porovnávanie sledovaného,
- samostatné riešenie úloh učebnej a výchovnej činnosti,
- uvedomenie si nedostatkov a ich odstraňovanie v praktickej činnosti,
- uplatňovanie osvojených vedomostí v pohybovej činnosti, v správaní a pri sebakontrolle v štandardných, postupne v zmenených podmienkach a pri cvičení doma.

V procese telovýchovného teoretického vzdelávania žiakov je potrebné vždy spájať slovné pôsobenie s praktickou činnosťou, názornou ukážkou a pod.

6. Učebné zdroje

- Sivák a kol.: Metodická príručka k TV na I. stupni,
- UO pre I. st. ZŠ
- odborné a športové časopisy
- náučné slovníky
- internetové stránky,
- didaktické prostriedky – magnetofón, diaprojektor.

7. Hodnotenie predmetu

Žiaci sú hodnotení slovne. Hodnotenie žiaka musí byť komplexné, založené na princípe individuálneho prístupu k osobnosti žiaka. Hlavným kritériom hodnotenia je individuálne zlepšenie v pohybových zručnostiach, vedomostiach, psychomotorických schopnostiach, v snahe o lepšie výkony. V smere k žiakovi by malo prevládať pozitívne hodnotenie, motivujúce k podávaniu lepších výkonov, aby šport a pohyb sa stal neoddeliteľnou súčasťou života.

Kritéria a stratégie hodnotenia: Metodický pokyn MŠ SR č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy s platnosťou od 1.5.2011.

Učebný plán pre primárne vzdelávanie

4. ročník

Vzdelávacia oblasť	Vyučovaci predmet	Počet hodín ŠVP	Počet hodín ŠkVP	Spolu
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	7		7
	Anglický jazyk	3		3
Matematika a práca s informáciami	matematika	4		4
	Informatika	1		1
Človek a príroda	Prvouka			
	Prírodoveda	2		2
Človek a spoločnosť	Vlastiveda	2		2
Človek a hodnoty	etická výchova / náboženská výchova	1		1
Umenie a kultúra	výtvarná výchova	1		1
	hudobná výchova	1		1
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	2	1	3
Človek a svet práce	pracovné vyučovanie	1		1
Spolu		25	1	26

Jazyk a komunikácia – slovenský jazyk a literatúra

4. ročník ZŠ - 7 hodín týždenne (7 hodín týždenne ŠVP) / 231 hodín ročne

Vzdelávací štandard v učebnom predmete slovenský jazyk a literatúra na primárnom stupni vzdelávania je pedagogický dokument, ktorý stanovuje nielen výkon a obsah, ale umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky a cieľov predmetu, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Predstavuje ucelený systém kognitívne odstupňovaných výkonov – učebných požiadaviek. Tieto základné požiadavky môže učiteľ bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa zložiek predmetu (jazyková a slohová zložka, čítanie a literárna výchova). Učiteľ môže tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard v učebnom predmete slovenský jazyk a literatúra na primárnom stupni je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom len hotové poznatky, ale aby im vytváral primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí, spôsobilostí a zručností.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Učebný predmet slovenský jazyk a literatúra má vo vzdelávaní nezastupiteľné miesto. Je základným prostriedkom pre nadobúdanie kultúrnej gramotnosti žiaka, jeho kľúčových kompetencií. Umožňuje porozumenie a osvojenie si poznatkov vo všetkých vzdelávacích oblastiach. Z tohto dôvodu má v systéme primárneho vzdelávania kľúčové, centrálné postavenie. Spôsobilosti, ktoré žiak v rámci tohto učebného predmetu nadobudne, majú zásadný vplyv na jeho vzdelávanie aj v ďalších vzdelávacích oblastiach, učebných predmetoch. Kvalita spôsobilostí používať materinský jazyk zásadne ovplyvňuje aj komunikáciu žiaka s jeho okolím, vytváranie vzťahov s inými ľuďmi a formuje zaradenie žiaka do spoločnosti. Cieľom výučby slovenského jazyka na primárnom stupni vzdelávania je naučiť spisovný jazyk na takej úrovni, aby ho žiaci vedeli používať v praktickom živote. Používanie jazyka vnímame ako komplexné využívanie všetkých komunikačných zručností – rozprávania, písania, čítania a počúvania.

4. ročník

Vo štvrtom ročníku sa systematizuje učivo z jazykového systému. K ohybným slovným druhom sa postupne pridávajú neohybné slovné druhy. Žiaci si osvojujú ďalšie pravidlá slovenského pravopisu. V priebehu celého školského roka intenzívne pracujú s textami, zameriavajú sa na porozumenie ich obsahu a pomenovanie ich základných vlastností. Zvyšujú sa požiadavky na kvalitu vytvorených textov v hovorenej aj písanej podobe. Pre jednotlivé zložky učebného predmetu slovenský jazyk a literatúra formulujeme nasledovné špecifiká:

Jazyková a slohová zložka – rozširovanie poznatkov o jazykovom systéme, slovných druhoch. V slohu sa zameriame na zautomatizovanie používania pravopisných pravidiel v písomnom prejave žiakov. Zdokonaľujeme u žiakov spôsobilosti vedieť ústne prezentovať výsledky svojej práce, rozprávať podľa zadania, predlohy a samostatne tvoriť písomne texty.

Čítanie a literárna výchova – u žiakov sa zameriame na zdokonaľovanie techniky čítania, osvojenie si významu ďalších určených literárnych pojmov, na estetické vnímanie literárneho

diela a obsahovú analýzu textu na primeranej úrovni. Pri čítaní s porozumením žiaci identifikujú informácie uvedené v texte priamo aj nepriamo a formulujú otázky k týmto informáciám.

Pre jednotlivé zložky učebného predmetu *slovenský jazyk a literatúra* formulujeme nasledovné špecifiká:

Rozprávanie: žiaci disponujú spôsobilosťou samostatne rozprávať a rozprávať podľa predlohy. Ústne prezentujú výsledky svojej práce pri riešení rôznych úloh. Odpovedajú na otázky zamerané na prezentované informácie.

Počúvanie: žiaci sa zdokonaľujú v spôsobilosti počúvať partnera v rámci komunikácie. Nadobúdajú skúsenosti pri počúvaní spolužiakov pri ich prezentáciách, vedia formulovať otázky k prezentovanému textu. Snažia sa porozumieť inštrukcii učiteľa pri riešení úlohy a vedia si vyžiadať chýbajúce informácie. Formulujú inštrukcie k práci so spolužiakom, pri skupinovej práci.

Čítanie: žiaci sa zdokonaľujú v technike čítania, predovšetkým v porozumení čítaného textu a v technike čítania so správnou intonáciou a dôrazom na prednes. Vedia porozumieť informáciám, ktoré sú v texte uvedené priamo aj nepriamo podľa otázky formulovanej učiteľom.

Písanie: žiaci čitateľne prepisujú a odpisujú text. Samostatne píšu texty podľa zadania učiteľa.

Jazyková a slohová zložka

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vytvárať nové slová s rôznymi predponami,
- uplatniť pravopis predpôn,
- identifikovať slabičné a neslabičné predpony,
- rozlíšiť význam slov utvorených z rôznych predpôn,
- používať slová s predponami v texte,

- uplatniť pravopis vybraných a odvodených slov, ktoré rovnako alebo podobne znejú, ale majú odlišný význam aj pravopis (napr. byť – biť, vyť – viť, výr – vír),
- uplatniť pravopis geografických názvov s *i/í* a *y/ý* po obojakej spoluhláske,

- rozdeľovať hlásky na párové znelé, párové neznelé, nepárové znelé,
- uplatniť výslovnosť a pravopis znelých párových spoluhlások na konci slov a neznelých spoluhlások na konci slov,
- uplatniť výslovnosť a pravopis spodobovaných spoluhlások vo vnútri slova,
- uplatniť výslovnosť a pravopis spodobovaných spoluhlások na hranici slov,
- uplatniť pravopis a výslovnosť spoluhlásky *v*,

- vysvetliť pojem priama reč,
- rozoznať priamu reč v hovorenom prejave,
- na základe úvodzoviek a úvodzacej vety

Obsahový štandard:

tvorenie slov predponami
pravopis a výslovnosť predponových odvodenín

pravopis ďalších vybraných slov
geografické názvy s *i/í* a *y/ý* po obojakej spoluhláske

delenie hlások na znelé a neznelé
spodobovanie na konci slova,
uprostred slova, na hranici slov
pravopis a správna výslovnosť
spoluhlások na konci slov, na
morfematickom švíku, hranici slov
pravidlá pravopisu a výslovnosť
spoluhlásky *v*

priama reč
uvádzacia veta, úvodzovky

identifikovať priamu reč v texte,

- rozlíšiť uvádzaciu vetu od priamej reči,

- rozdeliť slovné druhy na ohybné a neohybné,
- rozlíšiť všeobecné a vlastné podstatné mená,
- uplatniť pravopis v názvoch štátov a v pomenovaniach príslušníkov národov,
- určiť gramatické kategórie podstatných mien,
- určiť mužský, ženský a stredný rod podstatných mien,
- určiť jednotné a množné číslo podstatných mien,
- vymenovať pádové otázky a latinské názvy pádov,
- skloňovať podstatné mená podľa jednotlivých pádov,
- určiť a vytvoriť základný tvar podstatného mena,
- použiť tvary podstatných mien vo vetách a v texte,
- určiť rod, číslo a pád prídavných mien,
- určiť základný tvar prídavného mena,
- určiť zhodu podstatného a prídavného mena v rode, čísle a páde,
- identifikovať zámená v texte,
- rozoznať druhy zámen (osobné a privlastňovacie),

používať zámená v ústnej aj písomnej komunikácii,

- identifikovať základné a radové číslovky v texte,
- správne skloňovať číslovky,
- uplatniť pravopis čísloviek,
- určiť v texte základný tvar slovesa – neurčitok,
- určiť gramatické kategórie slovies (osobu, číslo a čas),
- správne časovať slovesá,
- správne časovať sloveso byť vo všetkých slovesných časoch,

- charakterizovať neohybné slovné druhy,
- vymenovať neohybné slovné druhy,
- určiť funkciu neohybných slovných druhov vo vete,
- identifikovať neohybné slovné druhy v texte,
- vyhľadať príslovky v texte na základe otázok: kde? kedy? a ako?,
- identifikovať predložky v texte,
- uplatniť správnu výslovnosť a pravopis predložiek s/so, z/zo, k/ku v spojení s osobnými zámenami,
- identifikovať spojky v texte,
- vymenovať spojky, ktoré sa v reči najčastejšie vyskytujú,
- rozoznať v texte častice a citoslovčia,
- určiť funkciu častíc a citoslovciac,
- vymenovať najfrekventovanejšie výrazy súhlasu,

nesúhlasu, istoty, pochybnosti (áno/nie, hádam, asi, možno...),

- používať častice a citoslovčia v ústnej a písomnej komunikácii,

ohybné a neohybné slovné druhy
podstatné mená - vlastné a
všeobecné
vlastné podstatné mená – názvy
štátov a príslušníkov národov
gramatické kategórie podstatných
mien (rod, číslo, pád)
rod podstatných mien
číslo podstatných mien
pád podstatných mien
základný tvar podstatného mena
prídavné mená (rod, číslo, pád)
základný tvar prídavného mena
zhoda podstatného a prídavného
mena v rode, čísle a páde
zámená
druhy zámen (osobné,
privlastňovacie)

číslovky: základné a radové
slovesá
gramatické kategórie slovies
časovanie slovies

neohybné slovné druhy
príslovky, predložky, spojky, častice,
citoslovčia
funkcia neohybných slovných druhov
vo vete
príslovky
predložky
pravopis predložiek a ich správna
výslovnosť
spojky
najfrekventovanejšie spojky (a, ale,
keď, aby, že ...)
častice a citoslovčia

- vysvetliť pojem umelecký a vecný text,
- prakticky rozoznať umelecký a vecný text,
- vysvetliť pojem kľúčové slová,
- identifikovať kľúčové slová v umeleckom a vecnom texte,
- porozprávať prostredníctvom kľúčových slov krátky príbeh,
- napísať osnovu,
- zreprodukovať text podľa napísanej osnovy,
- napísať krátky umelecký text,
- napísať krátky vecný text,

umelecký a vecný text
 kľúčové slová
 osnova v umeleckom a
 náučnom texte (písomne)
 tvorivé písanie

- vysvetliť pojem diskusia,
- diskutovať na určitú tému vybratú učiteľom/žiakom,
- vysloviť a obhájiť si vlastný názor v diskusii,
- dodržiavať pravidlá spoločenského správania počas diskusie,
- primerane riešiť umelo vytvorenú konfliktnú situáciu,
- prejaviť vlastný názor primeraným spôsobom a primeranými jazykovými prostriedkami na konfliktnú situáciu,
- poznať niektoré stratégie riešenia konfliktu,

diskusia
 názor

- opísať podľa predlohy osobu,
- vymenovať charakteristické črty opisovanej osoby: vonkajšie,

opis osoby (ústne, písomne)

vnútorné (charakterové),

- opísať osobu podľa živého modelu (spolužiaka, učiteľa),
- v opise použiť jednoduché vety, súvetia a prirovnania,

- vysvetliť pojem interview,
- písomne koncipovať jednoduché otázky a odpovede ako koncept

interview (cielený rozhovor)

k interview,

- zrealizovať so spolužiakmi interview o aktuálnej udalosti,

- zreprodukovať ústne a písomne kratší prečítaný text,
- dodržiavať časovú postupnosť deja,
- napísať dejovú postupnosť rozprávania,
- písomne priradiť správne nadpisy k dejovej osnove,

reprodukcia rozprávania
 časová postupnosť deja

- vlastnými slovami charakterizovať plagát,
- rozlíšiť, na aké účely sa plagát používa,
- vytvoriť jednoduchý plagát k aktuálnej udalosti.

plagát

Čítanie a literárna výchova

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- čítať náučný text s porozumením,
- identifikovať informácie uvedené priamo v texte,
- tvoriť otázky k informáciám uvedeným priamo v texte,

- identifikovať informácie uvedené v texte nepriamo,
- tvoriť otázky k informáciám uvedeným v texte nepriamo,
- identifikovať v texte diagramy a grafy,
- prečítať diagramy a grafy v náučnom texte,
- určovať podľa diagramu alebo grafu pomerné zastúpenie jednotlivých položiek,
- v texte navzájom odlíšiť umeleckú a náučnú literatúru,
- čítať umelecký text samostatne, s dôrazom na správnu výslovnosť, dikciu, artikuláciu,
- naspamäť zarecitovať jednu/viac básní,
- predniesť kratšie prozaické dielo,
- charakterizovať divadlo, divadelnú hru,
- účinkovať v divadelnej hre, ktorú nacvičí učiteľ so žiakmi v triede, v škole,
- dbať na výrazný prednes priamej reči v dramatických textoch,
- poznať spoločenské pravidlá správania sa v divadle,

- charakterizovať pojmy rozhlas, televízia, film, kino a vzájomne ich odlíšiť,
- poznať názvy detských literárnych diel (rozprávok), ktoré boli sfilmované,
- rozprávať obsah detského filmu, ktorý žiakov najviac upútal,

- vymenovať hlavné postavy z detského filmu,
- opísať vzťahy medzi filmovými postavami,
- poznať spoločenské pravidlá správania sa v kine,

- vysvetliť pojem dialóg, poznať koľko osôb na ňom participuje,
- identifikovať dialóg v texte a prečítať ho s porozumením,
- zrealizovať dialóg so spolužiakom, použiť primeranú gestikuláciu, mimiku,

Obsahový štandard:

náučná literatúra

diagramy a grafy
umelecká literatúra
divadlo, divadelná hra

rozhlas, televízia, film, kino
prepojenie literatúry s filmovou, televíznou a divadelnou tvorbou

dialóg
mimojazykové prostriedky (gestikulácia, mimika)

☐ vysvetliť pojem kapitola, ☐ rozoznať v knihe kapitoly, ☐ vysvetliť pojem bájka, ☐ vyhľadať bájky z rôznych zdrojov (kníh, internetu), ☐ čítať bájku so zameraním na výrazný prednes priamej reči, ☐ pokúsiť sa o dramatizáciu bájky, ☐ vlastnými slovami hovoriť ponaučenie vyplývajúce z bájky, ☐ poznať mená autorov bajok slovenskej a svetovej literatúry,	kapitola bájka bájka v svetovej literatúre (Ezop) bájka v slovenskej literatúre (J. Záborský)
☐ vysvetliť pojem komiks, ☐ čítať komiks so zameraním na dejovú postupnosť, ☐ zoradiť obrázky podľa dejovej postupnosti, ☐ nakresliť samostatne alebo za pomoci spolužiakov krátky komiks a napísať k nemu výstižný text, ☐ charakterizovať vlastnými slovami pojmové mapy,	komiks dejová postupnosť v komikse (text umiestnený v bublinách, uprostred textu, na okrajovej časti obrázku) pojmové mapy
☐ samostatne porozprávať o danej téme prostredníctvom pojmovej mapy, ☐ tvoriť v skupine pojmové mapy výberom z ponuky slov, slovných spojení.	

Kritériá kontroly a hodnotenia diktátov:

Počet a zameranie kontrolných diktátov v 4. ročníku ZŠ:

počet: 10

Zameranie:

1. Opakovanie učiva z 3. ročníka ZŠ
2. Vybrané slová po b, m
3. Vybrané slová po p, r
4. Vybrané slová po s, v, z
5. Spodobovanie
6. Opakovanie učiva za 1. polrok
7. Vlastné podstatné mená
8. Ohybné slovné druhy
9. Neohybné slovné druhy
10. Opakovanie učiva zo 4. ročníka ZŠ

Stupnica hodnotenia kontrolných diktátov:

0 – 1 chyba = 1

2 – 4 chyby = 2

5 – 7 chýb = 3

8 – 10 chýb = 4

11 a viac chýb = 5

Rovnaké chyby v tom istom slove sa pokladajú za jednu chybu, napríklad rýchly chlapec mal rýchly krok – (1 chyba).

Rozsah kontrolných diktátov v jednotlivých ročníkoch:

1. ročník 10 – 15 plnovýznamových slov
2. ročník 20 – 30 plnovýznamových slov

Jazyk a komunikácia – anglický jazyk

4. ročník ZŠ - 3 hodiny týždenne (3 hodiny ŠVP) / 99 hodín ročne

Vzdelávací štandard z anglického jazyka pre primárne vzdelávanie svojou štruktúrou, obsahom aj rozsahom korešponduje s pôvodným vzdelávacím programom z roku 2011. Zahŕňa výkonový a obsahový štandard, ktorý je východiskom školského vzdelávacieho programu pre príslušný vyučovací predmet a daný stupeň vzdelávania. Vzdelávací štandard zároveň obsahuje odporúčané časti, ktoré dotvárajú plastický obraz o používaní a ovládaní jazyka na príslušnej úrovni. Úpravy pôvodného dokumentu spočívali v doplnení charakteristiky predmetu a cieľov, precizovaní jednotlivých častí obsahového štandardu a citátov podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. Aktualizovali sa niektoré pojmy, napr. *spôsobilosti* v obsahovom štandarde sú označené ako kompetencie.

Požiadavky z výkonového štandardu môžu učitelia konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh a otázok. K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú kompetencie a funkcie jazyka ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Kompetencie a funkcie jazyka sú základom vymedzeného učebného obsahu, to však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Vzdelávací štandard predstavuje rámec pre rozvoj komunikačných jazykových činností a stratégií a ich realizáciu v rôznych komunikačných kontextoch. Zároveň poskytuje priestor na vytváranie množstva komunikačných situácií a podporuje činnostne zameraný prístup. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať. Vzdelávací štandard je programom rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

1 Charakteristika predmetu

Vyučovací predmet anglický jazyk patrí medzi všeobecno-vzdelávacie predmety a spoločne s vyučovacím predmetom slovenský jazyk a literatúra, resp. jazyk národnostnej menšiny a literatúra vytvára vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia.

Vzhľadom na široké využitie cudzích jazykov v súkromnej a profesijnej oblasti života, či už pri ďalšom štúdiu, cestovaní, spoznávaní kultúr aj práci, sa dôraz pri vyučovaní cudzích jazykov kladie na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu a Anglický jazyk – primárne vzdelávanie

Činnostne zameraný prístup. Komunikácia v cudzích jazykoch je podľa Európskeho referenčného rámca (ES, 2007, s. 5) založená na schopnosti porozumieť, vyjadrovať myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí podľa želaní a potrieb jednotlivca.

Výučba anglického jazyka smeruje k dosiahnutiu komunikačnej úrovne A1.1+ podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (SERR) na konci primárneho vzdelávania. Kompletnú komunikačnú úroveň A1 žiaci dosiahnu na konci 5. ročníka ZŠ. Označenie úrovne A1 je používateľ základného jazyka.

Charakteristika ovládania anglického jazyka na úrovni A1 podľa SERR je nasledujúca: Rozumie známym každodenným výrazom a najzákladnejším slovným spojeniam, ktorých účelom je uspokojenie konkrétnych potrieb, a tieto výrazy a slovné spojenia dokáže používať. Dokáže predstaviť seba aj iných a dokáže klásť a odpovedať na otázky o osobných údajoch, ako napríklad kde žije, o ľuďoch, ktorých pozná, a o veciach, ktoré vlastní. Dokáže sa dohovoriť jednoduchým spôsobom za predpokladu, že partner v komunikácii rozpráva pomaly a jasne a je pripravený mu pomôcť (SERR, 2013, s. 26).

2 Ciele predmetu

Všeobecné ciele vyučovacieho predmetu anglický jazyk vychádzajú z modelu všeobecných kompetencií a komunikačných jazykových kompetencií, ako ich uvádza Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (ŠPÚ, 2013). Pri formulácii cieľov vyučovacieho predmetu sa zdôrazňuje činnostne zameraný prístup - na splnenie komunikačných úloh sa žiaci musia zapájať do komunikačných činností a ovládať komunikačné stratégie.

Cieľom vyučovacieho predmetu anglický jazyk je umožniť žiakom:

- efektívne používať všeobecné kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností,
- využívať komunikačné jazykové kompetencie, aby sa realizoval komunikačný zámer vymedzeným spôsobom,
- v receptívnych jazykových činnostiach a stratégiách (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) spracovať hovorený alebo napísaný text ako poslucháč alebo čitateľ,
- v produktívnych a interaktívnych jazykových činnostiach a stratégiách (ústny prejav, písomný prejav) vytvoriť ústny alebo písomný text,
- používať hovorené a písané texty v komunikačných situáciách na konkrétne funkčné ciele.

3 Špecifiká vyučovania cudzích jazykov v primárnom vzdelávaní

Dôležitou úlohou primárneho vzdelávania v oblasti cudzích jazykov je podpora rozvoja osobnosti dieťaťa. Vytvárajú sa základy pre ďalšie vzdelávanie, rozvíja sa schopnosť žiakov porozumieť vlastnej a cudzej kultúre. Osvojenie si cudzieho jazyka má veľký význam. Prostredníctvom cudzieho jazyka sa žiaci oboznámia so zvyklosťami, spôsobom správania sa ľudí v rôznych krajinách. Znalosti cudzích jazykov vytvárajú podmienky pre nezaujatú otvorenosť pre svet.

Východiskom pre výber vyučovacích metód je skutočnosť, že žiaci mladšieho školského veku nadobúdajú komunikačné kompetencie špecifickými formami učenia sa. Základný princíp vyučovania cudzích jazykov v primárnom vzdelávaní spočíva v podpore radosti žiakov z učenia sa cudzieho jazyka, využívaní vysokej miery zvedavosti detí, ich túžby skúmať a objavovať. Pri výučbe cudzieho jazyka je dôležité rešpektovať možnosti a schopnosti detí. Predovšetkým je potrebné upriamiť pozornosť na stav a úroveň vývinu poznávacích schopností a osobnostných charakteristík detí v mladšom školskom veku.

Je nevyhnutné zabezpečiť podmienky vyučovania cudzieho jazyka tak, aby sa u žiakov podporovala a rozvíjala:

- motivácia – učenie sa, získavanie a osvojovanie nových poznatkov a informácií, aktívna spolupráca na činnostiach v triede, tvorivosť, flexibilita,
- záujmy – záujem o školu, učenie, predmet cudzí jazyk a ostatné vyučovacie predmety,
- osobnostné vlastnosti a prejavy – zodpovednosť, kooperatívnosť, empatia, vôľové a sebaregulačné vlastnosti, emocionálna stabilita, rozvíjanie sebavedomia a pozitívnych postojov,

všeobecné rozumové schopnosti – rozvoj foriem myslenia (názorné, logické, abstraktné, kritické), posilňovanie psychických funkcií (*vnímanie* prostredníctvom rôznych zmyslov, *zámerná pozornosť*, vizuálna, auditívna, kinestetická *pamäť*, *reč*).

Proces učenia sa cudzieho jazyka u žiakov v primárnom vzdelávaní sa opiera o činnosť žiakov a ich zmyslové vnímanie, ktoré sú základom pre pamäťové a verbálne učenie sa. Zapájanie viacerých zmyslových vnemov pri osvojovaní si učiva podporuje kvalitnejší proces zapamätávania a dlhodobejšie uchovanie vedomostí a zručností. Učenie má názorno-činnostný charakter a využíva názorné učebné pomôcky s možnosťou variabilných aktivít.

Nasledujúce metodicko-didaktické princípy majú význam pre efektívne vyučovanie cudzieho jazyka na prvom stupni základnej školy:

- vyučovanie orientované na žiaka,
- činnostný charakter vyučovania,
- rešpektovanie individuálnych osobitostí žiakov,
- pozitívna motivácia,
- názornosť a primeranosť veku,
- časté striedanie organizačných foriem práce v rámci vyučovacej hodiny,
- systematické opakovanie,
- tolerovanie chyby ako prirodzenej súčasť učenia sa jazyka,
- rozvíjanie komunikačnej kompetencie ako produktu vyučovania, nie domácej prípravy.

4 Kompetencie

„Používatelia jazyka a učiaci sa jazyk využívajú mnoho kompetencií, ktoré získali vďaka svojim predchádzajúcim skúsenostiam a ktoré môžu aktivovať tak, aby mohli plniť vzdelávacie úlohy a aktivity v komunikačných situáciách, v ktorých sa nachádzajú. Kompetencie sú súhrnom vedomostí, zručností a vlastností, ktoré umožňujú jednotlivcovi konať“ (SERR, 2013, s. 12, 103).

4.1 Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie sú tie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk. Zahŕňajú široké spektrum spôsobilostí, ktoré sa týkajú napríklad sebauvedomenia, procesu učenia sa a pod., a sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností (SERR, 2013, s. 12).

Žiak dokáže:

- osvojiť si efektívne stratégie učenia, ktoré vedú k pochopeniu potreby vzdelávania sa v cudzom jazyku,
- sústrediť sa na prijímanie informácií,
- používať získané vedomosti a spôsobilosti.

4.2 Komunikačné jazykové kompetencie

Komunikačné jazykové kompetencie umožňujú žiakovi konať s použitím konkrétnych gramatických prostriedkov (SERR, 2013, s. 12).

Žiak dokáže:

- používať známe každodenné výrazy, najzákladnejšie slovné spojenia a jednoduché vety a rozumieť im,

- predstaviť seba a iných,
- porozumieť jednoduchým otázkam a odpovedať na ne,
- jednoducho opísať seba, svoju rodinu a kamarátov,
- dohovoriť sa jednoduchým spôsobom s využívaním prevažne verbálnych, ale aj neverbálnych komunikačných prostriedkov v kontexte každodennej komunikácie a vyjadrenia svojich osobných záujmov.

4.3 Jazykové kompetencie

Žiak dokáže:

- používať iba najzákladnejší rozsah jednoduchých slov a výrazov týkajúcich sa jeho osoby a záujmov,
- používať základný repertoár slovnej zásoby, izolovaných slov a slovných spojení,
- ovládať výslovnosť obmedzeného repertoáru naučenej slovnej zásoby,
- odpísať známe slová, krátke slovné spojenia a vety,
- vyhláskovať svoje meno, adresu.

4.4 Sociolingválne kompetencie

Žiak dokáže:

- nadviazať základnú spoločenskú komunikáciu,
- pozdraviť sa, rozlúčiť sa, predstaviť sa, poďakovať sa, atď.

4.5 Pragmatické kompetencie

Žiak dokáže:

- spájať písmená,
- spájať slová pomocou spojovacích výrazov, napr. „a“, „alebo“.

5 Výkonový štandard - komunikačné jazykové činnosti a stratégie

Výkonový štandard určuje požiadavky na komunikačné jazykové činnosti a stratégie: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením, písomný prejav a ústny prejav, ktoré má žiak dosiahnuť na konci príslušného ročníka. Navrhované delenie výkonových štandardov do ročníkov je iba odporúčané (nie povinné), pričom žiak musí na konci primárneho vzdelávania dosiahnuť úroveň A 1.1+.

Jazykové činnosti a stratégie sa rozvíjajú väčšinou integrovane, t. j. viaceré súčasne. Dôraz na konkrétne jazykové činnosti sa odvíja od komunikačnej situácie, v ktorej sa účastníci komunikácie nachádzajú.

Receptívne činnosti a stratégie

Rozvoj počúvania s porozumením sa pri vyučovaní cudzieho jazyka v primárnom stupni vzdelávania považuje za kľúčový.

Žiak počúva rôzne dialógy, texty, príbehy a pod. v anglickom jazyku, ktoré potom ako model imituje a používa v rozličných situáciách. Vnímanie a porozumenie zvukovej podoby jazyka je východiskom pre rozvoj ostatných komunikačných jazykových činností a stratégií. Osvojenie si zvukovej podoby jazyka predchádza osvojeniu si jeho písomnej podoby.

Počúvanie s porozumením – výkonový štandard

Žiak na konci štvrtého ročníka dokáže:

- identifikovať známe slová,
- identifikovať najzákladnejšie slovné spojenia a veľmi jednoduché vety týkajúce sa jeho osoby a oblasti jeho záujmov,
- porozumieť najzákladnejším slovným spojeniam a veľmi jednoduchým vetám, ktoré sa týkajú jeho osoby a oblasti jeho záujmov,
- porozumieť jednoduchým pokynom k práci na vyučovacej hodine,
- porozumieť jednoduchým pokynom ako sa orientovať,
- porozumieť jednoduchým otázkam na známe témy,
- porozumieť hlavnej myšlienke vypočutého jednoduchého textu za predpokladu, že je hovorený zreteľne, je starostlivo artikulovaný a porozumenie je podporené vizuálnymi podnetmi.

Čítanie s porozumením – výkonový štandard

Žiak na konci štvrtého ročníka dokáže:

- identifikovať hlásky,
- vyhľadať známe slová a základné slovné spojenia,
- porozumieť a zapamätať si jednoduché slová a vety na známe témy,
- prečítať a porozumieť jednoduchým pokynom k práci na vyučovacej hodine a jednoduchým orientačným pokynom,
- porozumieť hlavnej myšlienke jednoduchého textu na známu tému,
- prečítať a porozumieť veľmi krátkym jednoduchým textom, napr. na plagátoch, pohľadniciach.

Produktívne činnosti a stratégie

Ústny prejav – výkonový štandard

Žiak na konci štvrtého ročníka dokáže:

- pýtať sa jednoduché otázky z oblasti jeho každodenného života a osobných záujmov,
- odpovedať na jednoduché otázky z oblasti jeho každodenného života a osobných záujmov, napr. o sebe, o svojej rodine, o kamarátoch,
- porozumieť a riadiť sa krátkymi a jednoduchými pokynmi,
- používať čísla, základné číslovky, údaje o čase,
- porozumieť časovým údajom v rámci denného režimu, týždňa, mesiaca a roka,
- jednoduchým spôsobom opísať seba, svoj domov, školu, spolužiakov,
- dohovoriť sa jednoduchým spôsobom s partnerom v krátkom dialógu na známe témy.

Písomný prejav – výkonový štandard

Písanie sa začína nacvičovať pomocou aktivít, v ktorých žiak odpisuje alebo dopĺňa písmená, slová, neskôr krátke vety, pričom má k dispozícii správny vzor.

Žiak na konci štvrtého ročníka dokáže:

- správne napísať všetky písmená abecedy,
- správne odpísať slová, krátke vety,
- napísať vlastné meno, adresu, vek,
- napísať krátky pozdrav a pohľadnicu.

6 Prehľad kompetencií a funkcií jazyka pre úroveň A1 až B2

Kompetencie a funkcie jazyka stanovené pre úrovne A1 až B2 uvádza nasledujúca tabuľka (BEACCO, J.-C., BOUQUET, S., PORQUIER, R., 2004, s.63-66).

V rámci primárneho vzdelávania sa v cudzích jazykoch rozvíjajú **iba kompetencie a funkcie špecifikované v časti obsahový štandard**, v súlade s výkonovým štandardom v cudzom jazyku pre žiakov mladšieho školského veku.

Každá kompetencia v obsahovom štandarde sa člení na štyri komponenty, ktoré sú všetky súčasťou komunikačnej kompetencie a bez ktorých sa komunikácia nemôže uskutočňovať. V rámci obsahového štandardu jednotlivé kompetencie na seba nenadväzujú, môžu sa navzájom kombinovať a neustále vytvárať nové komunikačné kontexty.

Tabuľka uvádza prehľad kompetencií a funkcií stanovených pre úrovne A1 až B2.

Kompetencie a funkcie **relevantné pre primárne vzdelávanie** sú **zvýraznené**.

Kompetencie

1. Nadviazať kontakt v súlade s komunikačnou situáciou

2. Vypočuť si a podať informácie

3. Vybrať si z ponúkaných možností

4. Vyjadriť názor

5. Vyjadriť vôľu

6. Vyjadriť schopnosť

Vyjadriť schopnosť vykonať nejakú činnosť

7. Vyjadriť pocity

8. Vyjadriť očakávania a reagovať na ne

Funkcie

Upútať pozornosť

Pozdraviť

Odpovedať na pozdrav

Poďakovať sa a vyjadriť uznanie

Rozlúčiť sa

Informovať sa

Potvrdiť a trvať na niečom

Začleniť informáciu

Odpovedať na požiadavky

Identifikovať

Opísať

Potvrdiť/Odmietnuť

Opraviť

Vyjadriť názor

Vyjadriť súhlas

Vyjadriť nesúhlas

Vyjadriť presvedčenie

Vyjadriť vzdor

Protestovať

Vyjadriť stupne istoty

Vyjadriť želania

Vyjadriť plány

Vyjadriť vedomosti

Vyjadriť neznalosť

Vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie

Vyjadriť smútok, sklúčenosť

Vyjadriť súcíť

Vyjadriť fyzickú bolesť

Utešiť, podporiť, dodať odvalu

Vyjadriť nádej

Vyjadriť sklamanie

Vyjadriť strach, znepokojenie, úzkosť

Ubezpečiť

Vyjadriť úľavu

Vyjadriť spokojnosť

Vyjadriť nespokojnosť, poťažovať sa
Zistiť spokojnosť/nespokojnosť

9. Predstaviť záľuby a vkus

10. Reagovať vo vyhrotenej situácii

11. Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam

12. Reagovať na porušenie pravidiel alebo nesplnenie povinností

13. Reagovať na príbeh alebo udalosť

14. Dať ponuku a reagovať na ňu

15. Reagovať na niečo, čo sa má udiť v budúcnosti

16. Reagovať na niečo, čo sa udialo v minulosti

17. Reagovať pri prvom stretnutí

18. Korešpondovať

19. Telefonovať

Vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam

Vyjadriť, že niekoho/niečo nemám rád

Vyjadriť, čo uprednostňujem

Vyjadriť hnev, zlú náladu

Reagovať na hnev, zlú náladu niekoho iného

Vyjadriť príkaz/zákaz

Vyjadriť morálnu alebo sociálnu normu

Žiadať o povolenie a súhlas

Dať súhlas

Odmietnuť

Zakázať

Reagovať na zákaz

Sľúbiť

Obviniť(sa), priznať (sa)

Ospravedlniť (sa)

Odmietnuť/Poprieť obvinenie

Vyčítať/Kritizovať

Vyjadriť záujem o niečo

Vyjadriť záujem o to, čo niekto rozpráva

Vyjadriť prekvapenie

Vyjadriť, že ma niekto/niečo neprekvapil/-lo

Vyjadriť nezáujem

Žiadať niekoho o niečo

Odpovedať na žiadosť

Navrhnúť niekomu, aby niečo urobil

Navrhnúť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili

Ponúknuť pomoc

Navrhnúť, že niečo požičiam/darujem

Odpovedať na návrh

Varovať pred niekým/niečím

Poradiť

Povzbudiť

Vyjadriť želanie

Spomenúť si na niečo/niekoho

Vyjadriť, že som na niečo/niekoho zabudol

Pripomenúť niekomu niečo

Kondolovať

Blahoželať

Predstaviť niekoho

Predstaviť sa

Reagovať na predstavenie niekoho

Privítať

Začať list

Rozvinúť obsah listu

Ukončiť list

Začať rozhovor

Udržiavať rozhovor

	Ukončiť rozhovor
20. Komunikovať	Začať rozhovor Ujať sa slova v rozhovore Vypýtať si slovo Vrátiť sa k nedopovedanému, keď ma prerušili Zabrániť niekomu v rozhovore
21. Vypracovať štruktúrovanú prezentáciu	Uviesť tému, hlavnú myšlienku Oboznámiť s obsahom a osnovou Rozviesť tému a hlavnú myšlienku Prejsť z jedného bodu na iný Ukončiť výklad Zdôrazniť, dať do pozornosti
22. Doplniť štruktúrovanú prezentáciu	Odbočiť od témy Vrátiť sa k pôvodnej téme Uviesť príklad Citovať Parafrázovať
23. Zúčastniť sa diskusie/ Argumentovať	Navrhnuť novú tému/bod diskusie Odmietnuť diskutovať na ponúkanú tému/bod diskusie Vrátiť sa k téme/k bodu diskusie
24. Uistiť sa, že slová/ výklad/argument boli pochopené	Uistiť sa, že účastník komunikácie pochopil moje vyjadrenia Uistiť sa, že som dobre pochopil to, čo bolo povedané Požiadať o pomoc pri vyjadrení slova/slovného spojenia Nahradiť zabudnuté/neznáme slovo Hľadať slovo/slovné spojenie Opraviť sa, vrátiť sa k rozhovoru
25. Porozprávať príbeh	Rozprávať Začať príbeh, historku, anekdotu Zhrnúť

7 Obsahový štandard

Obsahový štandard pozostáva z kompetencií, ktoré sú bližšie špecifikované funkciami jazyka. Všetky vymedzené kompetencie a funkcie jazyka sú povinnou súčasťou obsahového štandardu. Obsahový štandard je vymedzený pre tretí a štvrtý ročník. Navrhované delenie do ročníkov je iba odporúčané, nie povinné. Obsahový štandard pre oba ročníky spoločne vymedzuje záväzné požiadavky pre komunikačnú úroveň A 1.1+. Kompetencie stanovené pre tretí ročník žiak využíva pri ďalšom rozvíjaní komunikačnej kompetencie vo vyššom ročníku bez toho, aby boli duplicitne uvádzané v obsahovom štandarde pre 4. ročník ZŠ.

Jednotlivé kompetencie a funkcie jazyka v rámci ročníka sa môžu kombinovať a rozvíjať v ľubovoľnom poradí. Ďalšou povinnou súčasťou obsahového štandardu je Jazyková dimenzia, ktorá je špecifikovaná príkladmi použitia daného javu v časti Interakčné schémy. Javy, ktoré si žiak osvojil pri určitej kompetencii, používa aj v rámci iných kompetencií vymedzených v tomto obsahovom štandarde.

Obsahový štandard – 4. Ročník

COMPETENCE 3: « CHOOSING FROM GIVEN OPTIONS »

Kompetencia č. 3: Vybrať si z ponúkaných možností «»Kompetencie Choosing from given options Vybrať si z ponúkaných možností	Funkcie Opísať	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
	Describing	The house is next to the cinema. My pencil is new. We have got 26 books.	Neurčitý a určitý člen. Predložky určujúce smer a miesto <i>between, next to, from</i> . Základné číslovky 10-30. Časovanie slovesa <i>have got</i> v oznamovacej vete, tvorba otázky a záporu.

COMPETENCE 7: « EXPRESSING FEELINGS »

Kompetencia č. 7: « Vyjadriť pocity »

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Expressing feelings Vyjadriť pocity	Expressing joy, happiness, satisfaction Vyjadriť radosť, šťastie, uspokojenie	She's nice and clever. It's perfect.	Skrátené tvary pomocných slovies <i>to be, have got</i> . Spojky <i>and, but, or</i> . Príslovky času <i>now, today</i> .
Expressing sadness, dejection Vyjadriť smútok, sklúčenosť		I'm sad today. They aren't happy.	

COMPETENCE 9: « EXPRESSING INTERESTS AND TASTES »

Kompetencia č. 9: « Predstaviť záľuby a vkus »

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Expressing interests and tastes Predstaviť záľuby a vkus	Expressing likes and respects Vyjadriť, čo mám rád, čo sa mi páči, čo uznávam	I love/like English. I'm watching TV now. Does your brother like football? I don't like cakes. He doesn't like computer games.	Jednoduchý prítomný čas základných plnovýznamových slovies, tvorba otázky a záporu. Prítomný priebehový čas, tvorba otázky a záporu.
Expressing dislikes about sb/sth Vyjadriť, že niekoho/ niečo nemám rád			

COMPETENCE 11: « SETTING, STATING, TAKING A STANCE TOWARDS RULES AND OBLIGATIONS »**Kompetencia č. 11: « Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam »**

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Setting, stating, taking a stance towards rules and obligations <i>Stanoviť, oznámiť a zaujať postoj k pravidlám alebo povinnostiam</i>	Expressing a command/prohibition <i>Vyjadriť príkaz/zákaz</i>	Open/Close the door. Don't run/talk. Sit down/Stand up. Listen. Read. Sing. Come here. Turn right.	Rozkazovací spôsob.

COMPETENCE 14: « MAKING AND RESPONDING TO AN OFFER »**Kompetencia č. 14: « Dať ponuku a reagovať na ňu »**

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Making and responding to an offer <i>Dať ponuku a reagovať na ňu</i>	Asking sb for sth <i>Žiadať niekoho o niečo</i>	Give me your exercise book, please. Can I go to the toilet, please?	Osobné zámená. Sloveso <i>can</i> v žiadosti. Spojenie <i>let's</i> + <i>sloveso</i> . Predložka <i>for</i> .

Responding to a request

Odpovedať na žiadosť

Suggesting sb do sth

Navrhnuť niekomu, aby niečo urobil

Suggesting sb do sth together

Navrhnuť niekomu, aby sme spoločne niečo urobili

Offering help

*Ponúknuť pomoc*Responding to a suggestion *Odpovedať na**návrh*

Yes. Ok.

No, sorry.

Can you visit me today?

Let's play.

Can I help you?

Ok. Yes, please.

Thanks.

No, thank you.

These flowers are for you.

COMPETENCE 17: « REACTING AT THE FIRST MEETING »
Kompetencia č. 17: « Reagovať pri prvom stretnutí »

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Reacting at the first meeting <i>Reagovať pri prvom stretnutí</i>	Introducing sb <i>Predstaviť niekoho</i>	This is my friend Jane. She's from England. They work in a hospital. My mother's name is Mia. She's my sister. I've got one sister and two brothers. My name is Tina Jones. I'm from Slovakia. I come from Slovakia. I live in a small town.	Privlastňovací pád. Základné privlastňovacie zámená. Jednoduchý prítomný a prítomný čas, tvorba otázky a záporu. Spojka <i>with</i> .
Introducing oneself <i>Predstaviť sa</i>		Hello. I'm Jane. How are you? Fine, thanks. And you? Welcome. Come in. We can play with our toys together.	
Responding to an introduction <i>Reagovať na predstavenie niekoho</i>			
Welcoming <i>Privítať</i>			

COMPETENCE 19: « MAKING A PHONE CALL »
Kompetencia č. 19: « Telefonovať »

Kompetencie	Funkcie	Interakčné schémy	Jazyková dimenzia
Making a phone call <i>Telefonovať</i>	Beginning a phone call <i>Začať rozhovor</i>	Hello. 235689. This is Peter. Peter, here. Can you spell your name? Peter speaking. Is Jo there, please? When have we got the tennis match? See you at school. Bye. Goodbye.	Opytovacie zámeno <i>when</i> . Predložky času <i>on, in, at</i> .
Ending a phone call <i>Ukončiť rozhovor</i>			

8 Tematické okruhy

Predložený dokument stanovuje základné tematické okruhy, ku ktorým boli pričlenené podtémy bližšie špecifikujúce tematické okruhy. Tematické okruhy a podtémy sú v zásade spoločné pre všetky cudzie jazyky, ktoré sa vyučujú na našich školách. Slovná zásoba má istú tematickú príslušnosť, ktorá sa prirodzene vo viacerých komunikačných témach prelína. Naplnenie každého tematického okruhu konkrétnou slovnou zásobou sa odvíja od používaných materiálno-didaktických prostriedkov a korešponduje s rozvíjanými kompetenciami, ktoré sú stanovené v obsahovom štandarde.

Uvedené tematické okruhy sú odporúčané, nie povinné.

Rodina a spoločnosť

Osobné údaje

Rodina - vzťahy v rodine

Náš domov

Môj dom/byt

Domov a jeho okolie

**Ľudské telo,
starostlivosť o zdravie**

Ľudské telo

Fyzické charakteristiky

Človek na cestách

Dopravné prostriedky

Vzdelávanie

Škola a jej zariadenie

Učebné predmety

Človek a príroda

Zvieratá

Počasiе

Rastliny

Voľný čas a záľuby

Záľuby

Výživa a zdravie

Zdravé stravovanie

Jedlá

Uprostred multikultúrnej spoločnosti

Cudzie jazyky

Rodinné sviatky

Zbližovanie kultúr

Odievanie a móda

Základné druhy oblečenia

Šport nám, my športu

Druhy športu: zimné a letné, individuálne a kolektívne

Obchody

Obchody a nakupovanie

Krajiny, mestá a miesta

Moja krajina a moje mesto

Vzory

Dieťa a jeho vzory

9 Postup pri rozvíjaní komunikačných jazykových činností a stratégií

Počúvanie s porozumením a ústny prejav ako primárna činnosť

V počiatočných etapách je vyučovanie cudzieho jazyka zamerané na nácvik správnej výslovnosti, budovanie aktívnej slovnej zásoby a komunikačných jazykových činností a stratégií. Rozvíjajú sa receptívne činnosti: *počúvanie* ako jazykový vzor a zdroj gramatických prostriedkov a produktívne činnosti, *ústny prejav*, v ktorom dôležitú úlohu zohráva reprodukčná fáza - rôzne druhy opakovania. Na začiatku výučby žiaci musia veľa počúvať.

Každá cudzojazyčná rečová činnosť učiteľa by mala byť sprevádzaná jeho neverbálnymi komunikačnými prejavmi (mimika, gestikulácia, názorný, napr. obrázkový materiál), mala by byť motivujúca, aby žiaci radi počúvali. Ústny prejav žiakov sa na tomto stupni realizuje väčšinou imitatívnou formou (opakovanie jazykových štruktúr alebo len jednotlivých slov).

Začiatky čítania a písania

Počiatočný kontakt s písomnou formou cudzieho jazyka je vizuálny. Vychádza zo slovnej zásoby, ktorú si žiaci osvojili prostredníctvom počúvania. Nácvik čítania s porozumením má byť odstupňovaný - obrázky, slová, slovné spojenia, krátke vety.

V počiatočnej fáze *čítania* žiaci čítajú slová, ktoré si už osvojili (rozumejú im po vypočutí, vedia ich vyslovovať, poznajú ich konkrétny význam). V prvej etape sa vytvára asociácia medzi zvukovou/hovorenou podobou slova a konkrétnou predstavou jeho významu (napr. obrázok). V začiatkoch čítania je k tejto predstave priradená písomná podoba slova a žiaci ho čítajú s naučenou správnu výslovnosťou a s porozumením. Žiaci pokračujú v čítaní slovných spojení a jednoduchých viet.

Žiaci začínajú *písať* po nácviku čítania slov, resp. po fáze vizuálneho kontaktu s písomnou podobou známych slov. Písanie sa najskôr obmedzuje na odpisovanie slov. Pri písaní slovných spojení a jednoduchých viet pracujú žiaci pomocou modelového textu. Nácvik čítania a písania v cudzom jazyku musí byť veku primeraný a postupný, čo sa týka obsahu aj nárokov na žiaka.

Komunikačný kontext sa vytvára prostredníctvom krátkych a jednoduchých textov, ktoré sú primeraným spôsobom upravené pre komunikačnú úroveň žiakov a sú v súlade s vekovými osobitosťami žiakov mladšieho školského veku, napr.: obrázkové príbehy, ukážky z rozprávok, pohľadnice, pokyny, dotazníky, ilustrované opisy, plagáty, texty detských piesní.

10 Hodnotenie

V počiatočnej fáze učenia sa cudzieho jazyka v primárnom vzdelávaní má hodnotenie žiakov predovšetkým motivačnú a formatívnu funkciu.

Obsah hodnotenia

Počúvanie s porozumením: hodnotia sa rôzne čiastkové spôsobilosti - rozlišovanie a porovnávanie hlások, slabík a slov, porovnávanie významu viet na základe ich intonácie.

Úlohy vhodné pre žiakov tohto veku sú také, ktoré im umožňujú demonštrovať pochopenie prostredníctvom neverbálnych prostriedkov (označovanie a spájanie obrázkov, vyfarbovanie, kreslenie).

Ústny prejav: úlohy, ktoré sú určené na hodnotenie ústneho prejavu, musia byť realistické, zmysluplné. Výroky žiakov v cudzom jazyku sa nemajú hodnotiť izolovane, ale majú byť vnímané v kontexte situácie. Dôraz sa kladie na splnenie komunikačného zámeru. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať správnej výslovnosti a náležitej intonácii.

Čítanie s porozumením: hodnotia sa čiastkové spôsobilosti čítania (napr. rozlišovanie a porovnávanie písomnej formy slov, hľadanie konkrétnych slov alebo informácií v texte, čítanie krátkych textov s porozumením).

Písaný prejav: úlohy určené na hodnotenie písania by mali odzrkadľovať aktivity v triede. Žiaci odpisujú slová a krátke vety, neskôr aj krátke odseky; nakoniec píšú vlastné vety a krátke odseky. Úlohy musia byť autentické a pre žiakov zaujímavé (napísanie zoznamu potravín, ktoré treba kúpiť, napísať krátke vety o sebe a pod.).

Spôsoby hodnotenia:

- **Hodnotenie učiteľom: ústnou formou** alebo **písomnou formou**: jeho cieľom je ohodnotiť vedomosti žiaka a jeho spôsobilosti, pomáhať učiteľom aj žiakom monitorovať pokrok žiaka v učení. Forma a obsah hodnotenia by mali reflektovať skúsenosti detí z vyučovania (typy úloh sú žiakom známe z vyučovacieho procesu).
- **Hodnotenie spolužiakmi**: má mať motivačnú funkciu, viesť žiakov k väčšej vzájomnej tolerancii a naučiť ich všímať si pozitíva práce spolužiakov, čo môže pozitívne ovplyvniť atmosféru v triede, pretože žiaci sa učia rešpektovať jeden druhého.
- **Sebahodnotenie**: rozvíja kognitívne spôsobilosti žiaka, ako je napríklad monitorovanie vlastného pokroku v učení, uvedomovanie si svojich schopností, štýlov učenia a kladenia si vlastných cieľov. Proces hodnotenia prebieha zo začiatku v materinskom jazyku. Medzi najčastejšie metódy sebahodnotenia patria: portfólio, dotazníky, rozhovory s učiteľom a denníky. Portfólio obsahuje sebahodnotiace záznamy, hodnotenie učiteľom a zbierku prác, ktoré žiak vytvorí počas určitého obdobia. Súčasťou portfólia môžu byť písomné práce, kresby, projekty a pod., ktoré si do portfólia vyberá žiak podľa vlastného uváženia.

Matematika a práca s informáciami - matematika

4. ročník ZŠ - 4 hodiny týždenne

4 hodiny ŠVP / 132 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard učebného predmetu matematika ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmi, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia.

CIELE PREDMETU

Žiaci na primárnom stupni vzdelávania majú dosiahnuť nasledujúce ciele:

- osvojiť si základné matematické pojmy, poznatky, znalosti a postupy uvedené vo vzdelávacom štandarde,
- pracovať s prirodzenými číslami (v obore do 10 000) tak, ako to bližšie špecifikuje vzdelávací štandard,
- používať zlomky na propedeutickej, prípravnej úrovni,
- identifikovať a správne pomenovať funkčné vzťahy medzi číslami,
- objavovať pravidlá vytvorených postupností a dopĺňať ich,
- orientovať sa v tabuľkách, grafoch a vytvárať ich,
- identifikovať, pomenovať, narysovať a správne označiť geometrické útvary bližšie špecifikované vo vzdelávacom štandarde,
- odhadnúť a presne odmerať dĺžku útvaru, premeniť jednotky dĺžky (mm, cm, dm, m, km).
- používať matematiku ako jeden z nástrojov na riešenie problémov reálneho života (vrátane postupného nadobúdania finančnej gramotnosti),
- rozvíjať zručnosti súvisiace s procesom učenia sa,
- rozvíjať poznávacie procesy a myšlienkové operácie,
- upevniť kladné morálne a vôľové vlastnosti (samostatnosť, rozhodnosť, vytrvalosť, húževnosť, kritiku, sebakritiku, dôveru vo vlastné schopnosti a možnosti, systematickosť pri riešení úloh v osobnom i verejnom kontexte),
- rozvíjať kľúčové kompetencie v sociálnej a komunikačnej oblasti.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Sčítanie a odčítanie prirodzených čísel v číselnom obore do 10 000

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- aktívne v komunikácii používať pojmy sčítanec, súčet, menšenec, menšiteľ, rozdiel,
- sčítať a odčítať prirodzené čísla spamäti,
- pri riešení úloh využiť komutatívnosť sčítania,

- písomne sčítať dve prirodzené čísla (algoritmus písomného sčítania),
- písomne odčítať dve prirodzené čísla (algoritmus písomného odčítania),
- písomne sčítať tri a viac prirodzených čísel,
- sčítať a odčítať prirodzené čísla s využitím kalkulačky,
- vyriešiť jednoduché úlohy na sčítanie (odčítanie) so zátvorkami,
- vyriešiť jednoduché rovnice,
- vyriešiť jednoduché slovné úlohy na sčítanie a odčítanie,
- vyriešiť zložené slovné úlohy,
- sformulovať text slovnej úlohy k numerickému príkladu,
- vyriešiť slovné úlohy s využitím zaokrúhlenia prirodzených čísel,
- odhadnúť výsledok úlohy,
- vyriešiť primerané slovné úlohy s neprázdny prienikom,
- pri riešení slovnej úlohy využiť v prípade potreby jednotlivé elementy postupu riešenia,
- zmatematizovať primerané reálne situácie.

Obsahový štandard

sčítanec, súčet, menšenec, menšiteľ, rozdiel
pamäťové sčítanie a odčítanie:

sčítanie a odčítanie celých desiatok, stoviek, tisícok
pričítanie celej desiatky, stovky, tisícky k trojcifernému (štvorcifernému) číslu

odčítanie jednociferného čísla, celej desiatky, stovky, tisícky od trojciferného (štvorciferného) čísla

komutatívnosť ako vlastnosť sčítania (na propedeutickej úrovni)

algoritmus písomného sčítania a odčítania dvoch prirodzených čísel bez prechodu i s prechodom cez základ 10

sčítanie troch a viacerých prirodzených čísel
sčítanie a odčítanie s využitím kalkulačky
zátvorky, význam zátvoriek, počítanie úloh so zátvorkami

sčítanie a odčítanie so zátvorkami
rovnice (na propedeutickej úrovni)

jednoduché slovné úlohy na sčítanie:
určiť súčet, ak sú dané sčítance

zväčšiť dané číslo o niekoľko jednotiek
jednoduché slovné úlohy na odčítanie:

určiť rozdiel dvoch čísel

zmenšiť dané číslo o niekoľko jednotiek
porovnať rozdielom

zložené slovné úlohy typu: $a + b + c$, $a - b - c$, $a - (b + c)$, $(a + b) - c$, $a + (a + b)$, $a + (a - b)$

odhad, približne, presne

slovné úlohy s neprázdny prienikom

elementy postupu riešenia slovnej úlohy: čítanie textu slovnej úlohy s porozumením, zápis, grafické znázornenie slovnej úlohy, formulácia a vyriešenie matematickej úlohy, kontrola správnosti riešenia, odpoveď
matematizácia reálnej situácie

Násobenie a delenie prirodzených čísel

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vynásobiť a vydeliť prirodzené čísla v obore násobilky do 100 spamäti,
- aktívne v komunikácii používať pojmy činiteľ, súčin, delenec, deliteľ, podiel,
- zväčšiť (zmenšiť) dané číslo niekoľkokrát,
- pri riešení úloh využiť komutatívnosť násobenia,
- vynásobiť a vydeliť prirodzené číslo 10, 100 a 1000,
- vyriešiť jednoduchú rovnicu na násobenie a delenie v obore násobilky,
- vyriešiť jednoduché úlohy na násobenie (delenie) so zátvorkami,
- vyriešiť jednoduché slovné úlohy na násobenie a delenie prirodzených čísel v obore násobilky do 100,
- vytvoriť slovné úlohy k danému numerickému príkladu

na násobenie a delenie v obore násobilky do 100,

- vyriešiť slovné úlohy na priamu úmernosť,
- vyriešiť zložené slovné úlohy,
- zmatematizovať primerané reálne situácie,
- pri riešení slovnej úlohy využiť v prípade potreby jednotlivé elementy postupu riešenia,
- znázorniť na primeranom geometrickom modeli danú časť celku (polovicu, tretinu, štvrtinu, ...).

Obsahový štandard

násobenie a delenie použitím zautomatizovaného spoja činiteľ, súčin, delenec, deliteľ, podiel niekoľkokrát viac, niekoľkokrát menej komutatívnosť ako vlastnosť násobenia (na propedeutickej úrovni)
násobenie a delenie číslami 10, 100 a 1000 rovnica (na propedeutickej úrovni)
okružle zátvorky, význam zátvoriek
počítanie úloh so zátvorkami
jednoduché slovné úlohy typu:
určiť súčet viacerých rovnakých sčítancov
zväčšiť dané čísla niekoľkokrát
rozdeliť dané číslo na daný počet rovnako veľkých častí (delenie na rovnaké časti)
rozdeliť dané číslo na čísla danej veľkosti (delenie podľa obsahu)

zmenšiť dané číslo niekoľkokrát
porovnať podielom
priama úmernosť (na propedeutickej úrovni)
zložené slovné úlohy typu: $a + a \cdot b$, $a + a : b$, $a \cdot b + c$, $a \cdot b + c \cdot d$
matematizácia reálnej situácie
elementy postupu riešenia slovnej úlohy: čítanie textu slovnej úlohy, s porozumením, zápis, grafické znázornenie slovnej úlohy, formulácia a vyriešenie matematickej úlohy, kontrola správnosti riešenia, odpoveď
geometrické modely zlomkov: úsečkový model, kruhový model, obdĺžnikový model (na propedeutickej úrovni)

Geometria a meranie

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- premeniť jednotky dĺžky (aj zmiešané),
- identifikovať a pomenovať mnohoúhelník (štvoruholník, päťuholník, ...),
- vymenovať vrcholy a strany mnohoúhelníka (trojuholníka, štvorca a obdĺžnika, štvoruholníka, päťuholníka, ...)
- označiť vrcholy mnohoúhelníka (trojuholníka, štvorca a obdĺžnika, štvoruholníka, päťuholníka, ...),

- vyznačiť protíahlé i susedné strany štvorca a obdĺžnika,
- v štvorci a obdĺžniku vyznačiť uhlopriečky,
- popísať vlastnosti rovinných geometrických útvarov (trojuholník, štvorec, obdĺžnik),
- rozlíšiť, pomenovať kruh a kružnicu,
- určiť, vyznačiť a pomenovať v kružnici (kruhu) stred, polomer, priemer,
- narysovať kružnicu (kruh) pomocou kružidla,
- odmerať dĺžky strán trojuholníka, štvorca, obdĺžnika (s presnosťou na milimetre),
- narysovať trojuholník a pomenovať jeho vrcholy,
- určiť súčet dvoch a viacerých úsečiek graficky a numericky,
- určiť rozdiel dvoch úsečiek graficky a numericky,
- určiť násobok úsečky graficky a numericky,
- vypočítať obvod trojuholníka, štvorca a obdĺžnika ako súčet dĺžok strán,
- vytvoriť z kociek rôzne stavby podľa plánu,
- vytvoriť a slovne opísať vlastnú stavbu z kociek,
- nakresliť plán stavby z kociek.

Obsahový štandard

premena jednotiek dĺžky (mm, cm, dm, m, km)

zmiešané jednotky dĺžky

premena zmiešaných jednotiek dĺžky mnohoúhelník, označenie mnohoúhelníka (ABCD, ABCDE,...)

vrchol a strana trojuholníka, štvorca, obdĺžnika, štvoruholníka, päťuholníka,

označenie vrcholov mnohoúhelníka veľkými tlačenými písmenami

protíahlé a susedné strany

uhlopriečka

vlastnosti rovinných geometrických útvarov: počet strán, počet vrcholov, dĺžky susedných a protíahlých strán

kruh, kružnica, kružidlo

časti kružnice (kruhu) a ich označovanie:

polomer (r), priemer (d , $\varnothing$), stred (S)

rysovanie kružnice (kruhu):

s ľubovoľným stredom a ľubovoľným polomerom

s daným stredom a ľubovoľným polomerom

s daným stredom a daným polomerom

dĺžka strany trojuholníka, štvorca a obdĺžnika

rysovanie ľubovoľného trojuholníka

rysovanie trojuholníka, ak sú dané dĺžky jeho strán

súčet, rozdiel dĺžok úsečiek; násobok dĺžky úsečky

obvod štvorca, obdĺžnika a trojuholníka (na propedeutickej úrovni) ako

súčet dĺžok strán

Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vytvoriť pravdivé (nepravdivé) tvrdenie,
  - zdôvodniť pravdivosť (nepravdivosť) tvrdenia,
  - vytvoriť zložené výroky a rozhodnúť o ich pravdivosti (nepravdivosti),
  - vyriešiť slovné úlohy na výrokovú logiku,
  - vyriešiť nepriamo sformulované úlohy na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 10 000,
  - vyriešiť slovné úlohy s kombinatorickou motiváciou,
  - zozbierať, zoskupiť, zaznamenať údaje rôznymi spôsobmi,
  - z daných údajov vytvoriť prehľadnú tabuľku,
  - popísať časti tabuľky, orientovať sa v tabuľke,
  - doplniť do tabuľky chýbajúce údaje,
  - orientovať sa v stĺpcovom grafe,
  - dokresliť chýbajúce údaje do stĺpcového grafu,
  - vyriešiť aplikačné úlohy súvisiace s orientáciou v tabuľke alebo v stĺpcovom grafe,
  - vyriešiť aplikačné úlohy súvisiace s orientáciou v čase,
-
- vyriešiť primerané úlohy z oblasti finančnej gramotnosti.

Obsahový štandard

zdôvodnenie rozhodnutia o pravdivosti (nepravdivosti) tvrdenia
zložené výroky s použitím spojok a, i, aj, tiež, zároveň, alebo (na propedeutickej úrovni)
pravdivosť (nepravdivosť) zloženého výroku (na propedeutickej úrovni)
slovné úlohy na výrokovú logiku
nepriamo sformulované úlohy
slovné úlohy s kombinatorickou motiváciou (na úrovni manipulácie a znázorňovania)
časti tabuľky: riadok, stĺpec, údaj
stĺpcový graf, údaje v stĺpcovom grafe, legenda
aplikačné úlohy
numerické a slovné úlohy z oblasti finančnej gramotnosti

Matematika a práca s informáciami - informatika

4. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard stanovuje nielen výkon a obsah, ale umožňuje aj rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov. Pozostáva z charakteristiky a cieľov predmetu, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde.

Výkonový štandard predstavuje ucelený systém všeobecne formulovaných kognitívne odstupňovaných výkonov. Tieto výkony môže učiteľ bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek s prihliadnutím na aktuálne kognitívne schopnosti žiakov.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom je učivo štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Sta-novený učebný obsah môže učiteľ tvorivo modifikovať v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard je koncipovaný tak, aby učiteľ nepredkladal žiakom len hotové poznatky, ale vytváral im primerané podmienky na aktívne osvojovanie vedomostí. Vytvára priestor, ktorý umožňuje žiakom manipulovať s konkrétnymi predmetmi, pozorovať javy, merať, vyko-návať experimenty, vzájomne diskutovať, riešiť otvorené úlohy, praktické a teoretické problémy. Žiacke objavovanie, bádanie, skúmanie sú zá-kladnými prístupmi, ktoré umožňujú nielen osvojiť si nové vedomosti, ale aj základy spôsobilostí vedeckej práce a vytvárajú pozitívne postoje k vedeckému spôsobu poznávania sveta.

Vzhľadom na charakter a ciele predmetu sa organizácia vyučovania prispôsobí počtu žiakov v triede. Tým sa garantujú vonkajšie pod-mienky na adekvátnu realizáciu výučby a splnenie výkonového a obsahového štandardu.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

V predmete informatika sa prelínajú dve zložky. Jedna zložka je zameraná na získanie konkrétnych skúseností a zručností pri práci s počítačom i aplikáciami – na prácu s digitálnymi technológiami. Druhá zložka je zameraná na budovanie základov informatiky. Hlavne na riešenie problémov pomocou počítačov. Prvá zložka tvorí základ vyučovania informatiky v rámci primárneho vzdelávania a z väčšej časti sa prelína i celým nižším stredným vzdelávaním. Skúsenosti získané praktickou činnosťou v tejto oblasti sú potom dobrým predpokladom pre zvládnutie druhej zložky, ktorá má dominantné postavenie pri výučbe informatiky na strednej škole. Zároveň sa však druhá zložka objavuje už i v primárnom vzdelávaní, aj keď iba vo veľmi jednoduchej forme. Informatika zároveň pripravuje žiakov na to, aby korektne využívali takto na-dobudnuté zručnosti a poznatky i v iných predmetoch.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- uvažujú o informáciách a rôznych reprezentáciách, používajú vhodné nástroje na ich spracovanie,
- uvažujú o algoritmoch, hľadajú a nachádzajú algoritmické riešenia problémov, vytvárajú návody, programy podľa daných pravidiel,
- logicky uvažujú, argumentujú, hodnotia, konajú zdôvodnené rozhodnutia,
- poznajú princípy softvéru a hardvéru a využívajú ich pri riešení infromatických problémov,
- komunikujú a spolupracujú prostredníctvom digitálnych technológií, získavajú informácie na webe,
- poznajú, ako informatika ovplyvnila spoločnosť,
- rozumejú rizikám na internete, dokážu sa im brániť a riešiť problémy, ktoré sa vyskytnú,
- rešpektujú intelektuálneho vlastníctvo.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU 3. – 4. ročník

Reprezentácie a nástroje – práca s grafikou

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu obrázkov a animácií,
- nájsť, odhaliť a opraviť chyby pri úprave obrázkov aj animácií.

Obsahový štandard

Pojmy: oblasť, animácia

Vlastnosti a vzťahy: animácia ako postupnosť obrázkov

Procesy: kreslenie čiary, úsečky, obdĺžnika, štvorca, oválu, kruhu, používanie výplne, farby, palety farieb, nastavovanie hrúbky čiary, omlaľovanie, pečiatkovanie, dokresľovanie, kreslenie základných geometrických tvarov, označovanie, presúvanie a kopírovanie oblasti, spustenie a zastavenie animácie, krokovanie a prepínanie sa medzi obrázkami animácie, kreslenie obrázkov animácie

Reprezentácie a nástroje – práca s textom

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu textu,
- zašifrovať a rozšifrovať text podľa jednoduchých pravidiel (re-prezentovať znaky a slová).

Obsahový štandard

Pojmy: malé a veľké písmeno, znak, slovo, veta, symboly, číslica, znaky ako písmená, číslice, špeciálne znaky a symboly

Vlastnosti a vzťahy: slovo ako skupina písmen, veta ako skupina slov, odsek ako skupina viet, medzery a oddeľovače, obrázok a text, formátovanie textu, písmo + typ, veľkosť, hrúbka a farba písma (t.j. zvýraznenia), zarovnanie odseku, text ako postupnosť znakov,

Procesy: písanie na klávesnici, opravovanie, mazanie, výmena slov, vkladanie obrázkov (cez schránku), vloženie a odstránenie medzery (z chybného textu)

Reprezentácie a nástroje – práca s príbehmi

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu príbehov.

Obsahový štandard

Pojmy: snímka

Vlastnosti a vzťahy: snímky a ich poradie

Procesy: vytváranie príbehov, vloženie novej snímky, vloženie textu, vloženie obrázka, spustenie a zastavenie

Reprezentácie a nástroje – práca s multimédiami

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť konkrétne nástroje na prehratie zvukov,
- použiť konkrétne nástroje na prehratie videa.

Obsahový štandard

Pojmy: zvuk, hlas, hudba, prehrávač zvukov, video, prehrávač videa

Vlastnosti a vzťahy: hlasitosť zvuku

Procesy: prehrávanie, spustenie a zastavenie zvuku, nastavenie hlasitosti, spustenie prehrávanie a zastavenie videa

Reprezentácie a nástroje – informácie

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- zakódovať informáciu podľa pokynov do konkrétnej reprezentácie,
- dekódovať informáciu z jednoduchých reprezentácií,
- zvoliť si nástroj z danej skupiny nástrojov pre danú konkrétnu situáciu, problém.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: vzťahy medzi jednotlivými typmi informácie, text a grafika

Reprezentácie a nástroje – štruktúry

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- orientovať sa v jednoduchej štruktúre – vyhľadávať a získavať informácie z jednoduchej štruktúry podľa zadaných kritérií,
- organizovať informácie do štruktúr – podľa zadania vytvárať jednoduché štruktúry údajov, podľa konkrétnych jednoduchých pravidiel manipulovať so štruktúrami údajov,
- interpretovať údaje zo štruktúr – prerozprávať informácie z jednoduchej štruktúry vlastnými slovami.

Obsahový štandard

Pojmy: postupnosť, tabuľka (v zmysle frekvenčná a kódovacia tabuľka, slovník, mriežka), riadok, stĺpec

Vlastnosti a vzťahy: poradie objektov, pozícia v postupnosti, pozícia objektov v tabuľke, význam postupnosti a tabuľky

Procesy: práca s grafovými štruktúrami (s mapou, labyrintom, sieťou), zapisovanie, vyhľadávanie v jednoduchej štruktúre

Komunikácia a spolupráca – práca s webovou stránkou

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- použiť nástroje na prezeranie webových stránok,
- získať informácie z webových stránok.

Obsahový štandard

Pojmy: webová stránka, odkaz, prehliadač

Vlastnosti a vzťahy: adresa stránky identifikuje konkrétnu stránku a súvisí s jej obsahom a zobrazením, odkazy ako prepojenia na webové stránky a súbory, prehliadač ako nástroj na zobrazovanie webových stránok

Procesy: orientácia na webovej stránke, medzi webovými stránkami, používanie odkazov na iné webové stránky, návrat na predchádzajúcu navštívenú stránku

Komunikácia a spolupráca – vyhľadávanie na webe

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vyhľadať a získať informáciu na zadaných stránkach internetu,
- diskutovať o výsledkoch vyhľadávania,
- posúdiť správnosť výsledku.

Obsahový štandard

Pojmy: vyhľadávač

Procesy: vyhľadávanie obrázkov na zadaných stránkach, vyhľadávanie v mapách na internete

Komunikácia a spolupráca – práca s nástrojmi na komunikáciu

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- zostaviť a poslať správu danému príjemcovi prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja,
- nájsť a zobraziť prijatú správu od konkrétneho odosielateľa prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja,
- zhodnotiť správnosť e-mailovej adresy.

Obsahový štandard

Pojmy: správa, email, e-mailová adresa, kôš

Vlastnosti a vzťahy: e-mail ako správa pre adresáta, adresát, e-mail a program na prácu s e-mailom

Procesy: zadanie adresy, predmetu správy, napísanie emailu, odoslanie emailu, prijatie emailu, vymazanie emailu, dodržiavanie netikety

Algoritmické riešenie problémov – analýza problému

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- navrhnúť riešenie, vyjadriť plán riešenia,
- rozhodnúť sa o pravdivosti/nepravdivosti tvrdenia (výroku),
- vybrať prvky alebo možnosti podľa pravdivosti tvrdenia,
- uvažovať o rôznych riešeniach.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: pravda – nepravda, platí – neplatí, áno/alebo/nie (neformálne)

Procesy: idea sekvencie príkazov, rozhodovanie o pravdivosti tvrdenia

Algoritmické riešenie problémov – interaktívne zostavovanie riešenia

Výkonový štandard

Obsahový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- riešiť problém priamym riadením vykonávateľa (napr. robot, ko-rytnačka),
- aplikovať elementárne príkazy daného jazyka (zo slovníka príka-zov) na riadenie vykonávateľa.

Vlastnosti a vzťahy: priamy príkaz – akcia vykonávateľa

Procesy: riadenie vykonávateľa v priamom režime, používať jazyk vykonávateľa

Algoritmické riešenie problémov – pomocou postupnosti príkazov

Výkonový štandard

Obsahový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- riešiť problém skladaním príkazov do postupnosti,
- doplniť, dokončiť, modifikovať rozpracované riešenie,
- interpretovať postupnosť príkazov,
- vyhľadať chybu v postupnosti príkazov.

Pojmy: príkaz, parameter príkazu, postupnosť príkazov

Vlastnosti a vzťahy: ako súvisí príkaz/poradie príkazov a výsledok

Procesy: zostavenie a upravenie príkazu/príkazov, vyhodnotenie po-stupnosti príkazov

Algoritmické riešenie problémov – interpretácia zápisu riešenia

Výkonový štandard

Obsahový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- realizovať návod, postup, algoritmus riešenia úlohy – interpreto-vat' ho, krokovať riešenie, simulovať činnosť vykonávateľa.

Procesy: krokovanie

Algoritmické riešenie problémov – hľadanie, opravovanie chýb

Výkonový štandard

Obsahový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vyhľadať chybu vo výsledku po vykonaní algoritmu,
- nájsť a opraviť chybu v návode, v zápise riešenia,
- diskutovať o svojich riešeniach.

Vlastnosti a vzťahy: chyba ako zlý výsledok, chyba v návode

Procesy: rozpoznanie chyby

Softvér a hardvér – práca so súbormi a priečinkami

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- uložiť produkt do súboru podľa pokynov
- otvoriť rozpracovaný produkt zo súboru podľa pokynov.

Obsahový štandard

Pojmy: súbor, priečinok

Vlastnosti a vzťahy: v súbore je uložený nejaký obsah, rôzne typy súbo-rov pre rôzne typy informácií (súbor s obrázkom, súbor s textom)

Procesy: vytvorenie, ukladanie dokumentov

Softvér a hardvér – práca v operačnom systéme

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- spustiť program/aplikáciu, ukončiť bežiacu aplikáciu a otvoriť v nej dokument,
- prihlásiť sa a odhlásiť sa z programu/aplikáci.

Obsahový štandard

Pojmy: aplikácia, ikona, okno, pracovná plocha

Vlastnosti a vzťahy: ikona ako reprezentácia programu alebo dokumen-tu

Softvér a hardvér – počítač a prídavné zariadenia

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- pracovať so základným hardvérom na používateľskej úrovni: ovládať programy myšou, písať na klávesnici.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: rôzna funkčnosť klávesov (písmená, čísla, šípky, enter, medzera, shift, delete, diakritika,...)

Procesy: pohyb, klikanie a ťahanie myšou, ovládanie kurzora na obra-zovke

Softvér a hardvér – práca v počítačovej sieti a na internete

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- rozlíšiť e-mailovú a webovú adresu.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: internet ako celosvetová počítačová sieť

Informačná spoločnosť – bezpečnosť a riziká

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- diskutovať o rizikách na internete,
- aplikovať pravidlá pre zabezpečenie e–mailu proti neoprávnené-mu použitiu.

Obsahový štandard

Procesy: bezpečné správanie sa na internete

Informačná spoločnosť – digitálne technológie v spoločnosti

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- diskutovať o digitálnych technológiách, o ich kladoch i záporoch
- diskutovať o využití konkrétnych nástrojov digitálnych technológií pri učení sa iných predmetov, diskutovať aj o tom, ako pomáhajú učiteľovi – ako pomáhajú žiakovi.

Obsahový štandard

Pojmy: hry, filmy, hudba

Vlastnosti a vzťahy: digitálne technológie okolo nás (aj napriek tomu, že na prvý pohľad nevyzerajú ako zariadenia s procesorom),

digitálne technológie ako nástroje pre komunikáciu, digitálne technológie doma, v škole

Procesy: používanie nástrojov na vlastné učenie sa, zábavu a spoznávanie

Informačná spoločnosť – legálnosť používania

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- diskutovať o princípoch dodržiavania základných autorských práv.

Obsahový štandard

Vlastnosti a vzťahy: autorské právo a jeho vzťah k autorovi, dielu a použitiu

Procesy: legálnosť a nelegálnosť používania informácií (obrázky, hudba, filmy)

Človek a príroda - prírodoveda

4. ročník ZŠ - 2 hodiny týždenne (2 hodiny ŠVP) / 66 hodín ročne

Vzdelávací štandard prírodovedy nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízky učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard prírodovedy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia prírodovedy. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vzdelávací štandard predmetu je konštruovaný tak, aby si žiaci postupne systematizovali poznatky o prírode, ktoré nadobudli spontánnym učením, pričom najskôr sa sústredia na opis pozorovaných skutočností, rozvíjajú si pozorovacie a kategorizačné spôsobilosti. Neskôr sa sústredia na rozširovanie poznania tým, že sa snažia skúmať fungovanie vybraných prírodných javov.

Rozvíjané sú spôsobilosti potrebné pre objektívne skúmanie sveta a vyhľadávanie informácií v rôznych druhoch sekundárnych zdrojov. Učiteľ vedie žiakov do situácií, v ktorých je ich úlohou vyjadrovať aktuálne poznanie, diskutovať s vrstovníkmi o vysvetleniach pozorovaných skutočností. Zároveň poskytuje žiakom dostatok času na skúmanie situácií a javov tak, aby sami získali nové poznanie, ktoré je funkčne začlenené v ich aktuálnom systéme vedomostí. Učiteľ usmerňuje žiakov, ktorých úlohou je samostatne tvoriť nové poznatky vlastnou bádateľskou činnosťou. Prírodoveda vedie žiakov k premýšľaniu, skúmaniu, hľadaniu informácií, zvažovaniu, usudzovaniu a k tvorbe záverov, ktoré sú argumentačne podložené, či už minulou a aktuálnou skúsenosťou, alebo inak získavanými objektívnymi informáciami.

CIELE PREDMETU

Cieľom prírodovedy je rozvoj prírodovednej gramotnosti žiakov. Prírodoveda rozvíja vo vzájomnej súčinnosti všetky tri zložky prírodovednej gramotnosti:

- žiacke aktuálne poznanie (prírodovedné pojmy, koncepty);
- poznávacie procesy žiaka potrebné pri úprave aktuálnych a tvorbe nových prírodovedných poznatkov (rozvíja induktívne poznávanie žiaka);
- špecifické prírodovedné postoje, ktoré vedú žiaka k uvedomenému využívaniu vedomostí.

Žiaci:

- spoznávajú životné prostredie a pozorujú zmeny, ktoré sa v ňom dejú,
- vyjadrujú svoje predstavy o javoch slovom a obrazom, diskutujú o svojich aktuálnych predstavách,
- argumentujú a menia svoje naivné predstavy a vysvetlenia vplyvom argumentácie a/alebo vlastného bádania,
- samostatne vyhľadávajú informácie v rôznych informačných zdrojoch a vo vybraných prírodovedných témach vedú veku primeranú a úrovni poznania zodpovedajúcu diskusiu,
- pozorujú detaily prírodných objektov a prírodných javov a na ich základe rozvíjajú svoje aktuálne poznanie,
- kategorizujú prírodné objekty na základe pozorovateľných znakov,
- identifikujú faktory (premenné), ktoré vplyvajú na priebeh pozorovaných či skúmaných situácií a javov,
- experimentujú so zmenami podmienok a vyslovujú závery z vlastného bádania,
- vytvárajú si vlastné poznámky z prírodovednej aktivity a uvedomujú si ich význam pri tvorbe záveru zo zrealizovanej činnosti,
- majú osvojené základné prírodovedné pojmy, pričom ich vzájomne prepájajú a vytvárajú vysvetlenia,
- odlišujú vedeckú terminológiu od bežnej, hovorovej komunikácie,
- chápu význam výsledkov vedy pre každodenný život a objektívne posudzujú pozitívne a negatívne vplyvy vedy a technológií na prírodu a celkové životné prostredie,
- citlivo pristupujú k živej prírode,
- majú tendenciu vytvárať vysvetlenia,
- dokážu meniť svoje predstavy o skutočnosti, ak sú ovplyvňované logickou argumentáciou.

Prírodné spoločenstvá

Výkonový štandard

Obsahový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- opísať les ako spoločenstvo rastlín a živočíchov, ktoré sú vzájomne na sebe závislé,
- vysvetliť život živočíchov v lese,

dub letný, buk lesný, hrab obyčajný, borovica lesná, jeleň lesný,
medveď hnedý, veverica stromová, sova lesná
zvonček konársky, rumanček

- opísať spôsob života typických zástupcov lesného spoločenstva,
- že rastliny vyžadujú pre svoj život rôznorodé podmienky,
- navrhnúť postup skúmania rôznorodosti lúčneho porastu,
- vysvetliť život živočíchov v lúčnom poraste,
- opísať spôsob života typických zástupcov lúčneho spoločenstva,
- vysvetliť vznik polí obrábaním,
- vysvetliť význam polí pre človeka,
- porovnať pole s lúkou,
- vytvoriť, na základe porovnania poľa s lúkou, závery o rôznorodosti rastlinstva,
- vysvetliť život živočíchov na poli,
- opísať spôsob života typických poľných živočíchov,
- vysvetliť, že rastliny, ktoré žijú v blízkosti vodných zdrojov vyžadujú väčšie množstvo vody, v inom prostredí by neprežili,
- vysvetliť, ako sa vodné rastliny prispôbili životu vo vode,
- vysvetliť, že voda je prostredím pre život mnohých živočíchov,
- uviesť príklady živočíchov žijúcich priamo vo vode,
- uviesť príklady živočíchov žijúcich pri vode a vodný zdroj je pre nich zdrojom potravy,
- uviesť príklady živočíchov, ktoré potrebujú vodu len na rozmnožovanie,
- že potravný reťazec vyjadruje potravnú závislosť jednotlivých organizmov žijúcich na určitom území,
- zostaviť na základe informácií, ktoré má o organizmoch žijúcich na vybranom území, potravný reťazec
- vyhľadať v informačných zdrojoch chýbajúce informácie o spôsobe života organizmov,
- že niektoré rastliny sú na pokraji vyhynutia, preto sú zákonom chránené,
- vysvetliť narušenie rovnováhy potravného reťazca pri vyhynutí určitej rastliny,
- vysvetliť, čo sa môže stať, ak úplne vyhynie niektorý živočíšny druh,
- uvažovať o vzťahoch medzi rastlinami, živočíchmi a prostredím.

roľný, nevädza poľná, lipnica lúčna,

čakanka obyčajná, koník lúčny, čmeľ zemný, križiak obyčajný
 obrábanie pôdy, poľné plodiny, zajac poľný, králik poľný, sokol sťahovavý, škrečok poľný
 vrba biela, jelša lepkavá, trst' obyčajná, lekno biele, kapor obyčajný, šťuka obyčajná, kačica divá, vážka, komár
 potravné reťazce a potravné siete
 plesnivec alpínsky, črievičník papučka, bleduľa jarná, rys ostrovid,
 vydra riečna, medveď hnedý

Človek

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- že vdychovaný vzduch sa od vydychovaného odlišuje tým, že obsahuje menej kyslíka a viac oxidu uhličitého,
- že pri zvýšenej námahe potrebuje človek viac energie (potravy) aj kyslíka (dýcha rýchlejšie),

- že vo vydychovanom vzduchu sa nachádza veľa vody v podobe vodnej pary,
- vysvetliť proces dýchania,
- zakresliť proces dýchania,
- navrhnúť postup, ako zistiť, či človek dýcha,
- že so vzduchom sa do organizmu môžu dostať aj nečistoty alebo pôvodcovia ochorení,
- že na zachytávanie nečistôt a pôvodcov ochorení slúži hlien, ktorý sa vylučuje v nose a v hrdle,
- vysvetliť prenos ochorenia prostredníctvom kvapôčkovej infekcie,
- vysvetliť obranné mechanizmy - kýchanie a kašľanie,
- že srdce je sval,
- že srdce je duté a pracuje ako pumpa na krv,
- že na srdce sú napojené cievy, ktoré rozvádzajú krv po celom tele,
- kde sa nachádza srdce, aký má tvar a aké je veľké,
- že činnosť srdca sa prejavuje ako tep,
- vysvetliť, ako a prečo sa zrýchľuje tep pri vynakladaní námahy,
- že pravidelným cvičením sa trénuje aj srdce,
- že krv je tekutina, ktorá rozvádza po tele potrebné látky,
- vysvetliť, akým spôsobom sa tieto látky dostávajú do krvi,
- že v krvi sa nachádzajú červené krvinky, biele krvinky a krvné doštičky,
- vysvetliť význam darcovstva krvi,
- že krv je rozvádzaná po tele cievami,
- že cievy sa nachádzajú v celom tele,
- že cievy sa rozvetvujú od najhrubších vychádzajúcich zo srdca, po najtenšie nachádzajúce sa v pokožke,
- vysvetliť krvný obeh,
- zakresliť krvný obeh,

Obsahový štandard

dýchanie, spotreba kyslíka, pľúca
kvapôčková infekcia a pôvodcovia
ochorení, kašeľ, kýchanie
srdce, tep
krv, červené krvinky, biele krvinky,
krvné doštičky
cievy, krvný obeh
rozmnožovanie človeka, počatie,
tehotenstvo, pôrod, detstvo,

dospelosť, staroba, smrť

- vysvetliť, ako sa krvou dostávajú lieky, ale aj jedy do rôznych častí tela,
- že na splodenie dieťaťa je potrebný dospelý muž a dospelá žena,
- že po oplodnení ženy mužom sa v tele ženy vyvíja dieťa – žena je tehotná,
- že dieťa sa v tele ženy vyvíja približne deväť kalendárnych mesiacov, pričom matka je s dieťaťom spojená pupočnou šnúrou, cez ktorú dieťa od matky prijíma potrebné látky a kyslík,
- vysvetliť význam rodiny pri rozmnožovaní človeka,
- opísať vývin človeka od počatia až po starobu a sústrediť sa na zmeny v raste a vývine organizmu.

Neživá príroda a skúmanie prírodných javov

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- že niektoré predmety padajú k zemi rýchlejšie, iné pomalšie,
- skúmaním zistiť, že to, ako rýchlo predmety padajú k zemi, závisí od veľkosti a tvaru predmetov,
- skúmaním zistiť, že to, ako rýchlo predmety padajú k zemi, závisí od výšky, z ktorej padajú a od spôsobu hodov predmetov,
- že magnet je predmet, ktorý priťahuje niektoré kovové predmety a nepriťahuje žiadne nekovové predmety,
- skúmaním zistiť, že magnet pôsobí do určitej vzdialenosti – má okolo seba tzv. magnetické pole,
- navrhnúť postup, pomocou ktorého porovná veľkosť (odmeria) magnetického poľa dvoch magnetov,
- vysvetliť, ako sa k sebe správajú dva magnety,
- ako sa používa kompas,
- že pomocou páky môžeme nadvihnúť ťažké predmety s menšou námahou,
- použiť páku,
- skúmaním zistiť, že čím dlhšia je páka, tým menej sa pri nadvihovaní namáhame,
- že pomocou kladky môžeme dvíhať ťažké predmety s menšou námahou,
- zostrojiť pevnú kladku, voľnú kladku aj kladkostroj,
- že pomocou naklonenej roviny dokážeme vyniesť veľký náklad do výšky s menšou námahou,
- skúmať zmenu vynaloženej námahy pri zmene sklonu naklonenej roviny,
- vytvoriť z vlastného skúmania závery,
- že ozubené koleso je koleso, ktoré má na okraji zuby; tie zapadajú do zubov iných ozubených kolies,

Obsahový štandard

spomaľovanie a zrýchľovanie pádu predmetov
 magnet, magnetické pole, kompas
 páka, hojdačka, rovnoramenné váhy, nožnice, kliešte, páčidlo, veslo, kľučka, pevný bod
 kladka, lanovka, stavebná kladka, posilňovacie stroje, pevná kladka, voľná kladka, kladkostroj
 naklonená rovina: svahové cesty – serpentín; skrutka, sekera, pluh, klin
 ozubené koleso: bicykel, hodiny, kuchynský mechanický šľahač, mechanická vrtáčka, vodný a veterný mlyn, súkolesie, ozubnica
 Zem ako planéta, Mesiac ako družica Zeme, Slnko ako hviezda
 Slnčná sústava, Merkúr, Venuša, Zem, Mars, Jupiter, Saturn, Urán, Neptún, súhvezdie, Veľký voz, Orion
 hvezdáreň, ďalekohľad, podmienky života na Zemi a vo vesmíre

- vysvetliť, že použitím kombinácie väčších a menších kolies a ozubnice (ozubenej reťaze) môžeme meniť smer točenia ozubených kolies, rýchlosť ich točenia aj námahu, ktorú je potrebné na točenie vynaložiť,
- že Zem je planéta, ktorá obieha okolo hviezdy nazývanej Slnko,
- že Zem má približne guľovitý tvar a okolo Zeme obieha jej družica – Mesiac,
- že Zem sa okrem pohybu okolo Slnka otáča aj okolo vlastnej osi,
- že Zem sa okolo vlastnej osi otočí za jeden deň (24 hodín) a obehne okolo Slnka za jeden rok (365 dní),
- demonštrovať na modeli Zeme rotáciu planéty okolo vlastnej osi a zároveň rotáciu okolo Slnka,
- že Mesiac nesvieti, ale odráža svetlo dopadajúce naň zo Slnka,
- vymenovať v poradí planéty slnečnej sústavy: Merkúr, Venuša, Mars, Jupiter, Saturn, Urán a Neptún,
- že planéty spolu tvoria slnečnú sústavu,
- charakterizovať súhvezdie ako viditeľné usporiadanie hviezd do rozpoznateľného obrazca,
- rozpoznať hlavné súhvezdie zimnej oblohy – Orion a hlavné súhvezdie letnej oblohy – Veľký voz,
- graficky znázorniť usporiadanie slnečnej sústavy,
- že vo vesmíre nie je vzduch,
- vysvetliť, akými spôsobmi človek skúma vesmír,
- zvážiť, aké podmienky by musela mať planéta na to, aby na nej človek prežil.

Človek a spoločnosť - vlastiveda

4. ročník ZŠ - 2 hodiny týždenne (2 hodiny ŠVP) / 66 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard z vlastivedy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Vlastiveda v 3. a 4. ročníku má osobité, nezastupiteľné postavenie vzhľadom na význam v utváraní predstáv o bezprostrednom mieste života žiakov (priestorový aspekt) a historickom období, v ktorom žijú (časový aspekt). Svojím zameraním má za cieľ podnecovať, motivovať žiakov na rozprávanie o danej téme (či už na základe vlastných skúseností, podľa obrázka a i.) a v čo najväčšej miere využívať heuristický rozhovor a zážitkové učenie.

Vlastivedné – motivačné poznávanie začína v 1. a 2. ročníku (prvouka) spoznávaním okolia školy a bydliska a postojmi k spoločnosti, pokračuje v 3. ročníku (Moja obec) a končí vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku).

Vlastiveda v 3. ročníku (Moja obec) je obsahovo naplnená emotívnym (dobrodružným) poznávaním, pozorovaním a hodnotením javov a celkovo dojmami z vlastnej obce (okolie školy) v časových premenách jednotlivých ročných období (aj s aspektom starostlivosti o bezpečnosť a zdravie). Nezastupiteľná je vlastivedná vychádzka, ktorá má motivačno-heuristický charakter. Vybrané témy, napr. orientácia v okolí školy, sa odporúča realizovať formou pozorovania mimo triedy, ak sú na to možnosti. Delí sa na spoznávanie miestnej krajiny (jednoduchá práca s nákresmi) a orientáciu v čase (plynutie kalendárneho a školského roka, významné sviatky počas roka, tradície a i.). Na ne nadväzuje rozprávanie o doprave, o pamätihodnostiach. Osobitá pozornosť sa venuje pozorovaniu, skúmaniu prírody, jej zložiek, ale rovnako aj pamiatok v okolitej krajine.

Vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku) žiaci spoznajú najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov. Tieto cesty sa realizujú prostredníctvom „výletov“ od Tatier k Dunaju, od Dunaja k Hornádu, od Hornádu po Dunajec. Výlety po Slovensku sú zamerané na zážitkové (názorné) spoznávanie regiónov. Dôraz je na práci s mapami, príbehmi a ilustráciami. Mapy použité v 3. a 4. ročníku sú zamerané a prispôbené vyučovaniu vlastivedy. Každý zemepisný názov z textu nájdu žiaci na mape, obrázku aj kresbe. Používajú sa veľmi jednoduché mapy, ktoré pri ústnom, či písomnom preverovaní vedomostí pomáhajú žiakom (nič sa neučia naspamäť). Základ tvorí „Čítanie mapy – prstom po mape“ a prerozprávanie príbehov podľa obrázkov.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- skúmajú, pozorujú a bádajú v kraji, v ktorom žijú,
- porozprávajú o svojej obci (mesto, dedina – o krajine svojho okolia) a určia jednotlivé prvky – časti svojej obce,
- orientujú sa v rodnom kraji pomocou svetových strán a významných objektov,
- rozlišujú primerane vzťahy a väzby prírodného a spoločenského charakteru vo svojej obci, doma i v škole,
- použijú poznatky zo svojich pozorovaní a skúseností,
- identifikujú a odlišia, čo vytvorila príroda a čo človek,
- rozprávajú o premenách prírody počas roka (vyhľadajú v kalendári významné dni),
- ukážu na mape (prispôsobenej vlastivede v 4. ročníku) vybrané pohoria, jaskyne, rieky, mestá a iné,
- opíšu (pomocou obrázkov) pojmy, krajinu, pamiatky, ktoré už nie sú z ich bezprostredného okolia,
- prerozprávajú obsah povesti podľa výberu,
- porozprávajú o významných historických udalostiach,
- vedia čítať mapu a rozprávať podľa ilustrácií a fotografií
- vypátrajú pútavé skutočnosti o rôznych častiach Slovenska,
- porovnávajú jednotlivé oblasti so svojou obcou.

Slovensko

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- vyjadriť vlastnými slovami, čo je mapa,
- identifikovať znaky na mape (farby, tvary),
- odmerať podľa nakreslenej (grafickej) mierky vzdialenosti na mape,
- ukázať polohu Slovenska na mape sveta a Európy,
- ukázať na mape Slovenska svoju obec,
- porozprávať o ceste od Tatier k Dunaju (Bratislavy) a jej jednotlivých zastávkach (Poprad, Nízke Tatry, Ružomberok, Martin, Orava, Veľká Fatra, Malá Fatra, Kysuce, Žilina, Súľovské vrchy, Trenčín, Piešťany, Trnava, Malé Karpaty, Záhorie) – „Čítanie z mapy = prstom po mape“,
- pátrať po obrazovom materiáli (internet, médiá) z cesty a interpretovať ho,
- odlišiť na ceste od Tatier k Dunaju tri známe pohoria a tri kotliny,
- prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty od Tatier k Dunaju,
- porozprávať o ceste od Dunaja po Hornád (z Bratislavy do Košíc) cez Nitru, Hornú Nitru, Podunajsko a Pohronie a o zastávkach v Banskej Štiavnici, Kremnici, Zvolene, Banskej Bystrici, Poľane, Lučenci, Rožňave a Slovenskom Rudohorí – „Čítajú z mapy =

Obsahový štandard

vlastivedná mapa Slovenska, znaky na mape a v legende, svetové strany na mape, poloha miestnej krajiny na Slovensku, význam modrej, hnedej a zelenej farby na mape, kreslená mierka
Tatry, Nízke Tatry, Pieniny, Malá Fatra, Veľká Fatra, Poľana, Kremnické vrchy, Štiavnické vrchy, Slovenské Rudohorie, Podunajská nížina, Východoslovenská nížina, Záhorská nížina, Váh, Dunaj, Hron, Dunajec, Demänovské jaskyne, Domica listnaté, zmiešané a ihličnaté lesy, TANAP pamiatky (UNESCO) Slovenska (Bardejov, Vikolínec, Banská Štiavnica s okolím, Spišský hrad a okolie, jaskyne Slovenského krasu, bukové lesy Východných Karpát, Levoča, drevené kostolíky)
Bratislava, Košice, Trnava
Bratislavský hrad, Devín, Trenčiansky hrad, Bojnický zámok a zoo, Dunaj, Nitriansky hrad, Žilina, Kysuce, Martin, Strečno, Orava, Oravský hrad a priehrada, Horehronie, Banská Bystrica, Zvolenský zámok, Spiš, Poprad, Prešov
Konštantín (Cyril) a Metod, Svätoplukove prúty, vpády Tatárov a Turkov, Mária Terézia, Ľudovít Štúr, prvá svetová vojna, Milan

prstom po mape“,

prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty od Dunaja po Hornád,

opísať výlet od Hornádu po Dunajec (z Košíc po Dunajec) cez Michalovce, Zemplín, Humenné, Vihorlat, Bardejov, Nízke Beskydy, Prešov, Šariš, Levoču, Slovenský raj, Spiš - „Čítanie z mapy = prstom po mape“,

prerozprávať dve povesti (legendy) z cesty po hradoch na východe Slovenska,

identifikovať päť najvýznamnejších kultúrnohistorických pamiatok Slovenska na mape,

vytvoriť zoznam desiatich prírodných divov Slovenska,

rozlíšiť pomocou mapy najvýznamnejšie cesty Slovenskom,

zistiť na obrázkoch, ako sa krajina Slovenska menila (historické obrazy),

vytvoriť plán cesty po Slovensku.

Rastislav Štefánik, Tomáš Garrigue Masaryk, druhá svetová vojna, samostatná Slovenská republika, naše štátne symboly

Výlety po Slovensku – „Čítanie z mapy = prstom po mape“

Vo 4. ročníku (Objavné cesty po Slovensku) žiak vie/dokáže spoznať najvýznamnejšie a najatraktívnejšie prvky, časti regiónov.

od Tatier k Dunaju (Bratislavy) a jej jednotlivých zastávkach (Poprad, Nízke Tatry, Ružomberok, Martin, Orava, Veľká Fatra, Malá Fatra, Kysuce, Žilina, Súľovské vrchy, Trenčín, Piešťany, Trnava, Malé Karpaty, Záhorie)

od Dunaja po Hornád (z Bratislavy do Košíc) cez Nitru, Hornú Nitru, Podunajsko a Pohronie a o zastávkach v Banskej Štiavnici, Kremnici, Zvolene, Banskej Bystrici, Poľane, Lučenci, Rožňave a Slovenskom Rudohorí

od Hornádu po Dunajec (z Košíc po Dunajec) cez Michalovce, Zemplín, Humenné, Vihorlat, Bardejov, Nízke Beskydy, Prešov, Šariš, Levoču, Slovenský raj, Spiš

Človek a hodnoty – náboženská výchova/etická výchova

Náboženská výchova – katolícke naboženstvo

4. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard predmetu náboženská výchova/náboženstvo Katolíckej cirkvi nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah daného predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe konkrétnych učebných cieľov, učebných úloh a otázok.

K vymedzeným výkonom je priradený učebný obsah, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Požadované vedomosti v náboženskej výchove/náboženstve slúžia rozvoju náboženskej dimenzie, ktorá je súčasťou kultúry a prispieva k celkovému formovaniu osobnosti žiakov.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet náboženská výchova/náboženstvo v primárnom vzdelávaní podporuje základné predpoklady kresťanských životných postojov a konania žiakov. Rozvíja duchovný svet detí, umožňuje im prostredníctvom biblických príbehov poznávať Trojjediného Boha, Božiu Matku Máriu a svätých. Poznatky, ktoré získavajú žiaci v tomto období, sú predpokladom pre otvorenie sa životu s Ježišom Kristom aj prostredníctvom prijatia sviatosti Eucharistie. Na podklade Božích prikázaní ich učí rozlišovať dobro od zla. Náboženská výchova/náboženstvo v nich rozvíja komunikačné zručnosti, otvára ich chápaniu okolitého sveta a vďačnosti za prijaté dary. Ovplyvňuje hodnotovú orientáciu žiakov, ktorá im pomáha byť prospešnými rodine, spoločnosti a Cirkvi.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- získajú vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti človeka ako originálneho Božieho stvorenia,
- nadobudnú základné vedomosti o existencii a pôsobení Boha podľa učenia Katolíckej cirkvi,
- získajú vedomosti o živote Panny Márie a svätých, ktoré sú predpokladom náležitej úcty k nim,
- získajú vedomosti o vzniku a účinkovaní Cirkvi v dejinách i v dnešnom svete,
- zorientujú sa v morálnych hodnotách, ktoré sú postavené na Desatore,
- nadobudnú vhodné komunikačné zručnosti k vyjadrovaniu vlastných myšlienok a citov,
- získajú spôsobilosť pre pravidelnú modlitbu, rozlišovanie dobra od zla, voľbu dobra pre seba i iných.

Cesta nádeje

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže

- identifikovať prvky, ktoré robia človeka jedinečným,
- vysvetliť hodnotu priateľstva,
- prerozprávať biblický príbeh o Noemovej arche,
- opísať Božiu blízkosť cez biblické postavy Noema, Abraháma a Mojžiša,

Biblia – slovo o nádeji

Výkonový štandard

- rozlíšiť medzi Starým a Novým zákonom,
- identifikovať sa s postojmi nádeje v živote biblických postáv,
- reprodukovať biblický príbeh o povolání Gedeona,
- interpretovať jednoduchým spôsobom biblické texty prorociev Micheáša a Izaiáša – ako posolstvo nádeje,
- interpretovať biblické príbehy o Jánovi Krstiteľovi a Panne Márii ako naplnenie očakávanej nádeje na príchod Vykupiteľa,
- vysvetliť podobenstvá o Božom kráľovstve,
- uviesť tri Ježišove zázraky,

Nádej presahujúca smrť

Výkonový štandard

- opísať rôzne podoby utrpenia a bolesti,
- zreprodukovať biblický príbeh o vzkriesení Lazára,
- vysvetliť vlastnými slovami pojmy vykúpenie a spása,
- charakterizovať jednoducho kresťanskú vieru vo vzkriesenie a jej dôležitosť,
- vysvetliť pojem súcitiť,
- napláňovať si konkrétnu pomoc trpiacemu človeku vo svojom okolí,
- opísať rôzne podoby utrpenia a bolesti,
- zreprodukovať biblický príbeh o vzkriesení Lazára,
- vysvetliť vlastnými slovami pojmy vykúpenie a spása,
- charakterizovať jednoducho kresťanskú vieru vo vzkriesenie a jej dôležitosť,
- vysvetliť pojem súcitiť,
- napláňovať si konkrétnu pomoc trpiacemu človeku vo svojom okolí,

Obsahový štandard

cesta k sebe – som jedinečný
cesta k druhým – budovanie vzťahov
cesta do sveta, v ktorom žijem (Noemova archa)
cesta k Bohu – biblické obrazy Božej blízkosti

Obsahový štandard

Biblia – Kniha kníh
zasľúbená zem
odkrývanie nádeje v živote biblických postáv
očakávanie Mesiáša
príchod Mesiáša
Ježiš ohlasuje Božie kráľovstvo (podobenstvá o Božom kráľovstve)
Ježiš sprítomňuje Božie kráľovstvo (Ježišove zázraky)

Obsahový štandard

skúsenosť – strachu, dôvery a nádeje
Bože, kde si? (Jób)
smrť a nádej (vzkriesenie Lazára)
Ježiš, silnejší ako smrť – vzkriesenie
sviatosť pomazania chorých
skúsenosť – strachu, dôvery a nádeje
Bože, kde si? (Jób)
smrť a nádej (vzkriesenie Lazára)
Ježiš, silnejší ako smrť – vzkriesenie
sviatosť pomazania chorých

Svedectvo nádeje

Výkonový štandard

- vyjadriť dôležitosť úcty k iným cirkvám a náboženstvám,
- vnímať odlišnosť chrámov podľa vierovyznaní,
  - porovnať základné odlišnosti katolíckych kostolov podľa doby, v ktorej vznikli,
  - vymenovať kresťanské cirkvi na Slovensku,
  - pomenovať na základe života svätých dva spôsoby, ako byť svedkom nádeje,
  - byť svedkom nádeje,

Prameň nádeje

Výkonový štandard

- zdôvodniť jednoduchým spôsobom potrebu modlitby,
- vysvetliť význam ticha (stíšenia sa) pre stretnutie s Bohom v modlitbe,
  - zdôvodniť potrebu spoločnej modlitby doma s rodinou, s kamarátmi a veriacimi v kostole,
  - sformulovať osobnú modlitbu.

Obsahový štandard

- rôzne veže
rôznorodosť vierovyznaní
kresťanské cirkvi pôsobiace v našej krajine (regióne)
kresťania – nádej pre svet

Obsahový štandard

- modlitba – život v Božej prítomnosti
Boh – stred kresťanského spoločenstva

ETICKÁ VÝCHOVA

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami.

Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací program pre predmet etická výchova má svoje špecifiká. Jedným z nich je rozvíjanie komunikačných a sociálnych spôsobilostí, ktoré sa orientujú na postoje k životným situáciám a ku konkrétnym prejavom prosociálneho správania. Nadobudnuté vedomosti, spôsobilosti a zručnosti sú predpokladom kritického myslenia, diskusie a hodnotiacich postojov. V etickej výchove sa stávajú prostriedkom, od ktorého sa odvíja požadované správanie.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Úlohou povinne voliteľného predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré popri informáciách účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod.). Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusii, hodnotiacim postojom, ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa aktívne participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu),
- osvoja si prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie hodnoty priateľstva, vzájomnosti a rodiny,
- rozvíjajú svoj postoj k postihnutým, chorým a starým ľuďom.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- opísať rozdiely správania medzi chlapcami a dievčatami,
- rozpoznať vhodné a nevhodné správanie voči osobám opačného pohlavia,
- rozpoznať situácie, kde je potrebné ticho a počúvanie,

Obsahový štandard

tolerancia a ústretovosť vo vzťahoch
Zlaté pravidlo mravnosti
rešpekt a úcta
rovnoprávnosť mužov a žien
komunikačné zručnosti v medziľudských vzťahoch
kultivované správanie k osobám opačného pohlavia

Reálne a zobrazené vzory

Výkonový štandard

- rozlíšiť na príkladoch pozitívne i negatívne vplyvy televízie a iných komunikačných prostriedkov,
- uviesť príklady prosociálnych ľudí zo svojho okolia,
- vyjadriť svoj názor na prečítanú knihu,

Obsahový štandard

vzor správania
komunikačné prostriedky a ich úloha
prosociálne vzory v okolí dieťaťa
čitateľský návyk – zdroj prosociálnych vzorov

Rozvoj tvorivosti a iniciatívy

Výkonový štandard

- uviesť príklady vzájomnej užitočnosti,
- vymenovať iniciatívy, kde môže preukázať svoj vzťah k ochrane prírody a životného prostredia,
- pripraviť si iniciatívy na ochranu prírody,

Obsahový štandard

záujmy rozvíjajúce osobnosť človeka
kvality človeka využité pre spoločné dobro
tvorivosť, iniciatívnosť a vytrvalosť pri riešení každodenných problémov

Dohovor o právach dieťaťa

Výkonový štandard

- vymenovať päť práv dieťaťa,
- rozpoznať, ktoré práva dieťaťa sa dodržia alebo porušujú v jeho prostredí,
- vysvetliť potrebu solidarity s deťmi, ktoré dlhodobo trpia nedodržiavaním ich práv,
- zapojiť sa do aktivity, ktorá podporuje solidaritu,
- vymenovať päť povinností, ktoré má voči iným ľuďom,

Obsahový štandard

ľudské práva, práva detí
detská práca
solidarita a prijatie odlišností
povinnosti detí vyplývajúce z ich práv

Náš región – naša vlasť

Výkonový štandard

- priradiť svoje bydlisko do lokality regiónu,
- pomenovať špecifiká, krásy i možnosti svojho regiónu,
- napísať list priateľovi, v ktorom bude vykreslený jeho región,
- zostaviť prezentáciu, v ktorej predstaví svoj región,
- navrhnúť akciu na pomoc svojho regiónu.

Obsahový štandard

dedina, mesto, región
vlasť, Slovensko
vlastenectvo

Človek a svet práce – pracovné vyučovanie

4. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard vyučovanie nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami.

Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, manipulovanie s predmetmi, experimentovanie, konštruovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad rozvíjania ich praktických zručností. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne reprodukovať.

CHARAKTERISTKA PREDMETU

Pracovné vyučovanie na primárnom stupni vzdelávania je zamerané na široké spektrum pracovných činností a technológií založených na tvorivej tímovej spolupráci. Technickým vzdelávaním sú žiaci vedení k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti. Vzdelávací obsah predmetu pracovné vyučovanie prispieva k vytváraniu životnej a profesijnej orientácie žiakov. Predmet je zameraný na rozvoj praktických pracovných zručností a dopĺňa celé základné vzdelávanie o dôležitú zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v ďalšom živote a v spoločnosti.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- rozlíšia rôzne prírodné a technické materiály a ich význam pre človeka,
- pochopia techniku ako nástroj na riešenie problémov reálneho života,
- spoznajú základné vlastnosti materiálov a možnosti ich použitia v praxi,
- získajú poznatky o pracovných činnostiach vo vybraných povolaniach a profesiách,
- spoznajú ľudové tradície, remeslá a zhotovia tradičné produkty,
- upevnia svoje kladné morálne a vôľové vlastnosti pri riešení technických problémov,
- pracujú a riadia pracovnú činnosť v tíme,
- narábajú s jednoduchým náradím na opracovanie materiálov bezpečne a dodržiavajú hygienu práce,
- navrhujú vlastnú predstavu pri konštruovaní jednoduchých statických a pohyblivých modelov,
- poznajú zásady stolovania a prípravy jednoduchých pokrmov.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Človek a práca

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- uviesť príklady technických vynálezov,
- vyhľadať informácie o pracovných možnostiach vo svojom regióne,

- zrealizovať jednoduchý projekt.

Technické materiály

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- uviesť základné vlastnosti vybraných druhov technických materiálov,
- zhotoviť ľubovoľný výrobok z technického materiálu,
- uviesť základné suroviny na výrobu papiera,
- preskúmať ďalšie vlastnosti papiera,
- zhotoviť výrobok podľa návodu s požadovanou presnosťou,
- vyšiť ozdobné stehy,
- uviesť zásady starostlivosti o textil,
- zhotoviť výrobok z textilu,
- preskúmať vlastnosti textilných materiálov,
- uviesť rozdiel medzi kríkmi a stromami,
- zistiť výskyt stromov v okolí,
- navrhnuť projekt ošetrovania poškodených stromov,
- zhotoviť výrobok z dreva.

Obsahový štandard

technické vynálezy a ich vplyv na výber povolania
povolania budúcnosti v súvislosti s novými vynálezmi
pracovné príležitosti v regióne,
najžiadanejšie povolania

Obsahový štandard

technické materiály (papier, textil, drevo,...),
vlastnosti technických materiálov
výrobky: z papiera, textilu, dreva alebo ich vzájomná kombinácia
výroba papiera, základné suroviny na výrobu papiera
priesvitnosť, priehľadnosť, krčivosť, nasiakavosť, pevnosť a pod.
výrobky: priestorové vystrihovačky, masky z papiera, orgiami, koláž,
priestorové výrobky z kartónu
textil – vlastnosti textilu, nasiakavosť, farebná kombinovateľnosť
a pod., údržba textilu
stehy (krížikový, stonkový, a iné)
výrobok podľa strihu
oprava odevu (spínadlá, gombíky, ozdobné záplaty)
výrobky: vrecúško, puzdro, odev pre bábiku a pod.
dreviny (stromy – ihličnaté, listnaté), kríky, vlastnosti drevín, drevené predmety, poškodené dreviny
ohýbanie, oddeľovanie, spájanie a úprava povrchu dreva
výrobky: zvieratka, postavy, príbytky, kýmidla a pod.

Základy konštruovania

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- zhotoviť konštrukcie zo stavebníc alebo zo škatúl,
- opísať konštrukcie stavieb vo svojom okolí,
- uviesť zdroje elektrickej energie,
- prezentovať zásady bezpečnej práce s elektrickými zariadeniami,
- vysvetliť význam šetrenia elektrickou energiou,
- zhotoviť výrobky s využitím zapojenia jednoduchého elektrického obvodu,
- porovnať komunikáciu na diaľku v minulosti a v súčasnosti,
- napísať správu prostredníctvom SMS alebo cez e-mail,
- vysvetliť výhody a nevýhody moderných komunikačných prostriedkov,
- vypracovať jednoduchý projekt o ochrane životného prostredia.

Príprava pokrmov

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- navrhnuť úpravu stola na slávnostnú príležitosť,
- vytvoriť menu na slávnostnú príležitosť,
- uviesť príklady vhodných potravín na špecifické udalosti,
- pripraviť jednoduché pohostenie.

Ľudové tradície a remeslá

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- navrhnuť ozdoby a doplnky súvisiace s ľudovými tradíciami,
- vytvoriť ozdoby a doplnky,
- vymenovať ľudové remeslá,
- zhotoviť produkty súvisiace s ľudovými remeslami.

Obsahový štandard

konštrukcie okolo nás a ich spoločenský význam
výrobky: obydlia, mosty, pohyblivé detaily strojov, vrtuľka, šarkan...,
stavebnice, alebo rôznych technický materiál (papier, kartón, lepenka, koženka, plasty, drôtky, drevo) za použitia dostupných nástrojov a náradí
elektrická energia, zdroje (obnoviteľné a neobnoviteľné) a ich vplyv na životné prostredie, výroba elektrickej energie, význam a šetrenie
bezpečné zaobchádzanie s elektrickými zariadeniami
elektrický prúd, elektrický obvod, zdroj, spotrebič
výrobky: hračka (lampión, betlehem...) s využitím jednoduchého elektrického obvodu - žiarovka E 10, tenký vodič, spínač, batéria 4,5 V
technické komunikačné prostriedky, historické a moderné, ich výhody a nevýhody

Obsahový štandard

stôl na slávnostnú príležitosť
pokrmý na oslavu (napr. nepečená ovocno-smotanová torta, ovocná šťava)
vhodné pokrmý na kúpalisko, výlet a pod.
kultúra stolovania na Slovensku a vo svete

Obsahový štandard

ľudové tradície (napr. na sv. Mikuláša, Luciu)
ľudové remeslá (napr. tkáčstvo, výšivkárstvo, hrnčiarstvo)
výrobky: mikulášsky darček, tkáčsky výrobok, ľudová výšivka a iné

Umenie a kultúra – hudobná výchova

4. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard hudobnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia hudobného umenia.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Primárna hudobná edukácia predstavuje kontinuálne, systémové a cieľavedomé pokračovanie predprimárnej hudobnej výchovy. Hudobná výchova v základnej škole je predmetom umelecko-výchovným, činnostným, kde sa na báze hudobných hrových činností žiaci učia orientovať vo svete hudby, prebúdzajú sa v nich záujem o elementárne muzikovanie a postupne aj záujem o hlbšie vzdelanie v oblasti hudby a umenia.

Na primárnom stupni vzdelávania sa prirodzene a plynule nadväzuje na vrodené predpoklady detí ich spontánnosť, sklony k hravosti, na ich schopnosť celostného vnímania obrazov a modelov okolitého sveta. Hudba má byť pre žiakov súčasne hrou a predmetom detského experimentovania, zdrojom objaviteľských prístupov k hudobnému poznávaniu a prostriedkom žiakovej hudobnej expresie, ktorá podporuje ich hudobnú sebarealizáciu v komplexe aktívnych aj receptívnych hudobných činností. Hudobné činnosti predstavujú najrozmanitejšie formy kontaktu žiaka s hudbou, dávajú možnosť spájať hudbu so slovom, obrazom, pohybom, hrou na elementárnych hudobných nástrojoch. Hudobné činnosti tvoria základný prostriedok na rozvíjanie hudobných i kľúčových kompetencií žiakov. Hudobné činnosti nie sú izolované, ale v reálnej praktickej podobe sa vzájomne dopĺňajú, podporujú aj s inými mimohudobnými činnosťami a zmysluplne sa integrujú. Hudobný materiál a hudobné činnosti sú kľúčovým prostriedkom na osvojenie si hudobno-teoretických poznatkov. Tie si však žiaci osvojujú postupne a nadobudnuté vedomosti sú výsledkom aktívnych hudobných činností, z ktorých vyplývajú. Teoretické poznatky a vedomosti sú dôležité len do tej miery, do akej sú nevyhnutné pre aktívny hudobný prejav žiakov, chápanie základných zákonitostí hudby a prácu s hudobným materiálom

CIELE PREDMETU

- rozvíjať hudobné kompetencie dieťaťa mladšieho školského veku,
- rozvíjať kultivovaný rečový, hlasový, pohybový prejav v spojení s hudbou,
- vychovávať aktívneho a vnímavého interpreta a percipienta hudby,
- naučiť žiaka orientovať sa vo svete hudobného umenia,
- rozvíjať emocionálny svet a hudobný vkus žiaka mladšieho školského veku,
- v rámci stanovených cieľov z hudobnej výchovy využívať integratívne prístupy a prieniky s ostatnými vyučovacími predmetmi v primárnej edukácii,
- viesť žiakov k samostatnej práci a hudobnej tvorivosti.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výkonový štandard

Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:

- používať hlas vedome na dosiahnutie špecifického hudobného cieľa (rytmus, melódia, dynamika, výraz, nálada),
- prirodzene aplikovať správnu hlasovú techniku,
- spievať čisto a rytmicky správne,
- poznať špecifiká ľudovej hudobnej kultúry vlastného regiónu,
- spievať jednoduchý dvojhlas (udržia svoju melodickú líniu),
- intonovať podľa notového zápisu melodické modely,
- hlas používať v improvizácii a elementárnej kompozícii,
- hrať na elementárnych hudobných nástrojoch,
- hrať na tele,
- hrať na objektoch,
- vytvárať elementárne hudobné nástroje,
- hrať rytmické modely,

Obsahový štandard

Hlasové činnosti

vokálne činnosti v rámci rozsahu b-d2, detské piesne, ľudové piesne, regionálne ľudové piesne, autorské piesne, vokálne dialogické hry, dychové a hlasové cvičenia, hry s hlasom, zvukomalebne hlasové hry, deklamácia, rytmizácia reči, artikulácia – článkovanie reči

kánon, burdón, ostinátny druhý hlas
melodické modely napr. s-m; l-s-m; l-s-m-d; d'-l-s-m-d; m-r-d; s-f-m-r-d; d'-t-l-s-f-m-r-d; a i
taktovacie gestá 2/4,3/4,4/4 taktu, gestá pre zmeny tempa a dynamiky
improvizácia a elementárna kompozícia
Inštrumentálne činnosti
Orffove nástroje rytmické: paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá a melodické hudobné nástroje (xylofón, zvonkohra, metalofón), hra na tele,
okolité objekty triedy, rozličné objekty, prírodniny
samostatne zhotovené elementárne hudobné nástroje
rytmické modely napr. tá; ti-ti; tá-ja; tá-ja-ja-ja; ti-ri-ti-ri; nič; es; pau-

- hrať podľa zápisu jednoduché melodicko-rytmické útvary,
  - vytvoriť inštrumentálny sprievod,
  - inštrumentálne improvizovať,
  - reagovať pri hre na hudobných nástrojoch na gestá učiteľa, adekvátne meniť tempo, dynamiku,
  - dirigovať,
  - aktívne počúvať piesne, hudobné skladby, ako aj vlastné hudobné prejavy,

  - vyjadriť pocity z počúvanej hudby verbálne, pohybom a inými umeleckými prostriedkami,

  - identifikovať funkcie hudby a jej spoločenský význam,

  - identifikovať, charakterizovať a terminologicky správne pomenovať hudobno-vyjadrovacie prostriedky,

  - identifikovať obsadenie interpretovanej hudobnej skladby,

  - identifikovať hudobné formy a žánre,
- za; veľ-ká pau-za; atď.
melodicko-rytmické schémy, cvičenia, piesne inštrumentálny sprievod, burdón, ostináto, tóny 1. a 5. stupňa (tonika, dominanta), voľný zvukomalebny sprievod
predohra, medzihra a dohra
improvizácia
dirigentské a individuálne gestá učiteľa
dirigovanie – intuitívne výrazové pohyby, štandardizované taktovacie schémy (2/4;3/4;4/4)
Percepčné činnosti - aktívne počúvanie
skladby slovenských a svetových skladateľov; piesne, spev
- a interpretácia učiteľa/ky; vlastný hudobný prejav, hudobný prejav triedy (skupiny), hry so zvukom
- funkcie hudby: estetická, umelecká, spoločenská, zábavná, úžitková
- melódia, tempo, rytmus, zvuková farba, dynamika, harmónia, forma
- melódia stúpajúca, klesajúca; tempo pomalé, stredné, rýchle; rytmus – taktová schéma a rytmické modely, dynamika – piano, pianissimo, mezzoforte, forte, fortissimo, crescendo, decrescendo; akcent; harmónia durová, mólová, forma – kontrastné časti
- nástroje skupiny symfonického orchestra, niektoré konkrétne hudobné nástroje
- komorný orchester, symfonický orchester, orchester ľudových nástrojov, skupiny populárnej hudby
- pieseň, koncert, opera, muzikál, komorná hudba, hudba klasická, ľudová, tanečná, zábavná, populárna

rozpoznať formotvorné prvky,

počúvať sústredene, dešifrovať a vlastnými slovami vyjadriť atmosféru, emócie, asociácie, predstavy, príp. konkrétny program,

vyjadriť pocity z počúvanej hudby pohybom a inými umeleckými prostriedkami,

adekvátne reagovať na rytmus, metrum a tempo,

pohybom adekvátne vyjadriť hudobno-výrazové prostriedky,

realizovať tanečné prvky a pohyb v jednoduchých choreografiách,

pohybom rozlíšiť kontrastné časti hudobnej formy,

pohybom rozlíšiť formotvorné prvky,

realizovať kultivovaný estetický pohyb,

samostatne vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu, rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku,

vytvoriť hudobno-dramatický celok,

realizovať hudobné činnosti podľa voľného i štandardizovaného grafického vyjadrenia hudobných dejov,

vizuálne zobrazíť zvukové vnemy,

vytvoriť (zapísať), prečítať a realizovať (hlasom, alebo hrou na nástroji) notový zápis.

motív, veta (predvetie, závetie), opakovanie, kontrast

Hudobno-pohybové činnosti

pohybová improvizácia, pohybová interpretácia

gesto, mimika, improvizácia

polkový krok, prísunové kroky, podupy, točenie v pároch, čapáše, valčík, mazurkový krok, valašský krok, tanec, ľudový tanec, moderný tanec

Hudobno-dramatické činnosti

vizualizácia – integrácia s výtvarnou výchovou (kostýmy, rekvizity, kulisy, farby), integrácia so slovenským jazykom a literatúrou (rozprávky, príbehy, básne, scenár), integrácia s telesnou výchovou (základné pohybové schémy), integrácia s inými predmetmi tvorivá dramatika

Hudobno-vizuálne činnosti

grafická partitúra

Umenie a kultúra – výtvarná výchova

4. ročník ZŠ - 1 hodina týždenne (1 hodina ŠVP) / 33 hodín ročne

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh – výtvarných zadaní.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard výtvarnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú, hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia vo výtvarnej výchove. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú zapamätať a následne zreprodukovať.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Výtvarná výchova v primárnom vzdelávaní vychádza zo spontánneho detského prejavu. Žiaci prostredníctvom výtvarných činností, hravou formou spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení (kresby, maľby, plastiky). Formou výtvarných činností (kreslenia, maľovania, priestorového a objektového vytvárania) sa stretávajú so svetom navrhovania dizajnu, architektúry, fotografie, videa a filmu. Aktívnu prácu s materiálom a nástrojmi nie je možné nahradiť formou pracovných zošitov – všetky ostatné didaktické formy, ako používanie učebnice, edukačných materiálov, premietanie filmov a pod. sú len doplnkovými aktivitami (v rámci motivácie alebo následných ukážok). Výtvarná výchova zahŕňa aj prácu s vizuálnymi prostriedkami prostredníctvom počítača. Od žiakov očakávame najmä uplatnenie jeho predstavivosti a fantázie; nie napĺňanie dopredu očakávaných výsledkov. Výtvarná výchova je založená na tvorivosti žiaka – na rozvíjaní jeho vlastných nápadov a koncepcií. Zručnosti (ovládanie nástrojov a techník) sú podriadené tvorivosti – prednosť má vymýšľanie, od námetu až po realizáciu formy. Očakávané sú vlastné riešenia žiakov, nie presné plnenie úloh.

Výtvarná výchova obsahuje aj prvky, ktoré ju prepájajú s inými vyučovacími predmetmi, napr. s pracovným vyučovaním (zručnosti v ovládaní nástrojov a v spracovaní materiálov), s hudobnou výchovou (tvorivé reagovanie na zvukové podnety), prírodovedou a vlastivedou (reakcie na prostredie, prírodné javy, históriu a pod.), s IKT, s matematikou (porovnávanie, mierka, počet a pod.) s geometriou (tvar). Niektoré témy je možné, podľa uváženia učiteľa prepájať s témami týchto predmetov.

Žiaci sú veku prístupnou formou uvádzaní do znalosti súčasného umeleckého vyjadrovania sveta, do súčasnej vizuálnej kultúry i kultúrnej tradície. Získavajú dôležité kompetencie porozumenia svetu, ktorý je ich každodennou skúsenosťou.

HLAVNÝ CIEĽ PREDMETU

Žiaci v nadväznosti na detský výtvarný prejav rozvíjajú svoju vizuálnu kultúru na úrovni poznania i vyjadrovania.

CIELE PREDMETU

Žiaci

- rozvíjajú svoju predstavivosť a fantáziu,
- rozvíjajú si pozorovacie schopnosti
- spoznávajú základné prostriedky výtvarného vyjadrovania,
- rozvíjajú tvorbu vlastných myšlienkových konceptov a ich formálnu a technickú realizáciu,
- osvojujú si základné zručnosti pri práci s nástrojmi a materiálmi,
- poznávajú umelecké diela a svoj zážitok z nich výtvarne vyjadrujú,
- osvojujú si základné kultúrne postoje.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Výtvarné vyjadrovacie prostriedky Výkonový štandard

**Žiak na konci 4. ročníka základnej školy
vie/dokáže:**

- vytvoriť obraz s použitím bodov,
- použiť v maľbe farebné kontrasty,

Obsahový štandard

bod
vlastnosti bodov (veľkosť, vzťahy dvoch a viacerých bodov – príťažlivosť, pohyb, nehybnosť ...)
textúra bodov (vzor, raster; hustá a riedka textúra)
pointilizmus – maľba bodmi
ukážky: pointilistické umenie
základné farebné kontrasty (teplá-studená, tmavá-svetlá, doplnkové farby)

Rozvoj fantázie a synestetické podnety

Výkonový štandard

- variovať grafické stereotypy,
- namaľovať farebnú stupnicu tónov,

Obsahový štandard

možnosti zobrazovania zvoleného motívu (napr. strom, figúra zvieratka, domček, kvetina ...)
odklon od schematickeho zobrazovania, inovácia, fantázia
pluralita tvarov motívu
výraz, psychická vlastnosť (napr. smutný, veselý, unudený, smiešny, lenivý...) – výraz spracovávaného motívu
hudba ako obraz z tónov (hudobná interpretácia farebnej stupnice)
farebné tóny, farebné stupnice

Podnety moderného výtvarného umenia

Výkonový štandard

- namaľovať obraz prostredníctvom bodov alebo škvŕn,
- vyjadriť v maľbe zmenu atmosféry (svetelnosti, počasia ...),

Obsahový štandard

impresionizmus
krajinomalba – impresionizmus (napr. variácie krajiny v rôznych situáciách, atmosférach) farebné škvŕny v maľbe krajiny
ukážky: porovnanie impresionistických a pointilistických krajinomalieb
pozn.: možno nadviazať na výtvarné vyjadrovacie prostriedky – bod (pointilizmus)

Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia

Výkonový štandard

- výtvarne interpretovať artefakt umenia vybranej kultúry,

Obsahový štandard

ukážky: umenie iných kultúr (napr. Indiánov, Číny, Japonska ...)
typické artefakty vybranej kultúry
odlišnosti a podobnosti s našou kultúrou

Škola v galérii

Výkonový štandard

- zahrať scénu (príbeh) videnú na obraze,
- vytvoriť rekvizity k scéne z obrazu,
- povedať svoju interpretáciu videného obrazu,

Obsahový štandard

tradičné žánre obrazov (portrét, zátišie, krajinomalba, scéna zo života ...)
žánrový obraz (scéna zo života) v múzeu/galérii (alt. virtuálnej galérii)
zobrazenie postáv, deja, prostredia svet v období, ktoré obraz zobrazuje
móda v období, ktoré obraz zobrazuje
dramatizácia výtvarného diela, príbeh

Podnety architektúry

Výkonový štandard

- navrhnuť antropomorfnu (alt. zoo/fytomorfnu) architektúru podľa vlastnej fantázie,
- rozlíšiť prírodné a geometrické tvary,

Obsahový štandard

architektúra vychádzajúca z ľudských, živočíšnych alebo rastlinných tvarov
postava ako budova – budova ako postava
organické a geometrické tvary

Podnety fotografie

Výkonový štandard

- spojiť časti fotografie do novej kompozície,

Obsahový štandard

roláž alebo montáž z dvoch fotografií (reprodukcí)
rytmické striedanie častí obrazu
tvarové súvislosti častí obrazu a jeho celku
ukážky: roláž a fotomontáž v umení, autorské techniky

Podnety videa a filmu

Výkonový štandard

- vytvoriť kulisu,
- navrhnuť vymysleného tvora,

Obsahový štandard

filmové triky
kulisy vytvárajúce ilúziu
nejestvujúce (rozprávkové, fantastické, sci-fi)
tvory vo filmoch
ukážky: animovaný a hraný film – animácie v hranom filme

Elektronické médiá

Výkonový štandard

- nakresliť lineárnu kresbu počítačovým nástrojom,
- namaľovať jednoduchý motív počítačovým nástrojom,
- použiť nástroj osová súmernosť v kompozícii,
- uložiť kresbu alebo maľbu ako novú pečiatku,

Obsahový štandard

pokročilé digitálne kresliace nástroje – vyplnený mnohoúholník, vyplnená krivka, vyplnený pravidelný mnohoúholník, nástroj osová súmernosť, pokročilé miešanie digitálnych farieb, vlastná farebná škála, farebné kontrasty, vzory z písmen, vytvorenie pečiatky
pozn. možno nadviazať – spojiť s témou predmetu informatika

Podnety dizajnu a remesiel

Výkonový štandard

- nakresliť vymyslený dizajn predmetu inšpirovaný organickými tvarmi,
- vytvoriť jednoduchú kresbu (alt. objekt, šperk) z mäkkého drôtu,

Obsahový štandard

dizajn inšpirovaný organickými tvarmi a telesnými funkciami rastlín, živočíchov alebo človeka
výber oblasti dizajnu (napr. nábytok, predmety dennej spotreby, odev a doplnky, obuv, dopravné prostriedky, stroje, školské pomôcky...) *pozn.: možnosť nadviazať na podnety architektúry*
ľudové remeslo: drotárstvo (strihanie, ohýbanie, tvarovanie, omotávanie, spájanie mäkkého drôtu...)

Podnety poznávania sveta

Výkonový štandard

- zhotoviť vlastnú mapu s fantazijnou symbolikou,
- k mape vytvoriť legendu.

Obsahový štandard

vlastiveda – mapa (napr. fantastickej krajiny, krajiny z filmu, cesty do školy, zmenenej reálnej krajiny ...)
prvky a symboly mapy – ich výtvarné vlastnosti

Zdravie a pohyb – telesná a športová výchova

4. ročník ZŠ - 3 hodiny týždenne

(2 hodiny ŠVP + 1 hodina ŠkVP bez navýšenia obsahu) / 99 hodín ročne)

Telesná a športová výchova

Časová dotácia 3 hodiny týždenne.

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávací štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

Posilnenie časovej dotácie o 1 vyučovaciu hodinu vo 4. ročníku vo vyučovacom predmete

Telesná a športová výchova zmení kvalitu výkonov v tematických celkoch Základné pohybové zručnosti a Psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia a hry.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Zameranie telesnej a športovej výchovy v primárnom vzdelávaní je dominantne upriamené na telesné, funkčné a pohybové zdokonaľovanie, čím prispieva k upevňovaniu zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Telesná a športová výchova poskytuje elementárne teoretické a praktické vzdelanie z oblasti pohybových aktivít a športu, významne prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu žiakov, k formovaniu kladného vzťahu k pohybovej aktivite a plní aj dôležitú kompenzačnú funkciu v procese edukácie. Svojím zameraním má telesná a športová výchova výnimočné a špecifické postavenie v rámci vzdelávania žiakov mladšieho školského veku. Využíva predovšetkým široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré prispievajú k celkovému formovaniu osobnosti s akcentom na hrubú i jemnú motoriku. Prostredníctvom pohybových cvičení, hier a súťaží pozitívne ovplyvňuje zdravotný stav žiakov.

Vzdelávací štandard má tri základné časti: Zdravie a zdravý životný štýl, Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť a Športové činnosti pohybového režimu. Tieto časti zohľadňujú pohybovo a zdravotne orientovanú koncepciu telesnej a športovej výchovy. Časť s názvom Športové činnosti pohybového režimu je členená na základné tematické celky a pre jednoduchšiu orientáciu učiteľa je navrhnutá odporúčaná časová dotácia pre základné pohybové zručnosti (30 %), manipulačné, prípravné a športové hry (30 %), hudobno-pohybové a tanečné činnosti (15 %), psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia (10 %) a aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti (15 %).

Základnou organizačnou formou je 45 minútová vyučovacia hodina a zúčastňujú sa jej všetci žiaci zaradení do I. a II. zdravotnej skupiny, prípadne III. zdravotnej skupiny (integrované vyučovanie). Žiaci so zdravotným oslabením, zdravotným postihnutím (III. zdravotná skupina) sa môžu vyučovať samostatne v oddelení zdravotnej telesnej výchovy, pričom obsah vyučovania sa realizuje podľa samostatných vzdelávacích programov.

KOMPETENCIE

Žiaci:

- získajú poznatky o vplyve pohybu na zdravie a vnímajú pohybovú aktivitu ako prostriedok upevňovania zdravia,
- osvoja si základné vedomosti a poznatky z telesnej výchovy a športu,
- majú vytvorenú elementárnu veku primeranú predstavu o vlastných pohybových možnostiach,
- nadobudnú pozitívny vzťah k telesnej výchove, pohybovým aktivitám a športu,
- uplatňujú zásady hygieny a bezpečnosti pri pohybovej činnosti,
- majú kultivovaný pohybový prejav s akcentom na správne držanie tela,
- osvoja si základné pohybové zručnosti súvisiace s vykonávaním základných lokomócií, nelokomočných pohybových zručností a vybraných športov,
- prostredníctvom vhodných telesných cvičení si rozvíjajú pohybové schopnosti pre optimálny rozvoj zdravotne orientovanej telesnej zdatnosti,
- chápu význam diagnostiky v telesnej výchove ako prostriedku pre získanie informácií o úrovni vlastnej telesnej zdatnosti.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Zdravie a zdravý životný štýl

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 1. stupňa základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ identifikovať znaky zdravého životného štýlu, ✓ rozlišovať zdravú a nezdravú výživu, ✓ rozpoznať nebezpečenstvo návykových látok a ich negatívny vplyv na zdravie človeka, ✓ vysvetliť význam pohybovej aktivity pre zdravie človeka, ✓ rozpoznať základné spôsoby a význam	<p>zásady zdravého životného štýlu (pravidelný pohyb v dennom režime, pitný režim, zdravé a nezdravé potraviny, stravovanie pri zvýšenej telesnej záťaži, práca a odpočinok v dennom režime)</p> <p>význam príjmu a výdaja energie, zachovanie rovnováhy pre udržanie hmotnosti</p> <p>negatívne vplyvy fajčenia, alkoholu, nedovolených látok a iných závislostí na zdravie človeka</p> <p>význam pohybu pre zdravie človeka, adaptácia organizmu na záťaženie, dôležité fyziologické zmeny vplyvom telesného zaťaženia</p>

<p>otužovania organizmu,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dodržiavať hygienické požiadavky pri vykonávaní pohybovej činnosti, ✓ aplikovať zásady bezpečnosti pri cvičení, ✓ opísať zásady poskytovania prvej pomoci v rôznom prostredí, ✓ popísať znaky správneho držania tela v rôznych polohách, ✓ aplikovať osvojené pohybové zručnosti v režime dňa, 	<p>spôsoby otužovania – vzduchom, vodou, slnkom</p> <p>hygienické zásady pred, pri a po cvičení hygiena úborov, význam dodržiavania základných hygienických zásad</p> <p>organizácia cvičenia, dopomoc a záchrana pri cvičení,</p> <p>prvá pomoc pri drobných poraneniach, praktické poskytnutie prvej pomoci</p> <p>zásady správneho držania tela, správne držanie tela v stoji, v sede, v ľahu, chybné držanie tela, odchýlky v držaní tela, cvičenia pre správne držanie tela</p> <p>pohybový režim, aktívny odpočinok, základné poznatky o formách pohybovej aktivity v režime dňa (ranné cvičenie, spontánna pohybová aktivita, racionálne využívanie voľného času a pod.)</p>
---	---

Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť význam diagnostiky pohybovej výkonnosti pre zdravie a osobný telesný, motorický a funkčný vývin, ✓ individuálne sa zlepšiť v stanovených ukazovateľoch vybraných testov, ✓ odmerať pulzovú frekvenciu na krčnej tepne, 	<p>poznatky o rozvoji a diagnostikovaní pohybovej výkonnosti, zdravotne orientovaná zdatnosť</p> <p>odporúčané testy pre posudzovanie individuálnych výkonov: skok do diaľky z miesta, člnkový beh 10x5 m, výdrž v zhybe, ľah–sed za 30 sek, vytrvalostný člnkový beh</p> <p>meranie pulzovej frekvencie na krčnej tepne pred zaťažením a po zaťažení, vysvetlenie rozdielov v pulzovej frekvencii, príčiny</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpoznať základné prejavy únavy pri fyzickej záťaži, ✓ využívať prostriedky na rozvoj pohybových schopností, 	<p>zmien</p> <p>poznatky o vonkajších prejavoch únavy pri zaťažení (potenie, dýchanie, farba pokožky, koordinácia pohybov)</p> <p>pohybové prostriedky na rozvoj kondičných a koordinačných schopností</p>
--	--

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Základné pohybové zručnosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ pomenovať základné povely a útvary poradových cvičení realizovaných vo výučbe, ✓ používať základné povely a správne na ne reagovať pohybom, ✓ vysvetliť význam a potrebu rozcvičenia pred vykonávaním pohybovej činnosti, ✓ pomenovať základné pohybové zručnosti, ✓ zvládnuť techniku behu, skoku do diaľky a hodu tenisovou loptičkou, ✓ pomenovať a vykonať základné polohy tela a jeho častí, 	<p>základné povely, postoje, obraty a pochodové útvary – pozor, pohov, vpravo vbok, vľavo vbok, čelom vzad</p> <p>rad (dvojrad, 3–rad ap.), zástup (dvojstup, 3-stup ap.) kruh, polkruh</p> <p>jednotlivec, dvojica, trojica, družstvo, skupina, kolektív</p> <p>na značky, čiara, priestor, ihrisko</p> <p>cvičenia a hry s prvkami poradovej prípravy ako prostriedky účelnej organizácie činností v priestore</p> <p>úloha rozcvičenia pred vykonávaním pohybových činností ako prevencia pred zranením</p> <p>rôzne spôsoby rozcvičení bez náčinia, s náčiním, s hudobným doprovodom a pod.</p> <p>bežecká abeceda, beh rýchly, beh vytrvalostný, beh akceleračný, beh z rôznych polôh, beh so zmenami smeru</p> <p>hod loptičkou, hod plnou loptou</p> <p>skok do diaľky, skok do diaľky znožmo z miesta, pojmy – štart, cieľ, súťaž, pravidlá, dráha</p> <p>cvičenia základnej gymnastiky, cvičenia</p>

<p>✓ zvládnuť techniku základných akrobatických cvičení v rôznych obmenách a väzbách a skokov,</p>	<p>spevňovacie, odrazové, rotačné cvičenia okolo rôznych osí tela cvičiaceho (prevaly, obraty, kotúle)</p> <p>stojka na lopatkách, stojka na hlave</p> <p>cvičenie a manipulácia s náčiním a pomôckami – gymnastickým náčiním (lopta, stuha, obruč, krátka tyč, overbal, fitbal, švihadlo, lano, expander ap.)</p> <p>cvičenie na náradí (lavičky, rebriny, debna, preliezky, lezecké a prekážkové dráhy)</p>
<p>✓ vykonať ukážku z úpolových cvičení,</p>	<p>preskoky a skoky na švihadle, skoky na pružnom mostíku a trampolíne</p> <p>úpolové cvičenia a hry zamerané na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odpory • pretláčanie • preťahovanie

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Manipulačné, prípravné a športové hry

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>✓ charakterizovať základné pojmy súvisiace s hrami,</p> <p>✓ pomenovať základné herné činnosti jednotlivca,</p> <p>✓ vymenovať názvy hier realizovaných vo výučbe,</p> <p>✓ aplikovať v hre dohodnuté pravidlá a rešpektovať ich,</p>	<p>základné pojmy – pohybová hra, športová hra, hráč, spoluhráč, súper, kapitán, rozhodca, útočník – útok, útočná činnosť, obranca – obrana, obranná činnosť ihrisko (hrací priestor, hracia plocha), stredová čiara,</p> <p>bránka, kôš, hracie náčinie (lopta, páłka, hokejka a pod.)</p> <p>gól, bod, prihrávka, hod, streľba, dribling</p> <p>hry so zameraním na manipuláciu s rôznym tradičným, ale aj netradičným náčiním a s inými pomôckami</p> <p>pravidlá realizovaných hier, ich význam a</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ zvládnuť techniku manipulácie s náčiním, ✓ uplatniť manipuláciu s náčiním v pohybovej alebo prípravnej športovej hre, ✓ zvládnuť herné činnosti jednotlivca v hrách realizovaných vo výučbe, ✓ ✓ využívať naučené zručnosti z hier v rôznom prostredí (telocvičňa, príroda, voda), 	<p>sankcie za porušenie, pravidlá fair-play</p> <p>pohybové hry zamerané na rozvoj pohybových schopností (kondičných, koordinačných a hybridných),</p> <p>prípravné športové hry zamerané na futbal, basketbal, volejbal, hádzanú, tenis</p> <p>pohybové hry zamerané na precvičovanie osvojovaných pohybových zručností rôzneho charakteru (gymnastického, atletického, plaveckého)</p>
--	--

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Hudobno-pohybové a tanečné činnosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vymenovať základné pojmy rytmickej a modernej gymnastiky, ✓ pomenovať tanečné kroky realizované vo výučbe, ✓ vykonať ukážku rytmických cvičení, ✓ zladíť pohyby tela, chôdzu, skoky a beh s rytmom navodeným potleskom, zvukovým signálom, hudbou, 	<p>základné pojmy a poznatky – rytmická gymnastika (rytmus, takt, tempo, dynamika), moderná gymnastika – náčinie a cvičenia s ním (lopta, švihadlo, stuha, kužele, obruč), rovnovážne výdrže – pózy, poskoky a skoky (nožnicový, čertík, kadetkový)</p> <p>tanec – ľudový, moderný, tanečný krok (prísunný, cval, poskočný, polkový, valčíkový, mazurkový), tanečný motív, tanečná väzba,</p> <p>pohybová skladba</p> <p>rytmické cvičenia spojené s vytlieskavaním, vydupávaním, hrou na telo</p> <p>cvičenia a hry na rozvoj rytmickej schopnosti</p> <p>tanečná a štylizovaná chôdza, beh, skoky,</p>

<ul style="list-style-type: none"> ✓ zvládnuť základné tanečné kroky, tanečné motívy v rôznych obmenách realizovaných vo výučbe, ✓ vytvoriť krátke väzby a motívy z naučených tanečných krokov ľudových i moderných tancov, ✓ uplatniť prvky rytmiky a tanca v hudobno-pohybových, tanečných a dramatických hrách, ✓ improvizovať na zadanú tému alebo hudobný motív, 	<p>poskoky, so zameraním na správne a estetické držanie tela ako celku i jeho častí v rôznych polohách</p> <p>tanečné kroky a motívy regionálnych ľudových tancov</p> <p>tanečné kroky a motívy vybraných moderných tancov</p> <p>aerobik, zumba, brušné tance a iné formy cvičení s hudobným sprievodom</p> <p>rytmizované pohyby s využitím hudby alebo rôznych jednoduchých hudobných nástrojov</p> <p>imitačné pohyby so slovným navádzaním, napodobňovacie pohyby (napr. zvierat, športovcov, činností človeka)</p> <p>tanečná improvizácia</p> <p>pohybová improvizácia na hudobné motívy, alebo zadané témy</p> <p>tanečná improvizácia na základe naučených tanečných krokov, motívov, väzieb</p> <p>pantomíma</p>
---	--

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia a hry

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ postupne uvoľniť pri slovnom doprovode svalstvo končatín i celého tela, ✓ opísať základné spôsoby dýchania, 	<p>relaxačné (uvoľňovacie) cvičenia a hry (vyklepávanie, vytriasanie, automasáž a pod.)</p> <p>cvičenia so zameraním na riadené spevňovanie a uvoľňovanie svalstva (svalové napätie a uvoľnenie)</p> <p>aktivity zamerané na rozvoj dýchania, dýchacie cvičenia – cvičenia zamerané na</p>

Športové činnosti pohybového režimu

TC: Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vymenovať základné druhy realizovaných sezónnych pohybových aktivít, ✓ zvládnuť pohybové zručnosti vybraných sezónnych aktivít, ✓ uplatniť prvky sezónnych pohybových činností v hrách, súťažiach, v škole i vo voľnom čase, ✓ bezpečne sa pohybovať v rôznom priestore a v rôznych podmienkach, ✓ prekonať pohybom rôzne terénne nerovnosti, ✓ vysvetliť význam a zásady ochrany prírody počas pohybových aktivít v nej.	<p>základné pojmy a poznatky zo sezónnych aktivít realizovaných vo výučbe</p> <p>korčuľovanie (in-line a na ľade) – jazda vpred, vzad, zastavenie, obrat, hry a súťaže na korčuľoch</p> <p>lyžovanie – lyže zjazdové, bežecké, skokanské, zjazd, slalom, beh na lyžiach, základná manipulácia s lyžami a palicami, chôdza, obraty, výstupy, padanie, zjazdy (po spádnicí), brzdenie jazdy, jazda šikmo svahom, prívrat (oboma lyžami, jednou lyžou, v pokoji a v pohybe), odvrat, oblúky</p> <p>cvičenia a hry zamerané na oboznámenie sa s vodným prostredím, splývanie, dýchanie a orientáciu vo vode, skoky do vody z rôznych polôh, nácvik techniky jedného plaveckého spôsobu, plavecký spôsob (kraul, znak, prsia), štartový skok, obrátka</p> <p>chôdza a jej rôzne druhy a spôsoby vzhľadom na povrch a terén, turistika – jej druhy a formy, turistický výstroj, turistický chodník, turistická značka, mapa, buzola, zásady a význam otužovania, pohybu a pobytu v prírode v každom ročnom období a počasí</p> <p>jazda, hry a súťaže na kolobežke, bicykli</p> <p>tvorba a príprava celoškolského projektu realizácia projektu</p>

HODNOTENIE PREDMETU

Pri hodnotení sa rešpektuje Metodický pokyn č. 22/2011-R na hodnotenie žiakov základnej školy. Hodnotenie žiaka musí byť komplexné, založené na princípe individuálneho prístupu k osobnosti. Hlavným kritériom hodnotenia má byť individuálne zlepšenie v pohybových zručnostiach, vedomostiach, psychomotorických schopnostiach, v snahe o lepšie výkony, ale i angažovanosť v telesnej výchove.

Predmet: Štátny vzdelávací program prierezové témy

DOPRAVNÁ VÝCHOVA - VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

MEDIÁLNA VÝCHOVA

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ LUDOVÁ KULTÚRA

DOPRAVNÁ VÝCHOVA – VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE

V každodennom živote sa žiaci stávajú účastníkmi cestnej premávky ako chodci, korčuliari, kolobežkári, cyklisti, cestujúci v prostriedkoch hromadnej alebo osobnej dopravy a pod. Okrem pozitívnych stránok má doprava a motorizmus aj veľa záporných stránok. Neúmerný je počet dopravných nehôd, ktorých účastníkmi sú deti v mladšom a staršom školskom veku. Základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách získavajú deti najmä prostredníctvom školy.

Učivo tematiky Dopravná výchova je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov základných škôl. Úlohou výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke v škole je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke - ako chodcov alebo cyklistov - pričom je potrebné mať na zreteli aj aspekt výchovy budúcich vodičov motorových vozidiel. Realizácia učebnej činnosti sa uskutočňuje v objekte školy, na detských dopravných ihriskách alebo v bezpečných priestoroch v okolí školy.

Ciele výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke na ZŠ zahŕňajú oblasť kognitívnu, afektívnu a psychomotorickú, ktoré je potrebné proporcionálne rozvíjať. Ciele sú zostavené v zmysle týchto kritérií :

- pochopiť funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- sformovať si mravné vedomie a správanie sa v zmysle morálnej a právnej zodpovednosti pri chôdzi a jazde v cestnej premávke,
- uplatňovať zásady bezpečného správania sa v cestnej premávke podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, a to ako chodec, korčuliar, cyklista, cestujúci (spolujazdec) a pod.,

- spôsobilosť pozorovať svoje okolie, vyhodnocovať situáciu z hľadiska bezpečnosti a aplikovať návyky bezpečného správania sa v cestnej premávke v praktickom živote,
- schopnosť zvládnuť techniku chôdze a jazdy na bicykli,
- schopnosť zvládnuť základné taktické prvky chôdze a jazdy v cestnej premávke,
- pochopiť význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládnuť základné úlohy údržby bicykla,
- uvedomiť si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA

Environmentálna výchova je prierezová téma, prelína sa všetkými predmetmi, ale najmä prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním, etickou výchovou.

Cieľom je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že nadobudne schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí, pričom zároveň chápe potrebu ochrany životného prostredia na celom svete. Dôležité je, aby žiaci získali vedomosti ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primerané a vhodné - chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám ale aj k zvieratám v prírode, starať sa o svoje okolie a pod..

Organizačne je vhodné prierezovú tému začleniť do viacerých predmetov prostredníctvom jednotlivých tém, projektov alebo urobiť kurzovou formou, napríklad zamerať sa jeden týždeň na environmentálnu výchovu – s teoretickou a praktickou časťou.

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

Prierezová oblasť osobnostný a sociálny rozvoj rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje žiakom základy pre plnohodnotný a zodpovedný život. Znamená to nielen študijný (akademický) rozvoj žiakov, ale aj rozvíjanie osobných a sociálnych spôsobilostí, ktoré spätne akademický rozvoj podporujú. Aby žiak získal kvalitné vzdelanie, k tomu je potrebné aby si už od primárneho vzdelávania rozvíjal sebareflexiu (rozmyšľal o sebe), spoznával sám seba, svoje dobré ale aj slabé stránky, rozvíjal si sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebazvedelávanie. V tejto súvislosti je potrebné aby sa naučil uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných. Dôležité je, aby prierezová téma podporovala u žiakov rozvoj schopnosti uplatňovať prevenciu sociálno-patologických javov (šikanovanie, agresivita, užívanie návykových látok). Cieľom je, aby žiak získaval a udržal si osobnostnú integritu, pestoval kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjať sociálne spôsobilosti potrebné pre osobný a sociálny život a spoluprácu. V tejto prierezovej tematike sa uplatňuje aj vzdelávanie k ľudským právam ale aj k rodinnej výchove.

Téma sa prelína všetkými obsahovými vzdelávacími oblasťami, pričom sa pri jej uskutočňovaní berú do úvahy aktuálne potreby žiakov. Najviac priestoru má v predmete etická výchova, ale je dôležité aby si učiteľ uvedomil, že na dosiahnutie cieľov tejto prierezovej tematiky je nutné vymedziť priestor aj v

náukových predmetoch. Nevyhnutné je, aby sa všetky témy realizovali prakticky, prostredníctvom vhodných cvičení, modelových situácií, diskusií, hier a iných interaktívnych metód.

OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA

Ochrana života a zdravia (OŽZ) sa v základných školách realizuje prostredníctvom učebných predmetov štátneho vzdelávacieho programu a samostatných organizačných foriem vyučovania – didaktických hier. V rámci témy sa aplikuje učivo, ktoré bolo v minulosti súčasťou povinného učiva ochrany človeka a prírody (OČP). Ochrana života a jeho zdravia integruje postoje, vedomosti a schopnosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách. Podobne pri pobyte a pohybe v prírode, ktoré môžu vzniknúť vplyvom nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie.

Cieľom spoločnosti je pripraviť každého jednotlivca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza. Nevyhnutným predpokladom k tomu je neustále poznávanie prostredníctvom pohybu a pobytu v prírode. Obsah učiva je predovšetkým orientovaný na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami. Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmom voči občanom nášho štátu. Cieľom oblasti je formovať ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí. Poskytnúť žiakom potrebné teoretické vedomosti a praktické zručnosti. Osvojiť si vedomosti a zručnosti v sebaochrane a poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života. Rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítenia. Formovať predpoklady na dosiahnutie vyššej telesnej zdatnosti a celkovej odolnosti organizmu na fyzickú a psychickú záťaž v náročných životných situáciách.

Prierezovú tému napĺňa obsah :

- riešenie mimoriadnych situácií - civilná ochrana,
- zdravotná príprava,
- pohyb a pobyt v prírode.

REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ KULTÚRA

Prierezová téma Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra úzko súvisí s prierezovou témou Multikultúrna výchova ale vo svojom obsahu sa ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenskej republiky.

Nakoľko sa vláda Slovenskej republiky zaviazala realizovať Odporúčania na ochranu tradičnej kultúry a folklóru a Generálnou konferenciou UNESCO bol schválený: Dohovor o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva ako aj Dohovor o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov, odporúčame uvedenú prierezovú tému nenásilnou formou začleniť vo vyučovaní do viacerých predmetov, prostredníctvom ich obsahov ale aj formou projektov, exkurzií a pod. Vhodnými sa javia najmä predmety výtvarná, hudobná, literárna a etická výchova, pracovné vyučovanie ale aj dejepis, prírodoveda, vlastiveda a geografia. V rámci školského vzdelávacieho programu môže byť obsah prierezovej témy zaradený do voliteľných vyučovacích predmetov, ako napr. regionálna výchova,

regionálny dejepis, geografia, výtvarné spracovanie materiálu, zborový spev, detské hudobné divadlo, literárno-dramatické divadlo a i.

Cieľom zaradenia prierezovej témy do vyučovania je **vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu ku krásam svojho regiónu, prírody, stavitel'stva, ľudového umenia a spoznávanie kultúrneho dedičstva našich predkov.**

Edukačná činnosť je zameraná na to aby žiaci v rámci regionálnej výchovy poznali históriu a kultúru vlastnej obce, mesta – na funkčné **využívanie historických regionálnych ukážok: môj rodný kraj** – kraj, kde žijem; **škola a jej okolie**; moja trieda; **obec**, v ktorej žijem; čo sa mi v našom kraji najviac páči; čím sa pýši naša obec (**príbehy o rodákoch, pamätné miesta, sochy** a i.), **história**, (osídlenie), **povesti, piesne, šport a kultúra, osobnosti**, ale aj súčasnosť vo všetkých smeroch napr. ekonomika); jej **flóru a faunu** – význam ochrany prírody, lesa, vody, živočíchov – objavujeme **Slovensko** – objavovanie a spoznávanie prírodných krás a zaujímavostí Slovenska; **povestami opradené pohoria – cestujeme po Slovensku** – oboznámenie sa s časťami Slovenska formou výletu; povesti z veľkých a starých miest Slovenska; **zvyky a tradície**; ľudia v mojom okolí (aj o úcte k starším obyvateľom); **pripomíname si našich predkov** – vychádzať z rodinného prostredia t.j. téma – RODINA – **rodostrom rodiny, tradičné jedlá; stretnutia s pamätníkmi** (starými rodičmi, známymi) na besedy; rozhovory so žiakmi o minulosti ich regiónu a pod. Vedieť sa **orientovať v turisticky a historicky atraktívnych miestach Slovenska.**

Základom našej **kultúrnej identity**, ako aj **zdrojom historického vedomia, patriotizmu a vzdelanosti, poznávania kultúrnej rozmanitosti**, je **tradičná ľudová kultúra** – kultúra, ktorú vytvorili, ktorou žili a dodnes žijú najširšie vrstvy obyvateľstva – **využitie danosti regiónu**, návšteva ľudového majstra, dielne, výstavy – **spoznávanie tradičných ľudových remesiel, ľudovoumeleckých výrobkov regiónu, tradičné jedlá, vlastná tvorba (remeslá), spoznávanie stavitel'ských pamiatok v regióne, obci**, poznatky využiť vo výtvarnom zobrazovaní; **tvorba zbierky ľudovej hudobnej kultúry**, jej prezentácia (piesne, zvyky regiónu, vlastná tvorba – spevník regiónu); poznávanie vyčítaniek, hádaniek, básní, ľudovej piesne, tanec, ľudové kroje (hudobný, pohybový, výtvarný prejav), príslovie, porekadiel, pranostiek, bájok, rozprávok: ľudových, autorských, povestí a pod. – **skúmanie vlastnej kultúry**, skúmať a objavovať vlastnú kultúru a **spoznávať iné kultúry** v oblasti ľudových tradícií.

Význam na kultivácii osobnosti žiaka má zaradenie prierezovej témy do estetickej výchovy a pri rozvíjaní talentu žiaka vo všetkých druhoch umenia vo **voľnočasových aktivitách**, ako napr. v **základných umeleckých školách** (vo všetkých jej odboroch), v **centrách voľného času**, tiež v zakladaní **speváckych či tanečných súborov, divadielok** a pod.

Týmito aktivitami pomôžeme pri vytváraní predpokladov u žiakov na pestovanie a rozvíjanie citu ku kráse k **tradičnému ľudovému umeniu a uchovávaniu kultúrneho dedičstva našich predkov.** Navrhované tematické celky a témy, v rámci ktorých je možné rozvíjať prierezovú tému **REGIONÁLNA VÝCHOVA A TRADIČNÁ ĽUDOVÁ KULTÚRA** v štátnom, ale aj školskom vzdelávacom programe

Pod regionálnou kultúrou rozumieme **súhrn produktov** (hmotných a nehmotných) **ľudskej činnosti, ktoré sa viažu na konkrétnu obec alebo región.** Regionálna kultúra zahŕňa v sebe lokálne a regionálne kultúrne dedičstvo, ako aj živé kultúrne prejavy fungujúce v každodennom živote, pri

sviatkoch a slávnostiach. Regionálna kultúra nadväzuje na regionálne kultúrne tradície a pokladá ich za dôležitú súčasť historickej pamäte i za zdroj identity obce alebo regiónu.

Predložený materiál obsahuje tri tematické celky:

1. Môj rodný kraj

2. Objavujeme Slovensko

3. Tradičná ľudová kultúra.

1. tematický celok: Môj rodný kraj

Témy:

- moja rodina,
- škola, okolie školy,
- obec, mesto, v ktorom žijem (poloha, história a súčasnosť),
- rozprávky, príbehy, legendy spojené s históriou obce, mesta,
- tradičné regionálne zvyky, obyčaje,
- kultúrne pamätihodnosti, monumenty obce, mesta,
- regionálne múzea, prírodovedné múzeá, galérie, skanzeny,
- významné osobnosti regiónu,
- prírodné krásy regiónu,
- náučné chodníky v regióne,
- chránené rastliny a živočíchy na území regiónu,
- minerály, skameneliny, jaskyne na území regiónu,
- tradičné produkty a zamestnania v regióne,
- umelecké produkty, tradičné ľudovoumelecké remeslá regiónu,
- miestne a regionálne jazyky.

2. tematický celok: **Objavujeme Slovensko**

Témy:

- spoznávanie regionálnej kultúry a najtypickejších prejavov kultúr iných regiónov Slovenska v oblasti ľudových tradícií,
- spoznávanie základných znakov ľudovej kultúry národností žijúcich na Slovensku,
- výber z historických, kultúrnych pamätihodností Slovenska (hrady, zámky, architektúra,
- flóra a fauna na Slovensku,
- chránené územia na Slovensku,
- ľudové piesne a tance, dramatické a výtvarné umenie, tradičné ľudovumelecké remeslá z regiónov Slovenska,
- geografické zvláštnosti Slovenska, geografické a prírodné monumenty, jaskyne a i.,
- významné osobnosti rôznych oblastí kultúry a histórie Slovenska.

3. tematický celok: **Tradičná ľudová kultúra**

Tradičnú ľudovú kultúru vnímame ako formy kultúrneho prejavu podporujúcu zachovanie kultúrnej identity. **Kultúrnu identitu** chápeme ako **súhrn postojov, návykov, tradícií, hodnôt, interpretácií a sebainterpretácií, spôsobov myslenia, cítenia a konania** (vzorcov správania), ktoré charakterizujú organizovanú skupinu ľudí, jej kolektívnym, spoločným výtvorom.

Tradičná ľudová kultúra je súhrn hmotných a nehmotných produktov ľudskej činnosti, vytvorených v tradičných spoločnostiach. Prenášala sa z generácie na generáciu ústnym podaním, napodobňovaním a v podstatne menšej miere písomnou formou.

Tradičná ľudová kultúra ako ucelený a živý systém zanikala postupne s modernizáciou spoločnosti, jej javy sa stali **zdrojom kultúrnej a spoločenskej identity**, zdrojom historického vedomia, patriotizmu a vzdelanosti, poznávania kultúrnej rozmanitosti, nástrojom tolerancie, občianskej súdržnosti a porozumenia medzi národmi. Je súčasťou materiálneho a duchovného bohatstva Slovenskej republiky. Uchováva sa ako prejav lokálneho, regionálneho alebo kultúrneho dedičstva Slovenska.

Témy:

a) Tradičná hmotná kultúra:

- ľudové stavitelstvo,
- domáce a tradičné remeselné výrobky,
- tradičné remeslá (ich história),
- produkcia potravín a strava,
- odev (kroje na dedine),

– výtvarné umenie a i.,

b) Tradičná nehmotná kultúra:

– ústne tradície a prejavy vrátane jazyka (ľudová slovesnosť, nárečia),

– interpretačné umenie (ľudové hudba, piesne, tance, hry),

– spoločenské praktiky, zvyky,

– rituály a slávnostné udalosti,

– tradície spojené s náboženskými sviatkami (napr. vianočné, veľkonočné a i.),

– zvyky a obyčaje súvisiace s prírodou a vesmírom,

– folklórne tradície (prejavy tradičnej ľudovej kultúry: ústne, herné, dramatické, spevné, tanečné a hudobné)

TVORBA PROJEKTOV A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

Prierezová téma spája jednotlivé kompetencie, ktoré chceme rozvíjať u žiakov - komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine, vytvoriť nejaký produkt. V tejto prierezovej téme je obsah zameraný na postupnosť jednotlivých krokov a metodológiu tvorby projektu, ktorú budú môcť žiaci využívať v ostatných predmetoch alebo aj v mimoškolskej činnosti pri prezentácii svojej školy.

Naučia sa prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií.

MEDIÁLNA VÝCHOVA

Žiaci sú už vo veku 7 - 11 rokov vystavení vplyvom médií – nielen elektronických ale aj tlačných - rôznych časopisov. Zvlášť vo veľkej oblube sú televízia a počítač. Nie každý žiak dokáže ich obsah selektovať, preto sa čoraz viac do popredia dostáva potreba rozvíjať u žiakov mediálnu kompetenciu, ktorý by umožnila žiakom osvojiť si stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty, čo znamená, že učiteľ by mal viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“, primerane veku sa v ňom orientovali.

Formovať schopnosť detí primerane veku posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesijný rast, ale tiež ich schopnosť uvedomovať si negatívne mediálne vplyvy na svoju osobnosť a snažiť sa ich zodpovedným prístupom eliminovať.

MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA

Multikultúrna výchova je zaradená do obsahu vzdelávania s ohľadom na slovenské kultúrne prostredie, kde po stáročia spolunažívali príslušníci rôzneho etnického, národného, náboženského a kultúrneho pôvodu. Tradičná kultúrna rozmanitosť sa pritom v súčasnosti ešte prehĺbuje vďaka viacerým trendom, ktoré sa často zastrešujú pojmom globalizácia. Jedným z týchto trendov, ktorý výrazne zvyšuje rozmanitosť kultúr na Slovensku, je migrácia príslušníkov vzdialenejších a doposiaľ nepoznaných kultúr a subkultúr. Multikultúrnosť slovenskej spoločnosti však nikdy neznamenal len pokojné spolunažívanie rôznych skupín obyvateľov, ale vždy bola a dodnes je poznačená aj predsudkami a stereotypmi, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu, či xenofóbie.

Žiaci všetkých vekových kategórií budú čoraz častejšie v osobnom aj verejnom živote vystavení rôznym kultúrnym vplyvom a v čoraz väčšej miere sa budú dostávať do kontaktu s príslušníkmi iných kultúr. Preto je potrebné, aby boli na tieto výzvy pripravení, a aby boli schopní rozoznať, rešpektovať a podporovať rôzne kultúrne ukotvenie vo svojom okolí. Cieľom prierezovej témy multikultúrna výchova je preto výchovné a vzdelávacie pôsobenie zamerané na rozvoj poznania rozličných tradičných aj nových kultúr a subkultúr, akceptáciu kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality a rozvoj tolerancie, rešpektu a prosociálneho správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti. Edukačná činnosť je zameraná na to, aby škola a školské vzdelávanie fungovali ako spravodlivé systémy, kde majú všetci žiaci rovnakú príležitosť rozvíjať svoj potenciál. Žiaci spoznávajú svoju kultúru aj iné kultúry, históriu, zvyky a tradície ich predstaviteľov, rešpektujú tieto kultúry ako rovnocenné a dokáže s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať.

Multikultúrnou výchovu možno prirodzene začleniť do humanitných a spoločenskovedných predmetov. Prvky multikultúrnej výchovy však možno v obsahovej a metodickej rovine či s pomocou vhodných príkladov rozvíjať aj v prírodovedných predmetoch či pri výučbe materinského a cudzích jazykov.

SPÔSOB REALIZÁCIE PRIEREZOVÝCH TÉM

Prierezové témy sú realizované priamo na vyučovacích hodinách všetkých predmetov školského vzdelávacieho plánu a v písomnej podobe sú súčasťou tém tematicko výchovno vzdelávacích plánov jednotlivých predmetov.

Finančná gramotnosť

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Finančná gramotnosť nie je absolútnym stavom, je to kontinuum schopností, ktoré sú podmienené premennými ako vek, rodina, kultúra či miesto bydliska. Finančná gramotnosť je označením pre stav neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále meniace sa ekonomické prostredie.

Vzhľadom na nedostatočné skúsenosti a ešte neosvojený požadovaný stupeň zodpovednosti, súčasný absolvent ZŠ nebude vykazovať rovnaký stupeň znalostí v oblasti osobných financií ako starší, finančne gramotný dospelý. Finančne gramotní absolventi škôl by však mali aspoň vo všeobecnosti chápať všetky kľúčové aspekty osobných financií. Títo absolventi budú mať istotu, že budú samostatne schopní nájsť si a použiť informácie potrebné pri špecifických finančných výzvach, zoči-voči ktorým sa môžu čas od času ocitnúť. Práve v súvislosti s týmto Národným štandardom finančnej gramotnosti naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

I. Spôsob implementácie

Metodika implementácie kmeňového obsahu Národného štandardu finančnej gramotnosti musí obsahovať prvky výchovy a vzdelávania podľa moderných európskych trendov. Pri sprostredkovaní informácií k týmto témam:

- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- stanoviť si finančné ciele a naplánovať si ich dosiahnutie,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne používať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie, inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Učebné materiály a pomôcky budú obsahovať analýzu ekonomického fungovania rodín, modely fungovania ekonomicky úspešných jedincov a kopírovanie ich životnej cesty. Budú zdôrazňovať potrebu nárastu počtu ekonomicky úspešných jednotlivcov ako dôležitého prvku hospodárskeho rastu krajiny a napomáhať prepojeniu vzdelávania talentov s víziou ekonomickej úspešnosti jednotlivcov. Zabezpečia aktualizáciu orientácie v oblasti produktov na finančnom trhu a umožnia poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií.

Jednotlivé témy sú rozpísané do čiastkových kompetencií. Tieto čiastkové kompetencie sú popísané na úrovniach, pričom na týchto úrovniach sú opísané poznatky, zručnosti a skúsenosti, ktoré by mali byť žiaci schopní preukázať. V NŠFG sú tieto poznatky, zručnosti a skúsenosti zapísané vo väčšine prípadoch v troch úrovniach.

Prvou úrovňou je pre účely tohto štandardu prvý stupeň základnej školy.

Druhou úrovňou sa rozumie druhý stupeň základnej školy, prvý až štvrtý ročník osemročného gymnázia, prvý ročník bilingválneho gymnázia ako aj nižšie stredné odborné vzdelanie a stredné odborné vzdelanie. Do druhej úrovne sú zaradení žiaci učebných odborov z toho dôvodu, že primárnym cieľom štúdia učebných odborov je príprava na povolanie.

Tretia úroveň je určená žiakom študijných odborov, ktorí dosiahnu úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo úplne stredné odborné vzdelanie.

Medzi praktické spôsoby použitia tém a očakávaní tohto štandardu patria:

- vymedzenie problematiky a rozsahu informácií, ktorým by žiaci porozumeli a vedeli ich prakticky využívať
- usmernenia pre tvorbu a hodnotenie publikačných vzdelávacích materiálov,
- rámec pre tvorbu školských vzdelávacích programov, programov kontinuálneho a celoživotného vzdelávania,
- pomôcka pri tvorbe učebníc a metodických materiálov pre jednotlivé vekové kategórie.

II. Organizácia kompetencií

Národný štandard finančnej gramotnosti popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť žiakov prostredníctvom osvojených kompetencií. Tieto sú usporiadané nasledovne:

Témy, Kompetencie a čiastkové kompetencie

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti. Celkovo sú Témy zoradené do siedmich vybraných kategórií finančnej gramotnosti – Človek vo sfére peňazí; Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí; Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb – príjem a práca; Plánovanie a hospodárenie s peniazmi; Úver a dlh; Sporenie a investovanie; Riadenie rizika a poistenie.

Očakávania

Očakávania opisujú, akým spôsobom by mali žiaci byť schopní aplikovať vedomosti a zručnosti pri každodenných finančných rozhodnutiach a činnostiach. Očakávania predpokladajú napredovanie v získavaní poznatkov, zručností a skúseností potrebných pri riešení rôznych životných situácií človeka a rodiny.

III. Témy

1. Človek vo sfére peňazí

Celková kompetencia:

Posúdenie významu trvalých životných hodnôt, zváženie vplyvu peňazí na ich zachovávanie a na základe toho vybratie a stanovenie životných priorit a východísk zabezpečenia životných potrieb.

Čiastková kompetencia 1: Vyhodnotiť trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť vzťah ľudská práca – peniaze a etickú súvislosť medzi bohatstvom a chudobou

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Čiastková kompetencia 1: Vyhodnotiť trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami ako prostriedku ich zabezpečenia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Pomenovať základné ľudské potreby a základné ľudské hodnoty.

Opísať postavenie členov rodiny pri zabezpečovaní životných potrieb.

Úroveň 2:

Vysvetliť vzťah medzi zachovávaním trvalých životných hodnôt a uspokojovaním životných potrieb.

Vysvetliť na konkrétnych príkladoch funkciu peňazí ako prostriedku na zabezpečenie životných potrieb

Úroveň 3:

Analyzovať svoje možnosti ako finančne prispieť pri zabezpečovaní životných potrieb v rámci rodiny.

Čiastková kompetencia 2: Pochopiť vzťah ľudská práca – peniaze a etickú súvislosť medzi bohatstvom a chudobou

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Zhodnotiť svoje vlastné skúsenosti s prácami v domácnosti.

Rozlíšiť na príkladoch zo svojho okolia, čo znamená byť bohatý alebo chudobný.

Úroveň 2:

Vysvetliť vzťah ľudská práca – peniaze.

Demonštrovať na príkladoch rôzne pohľady na bohatstvo a chudobu (z pohľadu ľudskej práce a peňazí).

Úroveň 3:

Prezentovať svoj postoj k peniazom aktívnym podieľaním sa na spravovaní financií v rodine.

Posúdiť etické súvislosti bohatstva a chudoby v rodinnom a celospoločenskom kontexte.

Čiastková kompetencia 3: Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami, hospodárneho správania sa vo svojom okolí (domácnosť, škola, obec).

Úroveň 2:

Prijímať finančné rozhodnutia na základe svojich reálnych možností.

Úroveň 3:

Uviesť príklady dobrého hospodárenia (z literatúry, médií, svojho okolia, z vlastnej skúsenosti).

2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí

Celková kompetencia

Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov v osobných financiách.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

Čiastková kompetencia 3: Posúdiť význam boja proti korupcii, ochrany proti praniu špinavých peňazí a ochrany finančných záujmov EÚ

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov

Čiastková kompetencia 5: Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach

Čiastková kompetencia 6: Stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Uviesť príklady finančných rozhodnutí a ich možných dôsledkov.

Úroveň 2:

Uviesť príklady, ako byť finančne zodpovedným mladým človekom.

Argumentovať na príkladoch úspešných jednotlivcov plánovanie vlastnej profesijnej cesty.

Úroveň 3:

Analyzovať, ako sa finančná zodpovednosť líši u jednotlivcov bez záväzkov a so záväzkami k závislým osobám.

Zhodnotiť vplyv finančného rozhodnutia na život jednotlivca, rodinu a spoločnosť.

Kontrolovať osobné financie.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Uviesť príklady, prečo sa oplatí jednotlivcovi byť dobre finančne informovaný. Opísať zdroje finančných informácií.

Úroveň 2:

Uviesť silné a slabé stránky internetových a tlačových zdrojov informácií o produktoch.

Opísať základné typy bankových produktov

Úroveň 3:

Identifikovať relevantné finančné informácie potrebné na prijatie rozhodnutia.

Rozlíšiť charakter práce odborníka na finančné poradenstvo a daňového poradcu

Získavať informácie z internetových portálov vrátane investičných internetových portálov

Charakterizovať finančné inštitúcie a ich využitie aj cez internet.

Analyzovať aktívnu a pasívnu komunikáciu s finančnými inštitúciami.

Čiastková kompetencia 3: Posúdiť význam boja proti korupcii, ochrany proti praniu špinavých peňazí a ochrany finančných záujmov EÚ

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Navrhnuť spôsoby riešenia situácií, v ktorých sa stretli s klamstvom, podvodom, nečestným správaním

Úroveň 2:

Vymedziť korupciu ako porušenie zákona (trestný čin).

Vysvetliť pojem pranie špinavých peňazí.

Uviesť príklady podvodov súvisiacich so zneužívaním verejných zdrojov.

Úroveň 3:

Identifikovať trestné činy, klasifikované ako korupcia (prijímanie úplatku, podplácanie, nepriama korupcia), ako podvody, týkajúce sa ochrany finančných záujmov EÚ a ako pranie špinavých peňazí.

Opísať postup oznámenia korupcie.

Vyhľadať na internete inštitúcie, ktoré sa zaoberajú korupciou, bojom proti korupcii, ochranou finančných záujmov EÚ a ochranou proti praniu špinavých peňazí.

Rozlíšiť typy finančných podvodov (internetové, kartové, bankomatové).

Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti.

Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele.

Úroveň 2:

Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority.

Zhodnotiť dôsledky finančného rozhodnutia.

Stanoviť si kroky na dosiahnutie krátkodobých finančných cieľov

Úroveň 3:

Stanoviť si kroky na dosiahnutie krátko, stredne a dlhodobých finančných cieľov.

Používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých a dlhodobých cieľoch.

Analyzovať vplyv inflácie na hodnotu peňazí.

Uviesť príklady, ako dnes prijaté rozhodnutie môže ovplyvniť budúce príležitosti.

Zhodnotiť vplyv daní, odvodov a poplatkov na finančné rozhodnutie klienta.

Čiastková kompetencia 5: Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Uviesť jednoduché príklady, ako sa môžu osobné informácie dostať k nepovolaným osobám.

Opísať možné dôsledky odhalenia vybraných osobných informácií.

Úroveň 2:

Vysvetliť možnosti úniku dôležitých osobných informácií.

Zhodnotiť dôsledky zneužitia osobných informácií.

Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom (finančná inštitúcia, klient).

Úroveň 3:

Navrhnuť kroky, ktoré by obeť krádeže osobných údajov mala podniknúť na opätovné získanie osobnej bezpečnosti.

Rozoznať osoby alebo subjekty, ktoré sú oprávnené získavať osobné informácie.

Uviesť príklady zmlúv medzi jednotlivcami a podnikateľskými (finančnými) subjektmi (presnejšie definovať – fyzická a právnická osoba)

Identifikovať základné povinnosti zmluvných strán pri uzatváraní dohôd alebo obchodu.

Uviesť príklady dôsledkov neznalosti zmluvy vrátane všeobecných obchodných podmienok a jej dodatkov.

Čiastková kompetencia 6: Stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v miestnych obchodoch.

Jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov.

Úroveň 2:

Vyhľadať informácie o právach spotrebiteľov vrátane nároku na reklamáciu.

Charakterizovať pojem finanční spotrebiteľia.

Uviesť príklady klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík, ktoré zakazuje zákon o ochrane spotrebiteľov.

Uviesť príklady falšovaných tovarov (fejkov).

Úroveň 3:

Vysvetliť základné práva spotrebiteľov vrátane ich uplatnenia v praxi (modelové situácie).

Preskúmať internetové a tlačové zdroje aktuálnych informácií, týkajúce sa práv spotrebiteľov.

Vyhodnotiť cenové triky a klamlivé zavádzajúce ponuky, fejky.

Identifikovať bežné typy spotrebiteľských podvodov, vrátane on-line podvodov.

3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb – príjem a práca

Celková kompetencia

Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny.

Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné, spoločenské potreby.

Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb a základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti

Čiastková kompetencia 3: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Čiastková kompetencia 1: Poznať a harmonizovať osobné, rodinné, spoločenské potreby.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Pomenovať osobné a rodinné potreby.

Úroveň 2:

Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny.

Vysvetliť, kedy sporiť a kedy si požičiavať (rozdiel medzi úsporami a pôžičkou).

Úroveň 3:

Vysvetliť obvyklé spôsoby nakladania s voľnými prostriedkami.

Zhodnotiť vplyv spotreby na úspory a investície.

Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť vzdelanostné a pracovné predpoklady z hľadiska uspokojovania životných potrieb a základné otázky úspešnosti vo finančnej oblasti.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Opísať vzťah povolanie – zamestnanie.

Vysvetliť príklady úspešnosti a neúspešnosti človeka v živote vo všeobecnosti.

Úroveň 2:

Identifikovať internetové a tlačové zdroje informácií o pracovných miestach, kariére a podnikaní.

Porovnať osobné zručnosti a záujmy s rôznymi kariérnymi možnosťami.

Uviesť príklad úspešných jedincov v ekonomickej oblasti.

Úroveň 3:

Stanoviť si kariérne ciele.

Navrhnuť plán a časový rozvrh pre dosiahnutie kariérnych cieľov, vrátane požiadaviek na vzdelanie a odbornú prípravu, náklady a možné zadĺženie.

Analyzovať riziká, náklady a prínosy v prípade samostatného podnikania.

Diskutovať o vzťahu morálky a peňazí.

Čiastková kompetencia 3: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Opísať svoju predstavu, čo sú osobné príjmy človeka.

Úroveň 2:

Vysvetliť pojem mzda (hrubá, čistá)

Uviesť príklady zdrojov príjmu iných než mzda (napr. dar, provízia a zisk, peňažný príjem domácnosti, štátna sociálna podpora).

Úroveň 3:

Rozlíšiť nominálnu a reálnu mzdu.

Vysvetliť vplyv inflácie na príjem.

Uviesť príklad štátneho príspevku k finančným produktom (napr. pri stavebnom sporení, hypotéky pre mladých)

4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi

Celková kompetencia

Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Čiastková kompetencia 2: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Čiastková kompetencia 3: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť daňový a odvodový systém

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Čiastková kompetencia 1: Vypracovať osobný finančný plán.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Roztriediť výdavky na domácnosť a príjmy v domácnosti.

Úroveň 2:

Vypracovať denník osobných príjmov a výdavkov.

Rozlíšiť pravidelné a nepravidelné príjmy a výdavky

Opísať spôsob rozdelenia finančnej čiastky pripadajúcej na týždeň medzi jednotlivé finančné ciele - mýňanie, sporenie a spoluúčasť.

Diskutovať o prvkoch osobného rozpočtu, (príjmy, výdavky a úspory).

Zostaviť rozpočet domácnosti

Poznať typy rozpočtov a ich odlišnosti (vyrovnaný, schodkový, prebytkový) na úrovni rodiny

Vypočítať percentuálny podiel pripadajúci na hlavné kategórie výdavkov v rámci mesačného rodinného rozpočtu.

Charakterizovať hlavné prvky jednoduchého závetu.

Úroveň 3:

Vysvetliť, ako používať rozpočet na kontrolu vynakladania prostriedkov na dosahovanie finančných cieľov.

Vypracovať osobný rozpočet mladého samostatne žijúceho človeka.

Analyzovať osobné a ekonomicko-spoločenské udalosti, ktoré môžu zmeniť alebo ovplyvniť osobný rozpočet.

Opísať spôsoby krytia deficitu (úvery, splátkový predaj, leasing).

Vysvetliť, ako splácať dlhy.

Opísať spôsoby riešenia schodkového a prebytkového rozpočtu.
Vytvoriť si kartotekový systém pre finančné záznamy v papierovej aj elektronickej forme.
Identifikovať fyzické osoby a právnické osoby, ktoré by mohli potencionálne byť dedičmi osobného majetku.

Čiastková kompetencia 2: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia.

Vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách (hotovostná a bezhotovostná forma peňazí)

Úroveň 2:

Charakterizovať rôzne typy miestnych finančných inštitúcií.

Opísať moderné spôsoby platenia.

Rozlíšiť platobné karty podľa funkcie (debetné, kreditné), podľa technológie (s magnetickým prúžkom a čipom) a podľa spôsobu prevedenia (embosované, neembosované, virtuálne)

Nájsť informácie z internetu o rôznych virtuálnych menách

Charakterizovať funkciu elektropeňažných inštitúcií.

Uviesť príklady použitia hotovostného a bezhotovostného platobného styku

Vyhľadať trendy bezhotovostných operácií.

Úroveň 3:

Porovnať charakteristiky a náklady na bežný účet a debetnú platobnú kartu ponúkané finančnými inštitúciami.

Používať kurzový lístok pri výmene peňazí.

Diskutovať o výhodách a nevýhodách jednotlivých platobných metód.

Rozlíšiť aktívne a pasívne operácie banky.

Čiastková kompetencia 3: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Porovnať ceny rovnakého výrobku v dvoch rôznych obchodoch.

Uplatniť zodpovedné rozhodovanie, primerané osobnému veku, pri nákupe.

Úroveň 2:

Opísať tvorbu ceny ako súčasť nákladov, zisku, DPH.

Zhodnotiť vplyv ponuky a dopytu na tvorbu ceny a jej zmeny.

Uviesť príklady ako vonkajšie činitele (napr. marketing alebo reklamné techniky) môžu u rozličných jedincov ovplyvniť rozhodnutie, na čo minúť peniaze.

Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a míňaní finančných prostriedkov.

Kriticky zhodnotiť informácie poskytované reklamou.

Úroveň 3:

Vysvetliť účinok inflácie na kúpnu silu.

Rozlíšiť pozitívne a negatívne vplyvy reklamy na spotrebiteľa.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť daňový a odvodový systém

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 2:

Vysvetliť rozdiel medzi daňou z pridanej hodnoty a daňou z príjmu.

Uviesť príklady, ako štát využíva príjmy z daní.

Použiť internetovú kalkulačku na výpočet výšky čistej mzdy.

Úroveň 3:

Charakterizovať daňový a odvodový systém v Slovenskej republike.

Identifikovať položky bežne odpočítavané z hrubej mzdy.

Rozlíšiť cenu práce a hrubú mzdu.

Charakterizovať príklady zamestnaneckých príspevkov ako druh odmeny.

Rozlíšiť programy sociálneho zabezpečenia a zdravotnej starostlivosti.

Vyplniť tlačivo „Daňové priznanie k dani z príjmov fyzickej osoby“

Čiastková kompetencia 5: Zvážiť príspevky na darcovstvo a filantropiu.

Očakávaná, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Opísať na jednoduchých príkladoch význam vzájomnej pomoci a charitatívnych aktivít.

Úroveň 2:

Analyzovať súvislosť filantropie s osobným rozpočtom.

Opísať možnosti účasti na charitatívnych aktivitách.

Úroveň 3:

Objasniť (na základe informácií získaných z rôznych zdrojov) zameranie organizácií, ktoré sa venujú filantropii.

Vysvetliť význam charitatívnych aktivít a opísať možnosti účasti na nich.

5. Úver a dlh

Celková kompetencia

Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zdĺžením alebo ako ich zvládnuť.

Čiastková kompetencia 3: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebiteľských úverov.

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Vymedziť situácie, kedy si človek predmety nakupuje a kedy si ich požičiava.

Zdôvodniť voľbu nákupu alebo požičania si predmetu.

Úroveň 2:

Zhodnotiť výhody a nevýhody využívania úveru.

Aplikovať na príkladoch jednoduché úročenie.

Identifikovať platený a prijatý úrok.

Vysvetliť, prečo je používanie kreditnej karty určitou formou pôžičky.

Analyzovať možnosti získavania finančných prostriedkov cez bankové a nebankové subjekty a význam nákupov na úver.

Úroveň 3:

Použiť finančnú alebo on-line kalkulačku na zistenie celkovej ceny splatenia pôžičky s odlišnými úrokovými sadzbami a odlišnou dĺžkou splácania.

Vysvetliť zložené úročenie.

Charakterizovať ročnú percentuálnu mieru nákladov (RPMN).

Rozlíšiť pojem: úroková miera, fixácia, predčasné splatenie úveru

Vysvetliť, ako vplyvajú tolerančné obdobia na kreditných kartách, metódy výpočtu úroku a poplatky na cenu úveru.

Navrhnuť výber najvhodnejšieho finančného produktu vzhľadom na svoje potreby.

Identifikovať rozličné typy študentských pôžičiek a alternatív k pôžičkám ako spôsobu financovania vysokoškolského vzdelávania.

Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť spôsoby, ako sa vyhnúť problémom so zadĺžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Porozprávať o tom, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

Opísať, aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičiava obľúbenú osobnú vec.

Opísať postup, ako si môže človek opätovne získať dôveru požičiavajúceho, ak stratil alebo poškodil požičanú vec.

Úroveň 2:

Vysvetliť rozdiel medzi bankovými a nebankovými subjektmi.

Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov.

Zhodnotiť význam úverovej histórie a budovanie pozitívnej úverovej histórie

Úroveň 3:

Opísať možné dôsledky nadmerného zadĺženia (predĺženia).

Vysvetliť spôsoby vyrovnania opätovného zadĺženia.

Analyzovať dôsledky finančných rozhodnutí v súvislosti s bankovými alebo nebankovými subjektmi.

Posúdiť účel vyhlásenia (osobného) bankrotu a jeho možné dôsledky na majetok, zamestnanosť, cenu a dostupnosť úverov.

Zhrnúť práva dlžníkov a veriteľov, týkajúce sa zrážok zo mzdy a odňatia majetku v prípade nezaplatenia dlhu (exekúcia).

Čiastková kompetencia 3: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebiteľských úverov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Vysvetliť, že peniaze sa dajú požičať vo finančných inštitúciách.

Úroveň 2:

Uviesť príklady spotrebiteľských úverov a ich poskytovateľov

Identifikovať rôzne druhy úverov a ich zabezpečenie.

Úroveň 3:

Vysvetliť systém ochrany spotrebiteľa pri spotrebiteľských úveroch vrátane ochranných prvkov, ktoré zakotvuje príslušná právna úprava.

6. Sporenie a investovanie

Celková kompetencia

Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Čiastková kompetencia 1: Diskutovať o tom, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Opísať svoju predstavu o tom, ako človek môže sporiť.

Úroveň 2:

Uviesť príklady, ako sporenie môže zlepšiť finančnú prosperitu.

Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele. Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“.

Vysvetliť, prečo je sporenie základným predpokladom pre investovanie.

Úroveň 3:

Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé ciele.

Vysvetliť rozdiel medzi sporením a investovaním.

Čiastková kompetencia 2: Vysvetliť, akým spôsobom investovanie zhodnocuje majetok a pomáha pri plnení finančných cieľov.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Uviesť svoju predstavu o tom, čo je možné považovať za investíciu. (zamerať sa aj na nemateriálnu stránku)

Úroveň 2:

Vysvetliť, ako sa môže meniť hodnota investície.

Úroveň 3:

Stanoviť priemerné alebo odhadované náklady na päťročné štúdium na vysokej škole, svadbu, založenie podnikania, splátky na nové auto a byt/dom.

Rozhodnúť, kedy investovať hotovosť na krátkodobé výdavky alebo na núdzové situácie.

Rozlíšiť obchodovanie na vlastný účet a na cudzí účet.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť investičné alternatívy.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2:

Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom.

Uviesť spôsoby využitia voľných finančných prostriedkov (sporenie, produkty so štátnym príspevkom, nehnuteľnosti)

Úroveň 3:

Porovnať hlavné črty úročených účtov vo finančných inštitúciách (bežné účty, sporiace účty, termínované vklady).

Vysvetliť, čo sú finančné trhy/burzy.

Popísať, s čím sa obchoduje na finančných trhoch (akcie, dlhopisy, fondy, komodity a ďalšie).

Vysvetliť úlohu obchodníka s cennými papiermi.

Porovnať investovanie do jednotlivých akcií a dlhopisov s investovaním do podielových fondov akcií alebo dlhopisov.

Vysvetliť, ako inflácia ovplyvňuje výnosy z investícií (súčasná hodnota peňazí). Vysvetliť, ako prispôbiť investovanie finančným cieľom.

Porovnať riziká a výnosy z rôznych typov investícií.

Zdôvodniť výber najvhodnejšieho produktu pre investovanie voľných finančných prostriedkov.

Identifikovať vhodné typy investícií na akumulovanie prostriedkov na päťročné štúdium na vysokej škole, svadbu, založenie nového podniku, splátky na nové auto a dom a dôchodok.

Čiastková kompetencia 4: Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2:

Opísať úlohu Fondu ochrany vkladov.

Opísať rozdiel medzi pobočkou zahraničnej banky a dcérskou spoločnosťou.

Úroveň 3:

Vysvetliť dohľad nad finančných trhom v Slovenskej republike – Národná banka Slovenska ako „jednotné kontaktné miesto“

Vysvetliť rozdiel medzi Fondom ochrany vkladov a Garančným fondom investícií.

7. Riadenie rizika a poistenie

Celková kompetencia

Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.

Čiastková kompetencia 1: Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie.

Čiastková kompetencia 2: Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením.

Čiastková kompetencia 3: Charakterizovať komerčné poistenie..

Čiastková kompetencia 1: Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti.

Úroveň 2:

Popísať spôsoby, akými by sa dali znížiť rôzne druhy rizík alebo ako by sa im dalo úplne vyhnúť.

Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a poistením.

Uviesť základné druhy poistenia (životné a neživotné).

Úroveň 3:

Diskutovať o vzťahu medzi rizikom a hrozbou.

Popísať výber najvhodnejšieho poistného produktu s ohľadom na vlastné potreby.

Čiastková kompetencia 2: Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 1:

Vysvetliť, prečo sa ľudia potrebujú poistiť.

Na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje.

Úroveň 2:

Vysvetliť základný účel verejného poistenia.

Charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Úroveň 3:

Demonštrovať na konkrétnom príklade, aké druhy verejného poistenia je potrebné platiť pri brigádnickej činnosti študentov.

Charakterizovať dôchodkové poistenie – 1. pilier, 2. pilier a 3. pilier.

Čiastková kompetencia 3: Charakterizovať komerčné poistenie.

Očakávania, že žiak je schopný:

Úroveň 2:

Vysvetliť podstatu a význam poistenia.

Rozoznať jednotlivé hlavné typy poistenia motorových vozidiel.

Uviesť príklady, na ktoré sa vzťahuje havarijné poistenie vozidla a povinné zmluvné poistenie vozidla.

Vysvetliť rozdiel medzi poistením bytu, resp. domu a poistením jeho zariadenia.

Úroveň 3:

Uviesť druhy poistenia, ktoré by sa mohli vzťahovať na náhodné poškodenie majetku alebo zdravia inej osoby.

Porovnať podmienky návrhov poistných zmlúv v rámci povinného zmluvného poistenia vozidla z rôznych poisťovní.

Vysvetliť rozdiel medzi poistením vlastného majetku a poistením zodpovednosti súvisiacej s vlastníctvom tohto majetku.

Identifikovať skutočnosti, ktoré ovplyvňujú cenu poistenia bývania.

Vysvetliť podstatu a význam životného poistenia s vymedzením rozdielom medzi rizikovým, rezervotvorným a investičným životným poistením.

IV. Harmonizácia Štandardu finančnej gramotnosti s dosiahnutým stupňom vzdelania Štandard finančnej gramotnosti

	Stupeň dosiahnutého vzdelania
Úroveň 1	primárne – prvý stupeň ZŠ (1. – 4. ročník základných škôl)
Úroveň 2	nižšie stredné vzdelanie – druhý stupeň ZŠ, 1. – 4. ročník gymnázií s osemročným štúdiom, 1. ročník bilingválneho štúdia gymnázia nižšie stredné odborné vzdelanie – nižšie sekundárne
Úroveň 3	stredné odborné vzdelanie – sekundárne úplné stredné všeobecné vzdelanie úplné stredné odborné vzdelanie

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE DETÍ A ŽIAKOV ZO SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉHO PROSTREDIA

Výchova a vzdelávanie detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Sociálne znevýhodnené prostredie (znevýhodnenie chudobou alebo kultúrou)

- definujeme ako prostredie, ktoré vzhľadom na sociálne a jazykové podmienky nedostatočne stimuluje rozvoj mentálnych, vôľových a emocionálnych vlastností jednotlivca, nepodporuje jeho efektívnu socializáciu a neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti. Spôsobuje sociálno-kultúrnu depriváciu, deformuje intelektuálny, mravný a citový rozvoj jednotlivca a z aspektov edukácie ho z týchto dôvodov považujeme za osobu so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Špeciálne edukačné potreby dieťaťa sú požiadavky na špeciálne usporiadanie podmienok, organizácie a realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu tak, aby zodpovedali osobitostiam žiaka, ktorého telesný, psychický alebo sociálny vývin sa výrazne líši od štandardného vývinu.

Sociálne znevýhodnené prostredie (ďalej SZP) je pre žiaka rodina :

- ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
- v ktorej aspoň jeden z rodičov alebo osoba, ktorej je dieťa zverené do osobnej starostlivosti patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
- v ktorej najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
- ktorá má neštandardné bytové a hygienické podmienky (napr. žiak nemá vyhradené miesto na učenie, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka a pod.).

Výchova a vzdelávanie detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania žiakov zo SZP je prostredníctvom eliminácie alebo odstránenia hendikepov vyplývajúcich zo sociálneho znevýhodnenia (komunikačné schopnosti, kultúrne a sociálne vylúčenie, hygienické návyky...) dosiahnuť primeraný rozvoj ich schopností

Uskutočňuje sa:

- v školách v bežných triedach spoločne s ostatnými žiakmi školy; pričom niektoré (pre neho problémové) vyučovacie predmety môže žiak absolvovať v rámci individuálneho vzdelávacieho programu
- v školách v bežných triedach spoločne s ostatnými žiakmi školy podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä:

- znížiť počet žiakov v bežnej triede, čím sa zvýši efektívnosť práce, umožní sa vyššia miera individuálneho prístupu k žiakovi,
- realizovať celodenný výchovný systém, ktorý predlžuje čas dieťaťa v motivujúcom školskom prostredí a umožňuje mu zmysluplne stráviť voľný čas a pripravovať sa na vyučovanie,
- vytvoriť atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká detí,
- pri vytváraní školských vzdelávacích programov zohľadňovať atraktívne edukačné prostredie

rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká detí zo sociálne znevýhodneného prostredia národnostných menšín

- realizovať programy orientované na zlepšenie spolupráce rodičov rómskych detí so základnou školou,
- zabezpečiť systém doučovacích aktivít pre zaostávajúce rómske deti (v spolupráci s MVO, komunitnými centrami) – napr. kurzy po vyučovaní,
- vytvoriť alternatívne učebné osnovy, ktoré bude môcť škola použiť pri prispôsobovaní obsahu výučby rómskych detí zo sociálne znevýhodneného prostredia (redukcia obsahu, praktickejšia orientácia, učenie zážitkovou metódou, alternatívne formy vzdelávania - animácia); zároveň treba prijať opatrenia, ktoré zabránia zneužitiu takýchto osnov na vytváranie segregovaných tried,
- implementovať ako súčasť školského vzdelávacieho programu vzdelávacie programy multikultúrnej výchovy a výchovy proti predsudkom.

Individuálny výchovno-vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje:

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho sociálne znevýhodneného prostredia na výchovno-vzdelávací proces;
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov;
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov;
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka;
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania;
- požiadavky na zabezpečenie doplnkových učebných pomôcok
- zabezpečenie servisu odborníkov – asistenta učiteľa, špeciálneho pedagóga, psychológa a iných špecialistov.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú na individuálnej báze tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, asistentom učiteľa, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby.

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE DETÍ A ŽIAKOV S NADANÍM

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním je dosiahnuť optimálny rozvoj ich nadania a pripraviť ich na tvorivé využitie tohto nadania v prospech spoločnosti. Okrem rozvoja výkonových charakteristík nadania sa kladie dôraz na harmonický osobnostný vývin nadaných detí a žiakov, ich emocionálne charakteristiky i sociálne vzťahy.

Výchova a vzdelávanie žiakov s nadaním sa na úrovni nižšieho stredného vzdelávania uskutočňuje:

- a) v základných školách, so zameraním na rozvoj všeobecného intelektového nadania resp. v osemročných gymnáziách so zameraním na rozvoj všeobecného intelektového nadania,
- b) v osemročných gymnáziách,
- c) v športových školách,
- d) v ostatných školách:
  1. v triedach so zameraním na rozvoj všeobecného intelektového nadania,
  2. v triedach s rozšíreným vyučovaním estetickových predmetov,
  3. v športových triedach,
- e) v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy (individuálna a skupinová integrácia).

Žiaci tried podľa bodu d) môžu časť vyučovania absolvovať mimo týchto tried spolu s ostatnými žiakmi školy. Nadaní žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vzdelávaní v triedach podľa bodu e) postupujú podľa individuálneho alebo skupinového výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva triedny učiteľ v spolupráci s príslušným odborným pedagógom, resp. so zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu postupujú všetci nadaní žiaci, ktorí majú okrem nadania špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajúce zo zdravotného znevýhodnenia alebo sociálne znevýhodneného prostredia. V ich individuálnom výchovno-vzdelávacom programe treba zohľadniť všetky druhy ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom s nadaním špecifické podmienky pre úspešné rozvíjanie ich nadania a optimalizáciu vývinu ich osobnosti, najmä:

- Špecifikovať v školskom vzdelávacom programe, resp. v individuálnom vzdelávacom programe ciele vzdelávania s ohľadom na druh a stupeň rozvíjaného nadania a na potrebu všestranného osobnostného rozvoja nadaných žiakov;
- Zabezpečiť vzdelávanie nadaných žiakov materiálne, metodicky i personálne;
- Pri výchove a vzdelávaní intelektovo nadaných žiakov spolupracovať so psychológom, pri výchove a vzdelávaní umelecky nadaných žiakov s odborným pedagógom konkrétnej umeleckej disciplíny, pri výchove a vzdelávaní športovo nadaných žiakov so športovým trénerom, pri výchove a vzdelávaní prakticky nadaných žiakov s príslušným odborným pedagógom, resp. majstrom odbornej výchovy;
- Stanoviť jednoznačné kritériá pre prijímanie nadaných žiakov do konkrétneho rozvíjajúceho programu v súlade so všeobecne záväznými rezortnými predpismi (všeobecne intelektovo nadaní žiaci sú diagnostikovaní zariadením výchovného poradenstva a prevencie na základe záväzných psychologických kritérií, do tried s rozšíreným vyučovaním sa žiaci prijímajú na

základe pedagogického posúdenia ich vedomostnej úrovne a overenia špeciálnych schopností a zručností, v prípade športovo nadaných aj overenia zdravotnej spôsobilosti);

- Akceptovať nadaných žiakov a rešpektovať špecifiká ich osobností a správania;
- Rozvíjať a stimulovať všeobecné i špeciálne schopnosti žiakov, ich zručnosti a spôsobilosti;
- Za tým účelom upraviť učebný plán rozšírením dotácie predmetov, na ktorých rozvoj je školský vzdelávací program zameraný, resp. zaradením ďalších predmetov (informatika, ďalší cudzí jazyk, dramatická výchova, práca s materiálom, ošetrovatelstvo ap.);
- Dbáť na všestranný rozvoj osobnosti nadaných žiakov, a to v oblasti pohybovej, kognitívnej, motivačnej, vôľovej emocionálnej, sociálnej i v oblasti manuálnych zručností;
- Umožniť intelektovo nadaným žiakom postúpiť do vyššieho ročníka bez absolvovania predchádzajúceho ročníka, alebo absolvovať dva ročníky v priebehu jedného školského roka, a tak skrátiť dobu nižšieho stredného vzdelávania;
- Umožniť žiakom v súlade s ich nadaním vzdelávať sa v konkrétnych predmetoch podľa rozšírených učebných osnov (čo môže byť upravené v školskom, skupinovom alebo individuálnom vzdelávacom programe);
- Umožniť žiakom vzdelávanie pod vedením tútora alebo vzdelávanie v konkrétnom predmete pod vedením učiteľa školy vyššieho stupňa;
- Zamestnávať žiakov zmysluplne, zadávať im stimulujúce úlohy a využívať pedagogické postupy zamerané na rozvoj samostatnosti a tvorivosti žiakov (napr. projektové vyučovanie);
- Akceptovať vlastné postupy žiakov, ktoré vedú k žiaducim výsledkom, aj keď sa líšia od bežne používaných;
- viesť žiakov k realistickému sebahodnoteniu vlastných schopností a výsledkov práce;
- viesť žiakov k vzájomnej spolupráci;

Základné podmienky vzdelávania žiakov s nadaním v bežných triedach základných škôl (integrované vzdelávanie)

Ak si rozvoj nadania žiaka bežnej triedy vyžaduje vytvoriť mu na vzdelávanie špeciálne podmienky, jedná sa o žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, čo musí byť potvrdené odborným vyšetrením. Zaradenie takéhoto žiaka do programu pre nadaných žiakov je možné iba s informovaným súhlasom jeho zákonného zástupcu.

Pre integrovaného nadaného žiaka je treba vypracovať individuálny výchovno-vzdelávací program, prípadne môže postupovať podľa skupinového výchovno-vzdelávacieho programu, ak je v triede integrovaná skupina nadaných žiakov s rovnakým druhom nadania. Za vypracovanie týchto programov je zodpovedný triedny učiteľ v spolupráci s príslušnými odbornými pedagógmi (podľa predmetov, v ktorých sa nadanie rozvíja). Pri tvorbe individuálnych výchovno-vzdelávacích programov spolupracuje so zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Individuálny výchovno-vzdelávací program môže žiakovi v súlade s jeho nadaním umožniť akcelerované vzdelávanie. Okrem postupu do vyššieho ročníka alebo absolvovania dvoch ročníkov v priebehu jedného školského roka možno nadaného žiaka:

- vzdelávať sa v konkrétnych predmetoch podľa učebného plánu vyšších ročníkov,
- postupovať v konkrétnych predmetoch podľa osnov vyššieho ročníka,
- vzdelávať sa v konkrétnych predmetoch v triedach vyššieho ročníka.

Vo všeobecnosti sa však dáva prednosť tzv. rozširujúcemu, resp. obohacujúcemu vzdelávaniu, čo znamená:

- zaradiť do individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu predmety, ktoré nie sú v učebnom pláne bežných žiakov,

- doplniť záväzné učebné osnovy jednotlivých predmetov o nové témy zodpovedajúce nadaniu žiaka a možnostiam školy, resp. regiónu.

Individuálny výchovno-vzdelávací program

Individuálny výchovno-vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny výchovno-vzdelávací program nadaného žiaka obsahuje:

- základné informácie o žiakovi,
- špecifikáciu druhu a štruktúry jeho nadania, s opisom silných a slabých stránok žiakovej osobnosti,
- modifikáciu učebných plánov a učebných osnov,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- zapojenie tútora alebo učiteľa/učiteľov školy vyššieho stupňa do vzdelávania žiaka,
- požiadavky na zabezpečenie špeciálnych učebných pomôcok,
- zabezpečenie spolupráce s príslušnými odborníkmi (podľa druhu rozvíjaného nadania).

Individuálny výchovno-vzdelávací program možno v priebehu školského roka spresňovať formou časovo-tematických plánov. Podľa aktuálneho vývinu nadania žiaka možno program priebežne meniť a upravovať.

V individuálnom výchovno-vzdelávacom programe nadaného žiaka s ďalšími špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (nadaného žiaka so zdravotným znevýhodnením alebo nadaného žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia) musia byť zohľadnené aj tieto potreby a program má okrem rozvoja nadania zabezpečiť aj kompenzáciu nedostatkov žiaka.

Skupinový výchovno-vzdelávací program

Ak sú v bežnej triede integrované vzdelávaní viacerí žiaci s rovnakým druhom nadania, môžu postupovať podľa skupinového výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý môže byť formulovaný aj ako súčasť školského vzdelávacieho programu. Obsahuje:

- modifikáciu učebných plánov a učebných osnov,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- zapojenie učiteľa/učiteľov školy vyššieho stupňa do vzdelávania žiakov,
- požiadavky na zabezpečenie špeciálnych učebných pomôcok,
- zabezpečenie spolupráce s príslušnými odborníkmi (podľa druhu rozvíjaného nadania).

V individuálnej dokumentácii každého žiaka však musia byť okrem základných informácií o ňom uvedené aj informácie o špecifikácii druhu a štruktúry jeho nadania, s opisom silných a slabých stránok jeho osobnosti.

Ak je v skupine nadaných žiakov žiak s ďalšími špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, musí postupovať podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu.

Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením je okrem všeobecných cieľov, vychovávať a vzdelávať týchto žiakov tak, aby čo najviac rozvinuli vlastné kompenzačné mechanizmy, aby plnohodnotne vnímali, prežívali vlastný život a aby sa stali tvorcami hodnôt, ktoré vytvoria cieľavedomou činnosťou.

Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa uskutočňuje:

- a) v školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením; tieto školy sú špeciálne školy,
- b) v ostatných školách:
  1. v špeciálnych triedach, ktoré sa zriaďujú spravidla pre žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia; časť výchovno-vzdelávacieho procesu sa môže uskutočňovať v triede spoločne s ostatnými žiakmi školy; niektoré vyučovacie predmety alebo činnosti môže žiak absolvovať mimo špeciálnej triedy,
  2. v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy; ak má takýto žiak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, je vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie ; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom so zdravotným znevýhodnením špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä:

- Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením;
- V prípade potreby žiakov so zdravotným znevýhodnením možno predĺžiť dĺžku vzdelávania až o dva roky.
- V rámci školských vzdelávacích programov špeciálnych škôl a základných škôl, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so zdravotným znevýhodnením sa zaraďujú špecifické predmety (individuálna logopedická starostlivosť, individuálne logopedické cvičenia, individuálna tyflopédická starostlivosť, individuálna hra na hudobnom nástroji, posunkový jazyk, komunikačné zručnosti, dorozumievacie zručnosti, rozvíjanie komunikačných schopností, rozvíjanie sociálnych zručností, rozvoj psychomotorických zručností, dramatická výchova a iné).
- Žiaci so zdravotným znevýhodnením, ktorí nemôžu splniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov, sa vzdelávajú podľa individuálnych vzdelávacích programov.
- U žiakov so zdravotným znevýhodnením je možné voliteľné hodiny využiť aj na intenzívne vzdelávanie v určitej vzdelávacej oblasti v rámci individuálneho vzdelávacieho programu žiaka.
- V prípade individuálnej integrácie v bežnej triede základnej školy môže školský špeciálny pedagóg na vyučovacích hodinách podľa potreby pracovať so žiakom / žiakmi so zdravotným znevýhodnením individuálne alebo v skupinkách podľa individuálneho vzdelávacieho programu žiaka/žiacov. Obsah, formy a postup vyučovania konzultuje s príslušným učiteľom.
- U žiakov so zdravotným znevýhodnením môže školský špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, logopéd, školský psychológ v rámci vyučovania pracovať individuálne s vybranými žiakmi s cieľom systematickej, intenzívnej korekcie, terapie alebo reedukácie postihnutia, resp. poruchy.

- V prípade potreby si školy, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so zdravotným znevýhodnením, vo svojich školských vzdelávacích programoch, vypracovaných pre týchto žiakov, môžu zvýšiť počet voliteľných hodín o 1 až 3 hodiny týždenne.
- U žiakov so zdravotným znevýhodnením si stanovuje učiteľ dĺžku a štruktúru vyučovacej hodiny flexibilne, zohľadňujúc momentálny psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom ich zdravotného znevýhodnenia.
- V procese výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením sa podľa druhu zdravotného znevýhodnenia a individuálnej potreby môžu uplatňovať alternatívne formy komunikácie (posunkový jazyk, Braillovo písmo, náhradné formy komunikácie).
- U žiakov so sluchovým postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, špecifickými poruchami učenia, s autizmom a inými pervazívnymi vývinovými poruchami je druhý cudzí jazyk voliteľný a závisí od individuálnych schopností konkrétneho žiaka. Rozhodnutie o vzdelávaní v druhom cudzom jazyku je výsledkom špeciálnopedagogickej diagnostiky v konkrétnom prípade.
- U tých žiakov so zdravotným znevýhodnením, u ktorých sa predpokladá, že po ukončení základných škôl budú pokračovať vo vzdelávaní na stredných odborných školách, sa na 2.stupni základnej školy odporúča vo všetkých ročníkoch vyučovať predmety zo vzdelávacej oblasti Človek a svet práce.
- Predmet hudobná výchova sa v základných školách pre sluchovo postihnutých s prihliadnutím na sluchové postihnutie nie je povinný. Namiesto hudobnej výchovy sa môže vyučovať sluchová výchova alebo rytmicko-pohybová výchova.
- U žiakov s vývinovými poruchami správania, ktorí sa vzdelávajú v špeciálnej škole alebo špeciálnej triede, je možné na vyučovaní technickej výchovy v prípade potreby rozdeliť triedu na 2 podskupiny.

Základné podmienky vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením v bežných triedach základných škôl (integrované vzdelávanie)

Ak je zdravotné znevýhodnenie žiaka takého charakteru, že je mu potrebné vytvoriť špeciálne podmienky na vzdelávanie, takýto žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a musí byť na škole evidovaný ako žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, za podmienky súhlasu jeho zákonného zástupcu.

Potvrdenie o tom, že žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vydáva podľa kompetencií školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie a na základe odborného vyšetrenia.

Žiak, ktorý má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, musí mať vypracovaný individuálny výchovno-vzdelávací program. Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva škola spoločne so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie podľa kompetencií.

Žiak môže mať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby počas celého vzdelávacieho cyklu alebo len počas limitovaného obdobia, čo sa posudzuje na základe výsledkov odborného vyšetrenia školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý sa vzdeláva v bežnej triede základnej školy, musí mať zabezpečené odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej jeho individuálnym potrebám.

Riaditeľ školy je povinný pri výchove a vzdelávaní takéhoto žiaka zabezpečiť systematickú spoluprácu školy so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie. Podľa potreby škola môže spolupracovať aj so špeciálnou školou.

Individuálny výchovno-vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje:

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces;
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy;
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov;
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov;
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka;
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania;
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok ;
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda a iných.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú v individuálnom rozsahu a kvalite tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby a so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Ak je žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu *Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu*. Jedná sa o úpravu obsahu vzdelávania žiaka, t. j. vychádza sa z učebných osnov predmetu. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a doplňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Úpravy výchovno-vzdelávacieho programu sú výsledkom odborných konzultácií všetkých zainteresovaných odborníkov a oboznamuje sa s nimi aj zákonný zástupca žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program môže mať vypracovaný aj žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý je žiakom špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy v prípade, že nemôže vzhľadom na svoje zdravotné znevýhodnenie plniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov.

Predmet: Osobitosti a podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, podpornými opatreniami

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je žiak, u ktorého je potrebné zabezpečiť ďalšie zdroje na podporu efektívneho vzdelávania. Použitie ďalších zdrojov umožní vytvoriť kvalitatívne nové prostredie, zodpovedajúce potrebám žiakov, ktorí si vyžadujú špeciálny prístup vo vzdelávaní. Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby sú u žiaka diagnostikované školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou je požiadavka na úpravu podmienok (obsahu, foriem, metód, prostredia a prístupov) vo výchove a vzdelávaní pre žiaka. Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú zo zdravotného znevýhodnenia alebo nadania alebo vývinu žiaka v sociálne znevýhodnenom prostredí, zohľadnenie ktorých mu zabezpečí rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností alebo osobnosti ako aj dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je spravidla:

1) žiak so zdravotným znevýhodnením, t.j.

- žiak so zdravotným postihnutím (s mentálnym postihnutím, so sluchovým postihnutím, so zrakovým postihnutím, s telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo inými pervazívnymi vývinovými poruchami, s viacnásobným postihnutím)

- žiak chorý alebo zdravotne oslabený, žiak s vývinovými poruchami (poruchou aktivity a pozornosti, s vývinovou poruchou učenia, s oneskoreným alebo nerovnomerným psychomotorickým vývinom), žiak s intelektovým výkonom v hraničnom pásme, žiak s poruchou správania,

2) žiak zo sociálne znevýhodneného prostredia

3) žiak s nadaním

Ďalšie zdroje sú rôzneho druhu, predovšetkým:

- a) zabezpečenie odborného prístupu vo vzdelávaní t.j. včasná špeciálnopedagogická, psychologická, medicínska diagnostika, vzdelávanie podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu - individuálna a skupinová práca so žiakom, používanie špeciálnych metód a foriem vyučovania, úprava vzdelávacieho obsahu, zaradenie špeciálnych vyučovacích predmetov, špecifický postup v hodnotení vzdelávacích výsledkov, aplikácia alternatívnych foriem komunikácie, úzka spolupráca s rodičmi a iné, podľa individuálnej potreby konkrétneho žiaka, vyplývajúcej z odbornej diagnostiky;
- b) materiálne, ktoré zahŕňajú špeciálne učebnice, špeciálne vyučovacie pomôcky, kompenzačné pomôcky, prístroje, úpravy prostredia (napr. bezbariérový prístup) a iné;
- c) personálne t.j. odborný servis špeciálneho pedagóga, školského špeciálneho pedagóga, logopéda, liečebného pedagóga, asistenta učiteľa, školského psychológa, ďalej nižší počet

žiacov v triede, v prípade individuálnej integrácie zníženie maximálneho počtu žiakov v triede, odborná príprava učiteľov a iné;

d) finančné na zabezpečenie špeciálnych materiálnych, odborných a personálnych podmienok.

Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením je okrem všeobecných cieľov, vychovávať a vzdelávať týchto žiakov tak, aby čo najviac rozvinuli vlastné kompenzačné mechanizmy, aby plnohodnotne vnímali, prežívali vlastný život a aby sa stali tvorcami hodnôt, ktoré vytvoria cieľavedomou činnosťou.

Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa uskutočňuje:

c) v školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením; tieto školy sú špeciálne školy,

d) v ostatných školách:

1. v špeciálnych triedach, ktoré sa zriaďujú spravidla pre žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia; časť výchovno-vzdelávacieho procesu sa môže uskutočňovať v triede spoločne s ostatnými žiakmi školy; niektoré vyučovacie predmety alebo činnosti môže žiak absolvovať mimo špeciálnej triedy,
2. v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy; ak má takýto žiak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, vzdeláva sa podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom so zdravotným znevýhodnením špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä:

- všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením,
- pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, so sluchovým, zrakovým, telesným alebo mentálnym postihnutím a pre žiakov s autizmom sa môžu v základnej škole pre žiakov s príslušným postihnutím otvárať triedy prípravného ročníka,
- v prípade potreby žiakov so zdravotným znevýhodnením možno predĺžiť dĺžku vzdelávania až o dva roky,
- v rámci školských vzdelávacích programov špeciálnych škôl a základných škôl, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so zdravotným znevýhodnením sa zaraďujú špecifické predmety (individuálna logopedická starostlivosť, individuálne logopedické cvičenia, individuálna tyflopédická starostlivosť, individuálna hra na hudobnom nástroji, posunkový jazyk, komunikačné zručnosti, dorozumievacie zručnosti, rozvíjanie komunikačných schopností,

rozvíjanie sociálnych zručností, rozvoj psychomotorických zručností, dramatická výchova a iné),

- žiaci so zdravotným znevýhodnením, ktorí nemôžu splniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov, sa vzdelávajú podľa individuálnych vzdelávacích programov.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením je možné voliteľné hodiny využiť aj na intenzívne vzdelávanie v určitej vzdelávacej oblasti v rámci individuálneho vzdelávacieho programu žiaka.
- v prípade individuálnej integrácie v bežnej triede základnej školy môže školský špeciálny pedagóg na vyučovacích hodinách podľa potreby pracovať so žiakom / žiakmi so zdravotným znevýhodnením individuálne alebo v skupinkách podľa individuálneho vzdelávacieho programu žiaka/žiacov. Obsah, formy a postup vyučovania konzultuje s príslušným učiteľom.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením môže školský špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, logopéd, školský psychológ v rámci vyučovania pracovať individuálne s vybranými žiakmi s cieľom systematickej, intenzívnej korekcie, terapie alebo reedukácie postihnutia, resp. poruchy.
- v prípade potreby si školy, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so zdravotným znevýhodnením, vo svojich školských vzdelávacích programoch, vypracovaných pre týchto žiakov, môžu zvýšiť počet voliteľných hodín o 1 až 3 hodiny týždenne.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením si stanovuje učiteľ dĺžku a štruktúru vyučovacej hodiny flexibilne, zohľadňujúc momentálny psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom ich zdravotného znevýhodnenia.
- v procese výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením sa podľa druhu zdravotného znevýhodnenia a individuálnej potreby môžu uplatňovať alternatívne formy komunikácie (posunkový jazyk, Braillovo písmo, náhradné formy komunikácie).
- predmet hudobná výchova sa v základných školách pre sluchovo postihnutých s prihliadnutím na sluchové postihnutie nie je povinný. Namiesto hudobnej výchovy sa môže vyučovať sluchová výchova, rytmicko-pohybová výchova alebo pohybovo-dramatická výchova.
- u žiakov s vývinovými poruchami správania, ktorí sa vzdelávajú v špeciálnej škole alebo špeciálnej triede, je možné na vyučovaní technickej výchovy v prípade potreby rozdeliť triedu na 2 podskupiny.

Základné podmienky vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením v bežných triedach základných škôl (integrované vzdelávanie)

Ak je zdravotné znevýhodnenie žiaka takého charakteru, že je mu potrebné vytvoriť špeciálne podmienky na vzdelávanie, takýto žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a musí byť na škole evidovaný ako žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, za podmienky súhlasu jeho zákonného zástupcu.

Potvrdenie o tom, že žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vydáva podľa kompetencií školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie na základe odborného vyšetrenia.

Žiak, ktorý má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, musí mať vypracovaný individuálny výchovno-vzdelávací program. Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva škola spoločne so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie podľa kompetencií.

Žiak môže mať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby počas celého vzdelávacieho cyklu alebo len počas limitovaného obdobia, čo sa posudzuje na základe výsledkov odborného vyšetrenia školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý sa vzdeláva v bežnej triede základnej školy, musí mať zabezpečené odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej jeho individuálnym potrebám.

Riaditeľ školy je povinný pri výchove a vzdelávaní takéhoto žiaka zabezpečiť systematickú spoluprácu školy so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva. Podľa potreby

škola môže spolupracovať aj so špeciálnou školou.

Individuálny výchovno-vzdelávací program

- je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje:

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces;
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy;
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov;
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov;
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka;
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania;
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok ;
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda a iných.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú v individuálnom rozsahu a kvalite tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby a so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Ak je žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami potrebné prispôsobiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu *Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu*. Jedná sa o úpravu obsahu vzdelávania žiaka, t. j. vychádza sa z učebných osnov predmetu. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom

vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a doplňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Úpravy výchovno-vzdelávacieho programu sú výsledkom odborných konzultácií všetkých zainteresovaných odborníkov a oboznamuje sa s nimi aj zákonný zástupca žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca žiaka

Individuálny výchovno-vzdelávací program môže mať vypracovaný aj žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý je žiakom špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy v prípade, že nemôže vzhľadom na svoje zdravotné znevýhodnenie plniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov.

Vzdelávanie žiakov s VPU v školskej integrácii

Pre žiaka s VPU, vzdelávaného v školskej integrácii riaditeľ školy zabezpečí odbornú špeciálnopedagogickú a logopedickú starostlivosť v spolupráci s centrom špeciálnopedagogického poradenstva alebo s centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, so školským špeciálnym pedagógom a školským logopédom v rozsahu rámcového obsahu vzdelávania v špecifických vyučovacích predmetov ILI a RŠF.

Žiak začlenený v školskej integrácii sa vzdeláva podľa rámcového učebného plánu príslušnej školy, v ktorej sa vzdeláva a podľa individuálneho vzdelávacieho programu (ďalej aj „IVP“) s prihliadnutím na narušenie. Obsah jeho vzdelávania vychádza zo vzdelávacieho programu žiakov s vývinovými poruchami učenia.

IVP musí byť v súlade s obsahom špecifických vyučovacích predmetov ILI a RŠF. IVP sa aktualizuje podľa požiadaviek ročníka a aktuálneho stavu žiaka.

Žiak s VPU vzdelávaný v školskej integrácii v škole s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny postupuje podľa IVP s prihliadnutím na vzdelávací program pre žiakov s VPU. Logopéd a špeciálny pedagóg metodicky usmerňuje vyučujúcich a spolupracuje na tvorbe IVP. Metódy a postupy používané na vyučovaní vychádzajú z výsledkov psychologickkej, logopedickej a špeciálnopedagogickej diagnostiky, cieľov a obsahu predmetov ILI a RŠF. Riaditeľ školy zabezpečí, aby v záujme žiaka boli rešpektované odporúčania uvedené v správach z odborných vyšetrení k školskej integrácii k postupom pri vzdelávaní a k postupom pri hodnotení a klasifikácii žiaka. O spôsobe a možnostiach hodnotenia a klasifikácie triedny alebo vyučujúci učiteľ informuje zákonného zástupcu žiaka s VPU po konzultácii so špeciálnym pedagógom a školským logopédom.

Pri hodnotení a klasifikácii žiaka je nevyhnutné postupovať podľa odporúčaní špeciálneho pedagóga, psychológa a školského logopéda.

Pri vzdelávaní žiaka s VPU je nevyhnutná úzka spolupráca školy a rodiny, vytvorenie atmosféry spoločnej zodpovednosti a ujasnenia cieľov i postupov vedúcich k ich dosiahnutiu.

Vzdelávacie oblasti

Obsah vzdelávania žiakov s VPU v špeciálnych školách, špeciálnych triedach a v školskej integrácii je rovnaký ako obsah vzdelávacích oblastí príslušných predmetov pre štátny vzdelávací program žiakov základných škôl. Vzdelávacie oblasti sú však doplnené o oblasť **ŠPECIÁLNOPELAGOGICKÁ PODPORA**, do ktorej sú zaradené **špecifické vyučovacie predmety** individuálna logopedická intervencia (ďalej aj „ILI“) a rozvíjanie špecifických funkcií ďalej aj „RŠF“). Rámcový obsah vzdelávania špecifického vyučovacieho predmetu RŠF určuje samostatný dokument, ktorý je prílohou tohto vzdelávacieho programu. Obsah aktivít, ktoré vykonáva špeciálny pedagóg musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami žiaka, bez ohľadu na fyzický vek. Rámcový obsah vzdelávania špecifického vyučovacieho predmetu ILI určuje samostatný dokument. Obsah logopedickej intervencie musí byť v súlade s aktuálnymi mentálnymi a komunikačnými schopnosťami žiaka, bez ohľadu na fyzický vek.

Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy pre žiakov s VPU sú rovnaké ako pre žiakov bez zdravotného znevýhodnenia primárneho vzdelávania alebo nižšieho stredného vzdelávania. Čiastočné plnenie jednotlivých výkonov vzdelávacieho štandardu je potrebné zaznamenať v individuálnom vzdelávacom programe žiaka. Dosiahnuté výkony sú limitované samotným narušením komunikačnej schopnosti a VPU, a preto nemôžu byť ustanovené štandardy pre špecifický vyučovací predmet ILI a RŠF.

INDIVIDUÁLNA LOGOPEDICKÁ INTERVENCIA PRE ŽIAKOV S NARUŠENOU KOMUNIKAČNOU SCHOPNOSŤOU A ŽIAKOV S VÝVINOVÝMI PORUCHAMI UČENIA PRE PRÍPRAVNÝ AŽ 9. ROČNÍK

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Špecifický vyučovací predmet individuálna logopedická intervencia (ďalej aj „ILI“) je určený pre žiakov, ktorí majú narušenú komunikačnú schopnosť (ďalej aj „NKS“), alebo v rámci NKS aj vývinové poruchy učenia.

Cieľom predmetu ILI je v maximálnej miere podporiť rozvoj reči a jazykových schopností ako predpokladu k realizácii určitého komunikačného zámeru a ako prediktora pre úspešné zvládnutie čítania a písania.

Cieľom logopedickej intervencie je odstrániť alebo aspoň zmierniť narušenie komunikačnej schopnosti a eliminovať edukačné nedostatky, ktoré z nej vyplývajú. Sekundárnym cieľom ILI je prevencia vzniku porúch správania ako následku neúspechu v komunikácii a v osvojovaní si gramotnosti. V širšom meradle podporuje ILI sociálnu a edukačnú adaptáciu a integráciu detí a žiakov s NKS do spoločnosti. Čiastkové ciele a obsah predmetu ILI vychádzajú z logopedickej diagnostiky.

U detí a žiakov s viacnásobným postihnutím a ťažkým stupňom NKS ide o rozvoj komunikačných schopností k najbližšej zóne ich vývinu, tak, aby boli schopní zrealizovať svoj komunikačný zámer podľa svojich potrieb zrozumiteľne pre komunikačného partnera.

Dôležitou súčasťou logopedickej intervencie je spolupráca so zákonným zástupcom, učiteľmi a ostatnými odborníkmi v celom procese intervencie.

Predkladaný dokument Individuálna logopedická intervencia je návodom na realizovanie postupu v procese intervencie do oblasti komunikačných schopností u žiakov.

CIELE

- Podporiť rozvoj reči a jazykových schopností ako predpokladu k realizácii určitého komunikačného zámeru a ako prediktora pre úspešné zvládnutie čítania a písania,
- odstrániť alebo aspoň zmierniť narušenie komunikačnej schopnosti a eliminovať edukačné nedostatky, ktoré z nej vyplývajú,
- prevencia vzniku porúch správania ako následku neúspechu v komunikácii a v osvojovaní si gramotnosti,
- podporiť sociálnu a edukačnú adaptáciu a integráciu detí a žiakov s NKS do spoločnosti.

OBSAH

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti úzko súvisí s vývinom vnímania, pamäti, pozornosti, myslenia a sociálnym prostredím dieťaťa. Preto terapeutické postupy a metódy musia mať širší záber a ILI sa má orientovať na celý komplex dorozumievacieho procesu.

Obsah logopedických cvičení musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami dieťaťa, bez ohľadu na fyzický vek. Je nevyhnutné zdôrazniť prepojenie hovorenej reči s písanou.

Oblasti individuálnej stimulácie sú uvedené v tabuľke 1 s cieľmi pre jednotlivé oblasti. V procese terapie vychádza logopéd z dostupných terapeutických materiálov a najmä z pracovných listov, ktoré si vytvára. Primárnym cieľom intervencie je najmä v nižších ročníkoch podporiť schopnosti, ktoré tvoria bázu pre osvojovanie si kurikula a samotného čítania a písania. Je vhodné, aby obsah pracovných listov súvisel s aktuálne preberaným učivom. Keďže jednotlivé schopnosti a ich deficity nie sú viazané na konkrétny vek alebo ročník, uvedené námety slúžia na posilnenie medzipredmetových vzťahov a sú koncipované tak, aby facilitovali nosné témy vyučovacieho jazyka vo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia.

Námety pre skupinovú terapiu v jednotlivých ročníkoch sú uvedené v tabuľke 2. Tabuľka 2 obsahuje špecifikum pre každý ročník, vo vyšších ročníkoch sa vo výučbe aplikujú aktivity a rozvíjajú schopnosti z nižších ročníkov podľa potreby. Skupinová práca podporuje rozvoj komunikačnej kompetencie žiakov a svojou dynamikou pôsobí ako motivačný činiteľ.

Intervencia má nasledovnú postupnosť:

1. krok: Vstupná logopedická a špeciálnopedagogická diagnostika nových žiakov, prípadne rediagnostika na začiatku každého školského roka.
2. krok: Stanovenie cieľov stimulácie podľa výsledkov diagnostiky.
3. krok: Odporúčaný obsah stimulácie reči a jazykových schopností podľa jednotlivých rovin, gramotnosti a iných schopností.

Ciele stimulácie

Oblasť rozvoja pragmatiky

Rozvíjať komunikačnú kompetenciu ako dorozumievací prostriedok

Rozvíjať schopnosti adekvátne používať rečové a jazykové prostriedky vzhľadom na komunikačného partnera, situáciu a cieľ komunikácie

U detí a žiakov s ťažkým a viacnásobným postihnutím dosiahnuť schopnosť dorozumievať sa pomocou posunkového jazyka alebo niektorej formy alternatívnej a augmentatívnej komunikácie (AAK).

Oblasť rozvoja foneticko-fonologickej roviny

Rozvíjať fonematické uvedomovanie, schopnosť diferencovať dištingtívne znaky jazyka podľa individuálnych schopností dieťaťa.

Rozvíjať artikulačnú obratnosť a výslovnosť, správne dýchanie.

Oblasť rozvoja lexikálno-sémantickej roviny

Rozvíjať slovnú zásobu.

Budovať štruktúrovaný systém klasifikácie pojmov v pamäti, rozvíjať schopnosť hľadať významovú podobnosť slov a kategorizovať ich.

Rozvíjať schopnosť používať ustálené slovné spojenia- frázy.

Obsah stimulácie

Použitie jazyka v komunikačných situáciách: modelové hry, kladenie otázok, vykonávanie inštrukcií, komentovanie činností a pod. Vytváranie komunikačného aparátu, osvojovanie si takých foriem komunikácie, ktoré je žiak schopný zvládnuť a používať (grafické systémy, kombinované systémy, posunkový jazyk, gestá, prstová abeceda, použitie elektronických pomôcok a pod. Tréning komunikačných partnerov.

Tréning fonologického uvedomovania podľa El'konina (SAS), nácvik fonematickej diferenciacie, nácvik artikulácie. Dychový tréning Hlasové cvičenia. Myofunkčná terapia. Orofaciálna stimulácia. Fonograforytmika.

Rozvíjanie slovnej zásoby, kategorizácia pojmov, oprava viet, dokončovanie viet, tvorba slovníkov náročných pojmov v jednotlivých predmetoch, kľúčové slová, sémantické mapy, a pod. Tvorba (rečových) denníkov.

Oblasť rozvoja gramatiky (morfológia a syntaxe)

Stimulovať porozumenie reči.

Volit si formy potrebné pre konkrétne dieťa.

Rozvíjať jazykový cit, syntaktické a morfológické pravidlá.

Aplikovať ich do hovorenej i písanej podoby.

Určovanie rodov podstatných mien,

nácvik flexie podľa trendu vývinu

reči, predložkových väzieb a analógie, maľované čítanie,

tvorba viet,

opakovanie viet,

odvodzovanie slov,

tvorba viet a súvetí,

rozvoj porozumenia reči.

Oblasť rozvoja naratív (rozprávačských schopností)

Rozvíjať schopnosti rozumieť reči a podporovať schopnosť

reprodukovat' udalosť, príbeh alebo prečítaný text

štruktúrovane, kohézne, zmysluplne a plynule.

Rozvíjanie rozprávačských schopností

podľa osnovy (obrázkovej, otázok),

spontánne rozprávanie príbehu

alebo udalosti,

reprodukovanie prečítaného textu.

Oblasť rozvoja gramotnosti

Čítanie

Fixovať grafémy, slabiky a slová, pravopis.

Osvojiť si techniku čítania a čítať s porozumením obsahu prečítaného textu pomocou stratégií práce s textom.

Písanie a pravopis

Naučiť žiakov stratégie osvojovania si pravopisných

pravidiel, aplikovať ich v písaní, pracovať s pravidlami

slovenského pravopisu primerane vývinovej úrovni.

Rozvíjať integráciu hovorenej a písanej reči.

Rozvíjanie gramotnosti

Čítanie - technika čítania i

porozumenie prečítaného podľa osnovy

Prepojenie čítania a písania

Osvojovanie si stratégií učenia

Interpretovanie obsahu textu,

kladenie otázok,

vytváranie kauzálnych spojení,

doplňovanie textu a pod.

Písanie - písanie i ortografia,

súvislý písomný prejav.

Zoskupovanie pod hlavné pojmy.

Vytváranie analógií.

Rozpoznanie použitého pravidla.

Použitie pravidla.

Vytvorenie stálosti množstva.

Budovanie matematických predstáv. Budovanie okruhu

číselných a matematických

pojmov (viac, menej, rovnako....),

vzťahov medzi nimi.

Chápanie matematických operácií.

Riešenie slovných úloh.

Geometria.

Jednotky .

Algoritmy.

Matematické schopnosti

Rozvíjať predčíselné predstavy.

Rozvíjať číselné predstavy.

Rozpoznať súvislosti.

Rozvíjať matematické schopnosti.

Oblasť rozvoja funkčnej komunikácie

Osvojovať si komunikačné stratégie.

Rozvíjať konverzačné schopnosti.

Komunikačné stratégie zamerané na dieťa,

stratégie ľahšieho porozumenia, výmen,

nových pojmov, rečového vzoru a stratégia

konverzácie.

Rozvíjanie konverzačných schopností.

Oblasť rozvíjania iných schopností

Rozvíjať taktilné a kinestetické vnímanie.

Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferenciacia, pamäť).

Rozvíjať priestorovú orientáciu (orientácia v makropriestore, orientácia v mikropriestore) a orientáciu v čase.

Rozvíjať motorické schopnosti.

Rozvíjanie vnímania, poznávania, diferenciačných schopností.

Rozvíjanie pamäti (akusticko-verbálna a zraková, pracovná pamäť).

Poznávacie procesy (zachovanie, priradovanie, zoradovanie, triedenie - kategorizácia).

Rozvíjanie priestorovej a časovej orientácie.

Nácvik pravo-lavej orientácie (telesná schéma, rovinná a časová orientácia).

Serialita (nácvik sekvencií, postupnosti)

Intermodalita (audiovizuálny vzťah)

Rozvíjanie oromotoriky,

vizuomotoriky,

jemnej a hrubej motoriky,

grafomotoriky,

fonograforytmiky.

PROCES

Logopéd na začiatku školského roku na základe výsledkov logopedickej diagnostiky, prípadne rediagnostiky a zvolených logopedických terapeutických metód a postupov vypracuje **individuálny plán** (postup) **logopedickej terapie** pre každé dieťa na určité obdobie (odporúča sa najviac na jeden školský rok). Časovo-tematické plány nie sú potrebné a ich dodržiavanie by bolo nereálne. Individuálny plán logopedickej terapie je vlastne postup vedúci k splneniu cieľov terapie v jednotlivých oblastiach uvedených v časti Obsah ILI – primerane komunikačným, vývinovým a kognitívnym schopnostiam žiaka.

Špecifický vyučovací predmet ILI sa neklasifikuje. Na vysvedčení sa uvádza „absolvoval“.

Špecifický vyučovací predmet ILI môže vyučovať len logopéd, t.j. absolvent vysokoškolského štúdia so záverečnou skúškou z logopédie v súlade s platnými príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Logopéd pracuje so žiakmi individuálne. S ostatnými žiakmi triedy v tom čase pracuje iný pedagóg podľa pokynov logopéda. V niektorých činnostiach vo vyšších ročníkoch odporúčame rozdeliť triedu na malé skupinky, maximálne 4 žiakov (napr. pri práci s textom, pri stratégiách učenia, stratégiách konverzácie a pod.).

Frekvencia cvičení so žiakmi vyplýva z učebného plánu a rozvrhu hodín. V prípade ťažkého stupňa NKS je možné vykonávať logopedickú terapiu aj častejšie ako stanovuje učebný plán. 20

Potom je určenie frekvencie cvičení v kompetencii riaditeľa školy.

Dĺžka logopedických cvičení je závislá od veku a schopností dieťaťa, logopedickej diagnózy a prípadne iných špecifik dominantného alebo iného postihnutia, či narušenia žiaka.

Logopéd úzko spolupracuje so zákonnými zástupcami dieťaťa, so školským zariadením výchovného

poradenstva prevencie (CŠPP, CPPPaP), s inými odborníkmi a s ostatnými pedagógmi. Logopéd metodicky usmerňuje pedagógov, zákonných zástupcov v oblasti prístupu ku komunikácii so žiakom a pri vykonávaní logopedických cvičení podľa inštrukcií. Je veľmi dôležité zaangažovať do spolupráce zákonných zástupcov žiaka tak, aby sa podieľali na všetkých krokoch v rámci intervencie a niesli spoluzodpovednosť za výsledky spoločného snaženia.

ROZVÍJANIE ŠPECIFICKÝCH FUNKCIÍ PRE ŽIAKOV S VÝVINOVÝMI PORUCHAMI UČENIA

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Špecifický vyučovací predmet rozvíjanie špecifických funkcií (ďalej len RŠF) je určený pre žiakov, ktorí majú vývinové poruchy učenia.

Vývinové poruchy učenia

VPU majú individuálny charakter a vznikajú na podklade dysfunkcií centrálnej nervovej sústavy. Sú jedným z druhov narušenej komunikačnej schopnosti ako narušenie grafickej stránky reči: agrafia, alexia, akalkúlia, dyslexia, dysortografia, dysgrafia, dyskalkúlia.

Medzinárodná klasifikácia chorôb, 10. revízia (MKCH-10) v kategórii Poruchy psychického vývinu (F 80-89) samostatne vymedzuje špecifické poruchy školských zručností (F 81) a rozlišuje: F 81.0 špecifickú poruchu čítania (dyslexia), F 1.1 špecifickú poruchu hláskovania (dysortografia), F 81.2 špecifickú poruchu aritmetických schopností (dyskalkúlia), F 81.3 zmiešanú poruchu školských zručností (súčasný výskyt dyskalkúlie s dyslexiou alebo dysortografiou), F 81.8 iné vývinové poruchy školských zručností (dysgrafia) a F 81.9 nešpecifikovanú vývinovú poruchu školských zručností (neschopnosť učiť sa).

Pre všetky uvedené poruchy platí, že sa objavujú od raného štádia osvojovania si danej zručnosti, nie sú jednoducho dôsledkom nedostatočnej príležitosti učiť sa, nevyplývajú z mentálnej retardácie alebo sensorického deficitu (poruchy zraku) a ich príčinou nie je získané poškodenie mozgu alebo ochorenie.

V opise príznakov dyslexie (MKCH-10) je špecifické a významné spomalenie vývinu schopnosti čítať, ktoré sa nedá vysvetliť mentálnym vekom, odchýlkou zrakovej ostrosti alebo nevhodným spôsobom vyučovania. Narušené môže byť chápanie čítaného, spoznávanie čítaných slov, čítanie nahlas a tiež výkon v úlohách, ktoré vyžadujú čítanie.

Dyslexia je definovaná tiež ako: „Špecifická porucha učenia, ktorá má neurobiologický pôvod, pre ktorú sú charakteristické ťažkosti s presným a/alebo plynulým rozpoznávaním slov a slabé schopnosti v písanej reči a dekódovaní, ktoré typicky vyplývajú z deficitu vo fonologickej zložke jazykových schopností. Sekundárne následky dyslexie môžu zahŕňať problémy s porozumením čítanému a obmedzenú skúsenosť s čítaním, čo môže mať vplyv na nárast slovnej zásoby a základných znalostí (Medzinárodná asociácia dyslexie, 2003).

Dyslexia sa často vyskytuje s dysortografiou a pretrváva až do dospelovania, aj keď sa určitý pokrok v čítaní dosahuje. Dyslexii zvyčajne predchádza výskyt narušeného vývinu reči v anamnéze.

Bežné sú pridružené poruchy v emocionálnej oblasti a správaní v školskom veku. Bola potvrdená komorbidita (súčasný výskyt dvoch rozdielnych porúch alebo chorôb u toho istého jednotlivca) viacerých druhov VPU súčasne: dyslexia a vývinová dysfázia, dyslexia a dyskalkúlia, dyslexia a

ADHD.

Dysortografiu charakterizuje špecifické a významné spomalenie osvojovania si písanej reči - správneho písania slov a pravopisu.

Dyskalkúlia, podľa MKCH-10 špecifická porucha počítania je „špecifické postihnutie schopnosti počítať, ktoré nemožno vysvetliť mentálnou retardáciou, nevhodným spôsobom vyučovania ani neurologickou, psychiatrickou alebo inou poruchou; prejavuje sa neschopnosťou naučiť sa počítať, chápať matematické pojmy, termíny alebo znaky, správne radiť čísla, dosadzovať desatinné čiarky, naučiť sa násobilku“. Termín „porucha matematických schopností“ sa v odbornej literatúre javí byť výstižnejší ako termín špecifická

porucha počítania, nakoľko samotné označenie navodzuje, že nepôjde len o počítanie, s ktorým majú deti problémy, ale zahŕňa širšiu škálu ťažkostí, najmä ťažkosti porozumieť kvantitám, pričom táto schopnosť je relatívne nezávislá od jazykových či iných kognitívnych schopností“.

Matematické schopnosti sú chápané ako súbor vlôh pre matematiku, napríklad schopnosť logicky usudzovať o množstvách a o vzťahoch existujúcich medzi kvantitami a ich reprezentáciami.

Pod pojmom aritmetické zručnosti chápeme mieru osvojovania si a automatizácie naučenej stratégie, najmä sčítania a odčítania.

Z vývinového hľadiska za osvojovaním si matematických zručností stoja vrodené matematické schopnosti, pričom aritmetické zručnosti sú ich nadstavba.

V klinickom obraze špecifických VPU sa okrem špecifických ťažkostí v osvojovaní si čítania, písania, pravopisu a matematických schopností vyskytujú aj ďalšie poruchy a dysfunkcie (všetky súčasne sa vyskytujú zriedkavo):

- deficity v poznávacích schopnostiach,
- deficity v jazykových schopnostiach,
- deficity v exekutívnych funkciách: v pozornosti, plánovaní a monitorovaní vlastnej aktivity,
- perцепčno-motorické deficity,
- deficity v jemnej motorike a koordinácii,
- ťažkosti s orientáciou v čase a priestore,
- hyperaktivita, impulzivita.

Dôležitou súčasťou špeciálnopedagogickej reedukácie je spolupráca so zákonnými zástupcami žiaka, učiteľmi a ostatnými odborníkmi v celom procese výchovy a vzdelávania žiaka s VPU. Učiteľ, špeciálny pedagóg, logopéd a psychológ tvoria tím rovnocenných odborníkov.

CIELE

- V maximálnej miere podporiť rozvoj špecifických funkcií ako predpokladu k úspešnému zvládnutiu čítania, písania a počítania,
- odstrániť alebo aspoň zmierniť VPU a eliminovať edukačné nedostatky, ktoré z nich vyplývajú (špeciálnopedagogická reedukácia),
- prevencia vzniku porúch správania ako následku neúspechu v komunikácii a v osvojovaní si gramotnosti,
- podporiť sociálnu a edukačnú adaptáciu a integráciu žiakov s VPU do spoločnosti.

Čiastkové ciele a obsah špecifického vyučovacieho predmetu RŠF vychádzajú zo psychologickéj,

špeciálnopedagogickej a logopedickej diagnostiky.

OBSAH

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti nepochybne úzko súvisí s vývinom vnímania, predstáv, motoriky, pamäti, pozornosti, myslenia a sociálnym prostredím dieťaťa. Preto terapeutické postupy a metódy musia mať širší záber a RŠF sa má orientovať na celý komplex dorozumievacieho procesu. Je veľmi dôležité, aby bol zosúladený postup logopéda špecifického vyučovacieho predmetu individuálna logopedická intervencia a postup špeciálneho pedagóga v špecifického vyučovacieho predmetu RŠF.

Obsah špeciálnopedagogickej reedukácie musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami dieťaťa, bez ohľadu na fyzický vek. Oblasť stimulácie sú uvedené v nasledujúcej časti aj s cieľmi pre jednotlivé oblasti. V procese reedukácie vychádza špeciálny pedagóg z dostupných odborných materiálov a najmä z pracovných listov, ktoré si aktuálne vytvára.

Odporúčame, aby obsah stimulácie a pracovných listov vychádzal z aktuálne preberaného učiva.

Moderná terapia špecifických porúch učenia vychádza zo štyroch základných princípov:

Prevenia VPU začína v predškolskom veku.

To, čo rozvíja špeciálny pedagóg na terapií so žiakom úzko súvisí s tým, čo sa žiak učí v škole, aby bol transfer naučeného čo najefektívnejší. Nejde však o doučovanie – môžu sa učiť to isté, ale inou metódou.

Špeciálny pedagóg pracuje na „meta“ úrovni: rozvíja metakognitívne a metalingvistické schopnosti (učí žiaka premýšľať o poznávacích a jazykových procesoch a javoch), názorne modeluje všeobecné charakteristiky javov, aby na nich vysvetlil konkrétne prípady (napr. hláskovú štruktúru slova, reprezentáciu početnosti/množstva, tvorba mentálneho obrazu číselnej osi ap.), poskytuje vhodné príklady na chápanie štruktúry toho, čo sa žiak učí (napr. vytvorí modely priraďovacieho a podradovacieho súvetia a tvorí podľa nich so žiakom vety), učí stratégie práce s textom, aby sa predchádzalo memorovaniu a pod.

Rozvíjanie hovorenej a písanej reči je integrálne späté, môžeme na to využívať jeden a ten istý text (napr. vetám, ktorým žiak rozumie v hovorenej reči, by mal rozumieť aj v písanej reči).

Intervencia/reedukácia má nasledovnú postupnosť:

1. krok: Vstupná špeciálnopedagogická diagnostika nových žiakov (vychádza sa zo záverov vyšetrení poradenského zariadenia), prípadne rediagnostika na začiatku každého školského roka
2. krok: Stanovenie cieľov stimulácie podľa výsledkov diagnostiky
3. krok: Odporúčaný obsah stimulácie špecifických schopností v jednotlivých oblastiach

Ciele stimulácie

Oblasť rozvíjania iných schopností

Rozvíjať taktilné a kinestetické vnímanie.

Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferenciacia, pamäť).

Obsah stimulácie

Rozvíjanie vnímania, poznávania, diferenciacných schopností.

Rozvíjanie pamäti (akusticko-verbálna a zraková, pracovná

		pamäť).
		Poznávacie procesy (zachovanie, priradovanie, zoraďovanie, triedenie - kategorizácia).
Rozvíjať priestorovú orientáciu (orientácia v mikro- a makropriestore) a orientáciu v čase.	Rozvíjanie priestorovej a časovej orientácie. Nácvik pravo-lavej orientácie (telesná schéma, rovinná a časová orientácia). Serialita (nácvik sekvencií, postupnosti) Intermodalita (audiovizuálny vzťah).	
Rozvíjať motorické schopnosti	Rozvíjanie oromotoriky, vizuomotoriky, jemnej a hrubej motoriky, grafomotoriky, fonograforytmiky.	

Oblasť matematických schopností

Rozvíjať predčíselné predstavy.	Zoskupovanie pod hlavné pojmy, vytváranie analógií, rozpoznávanie a použitie pravidiel, rozpoznávanie súvislostí. Triedenie, množstvo, veľkosť, zaradenie, usporiadanie, porovnávanie, postreh, logika. Pochopenie predčíselných pojmov-veľkosť, tvar, dĺžka, počet. Porozumenie číslam ako referentom miery vecí v skutočnom svete.
Rozvíjať číselné predstavy.	Osvojiť si stálosť množstva. Pojem číslo, zápis čísla, množstvo, rad čísel, číselná os, párne a nepárne čísla,

Naučiť žiakov matematické operácie a vzťahy medzi nimi.

Naučiť žiakov riešiť slovné úlohy.

Naučiť žiakov geometriu.

porovnávanie, zmena množstva.
Schopnosť porovnávať množstvo vyjadrené číslami.
Schopnosť prirodzene rozkladať čísla.
Mentálna číselná os, na ktorej možno manipulovať analógovými reprezentáciami početných kvantít.
Osvojiť si okruh matematických a číselných pojmov.
Význam znamienok - názorné príklady, manipulácia s predmetmi, sčítanie a odčítanie, násobenie a delenie, tabuľky, orientácia v tabuľkách, zlomky; hry s kartami, kockami, paličkami, žetónmi, tabuľkami.
Potreba dať zmysel číselným situáciám hľadáním súvislostí medzi novými informáciami a nadobudnutými vedomosťami.
Ovládanie vedomostí o efektoch operácií s číslami.
Ovládanie plynulosti a flexibility s číslami.
Porozumenie zmyslu/významu čísel.
Porozumenie početných/mnohonásobných vzťahov medzi číslami.
Rozpoznanie štandardov a charakteristík čísel.
Rozpoznanie hrubých početných chýb.
Upevňovať matematické schopnosti, spracovávať približné početnosti, cit pre čísla.
Rozpoznanie hrubých početných chýb.
Chápanie matematických pojmov a ich „prevod“ do bežného života.
Slovné úlohy z bežného života.

Základné geometrické pojmy, tvary, vzťahy. Hry a

Pochopiť jednotky a prevody jednotiek.

Naučiť sa algoritmy a zmeny algoritmu.

Naučiť sa orientovať v rovine a v priestore.

Naučiť sa orientovať v čase

Oblasť čítania s porozumením

Osvojiť si/fixovať techniku čítania; porozumenie na úrovni viet a slov.

Osvojiť si stratégie na čítanie s porozumením literárneho textu.

manipulácia s predmetmi a útvarmi v rovine a v priestore.

Rozvíjanie

konštruktívneho a tvorivého myslenia.

Jednotky dĺžky, hmotnosti, objemu, plochy – názorne a prakticky.

Praktické úlohy z bežného života.

Hry a manipulácia s predmetmi a útvarmi v rovine a v priestore.

Praktické úlohy z bežného života.

Následnosti, postupnosti, sekvencie (kalendár, hodiny, časové úseky a pod.)

Fixácia grafém, slabík (otvorené, zatvorené) a čítania podľa úrovne (slabikové, slov, viet, krátkych textov).

Aktivácia informácií o téme; vizualizácia prečítaného; predpovedanie deja na základe nadpisu a ilustrácií; odpovedanie na otázky a kladenie otázok; orientácia v texte, vyhľadanie konkrétnej

Osvojiť si stratégie na čítanie s porozumením náučného textu.

udalosti;
prerozprávani
e deja podľa
osnovy;
určenie
hlavnej
myšlienky;
prepojenie
prečítaného s
vlastnými
skúsenosťami.
Aktivácia
informácií o
téme;
vizualizácia
prečítaného;
identifikácia
témy na
základe
nadpisu,
obrázkov a
graficky
zvýraznených
častí;
orientácia v
texte: určenie
tematickej
vety odstavca,
vyhľadanie
kľúčových a
podporných
informácií,
identifikácia
známej a
novej
informácie;
sumarizácia
textu – tvorba
poznámok;
grafické
znázornenie
textu –
podčiarkovani
e, farebné
zvýraznenie,
používanie
značiek,
tvorba
tabuliek,
prehľadov,
pojmových
máp.

PROCES

Špeciálny pedagóg na začiatku školského roku, na základe výsledkov psychologickkej, špeciálnopedagogickej a logopedickej diagnostiky vypracuje plán špeciálnopedagogickej reedukácie pre každého žiaka s prihliadnutím na obsah špecifického vyučovacieho predmetu RŠF. Je to vlastne postup vedúci k splneniu cieľov reedukácie v jednotlivých oblastiach uvedených v časti Obsah RŠF – primerane komunikačným, vývinovým a kognitívnym schopnostiam žiaka.

Špecifický vyučovací predmet RŠF môže vyučovať špeciálny pedagóg alebo školský logopéd, ktorý podľa platných všeobecne záväzných právnych predpisov má na vyučovanie tohto predmetu príslušnú pedagogickú a odbornú spôsobilosť. Vyučovacia hodina RŠF môže byť delená. Špeciálny pedagóg pracuje so žiakmi individuálne alebo v malých skupinách. S ostatnými žiakmi triedy v tom čase pracuje iný pedagóg podľa pokynov špeciálneho pedagóga.

Frekvencia cvičení so žiakmi vyplýva z učebného plánu a rozvrhu hodín. V prípade závažnejších VPU je možné vykonávať špeciálnopedagogickú reedukáciu aj častejšie ako stanovuje učebný plán. Potom je určenie frekvencie cvičení v kompetencii riaditeľa školy.

Dĺžka cvičení je závislá od veku a schopností žiaka, diagnózy a prípadne iných špecifik dominantného alebo iného postihnutia, či narušenia žiaka.

Špeciálny pedagóg úzko spolupracuje s rodičmi dieťaťa, so psychológom, so školským logopédom a s ostatnými pedagógmi. Metodicky usmerňuje rodičov a učiteľov v oblasti prístupu ku komunikácii so žiakom a pri vykonávaní cvičení podľa inštrukcií. Je veľmi dôležité zaangažovať do spolupráce rodičov žiaka, tak aby sa podieľali na všetkých krokoch v rámci intervencie a niesli spoluzodpovednosť za výsledky spoločného snaženia.

Výchova a vzdelávanie detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Sociálne znevýhodnené prostredie (znevýhodnenie chudobou alebo kultúrou)

- definujeme ako prostredie, ktoré vzhľadom na sociálne a jazykové podmienky nedostatočne stimuluje rozvoj mentálnych, vôľových a emocionálnych vlastností jednotlivca, nepodporuje jeho efektívnu socializáciu a neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti. Spôsobuje sociálno-kultúrnu depriváciu, deformuje intelektuálny, mravný a citový rozvoj jednotlivca a z aspektov edukácie ho z týchto dôvodov považujeme za osobu so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Špeciálne edukačné potreby dieťaťa sú požiadavky na špeciálne usporiadanie podmienok, organizácie a realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu tak, aby zodpovedali osobitostiam žiaka, ktorého telesný, psychický alebo sociálny vývin sa výrazne líši od štandardného vývinu.

Sociálne znevýhodnené prostredie je pre žiaka rodina:

- ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
- v ktorej aspoň jeden z rodičov (alebo opatrovník) patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
- v ktorej najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
- ktorá má neštandardné bytové a hygienické podmienky (napr. žiak nemá vyhradené miesto na učenie, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka a pod.).

Výchova a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia (ďalej SZP)

Špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania žiakov zo SZP je prostredníctvom eliminácie alebo odstránenia hendikepov vyplývajúcich zo sociálneho znevýhodnenia (komunikačné schopnosti, kultúrne a sociálne vylúčenie, nedostatočné hygienické návyky...) dosiahnuť primeraný rozvoj ich schopností.

Uskutočňuje sa:

- v školách s nultým ročníkom pre šesťročné deti nedosahujúce školskú spôsobilosť, pre ktoré sa vypracováva individuálny vzdelávací program, v spolupráci so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť a po absolvovaní nultého ročníka určiť ďalší spôsob vzdelávania žiaka berúc do úvahy výsledky odborných posúdení dosiahnutej úrovne školskej spôsobilosti
- v školách v bežných triedach spoločne s ostatnými žiakmi školy podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Špecifické podmienky pre vzdelávanie detí zo SZP

- zabezpečiť pred vstupom do základnej školy testovanie školskej spôsobilosti výlučne pedagogicko-psychologickými poradňami na základe sociálno-kultúrne nezávislých testov školskej spôsobilosti pre 6 – 7 ročné deti, ktoré rešpektujú špecifiká v oblasti poznania a skúseností detí so sociálne znevýhodneného prostredia, najmä u detí z prostredia národnostných menšín
- prispôbiť úrovni dieťaťa obsah a metódy vzdelávania v nultom ročníku s cieľom dosiahnuť kompenzáciu deficitu
- znížiť počet žiakov v bežnej triede, aby sa umožnila vyššia miera individuálneho prístupu k žiakovi,
- realizovať celodenný výchovný systém s možnosťou zmysluplného trávenia voľného času a pomoci pri príprave na vyučovanie,
- zabezpečiť asistenta učiteľa, ktorý v prípade detí zo zmiešaného národnostného prostredia ovláda aj ich materinský jazyk ,
- vytvoriť edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká detí zo SZP
- pri vytváraní školských vzdelávacích programov zohľadňovať sociálne a kultúrne prostredie a potreby detí zo SZP
- realizovať programy orientované na zlepšenie spolupráce rodičov (predovšetkým rómskych) detí so základnou školou,
- zabezpečiť spoluprácu s neformálnymi komunitnými centrami, ktoré sa zaoberajú vzdelávaním detí vrátane materských centier pre budúce matky a matky s deťmi.
- podporiť vzdelávacie programy multikultúrnej výchovy a výchovy proti predsudkom, a programy implementovať ako súčasť školského vzdelávacieho programu,

Ďalšie podmienky

a) *personálne podmienky*: pedagóg cielene pripravený na vzdelávanie detí zo SZP, spolupráca so špecialistami - špeciálny pedagóg, psychológ, logopéd, terapeut, asistent učiteľa a iní odborníci ,

b) *materiálne podmienky*: špeciálne doplnkové učebné pomôcky, učebnice, pracovné listy, prípadne iné pomôcky,

c) *odborné a organizačné podmienky*: včasná špeciálno-pedagogická, psychologická a sociálna diagnostika, špeciálne metódy a formy vzdelávania - individuálna a skupinová práca kooperatívne učenie, špecifické vyučovacie predmety, vzdelávanie podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu, spolupráca s poradenskými zariadeniami,

Ak je žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci s asistentom učiteľa a so špeciálnym pedagógom ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu *Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu*. Ide o úpravu obsahu

vzdelávania žiaka, t. j. vychádza sa z učebných osnov predmetu. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých má žiak problémy vyplývajúce so sociálnych a kultúrnych hendikepov, prípadne potrebuje iné úpravy. Individuálny výchovno-vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a dopĺňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Zmeny je potrebné konzultovať so všetkými zainteresovanými odborníkmi a oboznámiť s nimi zákonného zástupcu žiaka. Individuálny výchovno-vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Obsahuje:

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho sociálne znevýhodneného prostredia na výchovno-vzdelávací proces;
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov;
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov;
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka;
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania;
- požiadavky na zabezpečenie doplnkových učebných pomôcok
- zabezpečenie servisu odborníkov – asistenta učiteľa, špeciálneho pedagóga, psychológa, a iných špecialistov.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, asistentom učiteľa, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby.

Výchova a vzdelávanie detí a žiakov s nadaním

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním je dosiahnuť optimálny rozvoj ich nadania a pripraviť ich na tvorivé využitie tohto nadania v prospech spoločnosti. Okrem rozvoja výkonových charakteristík nadania sa kladie dôraz na harmonický osobnostný vývin nadaných detí a žiakov, ich emocionálne charakteristiky i sociálne vzťahy.

Výchova a vzdelávanie žiakov s nadaním sa na úrovni primárneho vzdelávania uskutočňuje:

- f) v základných školách so zameraním na rozvoj všeobecného intelektového nadania,
- g) v ostatných školách:
  - 1. v triedach so zameraním na rozvoj všeobecného intelektového nadania,
  - 2. v triedach s rozšíreným vyučovaním cudzích jazykov,
  - 3. v triedach s rozšíreným vyučovaním estetickovýchovných predmetov,
  - 4. v športových triedach zameraných na športy, ktoré si vyžadujú skorú špecializáciu,
- h) v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy (individuálna a skupinová integrácia).

Žiaci tried podľa bodu b) môžu časť vyučovania absolvovať mimo týchto tried spolu s ostatnými žiakmi školy. Nadaní žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vzdelávaní v triedach podľa bodu c) postupujú podľa individuálneho alebo skupinového výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva triedny učiteľ v spolupráci s príslušným odborným pedagógom, resp. so zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu postupujú všetci nadaní žiaci, ktorí majú okrem nadania špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajúce zo zdravotného znevýhodnenia alebo sociálne znevýhodneného prostredia. V ich individuálnom výchovno-vzdelávacom programe treba zohľadniť všetky druhy ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom s nadaním špecifické podmienky pre úspešné rozvíjanie ich nadania a optimalizáciu vývinu ich osobnosti, najmä:

- Špecifikovať v školskom vzdelávacom programe, resp. v individuálnom vzdelávacom programe ciele vzdelávania s ohľadom na druh a stupeň rozvíjaného nadania a na potrebu všestranného osobnostného rozvoja nadaných žiakov;
- Zabezpečiť vzdelávanie nadaných žiakov materiálne, metodicky i personálne;
- Pri výchove a vzdelávaní intelektovo nadaných žiakov spolupracovať so psychológom, pri výchove a vzdelávaní umelecky nadaných žiakov s odborným pedagógom konkrétnej umeleckej disciplíny, pri výchove a vzdelávaní športovo nadaných žiakov so športovým trénerom;
- Stanoviť jednoznačné kritériá pre prijímanie nadaných žiakov do konkrétneho rozvíjajúceho programu v súlade so všeobecne záväznými rezortnými predpismi (všeobecne intelektovo nadaní žiaci sú diagnostikovaní zariadením výchovného poradenstva a prevencie na základe záväzných psychologických kritérií, do tried s rozšíreným vyučovaním sa žiaci prijímajú na základe pedagogického posúdenia ich vedomostnej úrovne a overenia špeciálnych schopností a zručností, v prípade športovo nadaných aj overenia zdravotnej spôsobilosti);
- Akceptovať nadaných žiakov a rešpektovať špecifiká ich osobností a správania;
- Rozvíjať a stimulovať všeobecné i špeciálne schopnosti žiakov;

- Za tým účelom upraviť učebný plán rozšírením dotácie predmetov, na ktorých rozvoj je školský vzdelávací program zameraný, resp. zaradením ďalších predmetov (obohatenie, práca s počítačom, cudzí jazyk, dramatická výchova ap.);
- Dbať na všestranný rozvoj osobnosti nadaných žiakov, a to v oblasti pohybovej, kognitívnej, motivačnej, vôľovej emocionálnej i sociálnej;
- Umožniť zaškolenie intelektovo nadaných žiakov pred dovŕšením šiesteho roku veku na základe psychologického vyšetrenia;
- Umožniť intelektovo nadaným žiakom postúpiť do vyššieho ročníka bez absolvovania predchádzajúceho ročníka, alebo absolvovať dva ročníky v priebehu jedného školského roku, a tak skrátiť dobu primárneho vzdelávania;
- Umožniť žiakom v súlade s ich nadaním vzdelávať sa v konkrétnych predmetoch podľa rozšírených učebných osnov (čo môže byť upravené v školskom, skupinovom alebo individuálnom vzdelávacom programe);
- Zamestnávať žiakov zmysluplne, zadávať im stimulujúce úlohy a využívať pedagogické postupy zamerané na rozvoj samostatnosti a tvorivosti žiakov (napr. projektové vyučovanie);
- Akceptovať vlastné postupy žiakov, ktoré vedú k žiaducim výsledkom, aj keď sa líšia od bežne používaných;
- viesť žiakov k realistickému hodnoteniu vlastných schopností i výsledkov svojej práce;
- viesť žiakov k vzájomnej spolupráci;

Základné podmienky vzdelávania žiakov s nadaním v bežných triedach základných škôl (integrované vzdelávanie)

Ak si rozvoj nadania žiaka bežnej triedy vyžaduje vytvoriť mu na vzdelávanie špeciálne podmienky, jedná sa o žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, čo musí byť potvrdené odborným vyšetrením. Zaradenie takéhoto žiaka do programu pre nadaných žiakov je možné iba s informovaným súhlasom jeho zákonného zástupcu.

Pre integrovaného nadaného žiaka je treba vypracovať individuálny výchovno-vzdelávací program, prípadne môže postupovať podľa skupinového výchovno-vzdelávacieho programu, ak je v triede integrovaná skupina nadaných žiakov s rovnakým druhom nadania. Za vypracovanie týchto programov je zodpovedný triedny učiteľ v spolupráci s pedagógom špecializovaným na prácu s nadanými žiakmi. Podľa potreby sa na jeho vypracovaní podieľa príslušný odborný pedagóg a zariadenie výchovného poradenstva a prevencie.

Individuálny výchovno-vzdelávací program môže žiakovi v súlade s jeho nadaním umožniť akcelerované vzdelávanie. Okrem postupu do vyššieho ročníka alebo absolvovania dvoch ročníkov v priebehu jedného školského roku možno nadaného žiaka:

- vzdelávať sa v konkrétnych predmetoch podľa učebného plánu vyšších ročníkov,
- postupovať v konkrétnych predmetoch podľa osnov vyššieho ročníka,
- vzdelávať sa v konkrétnych predmetoch v triedach vyššieho ročníka.

Vo všeobecnosti sa však dáva prednosť tzv. rozširujúcemu, resp. obohacujúcemu vzdelávaniu, čo znamená:

- zaradiť do individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu predmety, ktoré nie sú v učebnom pláne bežných žiakov,
- doplniť záväzné učebné osnovy jednotlivých predmetov o nové témy zodpovedajúce nadaniu žiaka a možnostiam školy, resp. regiónu.

Individuálny výchovno-vzdelávací program

Individuálny výchovno-vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny výchovno-vzdelávací program nadaného žiaka obsahuje:

- základné informácie o žiakovi,
- špecifikáciu druhu a štruktúry jeho nadania, s opisom silných a slabých stránok žiakovej osobnosti
- modifikáciu učebných plánov a učebných osnov,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- špecifiká hodnotenia žiaka,
- požiadavky na zabezpečenie špeciálnych učebných pomôcok,
- zabezpečenie spolupráce s príslušnými odborníkmi (podľa druhu rozvíjaného nadania).

Individuálny výchovno-vzdelávací program možno v priebehu školského roka spresňovať formou časovo-tematických plánov. Podľa aktuálneho vývinu nadania žiaka možno program priebežne meniť a upravovať.

V individuálnom výchovno-vzdelávacom programe nadaného žiaka s ďalšími špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (nadaného žiaka so zdravotným znevýhodnením alebo nadaného žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia) musia byť zohľadnené aj tieto potreby a program má okrem rozvoja nadania zabezpečiť aj kompenzáciu nedostatkov žiaka.

Skupinový výchovno-vzdelávací program

Ak sú v bežnej triede integrované vzdelávaní viacerí žiaci s rovnakým druhom nadania, môžu postupovať podľa skupinového výchovno-vzdelávacieho programu, ktorý môže byť formulovaný ako súčasť školského vzdelávacieho programu. Obsahuje:

- modifikáciu učebných plánov a učebných osnov,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- špecifiká hodnotenia žiakov,
- požiadavky na zabezpečenie špeciálnych učebných pomôcok,
- zabezpečenie spolupráce s príslušnými odborníkmi (podľa druhu rozvíjaného nadania).

V individuálnej dokumentácii každého žiaka však musia byť okrem základných informácií o ňom uvedené aj informácie o špecifikácii druhu a štruktúry jeho nadania, s opisom silných a slabých stránok jeho osobnosti.

Ak je v skupine nadaných žiakov žiak s ďalšími špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, musí postupovať podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu.